

P. Parenti

Rarissima ediz. originale.
di grande importanza per lo
studio delle Feste Romane

(167) 12 169 - 11/12.

Site de l'encadrement

4 fois pour le matériau et
après 5. h. pour dans l'air, rep.

Le ss. perméables

Belle coupe en 62 des des d.

10.2.11.11 à 10.11.11.11

10.2.11.11

Case 10111

10111

AMBROSII
NOVIDII FRACCI FER
rentinatis Sacrorum Fastorum Libri
XII. cum romanis consuetudinibus
per totum annū, suisq; causis, ac
stellis, et numinū nostrorum
introductionibus.

ADHIBITIS XII. MENSIBVS
XII. Apost. tutelis, rebus gestis, necnō figu-
ris, ac fabulis ad rē faciētibus, à suis te-
nebris ad lucē, idest Christum, redu-
ctis, opus sane sic post natalē
domini à nullo antea scri-
ptum aut editum.

Cum Priuilegio ad decennium.

RELIGIOSISSIMI FRATRIS BARTHO-

lomei Spina Pisani, Sacrae Theologiae professoris, ac sacri Pala-
tij apostolici Magistri cum Patris ac Pontificis Vic.

Ph. Subscriptionem ad hoc, opus imprimen-
dum, promptissima auctoritas,

AMBROSII Nomidij Fracci Ferentinatis Poetae Clarissimi
Duodecim de Fastis libros adhuc vsq; sine causis existentes, atq;
suo officio pererrantes, eo censemus egregia laude dignos. Quod au-
thor suo sacro labore, ac graui poemate, obtinuit, poetarum antiquorum
figmenta, vanum ac Idolairarum cultum, inutilemq; immo danabilem, et
execrabilem religionem, persuadere, non ab re, velut imaginem diuina
dispositione pernissam. Quo facilius (vt assueta) homines, per sin-
gula quae soleni ritu Christum mundi Saluatorem in Sacrosancta Ec-
clesia efferunt, ad verum dei, diuorumq; cultum deducerentur. Et
ideo vt hoc insigne opus debito donetur honore, simulq; author gloriam
apud christicolas ex suo sapienti studio perennem assequatur, & a
principibus, qui muneribus sapientiam fouent, sapientesq; ipsos sua di-
gnos gratia, quo merito clariores euadant, suscipiunt. In numero suo-
rum deditissimorum assumatur, licentiam praesentibus impartienda,
qua typis cudatur, & vniuersorum oculis, opus merito commendan-
dum, offeratur, animo duximus & voto promptissimo.

Magister. S. Pal. Ideo censeo Ph. Vic.

PAULO TERTIO PONT. OPT. MAXIMO.

Ambrosius Nouidius Fraccus Ferentinus.

S. P. D.

CUM superioribus annis Paule beatissime, cultum illum deorum apud
 priscos etiam à suis hominibus ea tempestate danatum, cum fabulosus
 esset, vanis quibusdam solēnitatibus, curisq̃ sane tunc inutilibus cele-
 bratum mecum cogitasset, & ab Ouidio cum ingenio tum doctrinā poe-
 ta præstantissimo, de illo ritus quosdam populares fastis donatos vide-
 rem. Putavi maximo quidem & pudori & damno hominibus nostri temporis esse, si simi-
 libus carerent. Cum nec deorum cultu, nec rebus gestis, veteribus cedamus. Itaq̃ rem
 intactam arbitratus, gratāq̃ ac iucundam antiquis, multo gratiorem atq̃ iucundiorem
 vel veritatis luce, vel honestiore erga deum obseruantia nostris fore existimans, statim
 in animo habui, & si nihil nūc non cultū nihil nō maiori diligentia elaboratū, singulariq̃,
 disciplina atq̃ ingenio, dignum fides nostra, cultusq̃ diuinus, desideret, similiā nostri tem-
 poris, quæ Ouidius sui, cum quibusdam vana, atq̃ superflua viderentur, eodem carminis
 genere suis rationibus ordiri atq̃ contexere. Perseueransq̃, cum sub Leone, Adriano &
 Clemente de his sacros fastos, sæpe tamen susceptos, sæpeq̃ vi miserorum temporum,
 calamitatūq̃ concursu, destitutos scribere cœpisssem, & deinde, sic vt miseriarum one-
 ribus premebar, sub te tandem summam manum imposuerim, quando ita mihi post eos
 feliciter occurris, ne in tanta rerum tuarum ac temporum felicitate mihi, ac meis scri-
 ptis, deesse viderer, illos tibi dedicare constitui, non vt nomen tuum monumentis illustra-
 rem meis, sed vt nomine tuo laus mea, posteritatis commemoratione, superiorum nostro-
 rum voluntate, celebraretur, sane cum diuina illa, atq̃ æterna rerum serie ita factum
 sit, vt tu vnus post tot, cui consecrarentur, repertus sis. Puto sic vt inter tua cœlestia li-
 lia quibus hæc nostra ætas floret, conquiescerent, tuaq̃ iuuenilia sydera, quorum splen-
 dore iam miseriarum nobis tenebras expulisti, sequerentur, teq̃ potissimum lustrati ado-
 rarent. Qui tot præstanti ingenio viros, vt tibi & adessent & te circumstarent, atq̃ vt
 his a te auctus Senatus, de te palam gloriaretur summis dignitatibus exornasti. Quiq̃
 a deo in hoc amplissimo sacerdotio constitutus, cuius magnitudine naturam non mutasti,
 verum superiorum recte curam habes, adeoq̃ pietatis tuæ exemplo prudenter orbem, cu-
 jus caput es, moderaris, vt non solum deos atq̃ homines, ad te amandum, sed etiam ele-
 menta traxeris. Ignis enim sine quo non sit (vt philosophari, hisq̃ personam imponere
 liceat) sua te cœlesti Iride, veluti totius mundi simulachrum, circūcinxit. Aer, locorum
 varietate, in qua nobis deo similis ubiq̃ occurris, firmum vt omnes volumus, conseruat.
 Aqua, numen tuum verita, vt esses quo mortale genus foueretur, de suo gremio nobis
 iam tum salutem tuam implorantibus, inoffensum mirabiliter restituit. Terra tuos cito
 adultos non solum repente ditauit, sed te, cui illa paret, suis thesauris inuisit. atq̃ vt
 essent qui post te sibi imperarent, orbemq̃ suum regerent, genus tuum prole gemina
 comgeminauit. Quare cum propter virtutes tuas hæc tibi, a quo alium rerum magnitu-
 do non desiderabat, contigerint, par sane erat vt simul cum his te etiam mei libelli ve-
 nerarentur, & si non eloquentiæ tuæ vtriusq̃ linguæ facundissimæ comparandi. Cum
 non multo altius, quā sacrorum verba paterentur, scripti sint, animus enim ne qui d con-
 tra fas diceret, poetarum licentia vagari non potuit. Quod, vt arbitror, multos à salutis
 nostræ natali, hucusq̃, ab his sic scribendis, quemadmodum ego scripsi, deterruit. Nam

etiam tantum cædes, & miracula diuorum, quos sanctos appellamus, in illis explicandis à quibusdam narrarentur. ego solus in familiarem meum Ouidium veluti transformatus, qui ut diximus similes hominibus sui temporis reliquit. ne tantum hoc antiquis liceret, & si non eadem linguæ suauitate, tamen ea qua his temporibus potui, vulgares festorum consuetudines, à pontificibus olim ut populos in fide retinerent cõcessas, diuisis in .xii. menses. xii. Apostolorum tutelis, nec prætermiſſis aliquibus rebus gestis nostri temporis memoria dignis, cum ortu atq; occaſu syderum, suis cum causis, ac christianis historiis, in duodecim libellos digeſſi. Sic tamen, ut omnia quæ ad rem pertinerent, quæq; in figuris, aut fabulis veluti in tenebris, inuoluta erant, ad ortum iam solem idest Christum reduxerim. Opus sane mihi laboriosissimum, & in quo si quid præteritum est (homo enim sum) mihi ignoscendum, atq; voluntati meæ applaudendum putes, quæ in tot rerum mearum, difficultatibus ita voluerit, adeo tamen ut iam me tam longi laboris non pœniteat. Cum sub te principe, & Paulo principe mearum vigiliarum fructus maturuerit, tibiq; totus fere incumbat. Nam cum Cæsari, & Regi, libelli mei etiam faueant (tres enim in terris quas regitis trinæ superioris Maiestatis imaginem geritis) tuam illam à deo tam festinatam, ut orbi succurreret, creationem potissimum canunt. triplicemq; coronam à Senatu tibi impositam supplices, ut debent, adorant. totq; tuas ob pacem res gestas, cum triumpho illo præclarissimo, ab utraq; curia ad radices Capitolii actò, tibi felicissimo principi gratulantes, mirifice contemplantur. tuorum ac tuas laudes ad cœlum pro viribus attollunt. Quare illos ad spem immortalitatis te duce festinantes, sanctissimo nominis tui testimonio fisci, ut dierum longitudinem, rerumq; euentus superare possint, atq; ut ego cum his mea gloriola viuus perfruar, vultus sanctissimi tui, ea serenitate qua labentem orbem reuocasti, excipias, exceptosq; foueas. & quoniam infantes sunt, & sine matre geniti, ut poetice quoq; tandem tecum confabuler, lacte tuo, quod ex ouili tibi commissò abunde est, ne vagant, curabis. erit mehercule, & curæ, & educationis, illorum non leue pretium. nam statim quod ex infantia exierint, atq; loqui incipient, de te omnium parente, principeq; liberalissimo, & tuis ubiq; prædicabunt. Quod serio ac ingenue facturos puo, si apud sanctitatem tuam, ut spero, tutelam, gratiam, atq; authoritatem consequentur. Interim Cymbæ tuæ, cui illos commisimus, de littore tuo, in fidei ac religionis pelagus decedenti, salutis humanæ signo nobiscum, ac læta prece faustum felixq; omaneris vale. Clausissem epistolam versibus nisi satis hac supplicatum, illis toto fere opere tibi decantatum putassem. iterum bene vale & publicæ utilitati, ut soles, consule.

EX AMBROSII NOVIDII FRACCI FERENTINATIS DVODECIM SACRORVM FASTORVM LIBRIS MENSIVM DIGESTIO.

IANVARIVS.

A	1	Calē.	IAN.	Ianuarius à Iano bifronte olim in figura dictus: nunc sacer deo trino, qui Ianum expulit.]	
				Circumcisio domini in ara cœli	6 a
B	2	iiii	No.	Præsepe vespere oritur.	7 b
C	3	iii	No.		
D	4	Pr.	No.		
E	5	No.		Vigilia Epiphaniæ. Reges fabis creantur.	8 a
F	5	viii	Id.	Ephiphania Domini. Festum regum. Regna atq; epulæ in multos dies exercentur.	8 a
G	7	vii	Id.		
A	8	vi	Id.		
B	9	v	Id.	Sol in Aquario.	9 b
C	10	iiii	Id.		
D	11	iii	Id.		
E	12	Pri.	Id.	Dimidius Cancer vespere oritur.	9 b
F	13	Id.		Media hyems.	9 b
G	14	xix	Calē.		
A	15	xviii	Calē.		
B	16	xvii	Calē.		
C	17	xvi	Calē.	Antonio abbati. Nudi eunt ad ædem. Equi dona & faces ferunt. Pueri Sancti spiritus visunt sudarium.	9 b 10 b
D	18	xv	Calē.		
E	19	xiiii	Calē.		
F	20	xiii	Calē.	Fabiano & Sebastiano. Nudi eunt ad ædem. Sagittæ & annuli fiunt.	10 b
G	21	xii	Calē.	Agneti	11 a

*Agni vehuntur asello.
Fabæ dantur.
Pallia ex lanis agnorum.*

A	22	xi	Calē.	Vincentio Anastasio.	11 b
B	23	x	Calē.		
C	24	ix	Calē.	Vigilia conuersionis Pauli Dies ægyptiacus. Angues expergiscuntur. Procul à lecto cingimur. Viri cum vxoribus non cubant.	22 a
D	25	viii	Calē.	Conuersionis festum.	22 b
E	26	vii	Calē.		
F	27	vi	Calē.		
G	28	v	Calē.	Rostrum corui matutino oritur. Agneti secundæ. Trifontanum. Aqua saulia uisitur. Eadem geritur.	12 a
A	29	iiii	Calē.		
B	30	iii	Calē.		
C	31	Pr.	Calē.		

FEBR V A R I V S.

D	1	Fe.		Februarius à februis purgationibus olim in figura dictus. Nunc sacer purificationi virginis: cuius faculæ pro februis sunt: à quibus februa veterum expelluntur.	
E	2	iiii	No.	Purificatio Virginis Faces consecrantur. Faces dantur multis diebus. Initium veris.	13 b 14 b
F	3	iii	No.	Ducis generalis ecclesiæ creatio. Blasio Fax hæsterna ad oram fertur. Benedicitur pani. Oleum pro gula petitur & æs datur. Oleum foliis à fœminis pro pueris fertur. Sacrum in cæde sancti Iacobi.	25 a 16 b
G	4	Pri.	No.	Aquarius occidit.	16 b
A	5	Non.		Agathæ in valle Quirini. Ad incendium invocata prodest. Feriæ puellarum, & matrum lactantium.	16 b
B	6	viii	Id.	Zephyrus flat.	17 a
C	7	vii	Id.		
D	8	vi	Id.	Ventorum concursus. Equus minor exoritur helice.	17 a 17 a

				<i>Sol in piscibus.</i>	17 a
E	,	v	Id.	<i>Apolloniæ</i> <i>Sacrum pro dentibus.</i>	17 b
G	11	iii	Id.	<i>Iuliano hospiti.</i> <i>Viatorum feriæ ob securitatem itineris.</i> <i>Oratio eius geritur in subsidium.</i> <i>Venatorum item feriæ.</i> <i>Nuptiæ non celebrantur.</i>	17 b 12 b
A	12	Pr.	Id.		
B	13		Id.		
C	14	xvi	Calē.	<i>Valentino presbytero.</i> <i>Manes nocte vagari creduntur.</i>	18 b
D	15	xv	Calē.	<i>Hirundo in alto cælo apparet.</i>	18 b
E	16	xiii	Calē.		
F	17	xiii	Calē.	<i>Fauonius Chelidonia dictus flat.</i>	19 a
G	18	xii	Calē.		
A	19	xi	Calē.		
B	20	x	Calē.	<i>Dies nubilus & pluit cū hyeme.</i>	19 a
C	21	ix	Calē.		
D	22	viii	Calē.	<i>Cathedræ, in æde Petri.</i> <i>Pontificis creandi origo.</i> <i>Sella Pontificis ornamentum accipit.</i> <i>Zonæ circum sellam ponuntur.</i>	19 a
E	24	vii	Calē.		
F	24	vi	Calē.	<i>Matthiæ.</i> <i>Cardinalium creandorum origo.</i> <i>Dies bisextilis.</i> <i>Annus ominosus.</i> <i>Imperatoris natalis.</i> <i>Coronatio & victoria eiusdem eadem die.</i>	22 a
G	25	v	Calē.	<i>Dionysia festum Bacchi & carnum</i> <i>Propinquorum epulæ frequentantur.</i> <i>Personæ siue Personati vagantur.</i> <i>Agonalia</i>	22 secunda a 23 a
A	26	iiii	Calē.	<i>Taurilia in multis locis.</i>	23 a
B	27	iii	Calē.	<i>Equiria diuersa, vltima bubalorum.</i>	23 b
C	28	Pr.	Calē.	<i>Ebrietas campanis & cornibus triumphat.</i>	24 a

MARTIVS.

D 1 **MAR.** *Martius à Marte olim in figura dictus: qui militiæ erat deus: nunc sacer est Christo: qui in hoc mense conceptus, & mortuus est: dux deusq; est Sabaoth: id est exercituum. dictus qui contra mortem & vitia pugnavit: pugnandoq; illa, omnesq; gentes domuit.*

E	2	vi	No.	Triangulus mane oritur.	26 b
F	3	v	No.		
G	4	iiii	No.	Ala dextra Pegasi vespere occidit.	26 b
A	5	iii	No.		
B	6	Pr.	No.		
C	7	Non.		Thomæ aquinati. Doctorum theologorum & physicorum feriæ. Oratio de eo in Mineruæ ad patres habetur.	26 b
D	8	viii	Id.		
E	9	vii	Id.	Beatæ Franciscæ ad templum pacis. Violæ ad bustum feruntur. Munus à senatore datur. Epulum publicum in diuæ ædibus. Oratio in eius sacro ad patres.	27 a
F	10	vi	Id.	Sol in Arietes. Figura Isaci in Phryxo. Æquinoctium vernum. Hyemis abscessio.	27 b 28 b 28 b
G	11	v	Id.		
A	12	iiii	Id.	Gregorio. Eius mensa visitur. Fabæ molles in sportulam dantur. Terra sancta colitur. Quadragesimæ reformatio. Cum stationibus & toto mysterio passionis.	28 b 29 b
B	13	iii	Id.		
C	14	Pr.	Id.	Aquarius apparet.	31 a
D	15	Id.			
E	16	xvii	Calē.	Cauda piscis mane oritur.	31 a
F	17	xvi	Calē.		
G	18	xv	Calē.	Gabrieli Archangelo.	31 a
A	19	xiiii	Calē.	Iosepho. Fabrorum feriæ. Virginibus ædes cum sacello sacra à Trano dantur.	31 a 31 b
B	20	xiii	Calē.	Dedicatio Sanctæ Crucis. Mulierum statio. Sacellum viri non intrant.	31 b
C	21	xii	Calē.	Sancto Benedicto.	31 b
D	22	xi	Calē.	Spica mane occidit.	32 a
E	23	x	Calē.	Leonis simulachrum mane occultatur.	32 a
F	24	ix	Calē.		
G	25	viii	Calē.	Annunciatio. Annus salutis nouus à fine mensis mercatorum calendæ. Carnes à pluribus non eduntur.	32 a

Matronarum,

Matronarum feriæ.
 Nuptæ à virgine, indutæ albo in templum ad septum eant.
 Pontifex à Palatio vaticano solēniter ad templum venit.
 Nuptarum pompâ per forum circa templum.
 Salutatio virginis ab eius nuncio instituta.
 Canticum saluæ ab eodem in sero acceptum.
 Oua annunciata, vt aiunt, reponuntur.
 Insitio fit & coalescit.
 Plantæ in precio.
 Templum Annunciatae extra urbem visitur.

A	26	vii	Calē.		
B	27	vi	Calē.	Coruus vespere totus apparet.	34 b
C	28	v	Calē.		
D	29	iiii	Calē.		
E	30	iii	Calē.	Iordanis incipit mergi in Oceano.	34 b
F	31	Pr.	Calē.	Rustica fabula de natura mensis. Grando cum niue interdum. Nomina rustica quatuor dierum, qui Sequentur in Aprili: ceu ultimi sint Martii.	34 b

A P R I L I S.

G	1		A P R.	Aprilis ab aperto tēpore olim in figura dictus: nūc sacer aperto Christi sepulchro: quod hoc fere mēse semper pascha sit.	
A	2	iiii	No.		
B	3	iii	No.		
C	4	Pr.	No.	Ambrosio doctōri. Via, quā lombardam appellant: frequentatur. Insubrium choreæ. Patres eunt ad ædem. Societatis oblatio. Oratio ad patres.	38 b
D	5	No.	No.	Puppis oritur vespere. Dimidius piscis Septētrionalis vespere occidit. Preces puerorum quos orphanos dicunt pro pluuia. Vincentio. Prægnantium preces. Parietum inuocatio. Voti pueri sanantur. Militum ob diui nominis omen bonum feriæ. Vincentio pro victōria cuius loco est, supplicatur. Certantum poetarum pro corona tutela. Vincentius inuicti Cæsaris aduocatus. Aduentus Cæsaris in urbem. Publica Hilaritas. Arcus triumphlis apud ædes Marci.	39 b 39 b 39 b 39 b 40 b

**

~~Arctus triumphalis apud a. les. Marti.~~
 Complexus Cæsaris & Pontificis.

E	6	viii	Id.		
F	7	vii	Id.	Aries incipit decedere vespere. Pes sinister virginis descendit.	41 b 41 b
G	8	vi	Id.		
A	9	v	Id.		
B	10	iiii	Id.	Sol in Tauro.	41 b
C	11	iii	Id.		
D	12	Pr.	Id.	Iulii Papæ festum palatii. Andreæ Apost. caput excipitur. Labra Arietis occidunt vespere.	42 a 42 a 42 a
E	13	Idi.			
F	14	xviii	Calē.		
G	15	xvii	Calē.		
A	16	xvi	Calē.	Cæsar cum Pontifice sacrum adit. Triangulus incipit occidere vespere.	42 a 42 a
B	17	xv	Calē.	Gallia ad fœdus vocatur.	42 a
C	18	xiiii	Calē.		
D	19	ix	Calē.	Taurus incipit occidere chronice.	42 b
E	20	xii	Calē.	Palilia festum vetus. Scena atq; epulum in capitolio.	42 b
F	21	xi	Calē.	Medium ver.	43 a
G	22	x	Calē.	Tributa ad Cæsarem veniunt ex india. Clara in pede mali navis Argo. Vespere occultatur.	43 a 43 a
A	23	ix	Calē.	Caput leporis mane occultatur. Georgio galeato. Georgius pro Marte post Christum habitus. Scena de illius historia multis in locis. Ludus hastæ inter equites. Signilustrium, in quo vexillum. S.P.Q.R. Lustratur ad aram. S. Georgii. Tubilustrium veterum in figura signi lustrationis fuit. Camisia sancti Georgii contra tempestates.	43 a 43 a
B	24	viii	Calē.	Austrina dies & pluvia. Aries occidit.	45 a 4 b
C	25	vii	Calē.	Marco Evangelistæ. Preces maiores, quas processiones & letanias vocant. Pompa sacerdotum omnium publica. Orbi sancti spiritus cruces sacras comitantur. Cerasa Tyburtina ex tributo feruntur. Caseolis mane benedicuntur ad aram. Cruces cereæ postibus contra noxas affiguntur. Pasquinalia maledictorum libertas. Gerulorum feria & munus.	45 b 47 a 74 a

D	26	vi	Calē.		
E	27	v	Calē.		
F	28	iiii	Calē.		
G	29	iii	Calē.		
A	30	Pr.	Calē.	Pleiades oriuntur.	48 b
				Prouerbiū vulgi.	48 b
				Mai arbores, a pueris exquiruntur.	48 b

M A I V S.

B	1		Calē. Ma.	Maius à Maia vel maioribus vel maiestate olim in figura dictus; nunc sacer maioribus apostolis, aut Maiestati diuinæ; quæ in festo ascensionis cælum ascendit quod & hoc mense fuit.	
				Miscellanea, quæ & virtutes dicuntur.	
				Volucrum sparsio in apostolorum æde.	
				Porcus ludo suspenditur e templi vertice.	
C	2	vi	No.	Andromada exoritur.	52 b
D	3	v	No.	Inuentio sanctæ crucis.	52 b
				Fœminæ sacellum non intrant.	
E	4	iiii	No.	Trutina occidit matutino.	53 b
				Catherinæ Senensi.	53 b
				In æde Mineræ post pompam à digito benedicitur.	
F	5	iii	No.	Pleiades vespere occidunt.	53 b
G	6	Pr.	No.	Direptio vrbs.	53 b
				Dies ater.	
A	7	No.		Pompa pro pace.	54 b
B	8	viii	Id.	Apparitio Michaelis.	55 a
				Motes ab eius tutelam tonat.	
				Puelle in eius æde suburbana nubunt.	
				Fruges, vt agrestes putant, ab eo implentur.	
				Initium Aÿtatis.	56 b
C	9	vii	Id.		
D	10	vi	Id.	Capra heliace occultatur.	56 b
				Iobbo patienti.	56 b
				Germanorum feriæ.	
E	11	v	Id.	Scorpius totus matutino occidit.	57 a
				Sol in Geminis.	57 a
				Castor & pollux in figura Baptistæ & Iesu Christi.	57 b
F	12	iiii	Id.		
G	13	iii	Id.	Templum Pantheon consecratur.	57 b
				Cerajia & fabæ ad aram feruntur.	
A	14	Pr.	Id.		
B	15	Id.		Crus dextrum Andromachæ Crepusculo occidit.	58 a
				Centauri manus oritur.	58 a

C	16	xviii.	Calē.		
D	17	xvi	Calē.	Cetus exoritur heliace.	58 a
				Ionæ cetus in figura fuit.	
E	18	xv	Calē.		
F	19	xiiii	Calē.	Iuoni.	58 b
				Aduocatorum feriæ.	
				Aquilæ cauda oritur chronice.	59 b
G	20	xiii	Calē.	Eustachio ubi doctores creantur.	59 b
				Hyades oriuntur in figura donorum spiritus san.	60
A	21	xii	Calē.	Cornu dextrum tauri mane oritur.	60 a
B	22	xi	Calē.	Hyadum lampas matutino oritur.	60 a
C	23	x	Calē.		
D	24	ix	Calē.	Iordanis fluius oritur matutino.	60 a
E	25	viii	Calē.	Mariæ virginis.	
				Sorores duæ.	60 a
				Sagitta vespere oritur.	60 b
				Societates quæ collegia siue sodalitia dicuntur, ad templum diui Sebastiani diebus dominicis eunt.	61 a
				Vestigia Christi visuntur.	
F	26	vii	Calē.	Virgiæ oriuntur.	62 a
				Imbres cum tonitruis	62 a
G	27	vi	Calē.		
A	28	v	Calē.		
B	29	iiii	Calē.	Aeris tempestas.	62 a
C	30	iii	Calē.		
D	31	Pr.	Calē.	Petronillæ virginis.	62 a
				Statio in æde Petri.	62 b

I V N I V S.

E	1		Calē.	IVN.	Iunius à Iunone vel Hebe iuuentutis Dea, vel à iunctis regi- bus Tacio & Romulo olim in figura dictus : nunc iun- ctis apostolis à Spiritu sancto in Pentecoste sacer est: quæ in hoc mense venit.	
F	2	iiii	No.		Nuptiæ Sancti spiritus eunt per urbem.	64 a
					Nuptiæ non celebrantur nisi à puellis. S. spūs.	64 a
G	3	iii	No.		Arcturus occidit matutino.	64 a
A	4	Pr.	No.		Concilium indicitur.	64 b
					Iordanis exoritur.	64 b
B	5		No.		Gemini incipiunt vespere occidere.	65 a
C	6	viii	Id.			
D	7	vii	Id.			
E	8	vi	Id.		Dorsum Centauri vespere apparet.	65 a
F	9	v	Id.		Hædi oriuntur.	65 a
G	10	iiii	Id.		Canis minor heliace occidit.	65 a

A	11	iii	Id.	Solstitium æstiuum.	65 a
				Sol in Cancro.	65 a
				Messis incipit.	64 a
				Messorum æstas & eorum consuetudo cum agresti pompa.	
				Consolationis statio.	65 b
				Zephyrus flat.	66 a
				Barnabæ Apostolo.	66 a
				Tempestas sæpe oritur.	66 a
B	12	Pr.	Id.		
C	13	Id.		Hædi occidunt chronice.	66 b
				Orion mane oritur.	66 b
				Antonio de Padua.	66 b
				Vota ob amissas res.	
				Mercatorum feriae.	
				Mercurii vetus consuetudo illi datur.	
D	14	xviii	Calē.		
E	15	xvii	Calē.	Vito & Modestino ad arcum.	68 b
				Oleum & panis pro demorsis à canibus rabidis.	
				Sub lapidem transitus pro eisdem.	
				Canes rabidi pacantur.	
F	16	xii	Calē.	Caput sagittiferi vespere exoritur.	69 b
G	17	xv	Calē.		
A	18	xiii	Calē.	Hercules in figura Christi incipit occi.	69 a
B	19	xiii	Calē.	Æstus intensio.	69 a
C	20	xii	Calē.	Virgo conspecta in mœnibus.	69 a
				Lepus vespere apparet.	69 b
D	21	xi	Calē.	Auriga exoritur: in cuius figura Helias.	
E	22	x	Calē.		
F	23	ix	Calē.	Vigilia Natalis Ioannis Baptistæ.	70 a
				Aromata dantur vesperis: ignes fiunt.	
				Puella cum paruo tympano quod coronulam appellat.	
				Pueri pro puellis vestiuntur.	
				Cantilena ad liberales, diræ in auaros.	
				Aquæ in nocte natantur: & penjiles ad vaticinium feruntur.	
				Filix vulgo in precio est propter semen.	
				Herbæ diuersi generis quærentur, & multa fiunt.	
				Carduus puellarum legitur, & ab eisdem centum cruce.	
G	24	viii	Calē.	Natiuitas Ioã. baptistæ: ros & nouæ frondes in precio.	70 b
				Solstitium vulgare.	73 b
A	25	v	Calē.		
B	26	vi	Calē.		
C	27	v	Calē.	Gladius orionis matutino ascendit: in figura Casoris, vel Pauli apostoli ensis.	

D	28	iiii	Calē.			
E	29	iii	Calē.	Petro & Paulo		74 a
				Equus, quem chineā vocant, pontifici, a Casare pro tributo tra-		
				Pompa episcoporū in equis chineam comitatur.	(ditur.	
F	30	Pri.	Calē.	Commemoratio Pauli apostoli.		74 b
				Angues dantur Paulo.		
				Circulatorum anguam feriae.		
				Vacationes publicæ.		75 b

I V L I V S.

G	1	Calē.	IVL.	Julius Quintilis à numero mensium antiqui anni à Julio po-		
				stea in figura dictus : nunc Christo in ventre matris		
				Iulo dicto ad similitudinem floris nōdū aperti, sacer est.		
A	2	vi	No.	Visitatio virginis.		78 b
				Grauidis festus dies.		
				Pistorum ientacuariorum feriae.		
				Sacrum eorundem.		
				Fœdus pontificis cum Casare & preces publicæ.		
B	3	v	No.	Virgo Maria in via locuta est.		80 a
C	4	iiii	No.	Perseus crepusculo incipit orti.		80 b
				Perseus in figura Davidis.		
D	5	iii	No.	Leo heliace occidit.		81 a
				Octava Petri & Pauli.		81 a
E	6	Pr.	No.			
F	7	No.		Translatio Thomæ.		81 a
				Festum Palatii.		
G	8	viii	Id.			
A	9	vii	Id.	Præsepe occidit vespere.		81 b
B	10	vi	Id.			
C	11	v	Id.	Asellus septentrionalis oritur matutino.		81 b
D	12	iiii	Id.	Lupus incipit occidere.		81 b
E	13	iii	Id.	Dimidium æstatis.		82 a
				Manipuli segetum in arcis componuntur.		82 a
				Sol in Leone.		82 a
F	14	Pr.	Id.			
G	15	Id.		Diuisio Apostolorum.		82 b
				Iordanis totus exoritur matutino.		83 a
				Procyon æstus auget.		83 a
A	16	xvii	Calē.			
B	17	xvi	Calē.	Alexio.		83 a
				Statorum feriae.		
				Maria in porticu sacrum.		83 b
				Exequiæ anniuersariæ.		83 b
C	18	xv	Calē.	Audiri flant & canis emergit.		83 b

D	19	xiiii	Calē.			
E	20	xiii	Calē.	Margaritæ Vota parientium quæ Iſi olim fiebant.	83	b
F	21	xii	Calē.	Canicula in ore canis maioris ardens exoritur. Dies caniculares.	84	a
G	22	xi	Calē.	Canicula fortius ardet. Maxilla ſiniſtra Leonis oritur coſmite. Mariæ Magdalena. Verticordia Venaris feſtum huc relatum. Conſitenti libellus à Magdalena. Diſciplinæ uſus ab eadem. Munus fertur à ſocietate conſalonis: ſic appellant.	84	b
A	23	x	Calē.	Aeſtus intenditur.	86	a
B	24	ix	Calē.	Aeſtus vehementior.	86	a
C	25	viii	Calē.	Iacobo apoſtolo. Peregrinorum feria. Inſanabiles, quos incurabiles dicunt: viſuntur. Hiſpanorum feſtum. Equitum feria. Pepones boni apparent: & ſapiunt. Papa rediens de pace confeſta triumphat. Chriſtophoro. Matrum vota in balneis infantum vt creſcant. Earundem in ſubigenda Cerere vt augeatur.	86	a
D	26	vii	Calē.	Annæ matris Mariæ. Annæ antiquæ feſtum huc relatum. Mater, filia, nepos, vna æde coluntur. Matralia feſtum vetus ad matrem Annam & matrem Virginem relatum. Paraſrenariorum, ita vocant ſamulos à pedibus, feria. Epulum eorundem publicum.	87	a
E	27	vi	Calē.	Mariæ Magdalena ſorori. Panthaleoni. Aqua medica ab ara datur. Leonis medium exoritur. Auſter nimboſus flat.	87	b
F	28	v	Calē.	Celſo victori ſacrum. Victoria Cæſaris in qua Guleta capitur. Ignes ob lætitiã publici. Laurea victori datur.	89	a
G	29	iiii	Calē.			
A	30	iii	Calē.			
B	31	Pr.	Calē.			

C	1	Calē.	AVG.	Augustus sextilis à numero mensum antiqui anni ab Augusto est olim in figura dictus, nunc Petro augusto ac principi apostolorum sacer.	
				Afferre Augustum vulgus ait: quod feriari Augusto' dicendum erat.	
				Catenæ coluntur ad aram in exquilis ad vicum Cyprium iuxta Titi thermas.	
				Equitum Petri feriæ.	
				Nautarum itidem feriæ.	
				Epulum Patrum & publicum ibidem in ædibus.	
				Hilaritas vetus festum per totam urbem.	
				Suillæ tostæ carnes more veterum ob festi solēnitatē libātur.	
				Templum ad octauam visitur.	
				Festum carceris, quod huc translatum est, cum octaua.	
				Aqua ex miraculo in carcere ad corporis & animæ salutem bibitur.	
D	2	iiii	Non.	Mariæ de Angelis.	93 b
				Textorum societatis feriæ.	
E	3	iii	No.	Inuentio sancti Stephani.	93 b
F	4	Pri.	No.	Calores ingentes	93 b
G	5	Nonis.		Stipulæ incenduntur.	93 b
				Festum niuis.	93 b
				Niues de templo ob miraculi memoriam sparguntur.	
				Vulgi lusus in niue ficta: quæ à matribus collecta seruatur.	
				Puellæ cærulea veste indutæ nubunt.	
				Statio in templo ad præsepæ vnde dictum est.	
				Fæminæ præsepæ non intrant.	
				Dominico in Auentino sacrum.	95 a
				Citri folia dantur in cyathum agrotantium puerorū.	
A	6	viii	Id.	Nauis incipit eriri diluculo.	95 b
				Argo in figura Nauis. u. l. æ Petri.	
				Transfiguratio domini.	96 b
				Sagitta matutino occidit.	96 b
B	7	vii	Id.		
C	8	vi	Id.	Ciriaco in via lata.	96 b
				Panis datur contra cacoda mones.	
				Subsidium datum Coronæ.	96 b
D	9	v	Id.	Equus minor matutino occidit.	99 b
E	10	iiii	Id.	Laurentio extra portam eius nominis, quæ Tiburtina dicebatur.	96 b
				Nuces in precio, & religiosæ.	
				Aromatariorum vel medicinarum feriæ.	
				Proverbium vulgi de calore magno.	

			<i>Vienna à Cæsare defensa.</i>	97 b
			<i>Trophæa pro festo virginis augusti dantur.</i>	
F	11 iii	Id.		
G	12 Pri.	Id.	<i>Vrna Aquarii occidit chronice.</i>	97 b
			<i>Initium Autumni.</i>	97 b
A	13 IDI.		<i>Delphinus totus mane mergitur in Oceano.</i>	97 b
B	14 XIX	Calē.	<i>Dies pluuius</i>	97 b
			<i>Vigilia assumptionis nocte tota ad templum.</i>	97 b
			<i>Sol in tota virgine.</i>	97 b
			<i>Erigone, & aliæ in figura virginis.</i>	
			<i>Megalesia festum vetus in festum virginis translatum.</i>	
			<i>Triumphus Augusti Cæsaris in pōpā Seruae virg. institutus.</i>	
			<i>Artes virgini expulsa Minerua, quæ in figura virginis fuit, traditæ.</i>	
			<i>Collegiorum artificum ad ornatum æmulatio.</i>	
			<i>Regionum signa, ac nobilium apparatus.</i>	
			<i>Choraulium siue auleorum strepitus ad Marci.</i>	
			<i>Virginis imago in ara cœli publica p̄ce vespere aperitur.</i>	
			<i>Thalami artificiorum, ita vocant picta pegmata: iussi pompam incipiunt.</i>	
			<i>Tribuni, quos capita regionum crasse dicunt: à Senatore singuli carcere clausos petunt.</i>	
			<i>Via sacra frequentatur.</i>	
			<i>Seruatoris imago sociorum ceruice fertur, & ter lauatur: qui mos à Cybele est.</i>	
			<i>Transitus sub imagine face multa, ac multa vi defensus.</i>	
			<i>Regionum diuersis locis epulæ publicæ.</i>	
			<i>Thalamorum corona, atq; puerorum ex his clamor in egressu virginis è templo tota nocte.</i>	
C	15 xviii	Calē.	<i>Assumptionis festum.</i>	102 b
			<i>Gyri cum vexillis circum aram.</i>	
			<i>Pompa instauratur, reditq; in Lateranum.</i>	
			<i>Cantu puer simulachrum in gratiam populi alloquitur.</i>	
			<i>Simulachrorum complexus.</i>	
			<i>Clamor ad veniam cum ignium strepitu.</i>	
D	15 xvii	Calē.	<i>Rocho ad ripam via Clementina.</i>	103 a
			<i>Lintres coronantur.</i>	
			<i>Oenopoliorum, atq; hospitem feriae.</i>	
			<i>Dona feruntur ab aliquibus artificibus.</i>	
			<i>Sacrum cum Sebastiano cōmune, & epulum.</i>	
E	17 xvi	Calē.	<i>Pegasus incipit occidere matutino.</i>	103 b
F	18 xv	Calē.	<i>Virgo exoritur.</i>	103 b
G	19 xiiii	Calē.		
A	20 xiii	Calē.		

B	21	xii	Calē.		
C	22	xi	Calē.	Octava assumptionis.	103 b
				Ludi funebres in honorem virginis defuncti sumpta ad Pantheon, quod Rotunda dicitur, in porticu templi ab apostolis erecta scena aguntur.	
				Imagines clauduntur.	103 b
				Hirundo abit.	103 b
				Vindemitor emergit.	103 b
D	23	x	Calē.		
E	24	ix	Calē.	Bartholomeo apostolo.	104 a
				Pollipari occiuntur.	
				Lebes sacer suspensus in templo à vulgo per annulum tactus ad preces visitur.	
				Molendinariorum feriæ circa insulam.	
				Puerorū ludus ad affem collis ad inuicem pedibus.	
				Statio per octavam.	
				Aestas desinit penitus.	104 b
				Ficus & vva pepones pēiunt.	104 b
F	25	vii	Calē.	Ludouico Francorū regi, ad Thermas Neronianas.	104 b
G	26	vii	Calē.		
A	27	vi	Calē.		
B	28	v	Calē.	Augustino.	105 a
C	29	iiii	Calē.	Decollatio.	105 a
				Dies ater siue ægyptiacus.	
				Ignes sunt, & transfiliuntur. in eius natali.	
				Sacrum funebre ad cruces siue ad saxum Capitolinum.	
				Laquei reorum comburuntur.	
				Cinis ex illis spargitur.	
				Panis capite signatus in sportulam datur.	
				Charitatis sodalitiū à Tobia instituti signū caput diui in tri-	
D	30	iii	Calē.		(iiii.)
E	31	Pr.	Calē.		

SEPTEMBER.

September Germanicus à victoria Domitiani contra Germanos, & à numero mensium antiqui olim in figura dictus: nunc septimo diei in quo deus à labore quieuit sacer est.

F	1			Aegidio Abbati, ad portā palatii & radices vaticani.	107 b
				Faces exusta dantur ad diffugium febrium.	
				Vota soluuntur pro eisdem	
				Maria de febre in palatio, cui Aegidius adhæret colitur.	
				Cetus incipit occidere matutino.	108 b
G	2	iiii	No.		

A	3	iii	No.	Capella emergit.	108	b
B	4	Pr.	No.	Iordanis matutino incipit occidere.	109	a
C	5		No.			
D	6	viii	Id.	Coxa sinistra Leonis vespere descendit.	100	a
E	7	vii	Id.	Crater incipit oriri matutino.	109	a
				Arcturo exoriente imbres cadent.	109	b
F	8	vi	Id.	Natiuitas Virginis.	109	b
				Pallas in figura olim virginis.		
				Liber generationis legitur.		
				Domus virginis in picenis frequentatur.		
				Latoa in figura Annæ matris Mariæ.		
				Templum Criptæ ferratæ extra urbem visitur.		
				Sacrum græce ibidem.		
				Pistorum feriæ & sacrum.		
				Molæ atq; Asellæ o iantur.		
G	9	v	Id.	Inferiæ Delphini Regis Francorum filii.	113	a
A	10	iiii	Id.	Pectus pegasi occidit matutino.	113	a
				Hirundo abit nec videtur.	113	a
B	11	iii	Id.			
C	12	Pr.	Id.	Sol in Libra.	113	a
				Aeacus & Rhadamantus in figura Michaelis.		
D	13	Id.		Aequinoctium autūnale.	114	a
				Vindemia incipit.	114	a
				Virgo cognomine quercus.	114	a
				Laniorum feriæ.		
				Paltheus in figura zonæ virginis incipit oriri matu.	114	a
E	14	Id.		Exaltatio sanctæ crucis.	114	a
				Statio in vrbe apud Hierusalem.		
				Sacellum, vt alibi dictum est, fœminæ non intrant.		
				Quatuor tempora autumnalia.	115	a
				Prora argonauis exoritur matutino cætera perpetuo latent.	115	b
F	15		Id.			
G	16		Id.	Leo exoritur heliace.	115	b
				Tobiæ sacrum.	115	b
				Nuptiarū cæramoniæ à nuptiis eius deductæ videlicet de ense de pisce de pompa & de pedibus lauandis.		
				Festum Stygmatum.	116	b
				Fratrum minoris ordinis feriæ.		
B	18	xiiii	Calē.	Nuncium pacis.	116	b
C	19	xiii	Calē.			
D	20	xii	Calē.	Eustachio.	116	b
				Pompei colūna tacitus exercitus aduentus in urbē.	116	a
				Matthæo apostolo.	116	b
				Vindemia plena.	116	a

Lacus vuis pingitur.

F	22	x	Calē.		
G	23	ix	Calē.	Legati pro pace mittuntur.	117 a
				Vultus sanctus ostenditur.	
A	24	viii	Calē.	Zona virginis occidit vespere.	117 b
				Ala sinistra corui oritur matutino.	117 b
B	25	vii	Calē.	Spica azimon cognominata occidit Chronice.	117 b
C	26	vi	Calē.	Bootes matutino exoritur.	117 b
D	27	v	Calē.	Cosmæ & Damiano.	118 a
				Medicorum omnis generis feriæ.	
E	28	iiii	Calē.	Coruus matutino exoritur totus.	119 b
				Coruus Phœbi in figura Corui Nois.	
				Caput non lauatur.	119 b
F	29	iii	Calē.	Dedicatio Sancti Michaelis.	119 b
				Scalæ eius ædis in suburbio veteri genibus ascenduntur pro defunctis.	
				Puellæ nubunt in eiusdem templo in suburbana vrbe leonina.	
				Arx tonat in gratiam tutelaris numinis.	
				Cursorum feriæ.	
				Epulæ eorum publicæ.	
G	30	Pr.	Calē.	Hieronymo presbytero ac doctori ad ripā Tyberis.	121 a
				Corpus eius in exquiliis visitur.	

OCTOBER.

A	1			October Domitianus, quod eo mense natus, & à numero antiqui anni olim in figura dictus: nunc sacer est octavo æno: idest resurrectioni in iudicio.	
				Corona emergit.	123 a
				Corona ariadnæ in figur. coronæ virginis.	
				Corona dominæ oratio puellarum.	
B	2	vi	No.	Corona exoritur tota.	123 b
				Grues apparent.	123 b
C	3	v	No.		
D	4	iiii	No.	Francisco.	123 b
				Prouerbum vulgi Francisco seminare intromitto	
				Chariophyli plantæ, ita appellant, exquiruntur ad hortos pensiles.	
				Arbores plantantur & herbæ omnis generis.	
				Sementinæ festum agreste huc translatum & Cereris.	
				Fratrum minorum origo & vita cum pane & vino medicato.	
				Fratrum eorūdem per cappucinos, ita vocant renouatio.	
E	7	iii	No.	Pleiades exoriuntur & Auster flat.	126 b
F	6	Pri.	No.		
G	7	No.		Corona exoritur matu. venti commutantur: asperaꝑ in ma.	

			<i>ri fit tempestas.</i>		
A	8	viii	Id.	Inundatio Tyberis.	126 b
B	9	vii	Id.	Os Ceti occidit matutino.	127 a
C	10	vi	Id.		
D	11	v	Id.	Medium Autumni.	127 a
				Aries incipit occidere matutino.	127 b
				Creatio Pontificis.	127 b
E	12	iiii	Id.		
F	13	iii	Id.	Sol in Scorpione.	127 b
G	14	Pr.	Id.	Dies tristis & nubilus.	129 a
A	15	Id.		Piscis septemtrionalis matutino occidit.	129 a
B	16	xiiii	Calē.	Coxa sinistra virginis vespere occidit.	129 b
C	17	xvi	Calē.		
D	18	xv	Calē.	Lucae Evangelistae.	129 b
				Sacrum & oratio in Sancto Eustachio.	
				Puerorum proverbum vulgare Luca merenda perdua.	
				Vacationes, à studiis desinunt.	
				Veterum studiorum innouatio.	
				Poetarum atq; pictorum sculptorumq; & id genus feriae.	
				In Capitolio iuxta aram caeli sacrum.	
				Aduocatorum, causi dicorum, notariorum scribarumq;.	
				Similiter feriae.	
				Oratio in sacro ibidem.	
				Piper, faces, curialibus dantur.	
				Vindemitor occidit crepusculo.	132 a
E	19	xiiii	Calē.	Lupus occidit heliace.	132 b
				Aquilo flat fitq; in mari tempestas horrida.	133 a
F	20	xiii	Calē.		
G	21	xii	Calē.	Lanx librae septemtrionalis cum sole oritur.	133 a
A	22	xi	Calē.		
B	23	x	Calē.	Pes dexter Gallinae oritur matutino.	133 a
C	24	ix	Calē.		
D	25	viii	Calē.	Crispino & Crispiniano.	133 b
				Sacrum sociorum in aede Mineruae.	
				Cerdonum feriae.	
				Arcturus occultatur.	134 a
				Conuersio aeris ad frigus.	134 b
E	26	vii	Calē.	Serpentarius in fig. Pauli incipit ori. matu.	134 b
F	27	vi	Calē.	Ieiuna pro defunctis.	135 a
				Succula cum lepore occi. fit pluuia gelida.	135 a
G	28	v	Calē.	Simoni & Iudae apostolis.	135 a
				Matrum preces contra noxas filiorum.	
				Tempestas saepe oritur.	
A	29	iiii	Calē.	Corona meridionalis sero incipit occidere.	135 b
B	30	iii	Calē.		

C	31	Pr.	Calé.	Lyrae tessudo mane oritur.	135 b
				Lyrae inuentio in figura Davidis.	
				Vigilia omnium sanctorum.	136 a
				Nocte Pantheon frequentatur.	
				Matatio Capparum.	136 b
				Statio. s. Gregorii incipit.	136 b
				Memoriae mortuorum incipiunt.	

NOVEMBER.

D	1	Calé.	NO.	Nouember à numero antiqui anni olim in figura dictus: nunc numero cælorum sacer est: hinc sancti qui in illis habitant primam communiter diem habent.	
				Festum stultorum veterū huc translatum est.	
				Pantheon deorum veterū templū sanctis nostris datur.	
				Cybele in eo olim templo in figura virginis.	
				Traianus liberatur.	140 a
E	2	iiii	No.	Parentalia, e antiquorū ritus huc translatus patris mutatus.	141 a
				Faces in tumulis pro floribus.	
				In templis olim in viis sepulchra.	
				Noxem diebus parentatur legitime.	
				Nuptiæ non fiunt.	143 a
F	3	iii	No.	Lyrae simulachrum matutine peroritur totum.	143 a
				Virgo tota vesperi occultatur.	143 a
G	4	Pr.	Ne.	Initium hyemis.	143 a
				Imbres incipiunt.	143 a
A	5		No.	Coronatio pontificis.	143 a
				Lustratio geminorum puerorum in sacro fonte.	144 a
B	6	viii	Id.	Leonardo confessori.	144 a
				Carcerum feriæ.	
				Reorum vota & sacrum.	
				Pregnantium preces.	
C	7	vii	Id.		
D	8	vi	Id.	Media Scorpionis stella emergit.	145 a
E	9	v	Id.	Theodoro.	145 b
				Nutricum feriæ.	
				Vestes Puerorum vota soluuntur.	
				Infantes ægrotantes curantur.	
				Dedicatio basilicæ seruatoris.	146 a
				Seruatoris imago supra tribunale apparuit.	
				Constantinus datat ecclesiam: & desq; suas tēplum facit.	
				Stationes continuæ in æ de sacra ad impetrandam veniam.	
				Saxū in ingressu tēpli, quod imago tetigit à vulgo veneratur.	
F	10	iiii	Id.	Scorpius matutino occidit.	146 b
G	11	iii	Id.	Fidicula oritur matutino.	146 b

Prognostica Rusticorum,
Martinalia gentile festum. 147 b

Vina delibantur eademq; defecantur.

Vinalia veterum festum huc translatum.

Bacchus in Martini figura.

Epulæ publicæ in exquiliis.

Ientaculum datur in vatigano.

A 12 Pr. Id. Aestas. S. Martini incipit. 150 b

Sol in sagittario. 150 b

Heliseus in figura Sagittarii.

B 13 Id. Homini bono. 151 a

Sartorum feriæ.

C 14 xviii Id. Serpentarius incipit occidere. 151 a

Orion cum fidicula exoritur. 151 a

D 15 xvii Calē.

E 16 xvi Calē.

F 17 xv Calē.

G 18 xiiii Calē. Dedicatio Basilicæ Petri & Pauli. 151 a

Constantinus corribus terram egerit.

Ossa apostolorum Pet. & Pauli lance diuisa.

Sol prece sistitur.

Templum Petri à Iulio innouatur.

A 19 xiii Calē.

B 20 xii Calē.

C 21 xi Calē. Præsentatio virginis. 151 b

Magistrarum fœminarum feriæ.

Discipulæ puellæ occiuntur.

D 22 x Calē. Cæcilie. 152 a

Fax à pa llis fertur.

Nautarum feriæ.

E 23 ix Calē. Clementi. 152 a

Hyemis initium secundum prouerbium.

Sacerdotum non tamen certum. 152 a

F 24 viii Calē.

G 25 vii Calē. Catherinæ. 152 b

Poetarum atq; oratorum feriæ.

Fortuna in figura Catherinæ.

Regem Scholæ creant.

Acies gladiatorum sacræ & memores.

A 26 vi Calē.

B 17 v Calē. Mortuorum memoria. 152 b

C 28 iiii Calē.

D 29 iii Calē.

E 30 Pr. Calē. Andreae Piscatori. 152

Piscatorum feriæ.

Statio in Petri basilica.
 Caput ab ædicula populo ostenditur.
 Aduentus domini incipit.
 Prædicæ in templis fiunt.
 Tempusq; quadragesimæ habet imaginem.

DECEMBER.

F I Calē. DE. December à decimo numero mensium. antiqui anni olim in fi-
 gura dictus: nunc sacer est decimo mensi: quo Christus
 natus est: & quia post decem alter novus fit numerus:
 tempora renouata sunt: & omnia emendata cum tem-
 poribus.

Annus nouus qui à calendis pendet.

Nuptiæ non fiunt.

Aeligio fabro fabrorum ferrariorum feriæ. 154 b
 Sellarii, Frenarii, Clauarii, Aurifices, Armarii, & id genus
 ociantur.

Domitores equorum in equis non sedent.

Societatis sacrum ad radices Capitolii.

G 2 iiii No.

A 3 iii No.

B 4 Pr. No.

Gallinæ, Vultur, Cygnus mane exoritur. 155 a

Barbaræ. 155 a

Præfectorum arcium feriæ tormentorum æneorum artifi-
 cum festum.

Carcere clausorum preces.

Militum itidem religiosa dies.

C 5 No.

D 6 viii Id.

Sabbæ, Titi Vespasiani ossa in eius templo visuntur. 156 b

Nicolao episcopo. 157 a

Scholarum feriæ.

Reges ad eadem muneribus & pompa accedunt.

Poetarum mos olim in schola ad pueros relatus.

Regales in scholis epulæ.

Mercatorum mercium sacrum atq; inflitorum.

Panis in Eustachio in sportulam.

E 7 vii Id.

Ambrosio 159 a

159 a

Insubrium secundum sacrum.

F 8 vi Id.

Conceptionis festum. 159 a

Virginis imago aperitur atque exponitur.

Eiusdem sella subitur.

Pompa in regione per forum fit.

Puellæ societatis dote nubunt.

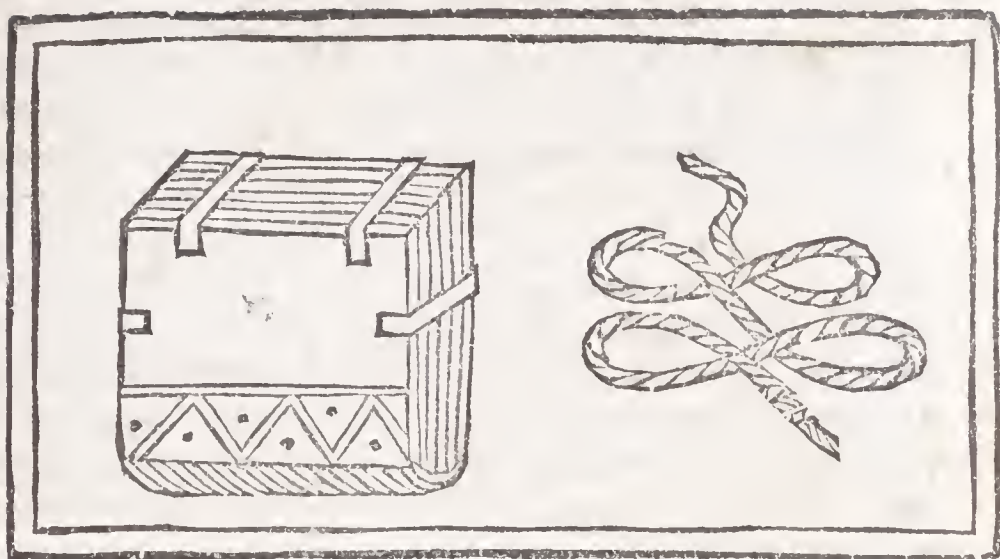
Sacrum in æde Populi.

Calix dono à populo datur.

Aquila à rostro mane critur.

G	9	v	Id.		
A	10	iiii	Id.		
B	11	iii	Id.	Damaso in cuius templo datur. Aqua in poculo ad potum vulgo pro febre.	160 a
C	12	Pr.	Id.	Finis autumni. Alcyonides dies. Maris tranquillitas. Solstitium hyemale. Sol in Capricorno. Luciæ.	160 b 160 b 160 b 160 b 160 b
D	13	Id.		Dies incipiunt crescere. Puellarum preces pro oculis. Merces in via panduntur vulgus spasmam vocat. Oculi cærai argenteiq; cum face ad vota. Nautarum preces. Prognostica mensium per totum annum. Præsepe paratur. Artificum onix cum crepundiis suspenditur. Quatuor tempora hyemalia.	162 a
E	14	xix	Calē.	Ara exoritur heliace. Delphinus cauda oritur matutino.	162 a 162 b
F	15	xviii	Calē.		
G	16	xvii	Calē.		
A	17	xvi	Calē.	Lazaro. Sacrum ad radices Auentini. Hospitum ibidem feriæ.	162 b
B	18	xv	Calē.	Frons sagittarii vespere occidit.	164 b
C	19	xiiii	Calē.	Aquila occidit heliace.	164 a
D	20	xiii	Calē.	Vigilia Thomæ Apostoli. Porcus ceditur. Axungia seruatur.	164 a
E	21	xii	Calē.	Thomæ Apostolo. Fœminæ ad arcam fœderis sacellum intrant hac vice tantum. Panis in sportulam in æde captiuorum apud nauiculam in Cœlio	164 b 164 b
F	22	xi	Calē.	Iugulæ Orionis vespere oriuntur.	164 b
G	23	x	Calē.		
A	24	ix	Calē.	Vigilia Natalis. In Capitolio tribus ac tribuni dulcibus ac ientaculis excipiuntur. In Vaticano Ientacula ac dulcia patribus exhibentur. Munera ac strenæ in vtraq; Curia	164 a

			Creatio Cardinalium.	
			Hilaritas per totam urbem.	
			Templa exornantur.	
			In cupedinariorum mensis.	
			Omniū generum imagunculæ.	
			Sacra in nocte & solēnis vigīa.	
B	25 viii	Calē.	Dies Nata'is Domini.	169 b
			Consuetudines eius diei.	
			Initium innovati anni.	
			Ter ad aras libatur mane vno.	
			Ensis aureus cum capitiō ducali gemmato.	
			Dulcia continuantur & strenæ.	
			Carmina & Tubarum cantus per primatum ædes.	
C	26 vii	Calē.	Stephano.	168 a
D	27 vi	Calē.	Ioanni Evangelistæ.	168 a
E	28 v	Calē.	Innocentibus.	168 a
F	29 iiii	Calē.		
G	30 iii	Calē.		
A	31 Pr.	Calē.	Syluestro.	168 b
			Scutica per lectam.	
			Carica & nux datur.	
			Vesper in Vaticano sacer.	
			Magistratum præparatio.	
			Coniunctio annorum.	

Ad liuidum de futura eius
desperatione ob absolu-
tum opus.

S tat liber, & laqueus tibi liuide, despitis, osor
Authoris, librum, sume igitur laqueum.

I am non vis laqueum, librum & petis, accipe, lectus
Pro laqueo, liber hic non minus interimet.

MOTU PROPRIO &c. Cum (sicut accepimus) dilectus filius Ambrosius Nouidius Fraccu' Firentinus, vnum Opus Duodecim librorum Sacrorum Fastorum nūcupatum (secundum nostras in festis consuetudines) cum suis etiam causis, ac ortu & occasu syderum, necnō aliquibus rebus huiusce ætatis gestis, & memoratu dignis, ad omnipotētis Dei, eiusdemq; gloriōsæ Virginis Mariæ matris, ac omnium sanctorum, laudem & gloriam, non sine maximo labore, elegantē versu elegiaco, vna cum Apostolis siue Scholis insuper additis, nuper ediderit seu composuerit, illudq; propriis sumptibus & expens. suis, per dilectum filium Antonium Bladum Asulanum, nostrum, & Camera Apostolicæ Chalco-graphum, propediem imprimi facere, & in lucem ponere cupiat. Dubitetq; tamen, ne postmodum huiusmodi Opus (nō minus iucundum, q̄ necessarium) præter ipsius Authoris mentem, qui laborem susceptum, ad suum cōmodum & vtilitatem transferre cupit, ab aliquibus alius Impressoribus (sumpto inde exemplo) absq; eiusdem Ambrosii licentiā, imprimatur; vel ne, de romano sermone, in vulgari forsā versu, seu prosa, aut alias, traducatur, & dictis aliis Impressoribus, ad imprimendum tandem tradatur, quod in maximum dicti Ambrosii præiudiciū tenderet. Nos propterea, ne alii, fructum ex laboribus ipsius Ambrosii reportent, & ipse in cassum, aut pro aliis laborasse videatur, sed vt laborum suorum præmiū, & honorem, vt decens est, consequatur, prouidere, eidemq; Ambrosio specialem gratiam facere volē. Motu simili, & ex certa nostra scientia &c. eidem Ambrosio, ne Opus Fastorū prædictum, romano sermone sic descriptum, seu forsā vulgari versu, seu prosa, postea traducendum, per Decem annos, post impressionem dictorum Operum, a quoquam, sine ipsius Ambrosii expressa licentiā, imprimere, aut imprimi, ac vendere, seu vendi facere, nullatenus possit aut valeat, concedimus & indulgemus; Inhibē. omnibus & singulis vtriusq; sexus Christianis fidelibus, v' ip̄, tā in alma vrbe, q̄ in omnibus Ciuitatibus, Terris, Oppidis, Villis, Castris, & locis, nobis, & Sanctæ Roman. Ecclesiæ, mediate vel immediate subiectis existē. & præsertim librorum Impressoribus, & Bibliopolis, sub excommunicationis latæ sententiæ, ac etiam Quingentorum Ducatorum auri, & insuper amissionis librorum, pro vna, Camera Apostolicæ, & altera medietatibus, eidem Ambrosio applicā. p̄anis (totiens quotiens contruentum fuerit) ipso factō, & absq; alia declaratione incurrē. ne dictum Opus Fastorū, sic (vt præmittitur) romano sermone, ac versu elegiaco descriptum, impressum seu imprimendum, & forsā postea vulgari versu, seu prosa traduceū. intra Decennium huiusmodi, ab impressione dict. Oper. computandum, sine eiusdem Ambrosii expressa licentiā, vel voluntate (dicto Decēnio durante) imprimere seu imprimi facere vel vendere, seu venalia habere vel proponere audeant vel præsumant; Mandau. venerabilibus Fratribus

nostris Archiepiscopis, Episcopis, eorumque Vicariis in spiritualibus generali-
bus, & in statu temporali S. R. E. etiam Legatis, & Vicelegatis sedis Apo-
stolicæ, seu eiusdem Almæ Urbis, ac Ciuitatum, Terrarum, Villarum, Oppido-
rum, Castrorum, & locorum prædictorum, ipsiusque status Gubernatoribus, Po-
testatibus, & Iudicibus, ac eorum cuilibet; quatenus visis præsentibus, & quo-
tiens pro ipsius Ambrosii parte fuerint requisiti, vel eorum aliquis fuerit re-
quisitus, eidem Ambrosio efficacis defensionis præsidio assistentes; præsentibus,
ad omnem dicti Ambrosii requisitionem, contra inobedientes & rebelles, per
censuras ecclesiasticas, etiam sæpius aggravando, & alia iuris remedia, au-
thoritate Apostolica exequantur, ac inuiolabiliter obseruari faciant; Inuocato
etiam ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachii secularis; Non obstantibus, qui-
busuis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac Urbis, Ciuitatum,
Terrarum, Oppidorum, Villarum, Castrorum, & locorum prædictorum, sta-
tutis, Priuilegiis quoque indultis, & literis Apostolicis, in contrarium quibus-
uis concessis, quibus derogamus; cæterisque contrariis quibuscumque. Et insuper,
quia difficile foret admodum præfatum Motum proprium, ad quælibet lo-
ca deferri; Volumus & Apostolica auctoritate decernimus, ipsius Trāsum-
ptis vel exemplis, etiam in ipso Opere impressis, seu si eidem Ambrosio vi-
debitur, imprimendum. plenam & eandem prorsus fidem, ubique, tam in iudicio, quàm
extra haberi, quæ præsentibus originali haberetur, si foret exhibitus vel osten-
sus. Et quod præsentis Motus proprii sola Signatura sufficiat, et ubique fidem faciat
in iudicio & extra, regula nostra in contrarium forsan edita non obstantibus.

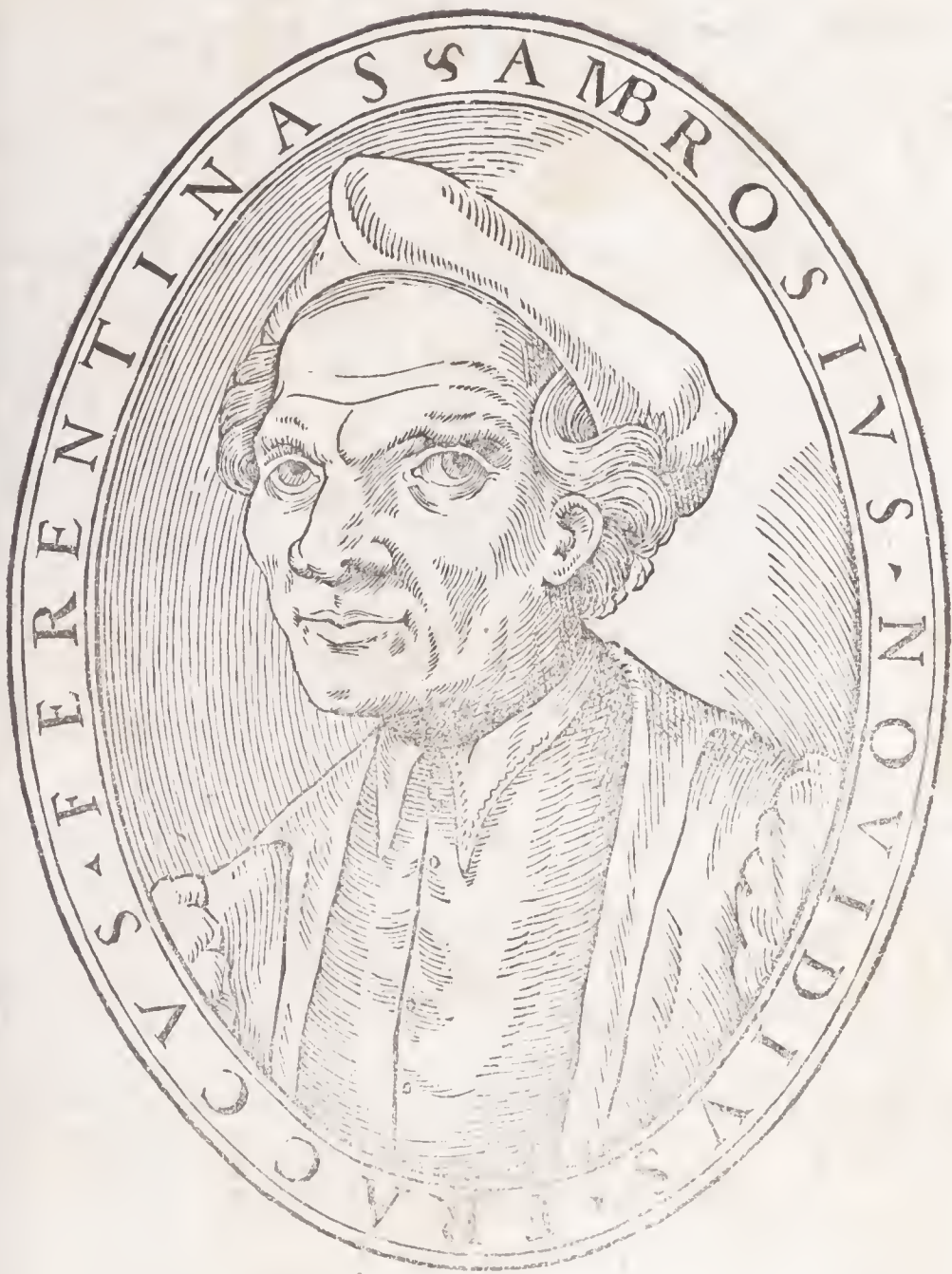
Placet & ita mandamus, A.

Visa Petrus Locumtenens.

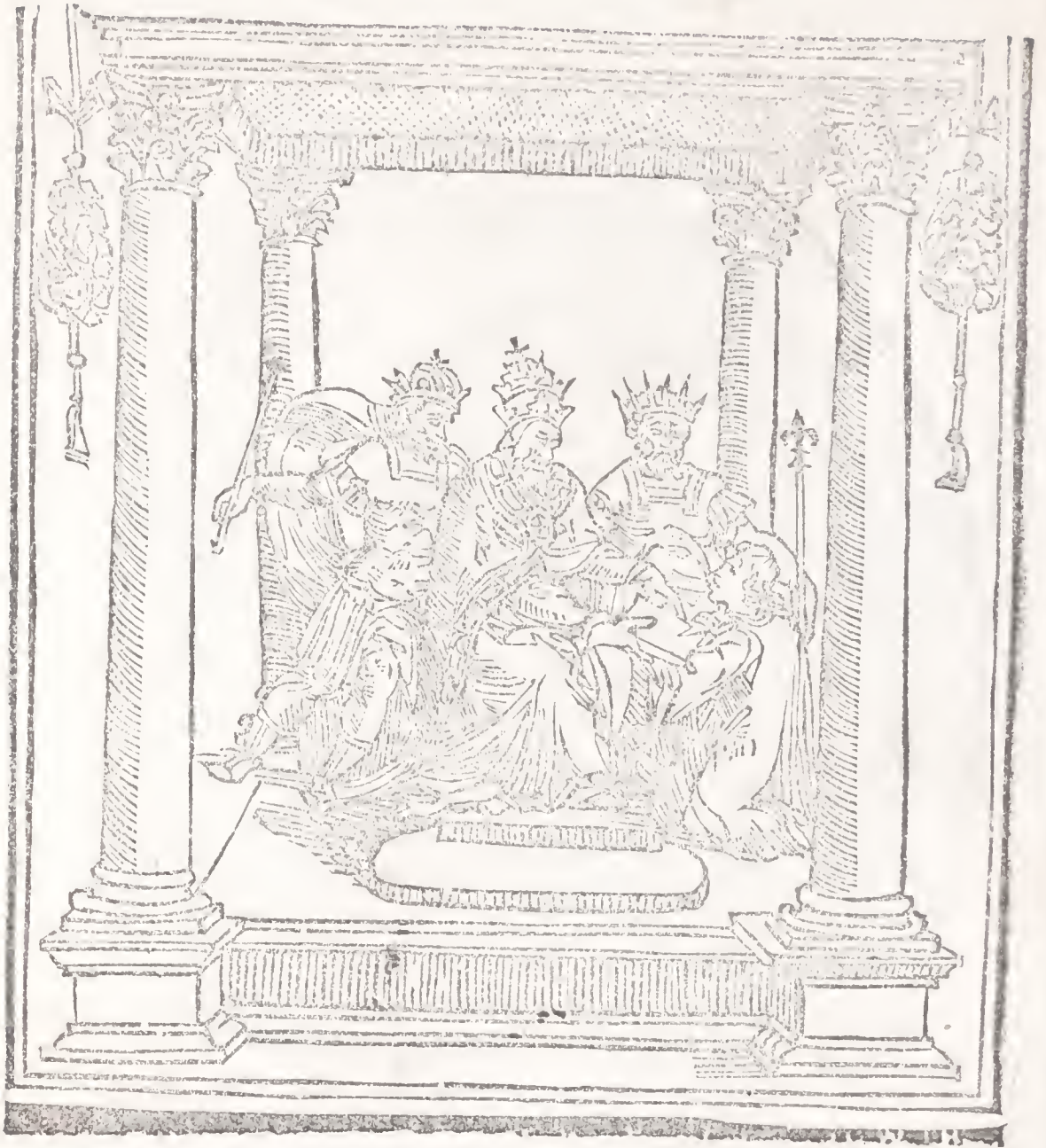

Rhamnusiae vlticis ad
obtrectatorem
mina.

C armine victurus, hac vivit imagine vates.
De te, qui oblatras, consule quid facies.
E n tibi quæ possum præsens dare præmia spectas,
Sed vati obrectas, vis scio supplicium.
E ffugiam inquis, abire tandem elinguabere captus,
Cum rota, cum pennæ, sint mihi pro pedibus.

INVIDE NON TIBI SED POSTERIS,
MEO LABORE, MEIS
SUMPTIBVS.

*Ad tres Principes, superioris ac
trinæ Maiestatis*

Imaginem.

*Vos tres, tresq; dei, Cælum hos, vos continet orbis,
Hicq; duces superum, vosq; duces hominum.
Vnus at hi trinus, trinus velut estis, & vnus,
Vtq; illi, hic geritis numen & imperium.
Sed sex mi, & totidem, hi poli ab arce dedere libellos,
Hos ego do vobis, vos mihi quid dabitis?*

AMBROSII NOVIDII FRACCI
FERENTINATIS SACRO-
RVM FASTORVM
LIBER PRIMVS.

CIn hoc mense Ianuario Ianus bifrons fabulosus, cum sceptro, clauē & nauī, verificatur in Trinitate trifronte cum mundo pro sceptro clauibus & nauis: nam Ianus bifrons in nube pater & spiritus sanctus erat: nato christo, addita est tertia frons: & orta est Trinitas. Tutela clim Iunonis: nunc Pauli ap.

EMPORA sacra cano latium reno-
uata per annum:

Summaq; cum causis, imaq; signa suis.

Sancte pater, cuius nutu pia quæq; coluntur:

Accipe lustratæ religionis opus.

Peraq; altum da vela mihi ventumq; ministrat:

Assuetus Cymbæ tradere vela tuæ.

Vera hic sacra leges, concessaq; munere diuum:

Thureq; quo veniat quæq; colenda dies.

Priscaq; cognosces, distent quid numina nostris:

Aucta sit vt sacri ritibus ara noui.

Proposi-
tio cū de
dicatiōe
ad Pau-
lū tertiu

- Emenda
ta oia et
no muta
ta sunt.* E mendata etiam, non & mutata videbis
Cætera: cum signis, quæ nouus annus habet.
S cilicet inspicies prædicta patere figuris:
Mensibus & sanctas nominis esse notas.
A dde quod & venies quoq; tu per sæpe legendus:
Inueniesq; sacros, quos facis ipse, dies.
- Tertius
iter Pe.
& Pau.
Ad Cæ
sarē qui
ensē Pau
li apost.
pro eccl.
habet.* E s tu etenim terris, deus est, quod in æthere nobis:
Cumq; sedes diuis Tertius ipse tuis.
¶ Tu quoq; tranquillo Cæsar me respice vultu:
Atq; tua è cælo sydera pande rati,
I nspicies & tu tibi tradita festa per aras:
Aequaq; cum sancto munera patre feres.
H anc tu nam sedem bello, pace ille parauit:
Tutaq; religio est inter vtrumq; patrem.
- Petri &
Pauli si
militudo
in Pont.
et Cæsa
re.* P ræterea vestra signantur imagine fratres:
Dum tu enses, clauis exerit ille suas.
V tq; duces illi rerum, patresq; sacrorum,
Sic patres, sic vos estis vterq; duces,
A nnuite ergo mihi, laudes hic dicere vestras:
Quæ cano, cum diuis & date sacra loqui.
S ic vobis, ducibusq; sacris, populoq; Quirini,
Qui surgit, felix præbeat annus iter.
- Narra.
tio i qua
annorū
priscorū
ordina.
tio.* ¶ Romulus Iliades cum iam noua regna teneret:
Mensibus in latio quinq; bis annus erat.
M ouerat hunc rerum ratio: tempusq; fefellit:
Reppulit errorem temporis, arte Numa.
S cilicet hic spatio distantia tempora iunxit:
Addidit & menses mensibus ipse duos.
S ic quoq; non aptum peragebant sæcula cursum:
Cæsaris hæc magni ni quoq; cura foret.

Illius officio celeri mora tradita soli :
Annus & exactum nunc sibi tempus habet .

Quoque prius fuerant , procedunt ordine menses :
Nec series illis obfuit vlla loci .

Venerat in terras æterni conditor anni :
Vltima iam nugis cum foret orta dies .

Ritibus hic annus quo sacris cultior esset :
Mensi, quemque secans, bis duo membra dedit .

Moreque Mosiadum , spatijs postrema secutis ,
Sabbata de patria nomina voce dedit .

Hebdomadas Graij, nos septima iure vocamus :
Lux sua quod cursu , septima finit iter ,

Sive quod alterius confinia suscipit alter :
Primaque luciferis efficit hora notas .

Sive quod orbe suo numero repetuntur eodem
Præteritisque dies signa duobus habent .

Lucibus his cunctis sunt numina prisca : manentque
Numinibus dicti , syderibusque dies .

At octava biceps , dum facta recenset utrinque :
(De domino victrix quæ sibi nomen habet)

Sabbata conspicuo secum pulcherrima curru
Inuebit : & niueis alta triumphat equis .

Atamen , inspicitis si tradita iura diebus :
Ara nec vna illis mensa nec vna datur

Cætera conueniunt : & sunt simulachra priorum :
Peneque nunc facies , quæ fuit ante, manet .

Namque profectus erit : per quem non iura silentur :
Festus erit : per quem sacra decebit agi .

Ne tamen officio sic toto tempore perstent :
Hic qui festus erat mane : profectus erit .

Diuisio
mensium in
septima-
nas, a
christo.

Nomina
deorum ve-
terum die-
bus imposi-
ta.

Dies do-
minicus

Ciborum
& festo-
rum varie-
tas.

Idem usus
nobis de
fastis &
nefastis
mutatis
nomibus.

E st quoq; qui patres includit : vespere quiq;
Sanctus : & octavo qui terit orbe forum.

Qui rogat : aut vigilat : qui festa secunda reducit :
Annuam qui p̄ refert debita thura rogis.

Victima quodq; cadat deus bis , sunt feriae & illis.
Nomina : quae imponi sustinere senes.

Tutela Cal. No
narū &
Idū san
ctiores. **V**endicat alma parens , Iuno quas ante , calendas :
Aligeri nonas efficiuntq; suas.

Et Ioue depulso trinus deus accipit idus :
Tutelaq; nouas sanctior annus habet.

Qui subit hos : atrum dixit , sensitq; vetustas :
Nomen ab Aegypto qui modo notus habet.

Ecce sed ipse cano dum tot surgentia fastis :
Exoritur nobis , qui fuit annus auis.

Sic sed ut à sacro nunc pendeat ille Decembri :
Riteq; principium debeat inde suis.

Læta dies orta est : sonat æs : tonat ardua moles :
Felicisq; frequens suscitât ara focos.

Ore fauete omnes : latis bona verba calendis
Dicite : in alterna foemina , virq; prece.

Preces i
p̄cipia
et omina
a vulgo
seruatur. **L**uce bona bonus annus eat : sic dicere priscis
In Iani prima mos erat ante die.

Tristia nec sibi mens , nec tristia sentiat auris :
Omina ne vulgus rebus inesse putet.

Dicta insunt verbis felicia & aurea primis :
Aureus , & felix , totus ut annus eat.

Popa in
vtraq;
curia eo
de tempo
re. **S**ed iam culta suos subit vtraq; curia colles :
Hæcq; patris faciem , Cæsaris illa gerit.

Altera more patrum Capitolia celsa frequentat :
In vaticano est altera festa iugo.

A lare tarpeio populo plaudente senator

Exit: proque nouis fascibus hasta praëit.

A ccipiunt populum sub odoris limina flammis:

Proxima quæ coeli, celsaque, templa tenent.

Quaque rudes operum præbebant colla iuuenti:

Hostia communes accipit alma preces.

I tur: Et hæsterni lectis inuuntur honores:

Atque suum sequitur per fora quisque ducem

M artia signiferos iam spectat Roma tribunos:

Sceptraque de summo tradita mane loco.

S en sit ebur pondus: vix tota statatur in arce:

Tresque sedent: dicunt qui tria verba: viri.

A ccipiunt monitus patrio de more vocatis:

Riteque solenni prospera verba die.

Interea, æternus quia coeli limina seruas:

Ad superosque aditum tu mihi primus habes.

T rine parens rerum, Ianum qui denique formis

Antiquum ut superes, nunc tria colla geris.

Quod sacra cum causis paro dicere vera per annum:

Signaque, iam caelo reddita certa tuo.

E t homini si fas voces audire deorum:

Vatibus ut castis ante fuisse putant.

I pse refer: Ianus, de quo sunt nomina mensi:

Vnde biceps (lateat cum deus ille suos)

Quisue sit: atque tibi cur est nunc forma triformis:

Quam modo nos templo cernimus esse tuo.

A dde simul triplicem cur non coluere priores:

Credibile est veterum te prius esse deis.

H oc ego sic sumpta dicebam forte tabella:

Vndique quum fundi lumine visa domus.

Tribuni
et reli-
qui ma-
gistris
honoribus
ineunt.

Oratio
habetur
inter eos.

Deus tri-
nus pul-
so Iano
qui eius
erat fi-
gura.

A dueniente deo , sensi locaiuncta moueri :
 Visus & est oculis ora referre meis .

Trinitas
 audi
 tur e cre
 ditur.

N on tamen hunc iudi (procul hinc mendacia vatum)
 Flamma sed in tota creuerat ipsa domo .

P rotinus extimui , atq; metu riguere capilli :
 Excidit & digitis sumpta tabella meis .

T unc velut ex alto tandem mihi reddita vox est :
 Hosq; deo visa est ferre latente sonos .

P one metum vates , melioris conditor anni :
 Dictaq; percipias , me referente , mea .

C ondere quod sacros voluisti carmine fastos :
 Primus & ad causas ora referre nouas .

F as fuit , vt posses me nunc audire loquentem :
 Sæpe quod & patribus contigit ante tuis .

Deus nō
 Ianus
 chaos re
 rū princi
 pium di
 uisit.

A nte Chaos cum sum : nec me rudis illa vetustas
 Noscret : ad fictos rettulit acta deos .

Ianus vñ
 biceps.

P rincipe me vasto sunt hæc data corpora mundo :
 Cum mare , cum tellus , sydera , massa forent .

Q uodq; duos vultus rerum fert forma mearam :
 Ancipitem finxit rebus inesse deum .

P ræterea expulsæ per me cesseret tenebræ :
 Solq; die currus , lunaq; nocte tulit .

I re redire solent , aperire & claudere cælum ,
 Solis equi : inde poli ianitor ille fuit .

Vnde ia
 nitor.

S ic ea , quæ longi sibi sumpsit temporis acta :
 Omnia iam senis nostra diebus erant .

I ain erat nobis cognomine , nomine Noes :
 Vir prudens , idem fortis ad arma tamen .

Ianus a
 Iain
 Nois.

I uerat humanum genus in noua crimina : quum iam
 Aetheris indomitas mittere cogor aquas .

cognomi
nedictus

Condere præcipio viuentum semina ligno:

Haud mora: præceptis paruit ille meis.

Summa natant orbis: referens animalia puppi,

Deucalioneas, me duce, fugit aquas.

Cogitur eiectus diuersas quærere terras:

Cumq; suis varias carpere in orbe vias.

Hinc te Roma petit (sed nondum Roma manebas)

Hetruscumq; iugum Tybris ab amne subit.

Sic nomen fecere deo: velutiq; vocatus

Iainus à Iain, Ianus in vrbe fuit.

Arx erat huic collis: discesserat: acta minores

Dant illi: collem ianiculumq; vocant.

Vidi ego vt ambages: mihi nec mea facta referri:

Vnigena clausi sæcula prisca nouis,

Quodq; homini tandem meus hæsit ab æthere vultus:

Est mihi pro vero reddita forma triceps.

Quod triplicem dubitas me non coluisse priores,

Falleris: ignari rem tetigere meam.

Qui meus est titulus: fulmen dixere trifulcum:

Tergeminamq; Hecaten: tergeminumq; canem.

Tres: & deas parcas: tres Gorgonas: adde Tridentem:

Quæperat Alcida: claua trinodis erat.

Hesperides totidem: totidem cum partibus orbis:

Tres charites: stygiij nomina terna fori.

Hæc & plura quidem coluit sub nube vetustas:

Dum nasci ignorat virgine posse deum.

Nunc: quæ obscura fuit ratio: patet omnibus: & iam

Eruta de monstris est mea forma mihi.

Oras, quas domui, tres aspicientia partes:

In loca non moto vertice terna fero.

Noes añ
Romãcõ
ditã ianĩ
culũ te
nuit.

Trinus
deus in
obsuro
olim ve-
lut in fi-
gura.

Trinus
deustres
orbis par-
tes aspi-
cit.

Dixerat : hinc grates egi : pulsoq; timore,
 Illius his absens verba secutus eram.
 Omnia cum pateant : fare ò diuina potestas :
 Vnde deo fuerat clavis , & vnde ratis.
 Præfuerat cœlo : partem spectabat v. ranq;
 Pax , & bella illi , formaq; in ære biceps.
 Finieram : dixit : rerum fuit ille figura :
 Ceu Noes , clavis cui ratis ante fuit.
 Namq; prius natus quam corpora vestra subiret :
 Omnia consilio delituere meo .
 Ast vbi iam terris cœlo denissus ab alto est :
 Vnus & è vobis ambulat orbe deus .
 Quæ mihi tunc menti fuerant insignia regni :
 Huic tribui clauem , sydereamq; ratem.
 Nauta fuit Noes : sit Petrus nauita dixit :
 Cum rate dat claues , imperiumq; seni ,
 Ille dedit multis : multisq; dabuntur ab illis :
 Perq; sacras ibunt munera nostra manus.
 Præsudet hic foribus cœli : & qui venit ab illo :
 Iuraq; vertendi cardinis omnis habet.
 Clausa aperit (nato sic visum) claudit aperta :
 Fratresq; cum gemino non minus ora gerit.
 Sanctior & Iano , Noe & præstantior ipso :
 Nunc sibi fert claues & regit ille ratem.
 Colleq; de Iani , cœli dum Ianitor adstat :
 Eoaspdomos , hesperiasp videt .
 Scilicet & portis , quas sanctas dicitis : ille
 Tempore dat pacem , bellaq; iusta gerit,
 Fratresq; cum magno proprio signatur in ære.
 Sintq; velut triplex : cum patris ore micant .

Clavis
 Iani in
 fig. Cla
 uis eccle
 siæ fuit .

Pax &
 bellis in
 manu pō
 niscum .

De rate quò discas melius : licet ære vel auro
Nota sit : ante fores cernitur acta noto.

Desierat vocem dicentis voce sequebar :
Ius ego condiscens temporis omne mei.

Cognita de Iano mihi sunt : vetus inchoat annus :
An satis has partes ipse December agit :

Vt mihi sunt , dixit : confusæ signa figuræ :
Sic confusa anni non minus ora vides .

Primus enim meus est : in verbo virginis alter :
Tertius est nati , sed pariente dea .

Tres licet & maneant : tres hi dicuntur & vnus :
Naturamq; mei numinis inde tenent .

Hic nouam signant , veterem meus iste figuram :
Quæ quia præcedit : tempora prima peto .

Hæc quoq; prima peto : rerum quia prima creauit :
Primus & ad leges ianua prima sui .

Me quoq; præponit chorus : & mea gloria prima est :
Carmine quum extremo nomina terna sonant .

Si tuus & nati nobis confunditur annus :
Principium sacri cui dabit ara sui ?

Sic ego : quum dixit : nascentis ducitur ara
Huc mihi : vt occurram sic pater , ille patri .

A'me nam veniens in natum desinit annus :
Surgit & à nato : sacraq; gyrus habet .

Octo inde & nobis (ceu saturnalia) luces
Dant per templa aris munera , perq; domos .

Hinc quæ vni dabitis : pariter sunt sacra duobus :
Araq; seiunctum non sibi munus habet .

Ingrediens Ianus res commendabat agendo :
Qui tuus est , dixi : num quoq; cogit idem ?

Petrus et
Pa. et pō
tifex, &
naus in
monetis
signatur

Annus
triceps, ē
nō secus
ac deus.

Ianuari-
us deo
trino sa-
cer.

Ianuari-
us Decē-
bri occur-
rit.

SACRORVM FASTORVM

- Annusli
batur, a
christia-
nis in sa-
cris tan-
tum.*
- N**e sit iners rebus tunc prisca temporis annus:
Res sibi libabant hac, aut ille die.
- N**e tuus annus iners tibi sit: tu sacra frequentes:
Inde sit auspiciū rebus ut omne tuis.
- L**uce quoque hac, dixi: praebebant vocibus aures:
Dicimus hac num nos hinc bona verba die?
- P**raebant aures veteres tunc vocibus inquit:
Praesentes quoniam non habuere deos.
- A**t quia nunc coram tibi caeli cernitur author:
Ominibus pondus praebet ille tuis.
- Tibici-
nes, pro
Sirena.*
- F**inis erat dicti: dicto quum protinus addo:
Quid tuba, quid carmen, postulat ante fores?
- H**aec, ait: ob natum gratari forte solebant:
Gaudia praeuertens nunc sibi nummus habet.
- C**armina cantantur: cantatis aera petuntur:
Sim tuba, sim Cytharae, sim tibi carmen ego.
- Dulcia
cū stipe
instaura-
tur.*
- D**ulcia palma dabat, cum palma carica prisca:
Nos quoque cum trita cur nuce mella damus?
- P**raeterea, tempus haec cum natale requirat:
Cum non nascaris: cur stipis aera petis?
- A**n veluti prisca nos praecipis aeta referre?
Omen ut aera ferant: dulcis ut annus eat?
- Dies na-
talis &
octava
eadē.*
- N**ascitur ante mihi: legi nunc nascitur inquit:
Estque ea natalis utraque dicta dies.
- D**ulces aere dato sic instauratis honores:
Nec minus hac, illa munera luce placent.
- C**aetera ne quaeras: proprio tibi plenius anno
Ille canet: stabit quum puer ante pecus.
- T**unc ego: cur non est pariter communis aedis?
Est honor, est eadem si focus ara tribus?

Est laterana meo : madet illic ara cruore :
 Quem puer octava fuderat ille die.
Pincia tecta manent , hortorum proxima colli :
 Elysij titulum qui tribus vrbe facit.
Hinc vaticanum , non moto pectore , tectum :
 Cœliolum cerno : Ianiculumq; simul.
Dixerat : *Et* si quid iam quærere forte volebam :
 Posce ait : hinc certa nam tibi voce dabo.
Tunc ego sic : verbo pater o qui cuncta creasti :
 Rex , Pater , *Et* Cæsar , tres tua regna tenent.
Aethere tres vnus vos sydera pace tenetis :
 Da rogo : pace hi tres inferiora regant.
Hæc ego : quum subito nutu tremefecit Olympum :
 Terq; tonans micuit : ter tonuitq; micans.
Cumq; sono in liquidum se sustulit æthera nubes :
 Igneaq; à tergo visa columna sequi.
Pax *Et* erat : Pauli munus : quaesita per orbem
 Hoc duce per terras ambulat illa suas.
Di seruate igitur Patrem *Et* cum Cæsare Regem :
 Qui terram , vt coelum trinus *Et* vnus , habent.
Nate paterq; etiam sancto cum flamine , nobis
 Vnum qui facitis , tergeminiq; , deum.
Vt tribus annuitis iam in pace regentibus orbem :
 Annuite huic operi , carminibusq; meis.
Cinterea ad sacrum teneræ properate puellæ :
 Annus vt à vobis incipiendus eat.
Ite : sed intacta velentur corpora vestes :
 Hac decet in primis vos nituisse die.
Pura placent superis : lætatur virgine virgo :
 Tendite iam castas vt facit illa , manus.

In latera
 no ē pel-
 lis circū-
 cisionis.
 Paradi-
 sus dici-
 tur hor-
 tus confi-
 tus.

Pōtifex,
 Cæsar *Et*
 Rex, tri-
 nitatis im-
 mago.

Pax , a
 Pau. iii.
 pacatis
 principi-
 bus.

Circūci-
 sio dñi
 festū in
 ara cœli

SACRORVM FASTORVM

Trans Tyberim fuerat: nunc in Capitolia ducit
Ara: trahat molles ne via longa pedes.

Lecta deo sedes fuit hæc natalibus horis:
Et titulum partus, & parientis habet.

Magna Iouem quondam spectauit Creta sub antro:
Sancta sub hoc sacro marmore Roma videt.

Templi
parui Io
uis in fi-
gu. chri-
sti pueri

Vicinis excelsis fuit hoc quod vertice templum:
Vertice in hoc noſter vedeus illud habet.

Nec tribuere Ioui sua fulmina: fulmina paruus
Hic nec habet: dextram cernite: inermis erit.

Est tamen in fœno: circumq; tuetur ouile:
Ducat ut hinc placidas signifer agnus oues.

Iuncta seni puerum miratur virgo marito:
Non secus ad cunas quam stupet ille nouas.

Alys in
figu. chri-
sti et Cy-
bele vir-
ginis.

Sed iacet, ut Cybeles saxo puer, ipse secandus:
Virgo sed hæc Cybele est: sed deus ipse puer.

Ante deos populis placabant farras per aras:
Additaq; his puri lucida mica salis.

Nullus erat culter qui aperiret viscera tauris
Primitiæ frugum victima pinguis erant.

Ast ubi plus libo placuerunt exta iuueni:
Ad sacra numinibus hostia cuiq; fuit.

Ventum erat ex illis humana ad viscera cultris:
Non intellectus dum petit exta deus.

Isacus in
figu. chri-
sti fuit.

Isacus hinc nudus genitoris palluit ense:
Palluit & gladijs Iphigenia patris.

Solueret ut tenebras: de summo venit Olympo,
Verus mente deus, corpore verus homo.

Hic ubi sublimi patefecit in arbore corpus:
Hac quoq; qui sensit vulnera prima die.

Omnibus è ligno sacrum monstravit & aram:
 Sanguineq; à pecudum far redit ante deos.
Ex authore suo retinent libamina nomen:
 Farrasq; sunt corpus, sanguis & vnda merum.
Inq; dei nostri viuunt formata figuram:
 Quodq; domant hostes: hostia nomen habent.
Luce sed hæc nobis hæc luxit gratia primum:
 Aq; salutifero sanguine prima madet.
Vnde sed hic mos est genitalia summa secandi:
 Et cur sit lux hoc nomine dicta canam.
Dum putat Abramus genus vnde agnosce possit:
 (Auctus enim nato federat ille suo)
Ideus, huic dixit: saxo lanietur acuto
 Pellis: ab octauo quum redit orbe dies.
Dixerat: admonitus pater intellexit: & inquit:
 Fallor: an hæc pellis sunt mihi signa maris:
Sic erat: aurata prodit cum veste sacerdos:
 Atq; tenens pueri mollia signa, refert.
Qua nocet Adamus, meus hic hæc parte secetur:
 Pars eadem vt populis vulnus, operinq; ferat.
Hæc dicebat: onus saxo quum pellis ademit:
 Nomen, & exemplum gentibus inde dedit.
Perstat adhuc illis vetus hic mos: pulsus ab vndis
 Est tamen & nostris res aliena sacris.
Hinc, hæc luce deus quod circumciditur infans:
 Lucifer antiqui nomina moris habet.
Sed data certa nota est: totiq; salutifer orbi
 Dicitur: & titulum littera graia facit.
Procidat omne genu: mare, tellus, sydera, venti:
 Pendet ab augurio nominis orta salus.

Missa
 Missia
 vel missa
 hostia.

Circūci-
 sionis ori-
 go ab A-
 bramo.

Bis geni-
 to deo
 bis hono-
 res tribu-
 untur.

SACRORVM FASTORVM

I nstaurate dapes : sacrum bis tradidit ara:
 Natus enim legi est : natus & ante patri.
B is sue læta dies cæsa est : bis Curia donis:
 Bis cum melle & tipem turba propinqua petit.
H oc deus ipse probat : hoc vsus præcipit annis:
 Hoc & amat ritus : sacraꝝ nostra iubent.

Ortus et occasus syderum additur sacris.
Addere consilium , sacris sua sydera rebus :
Quæq; cadant cælo : quæq; oriantur , erat.
Sed par ille deo est : oculis qui subijcit astris:
Quiq; potest pura sydera mente loqui.

Cum superis nostrum mutauit sydera cælum:
 Diuersumq; ferunt lapsaq; , & orta locum.

Puer Christus stella cognitus.
Pande vias cæli, cælo puer edite : vosq;
 Est quibus ætherias scandere cura domos.

Aetheraq; ingenio (si fas) supponite nostro:
 Ponimus ad certos dum noua signa dies.

Pastor oues igitur septis vbi luce sequenti
 Clauserit : & fusco venerit bes per equo.

Si quis ab his terris cælo sua lumina tollet:
 Et volet humanis altius ire locis.

Id quod heri in templo , de templo cernet in astris:
 Præsepe in prima nocte nitere face.

Creuerat ipse humili magnus deus ortus in antro:
 Cesserat & nostro Creta superba Ioui.

Stramine quum immensus surgens ante ora suorum:
 Amplectensq; suæ colla parentis ait.

Hæc mihi pro cunis iam sint : in quo ipse iacebam:
 Tu præsepe poli sydera sume mei.

Hæc tenus : & iecit patrio cunabula cælo:
 Forma subit & stellas : cætera terra tenet.

Pœnum præsepis

V tꝫ forent tanti monumenta perennia facti:

Qua rubet his Cancer : signa locumqꝫ dedit.

¶ Sed cur astra suo properant decedere cœlo?

Et citius solito lucifer vrget equos?

A dâta bis senis lux est natalis ab ara:

Nominaqꝫ inspecto sydere graia refert.

A n quia non falsit sydus , sed syderis author?

Effulgentis habet numinis illa notam?

P ars negat hoc: idem sed quod sit visus in antro:

Credidit à viso nomen habere diem.

F estum ¶ pascha vocant: non ¶ Stata festa sacerdos

Mane sacro indicit : cunctaqꝫ spargit aqua.

M irificãqꝫ alij dicunt : plebs nomine regum:

Inqꝫ suum vertit tempora clara forum.

O mnibus è causis , ne certior erret origo:

Iudicio vera est prima reperta meo.

V era sit illa licet : cur huic dare nomina reges

Plebs putat : alternis dic mea musa modis.

E rgo dei sydus nabatheo illuxerat orbis:

Vnus de ducibus quum properemus ait.

A ttoluntur equis : arabes relinquuntur ¶ indi:

Quiqꝫ bibunt Gangen : ¶ freta rubra secant.

Q uam cito di superi , Solymarum mœnia tangunt:

Q uam cito ad Herodem fert noua fama metum.

I am loca contigerant : suppressit lumina sydus:

Antrum adeunt : antri pro fore nullus erat.

V idit vt hos virgo : petimur conterita dixit

Sancte senex : fœno conuoluitqꝫ deum.

V t venere duces (quod adhuc seruatur ad aram)

Ante deum posito procubere genu.

in reli-
quiis.

Epipha-
nia dñi
variis de
causis di-
ctâ.

Festa mo-
bilia iâi
cuntur.

Epipha-
nia à vul-
go festâ
regum di-
citur.
Magi vi-
sa stella
eunt ad
præsepe.

Magi
deo dant
dona ¶
mirâtur
i loco ita
humili
esse.

SACRORVM FASTORVM

Tunc deus inspecto risit pueriliter auro:
 Extensa donum continuitq; manu,
 Fit mora: mirantur numen tam paupere tecto:
 Tamq; ferè nuda ponere corpus humo.
 Herba torum dederat: fuerant cui sydera lectus:
 Cuiq; casa angusta est: huic domus ante polus.
 Discite magnanimi sublimia temnere reges:
 Pluribus ad superos hæc via fecit iter.

Magi nõ
 reges.

Regnorũ
 ã conuiuii
 origo.

Hæc aliquis dixit: regesq; hos credidit idem:
 A' quibus hanc diẽ tam plebs putat esse diem.
 Sed cur regna vocant: cum sint conuiuia: dicam:
 Quid clamor, quid fax, quid chorus ipse petat.
 Nox erat: admonitu forte illis mota diebus,
 Ante dei stabat rustica turba casam.
 Conuenere duces, pastoralisq; iuuentus:
 Bruma erat: imponunt grandia ligna foco.
 Stabat adhuc tenero vestitum gramine pratum:
 Festa parant: festis expediuntq; dapes.
 Prima duces retinent loca vincti tempora lauro:
 Discumbuntq; alij: qua facit herba torum.
 Vina dabant famuli: laudabant vina bibentes:
 Finis erat: choreas implicuere rudes,
 Parsq; facem gestat: pars velat cortice vultum:
 Parsq; canit stipula: certaq; verba refert.

Placẽta
 venales
 ã vigilia
 ad crean
 dos rex
 ges.
 Reges fa
 bæ dicti,
 a faba re
 perta in
 placẽtis.

Forma manet facti: reges imitentur vt ipsos:
 Conueniunt: festos instituuntq; dies.
 Nocte coronatis quæ hesterna clausa placentis:
 Venditur: vincta croco culta Popina tuo:
 Sors datur: illa faba est frustis inuenta: iocosum
 Vnde solet nomen regibus esse nouis.

Lectus erit : parat ille suo conuiuia sumptuz
 Sæpeq; collata sunt ea grata stipe.
Pocula præbentur : prorumpit in æthera clamor:
 Rex & io ingeminant : rex tamen ipse bibit,
Ocia sunt epulis : & exercent nocte choreas:
 Atq; prometideam sydus in orbe facem.
Ora tegunt : & quæ creuerunt temporis vsu:
 Scenaq; dat ludos : donaq; Mimus habet.
Quodq; putant regum quondam sub nomine factas:
 Has epulas regum nomine regna vocant.
Adq; atras luces solitum hæc producere vulgus:
 Ociaq; exactis sæpius annus habet.
Adiciam sortes : & cur hæc forte putemus
 Noctæ loqui pecudes : somnia vera dari.
Tempus , vina , iocus , lassarant corpora : quum sic
 Regibus è turba forsitan vnus ait.
Dicite signorum : quæso cœliq; periti :
 Huc quoq; vos quando Stella venire iubet.
Num fors cuiq; manet : deus hic num subiacet illi:
 Hocq; anno nobis nunquid ouile dabit?
Stella quidem fors est : ex illis rettulit vnus:
 Cuiq; manet : regnum pluribus illa dedit.
Hoc dabit & pucro : qui sistet ouilia patrum:
 Maximus & magno pro grege pastor erit,
Dixerat : & coram pictum locat inde libellum:
 In quo plebs simili nunc sua vota iacit.
Risit turba notas : laurumq; oleamq; petiuit:
 His & ait fatum nos quoq; sæpe damus .
Phœbus amat laurum : prædicit carmine Phœbus:
 Dœta Minerua : virens huius oliua fuit,

Ludus fa-
 culæ a
 facula
 Prome-
 thei &
 stella re-
 gum.

Quid
 sit fors è
 festo Epi-
 pha.

Liberfor-
 tis unde

SACRORVM FASTORVM

Vix ea : quum frondes crepitantes iecit in ignem :
Vulgus adhuc sories vnde referre solet.

Aialia
credita
loqui ea
nocte.

Hinc equus inde greges tunc ad praesepe iacebant :
Quum pecus humana voce locuta refert.

Cedite : non frondes , non fatum , talus , & ars , haec
Sed deus iste puer , sed dea mater habet.

Dicta probant : contra quod sunt iumenta locuta :
Credimus in dominos hac quoq; nocte loqui.

Abcedunt somno moniti , versaq; figura :
Scilicet Herodes decipiendus erat.

Nocte quod hic somnus non illos mane fefellit :
Vulgus mane dari somnia vera putat.

Sunt quoq; nunc plebi : si vos prouerbia tangunt :
Nati Epiphania festa abiere via.

Sol i A
quario
Noes in
figura o
lim ante
deucalio
nem.

Quartus at hinc oriens vbi luce retexerit orbem :
Accipiet Noes pro Ganymede locum.

Aut puer ideus si dedignabitur illi
Cedere : cum nectar misceat ipse Ioui,

Quod fuit humani generis reparator in vndis :
Cum phaebo , pulso Deucalione , micet.

Dimidiu
canceri o
ritur.

Undeq; ter dederit quum prima crepuscula Titan :
Dimidia Cancer parte videndus erit.

Media
hyems
Antonio
abbati.

Altera ab hac veniens hyemi discrimina ponit :
Aequaq; quae abscessit : quaeq; sequetur erit.

At quarta e caelo quum lumina tollet Eous :
Deteget & terras : decutietq; gelu.

Pandet in exquilijs vigilata nocte suburram
Ignifer : & stabit cum suae flamma suo .

Fax : & equus sua templa petent : comes ibit asellus
Fit via iumentis : dum sua dona ferunt.

F lamina quid ergo refer poscitur : quid munus equorum :
 Sancte senex : ritus admoneasque tui,
Hæc ego : demisso quum protulit ora cucullo :
 Atque ait extensa talia verba manu.
Riserat hunc Balacus (dicens ostenderat ignem)
 Est mihi qui Stygio factus ab hoste meus.
Inque sacerdotes tulerat ferus agmina nostros :
 Pressit equum : pressum terruit ignis equum.
Labitur : in lapsum rabidus tulit ora iugalis :
 Calcibus et morsu dilaniavit herum.
Qualis ubi Hippolytus furijis distractus equorum :
 Aut qui threicijs esca feruntur equis.
Auxerat hoc aram : casum sibi quisque timebat :
 Fax et eques veniunt : gestat asellus onus,
Quadrupedumque datur demum mihi cura ferarum :
 Et quoscumque vides nunc dare munus equos.
Dixerat : accensam grunnit quum porcus ad aram :
 Postulo : ait nostras hic docet esse feras.
Iste sed est mutilus : collo tua concutit æra :
 Noscere quo possis : ne noceatur , ait.
Aesque meum gestat : baculo quod cernis in isto :
 Quodque rogans æger , collaque multa gerunt.
Desierat : summo quum quid nam poste rogavi
 De ferro soleæ crura ue secta , volunt.
Ferro vota notat quadrupes : sed crura furoris
 Postibus hæc pendent admonitura mei.
Fœmina , virque , tibi quare , quum furta queruntur :
 Tollunt ante tui numinis ora facem ?
Fœmina , virque , mihi facit hoc : subrepta neganti
 Prouocet ut flammis ignis ab igne meas.

Ignis. S.
 Anto. a
 demone

Qua
 drupe
 des dō
 ferunt.

Porcus
 Antonii
 pro aiali
 bus si
 gnum.

Crura su
 per po
 stes et so
 leæ fer
 reæ fori
 bus affi
 xa.

SACRORVM FASTORVM

Me quoque coguntur furcs in verba vocare:
 Et sacra tangentes numen adire meum.
Peierantes sacro igne puniuntur. **V**era negant: iurant: odit periuria flamma:
 Irraque virus habet saepius inde mea.
Dixerat: ante focum cum nudos stare lupercos
Quum vi: eorum causam retulit ille mihi.
Sub Ioue sic nudus toleravi frigus: et imbres:
 Cernere quaeque tuli corpora nuda placet.
Nudieunt ad ara. **H**aec mihi: velabant ardentia lumina sacrum:
 Cur rogo: placatur ignis ab igne refert.
Cadela accensa. **P**rospicio: stabat depictus ad arcta viarum:
Quæro: cum igne locos ut venereris ait.
Oua ferebat anus: persona sonabat ad aram:
 Det causam vulgus: det tibi dixit anus.
Hac die interdum personati incipiunt. **H**actenus: et solium pressit sublimis aceruum:
 Stabat et ante pedes multa tabella seni.
Dona ferebat eques: capiebat dona minister:
 Dumque capit: capta pro face spargit aquam.
Turbaque fit tecto: tota clamatur in ara,
 Cum daret hoc epulas: cum daret illa preces.
Epulum publicum eius aedibus. **E**rgo pater dixi: tecum sit cura tuorum:
 In parthosque ignes, et tua tela iace.
Pueri sancti spiritus erant a sudarium. **V**aticana tui pueri sacra templa subibant
 Saxia: erat domini prima quod orta dies.
Altum erat huc: sacrae coram sonuere sagittae:
 Lucifer et pleno tempore quartus erat.
Fabiano et Seba. **T**unc ego: cui referam sacrum socio, ne tibi, ne:
 Ex adytis inquis quum Fabiane mihi.
Quod referes vni: referes studiose duobus:
 Nomine quum sumus: non sumus igne duo.

A d sis ergo mihi dixi : qui spicula torques :
Q ua via , qua porta est , nomine dicta tuo .
N ude quid expectas : nudus stat diuus ad aram :
N udus obit : nudus corpora nuda petit .
I ueris : hac factas venereris nocte sagittas :
D urus et articulos annulus orbe iuuet .
S enferat hic vulnus : quod vulnus senserat aufert :
A tqz dat his dictis ausonis ora fidem .
N eglectus sua tela capit : prece sumpta recondit :
Q ua fuerit pietus , si sapias ille , caue .
S ed satis hæc : maias reuocat quum belliger aras :
T unc mihi tunc magna voce sonandus erit .
N omentana vocat : silet appia : postera lux est :
I regz succinctas aspicit illa nurus .
D iua faue : niueo cui factum nomen ab agno :
M usa mea est sacri si studiosa tui .
S i tua deduxi mecum qui sacra viderent :
E t si deductis non via longa fuit .
E cce coronato sed victima fertur asello :
O re fauete : agni sunt tamen illa duo .
P onitur ante focos : connubia læta puellæ
P oscite : bis nupsit nam pia virgo deo .
Q uosqz tulit longos orate ad colla capillos :
R epperit vnde sibi sæpe puella virum .
S ed iam spargit aquam : iam concinit ore sacerdos :
S ubsecat & vellus : poscere cuiqz licet .
P ar erit hoc ceræ : fuerit qua corpore tonsum :
C orpore id hac nostro ferre putatur opem .
A nte suum reges cingebant vellere pectus :
P antheræ Euander : Romulus ipse lupæ .

Nudicent
 ad aram
 armuli et
 sagittæ
 fiunt

Agnetis
 via No-
 mētana

Lana a
 gnorum
 sicut A-
 gnus dei
 ex cera
 petitur .

- M**os venit ad patres : agni de vellere torquis
 Alba fit : at virgo pectine densat opus.
Insuitur lino solenni fascia plumbo :
 Sacraque fit munus patribus inde nouis.
An'te tamen bustis fratrum requiescit ad aram :
 Sanctaque fit tactis ossibus, aucta prece.
Hinc viuum comitatur herum : nec morte relinquit :
 Cui quod gesta palam, pallia nomen habet.
Pontificis fieri capitis quoque tegmina credunt :
 Lanigeri vnde docet se gregis esse ducem.
Pellitosque sui proceres circum aspicit agni :
 Hi pro quo similes in statione manent.
Teste natatoris populo data dona seã ara :
 Quoque modo venit : victima bina redit.
Dumque tamen redeunt : populo velluntur eundo :
 Et pietas illis & via longa nocet.
Aut breuis : aut dempta est his lana : feruntur ouiliz
 Crescat ut hæc : placidas inter aguntur oues.
Antiquique memor moris comendat euntes
 Pastor : & Agnetem nunc colit : ante Palem.
Qua patri est Baccho : tibi qua Constantia templum
 Interea recreant corpora fessa iurus.
Parsque fabas pascit : violas pars nata : lacertas
 Dum pauet : appropierant tempora veris ait.
Si qua parens facta est : natos imponit asello,
 Non secus ac agnos pertulit ille modo.
Perque viam uetilis longam ientacula præbet :
 Hæc & ait vobis cras quoque fiet idem.
Postera lux aderit, sacris operata duobus :
 Quum complexa suos læta resumit iter.

Pallia
 pronouis
 Sacerdo
 tibus ex
 lana a-
 gnorum.
 Pallia su
 per ossa
 p. & p.
 ponuntur.

Agni à
 S. Ioãne
 mittuntur
 Agneti.

Fabæ dâ
 tur ispor
 tulam.

Vincen.
 & Ana-
 stasio.

Et nomentana dudum lassata : subibit

Qua titulus portæ est : qua tibi Paule viæ.

CN ox vbi quarta suo diffundet sydera cælo

Anguis ab ensifero pulla venena feret.

Vt perhibent : illa nam ponit nocte veternum :

Et capit à tristi gramine pastus opes.

Zona refert anquem : nulli sit proxima lecto :

Quam procul est illo : tam procul anguis erit.

Ille torum primi violauit dente parentis :

Secubet hac coniux nocte pudica viro.

CM ensis ab extremo lux septima fulminat ensi :

Et ducis à verso pectore nomen habet.

Est sed clara dies : auidi gaudete coloni :

Quolibet hic vobis fertilis annus erit.

Bella gerunt venti : gaudebit sanguine Mauros :

Nubila sunt : aderit cum lue dira fames.

Ne quis vana putet : seruaunt signa vetustas :

Notaq; tarfiacis esse feruntur auis.

Orbes anguis habet , conformes orbibus anni :

Vnde seni credunt talia iure dari.

Iam dicturus eram : cur illi pareat anguis :

Voce sed à iuuenum munera mensis erant.

CNunc quoq; conuersas sibi postulat ara puellas :

Quæ , quia conueniunt nomine : thura ferunt.

CQuarta repellebat radijs Aurora tenebras :

Optabam rostrum corue referre tuum.

Ipsa sed adueniens iterum rem intercipit Agnes :

Ante trifontanum diua secunda diem.

CQuæ sequitur festis rescrabit quattuor aram :

Inter quæ cæli tempora scala petit.

Angues
noctæ cõ
uersionis
expergi-
suntur.

Viri cū
vxo-
ribus nō cu-
bant.
Festū cõ
uersionis.
Prognō-
stica quæ
eo die
sunt.

Figura
anni dra-
cõ inflē-
xus ad
caudā ē.

Conuer-
sis puel-
lis in ea-
rum æde
sacrum.
Rostrū
corui ma-
tutino or-
ritur.
Agneti
secundæ
festum.

SACRORVM FASTORVM

Quisquis es : hic diuum supplex veneraberis ossa :
Proximus ex illis nomina collis habet.

Trifon=
tanum à
tribus fò
ribus de
saltu ca=
pitis.

Pectore qui dudum verso conuerterat ensem :
Inq̄ dei partes hospes ab hoste redit.

Subdiderat stratus romanæ cella securis :
Oraq̄ tot populos quæ docuere deum.

Ex humeris subito, quum sæuæ vulnere dextræ
Ter caput assiliens, fonte ter edit aquas.

Tres totidem casus construxit fontibus aras :
Perpetuumq̄ trium nomine dixit opus.

Qui profitere deum gradibus descende per undas :
Spargeq̄ descendens ter tibi rore caput.

Ter bibe : numen habent : nostris mendacia verbis
Sint procul : incolumis qui bibit inde redit.

Postremi obscuram si quis mirabitur undam :
Plus terræ dicat, plusq̄ cruoris habet.

Portatur
domum.

Omnia reddentur madido felicia ramo :
Tecto si pure sumpta feratur aqua.

Aqua
saulia.

Sive quod illa suis saluos agit haustibus ægros :
Inq̄ suas vires languida membra vocat.

Sive quod est domini de nomine nacta salutem :
Salvia sit quamuis : saulia nomen habet.

Salvia i=
scribitur
sed sau=
lia a Sau=
lo dici=
tur.

Illam quod est eadem quoq̄ nomine dicta perennis :
Solvitur & primus quod mihi forte labor.

Da pater : es tu etiam studijs quia gloria nostris :
Hoc tecum vt sacro fonte perennet opus.

Explicit Liber primus.

SACRORVM FASTORVM
LIBER SECVNDVS.

CIn hoc mense Februario, ramus lauri, virga pinea, lana, farræ cum sale, purgamina fabulosa verificantur in faculis cereis ex filo lanæ bô bicinæ, & sale aquæ sanctæ, qua illis benedicatur in purificatione, & hostia ex farre: suntq; illæ cum his vera purgamina. Tutela olim Neptuni: nunc Petri apost. piscatoris.

Rimus habet finem cum primo mœe libellus.

Este duces Elegi cura secunda mei.

Iam te alij Cæsar: nos sacra canamus et aras:

Res licet hæc breuibus sit quoq; magna rotis.

Vt sit: erit laudi: pater hanc modo sancte sequaris:

Auspicijs cuius per freta vela damus.

Ferre Ioni nequeo cum Cæsare ab hostibus arma:

Iraq; in auratis curribus ante deos.

Quod licet, ista tibi gerimusq;, damusq;, trophæa:

Sacraq; cum titulis, numinibusq; tuis.

Quæ, quia tam paruis didici procedere pennis:

Hæc q; meis humeris sarcina maior erat.

Grata feras: certe voluit mea musa probare:

Exiguas vires pectoris esse mei.

SACRORVM FASTORVM

Pōtifex
pro Si-
mone.

Quare tu quoniam cum virgine sanctus ad aram:
Inueberis, primis pro Simeone sacris.

Quonlibet adijcias, sumpto pro carmine, vires:
Hoc opus, ut duce te, quo pede cœpit eat.

Ne sacrum interea fallat, ne mensis in anno:
Vnus ab adiectis iste duobus erit.

Februa.
28. die-
rum est.

Sit licet et breuior: fert tempora quarta diei:
Bisq; sibi expleto nomen ab asse facit.

Nempe quod Egeriæ non viderat ante maritus:
Cum daret hunc anno: Cæsar id ipse videt.

Februa.
veterū.

Februa dicebant: quæcūq; piamina prisca
Purgabant illis corpora nostra prius.

Februa.
veterū i
figu. can-
delarū
erant.

Illæ sed his laurus, pinusq; et lana, fuerunt
Regis: cum mica, farraq; tosta, salis.

Quid facerent: culpæ nondum qui virgine causam
Tolleret: incestam cæde piarat humum.

At ea, quæ nunc sunt: sint ut purgamina vera:
Dat dea cras illis purificata fidem.

Alare pontificum poscuntur februa mane:
Illaq; poscenti candida cera datur.

Purior hæc lauro est: lanaq; beatior omni:
Sanctior et pinus farraq; vera magis.

Post primam ergo diem, nec ut distare putemur:
Hæc datur: et titulum mensis honoris habet.

Purifi-
virginis

Ecce sed exoritur face multa lucifer: huius
Dum vocor ad causam nominis, alma faue.

Læta fuit tepidis olim carbonibus aræ:
Nunc ea virginis munera mellis habet.

Candela
à calore
ignis hic

Ignis quod his candet fax cerea nomina cepit:
Quodq; frequens hodie est, hinc sacra dicta dies.

Tempore non alio maior concursus ad aram:
 Non quia sacra iubent : sed quia cera datur.
 Vna nec ara satis : tota discurritur vrbes:
 Et laus est multas obtinuisse faces.
 Nam pater inuehitur , sacro comitante Senatu:
 Quisquis ades : celsus dum sedet , ore faue.
 Ara stat : & plena munus suffitur acerra :
 Discolor & pura cera piatur aqua ,
 amq; ille è solio cœtus admittit euntes:
 Itur & ad sanctos per loca multa pedes.
 Fœda datur : patres poscunt : poscitq; senator:
 Perq; gradus digni plusq; , minusq; , ferunt.
 Ara fores pandit : felix sibi curia donum
 Sumit : & absq; illo rarus ab æde redit.
 Grande dat exemplū : totam nam culta per urbem
 Quod pater hic : populo quælibet ara facit,
 sæpe tamen nulla queritur vicinia tedi:
 Sæpeq; nobilibus non habuisse dolet.
 Vt careant voto : nec sint in tempore ceræ:
 Dentur vt his : tedi non erit vna dies
 Mense sub extremo quarentem munera vidi:
 Munera quarenti debita cera data est.
 Vnde sed est huius facis vsus , discere quæris:
 Curq; , nouis sacris , addita pompa faci.
 Orte Ceres tecum mensas Arethusa petebat:
 (Non trahet in longas fabula prisca moras)
 one sequebatur magnam Proserpina matrem:
 Ver erat : ad flores rettulit ora notos.
 æta sinus implet : socijs seiungitur ipsis:
 Mater abit : solis restitit illa lotis.

candelam
 ria nō cā
 delora.

Facibus
 benedict
 tur.

Faces dā
 tur mul
 tis die
 bus.

Facis &
 pōpæ in
 hoc festo
 origo.

SACRORVM FASTORVM

- R ex videt umbrarum : visq; cupidine captus
Occupat : & velox in sua regna trahit.
- R apta vocat matrem : clamore exterrita mater
Vertitur ad comites : & mea dicit vbi est?
- D icit vbi est : subito loca quum diuersa pererrat :
Est tamen in nullis illa reperta locis.
- Q uid faciat : nox est : nec nocte morabimur inquit :
Accenditq; faces ignibus Aetna tuis.
- F axq; fuit pinus : prius facis vsus in illa :
Repperit : inuentae festa fit illa dies.
- N upta fuit Diti : tunc hic celebrare calendas
Mandat : erat mensis manibus iste sacer :
- R oma deam coluit : Cereris quaesita quod igne est :
Institui pompam matris honore iubet.
- G estariq; faces : fora circum has ipsa ferebat
Hesterna ardentes plurima nocte nurus.
- N ascitur humana vestitus imagine : secum
Attrahit & multo sydere nocte duces.
- R edditur & templo , mater comitata puellis :
Sacraq; post primum lux ea mensis erat.
- M agna quod haec mater , mater magna illa quod esset :
Deseruit pompam virgine uicta Ceres.
- I nduit hinc vittas patrum , procerumq; coronas :
Et prodit , multa conspiciturq; face .
- R ostras petunt : uebitur pater ostro , pictus & auro :
Ventum erit : ad populum circa dona iacit.
- F rangitur in partes minus , fit praeda potenti :
Omnibus & templis pene videtur idem.
- C ausaq; cur fiat : non est obscura puatur
Hac matrona die non habuisse suam :

Fax pri
ma ex
pinu fuit

Cereris
lustratio
in fig. pu
rifi. vir.

Mæsta domi, ritu, stetit ut forte illa, relicto:
Ante deam rubuit: deposuitque caput.

Nox, dolor, & lachrymæ, somnum fecere iacenti:
Accipit à diua victa sopore facem.

Aduenit alipotens: segnem, immemoremque, lacescit:
Da & tedam cum non hanc mercaris, ait.

Hactenus: & manibus tentat diuellere ceram:
Vimque infert: latam reppulit illa manu.

Niitur abreptam dum sumere fortis uterque:
Scinditur in partes cerea præda suas.

Excutitur somno: vigilans rem repperit ipsam:
Anteque miratur munera fracta pedes.

Missilis ex illo faculæ dependet origo:
Plebsque facit: faciunt forte quod ante duo.

Hinc per templa furor, subit hinc noua bella sacerdos:
Fitque iocus pueris diripiturque palam.

Sæpius exustus crinem, impatiensque rapinæ,
In medio sacras agmine linquit opes.

Gaudet magna parens facta: fierique quot annis:
Nocte quod in cera fecit uterque sacra.

Ecce sed in calidis turtur deponitur aris:
Albaque dat gemitus iuncta columba mari.

Prisca recensentur grandæui oracula vatis:
Accipiat flammæ fax data cuique nouas.

Interea hanc dicam cur noxia pellere tecto
Credimus, & cera sæpe iuuare sua.

Scilicet ad templum, sese voluentibus annis,
Iret ut ipse senex: venerat ipse puer.

Accipit hunc vates: vatem gerit ille gerentem:
In puero puer est factus & ipse senex.

Matrōa
& ange-
lus in sō
no facu-
lam lace-
rant.

Sacerdos
a pueris
distrabi-
tur.

Par colū
barū vir-
ginis.

SACRORVM FASTORVM

V idit vt hunc : ignes subito concepit : *Et* inquit :
Viderunt oculi quod cupiere mei.

Simeonis vaticiniū de christo puero M ater aue : castas inter venerabere nymphas :
Cum nato , rerum ius erit omne tuum.

F ama sed heu , pariet vulnus : peperisse dolebit :
Hactenus : *Et* medio est lingua retenta sono.

P alluit his virgo : saxo *Et* mœstissima sedit :
(Extat adhuc) *Et* ait da meliora puer.

I ndeque complectens magno dedit vbera nato :
Fouit *Et* amplexum : ceu modo semper agit.

H inc nos , mane licet sancta sumatur ab ara
Thureque , *Et* à pura tacta feratur aqua.

Q uod suus his rebus , quas dudum instare canebat :
Exitus accessit : verbaque nata fidem.

C redimus accensas expellere tristia ceras :
V sibus *Et* nostris pluribus esse sacras :

Initiū veris sed re stāt hyemis. xl. dies. Lux respondet. **H**æc eadem dubio si non me frigore fallit :
Prima sibi nitidæ tempora veris habet.

H æc ego : quum fateor , si das prouerbia , dixit :
In facis hac hora frigus abisse foras.

S ed quater his denas luces sol imperat addit :
Tactaque qua est illo : sub niue stabit humus.

E rgo quater decimos iungas ad frigora soles :
Atque tibi hæc hyemis signa manentis erunt.

Dux generalis ecclesie creatur. **T**unc quoque Roma ducum gratatur mane tribunorum
Publica pro regno qui gerit arma sacro.

A ttamen hic , à quo castris præfectus *Et* armis :
Vt pater ipse ducis , sic pater vrbis erat.

D i seruate igitur nobis natumque patremque :
Augeat hic aras vt ducis , ille duces.

Lucifer ortus erat : templo matrona ferebat
 Virginis hesternam quam tulit æde Facem.
Subsequor, ara brevis populo tamen apta frequenti est :
 Limina post pacis Mercurijq; forum.

Blasio
 fax à for
 temis
 fertur.

Hæc erat **B**lasi : comitem, ritumq; secutus,
 Ingredior : posito procubuiq; genu.

Pronus adorabam : hæc accendit lumine tedam :
 Et tenet accensam : dum sacra verba colit.

Interea lanis vngebat nuda sacerdos
 Gutturum : qua summis faucibus ora sonant.

Tunc ego defigens oculos in imagine dixi :
 Admoneas ritus me pater ipse tui.

Hæc ego quærebam : mitraq; , pedoq; , decorus,
 Hos mihi quum subito protulit ore sonos.

Cura puer quondam caræ fuit unica matri :
 Mensa aderat : piscis trucidit illa caput.

Incidit in spinam : curuum ceu piscis in hamum :
 Prædaq; fit pisci : piscis ut ipse fuit.

Quid faceret : flebat mater : natusq; iacebat :
 Atq; ferè in toto corpore frigus erat.

Aducor : ore cano sacro ter carmina : terq;
 Vngō canens oleo guttura : viuus erat.

Sic quæ visa mori nati confusa dolore,
 In nato mater sospite sospes erat.

Hinc madidam virga protendit carmine lanam
 Vir sacer : **E**t feci quod prius ipse : facit.

Dixerat : adde facem subiunxi : vertor ad aram :
 Quum video panem qui positurus erat.

Adde quoq; hunc dixi : quum causis ille duabus
 Soluit quæ sitis comiter ora meis

Miracu
 lū de pue
 ro libera
 to à spi
 na piscis

Benedi
 citur pa
 ni in sa
 cro Bla
 si.

SACRORVM FASTORVM

S cilicet errabam, syluis contentus, & antris:
Porrigit Argeum qua sua saxa iugum.

O rphæa voce fera, me sunt pietate secuta:

Lupus
obedit s.
Blasio.

Porcus erat vidua: præda fit ille lupi.
D etulit ante pedes: porcum lupo redde gementi,
Iussa dabam, vidua reddidit ille suem.

C æditur: exta dedit: panem pia iunxit & extis,
Atq; facem: munus testificata meum.

P anis, faxq; datur: quorum manet utilis vsus:
Quamq; homini prodest: tam iuuat ille feras.

H ætenus: & sumpto tacuit mihi pectine pastor:
Votaq; collata suscipiebat ope.

Oleū pe
titur pro
gula.

P ars oleum folio: hi panem tedamue ferebant:
Parsq; sacris lanis guttura nuda dabat.

T unc ego sic: solidam mihi des in carmina vocem
Diue rogo dixi: collaq; nostra iuues.

D ictaq; quo fierent: nudans ad pingua collum,
Ore dedi iugulum cernuus, æra manu.

Sacrū in
æde san
cti Iaco:
bi.

Aquari:
us occi:
dit.

Agathæ
puellarū
feriæ.

Non procul hinc iunctam celebrabat Agonius aram:
Luce quod hac regno est aucta Iacobe tuo.

Tertia lux finit venientes vespere nonas:
Atq; latet liquidas vrna tenentis aquas.

Tempus idem matres retinebit valle Quirini:
Munera lactiferis qua capit ara fecis.

A' pens & telis igitur cessate puella:
Nullaq; sit calathis hac operosa die.

N octe vocate Agatham: tulerint qua nomina vocem:
Lac veniet matri: flammaq; nulla nocet.

C orpora nam flammis sacravit, & vbera ferro:
Testis erit Catane: virgo quid igne valet.

Scilicet

S cilicet eueniunt quoties incendia tectis:

Et furit: humana nec cadit ignis ope.

Virginis à velo sua per certamina victus,
Contrahit extincto Mulciber igne caput.

Velū A.
gathæ in
cendium
leuat.

Sed nunc ignis abest: cures lactaria matres:

Poscat & hinc munus crebrius ara tuum.

Quæ venit, æolio Boreas licet insonet antro:
Mulcebit Zephyris æquora tota dies.

Zephy-
rus tota
die flat.

Tertia lux oritur: ventis ne nauita credas:

Diuersam faciem nam gerit ista sibi.

Ventorū
cōcursus

Aliger hinnit equus: Pallantida poscit eandem:

Noster in assueto puluere currus eat.

Equus mi-
nor exo-
ritur,

Fortē dei mater comitata sedebat amore:

Straminis ad cunas, numinis ante bouem.

Aduenere duces, cælum sydusq; secuti:

Tres fuerant: ex his primus adhinnit equus.

Nato gratus erat, firmis adoleuerat annis:

Muneris hinnitus fit memor acris equi.

Versus enim huic mitis nos & mox astra petemus

(Sic placitum) cælum tu quoq; dixit adi.

Finierat: precium vocis quo grande teneret:

De cæli fictus Pegasus arce cadit.

Pegasus
in figura
equi Ma-
gi.

Quaq; cadit, celer hic velut è ceruice Medusæ,

Tradita gorgonci signa recepit equi.

Tunc quoq; quum vento, quum plenus nubibus aer:

Aethereis pisces Phæbus adibit equis.

Sol in Pi-
scibus.

Qui modo fert clauēs, tendebat in æquore rete,

Talia tendenti quum mouet ore deus.

Aequora qui contorimaris: findis & alno:

Ad sacra, sic iubeo, iam m. a Petre veni.

Altera lymphæ manet tibi : retibus altera prædæ :
Dixerat : æquoreas ille reliquit aquas.

Indeque de multis , quos iactu cepit in undis :
Proiecit pisces lætus in astra duos.

Proiectisque inquit : vitæ monumenta prioris
Este : frequens populus iam mihi piscis erit.

Dixit : **E**t ut fuerant iacti , nodantur in astris :
Hic patrium **E**t Boream respicit , ille Notum.

Apollo :
niæ sacræ
pro denti
bus.

CInde ubi se tollet nitido Tithonia vultus
Et pellet gelidæ candida noctis equos.

Thura sibi poscet : quæ fert ab Apolline nomen :
Paruaque supplicibus dentibus ara datur.

Hinc decor , hinc risus , hinc vis , **E**t vita fouetur :
Ordine sint ergo te rogo diua suo.

Quemque tibi tuleras , illis depelle dolorem :
Præterea quicquid posse nocere putas.

Et **E**t si qua grauis tandem ventura senectus :
Efficias ne tunc os sit inerme meum.

Iuliano
hospiti
venatoris
feriæ.

CNomen iuleo cui factum nomine , templum
Ornat , erit quum bis fluctibus orta , dies.

Cui dea venandi curæ , cui bella placebunt,
Quique peregrinis genibus hospes erit.

Quique greges pascit , spatium cui grande viarum,
Qui mare , qui terra noxia tela timet.

Thura ferant illi : seu viti poscat ad arcum :
Proxima iordano seu velit ara iugo.

Vnde sed hic poscor cognomen ab hospite sumpsit :
Curque tibi firmat nocte viator iter.

Cerua
hortata è
Iulia. ad

Hauserat imprudens sacer Oedipus ense parentes :
Vocibus impulsus per fida cerua tuis.

Pœna sit vt culpæ: nemo intrat: conspicit amnem:
 Auctus at hybernis ille fluebat aquis.
 Sæpe viatores tumidis incluserat vndis:
 Sæpeq; voluebat corpora mersa vadis.
 Solue nefas inquit sine ponte sine obice torrens:
 Dixerat: & sævas ponte ligauit aquas.
 Condit & hospitium violentæ margine ripæ:
 Hospitis & curam prætereuntis habet.
 Gratis (mira fides) bonus excipiebat euntes:
 Ipse herus, ipse comes, ipse minister erat.
 Laudat facta deus sanctum cognoscat vt vsum:
 Aliger i vultum dissimulatus ait.
 Iussa puer subiit: lacerum capit vlcere corpus,
 Et miser in ripa fluminis optat opem.
 Nox erat: è tecto vocem miserabilis audit
 Sedulus occurrit: prospicit: æger, erat.
 Subijcit huic humeros: tollitq; in tecta gementem:
 Stipitis hesterni suscitât igne focum.
 Flamma fit: vt tecto miserum iam fuit & ignes:
 Dat mensam: vires colligit ille data.
 Admouet hinc lecto, sed quo requieuerat ipse:
 Luna fuit: lecto sustulit ille caput.
 Viderat hunc: tacuit: tenues quum lapsus in auras
 Sic puer: à culpa solueris hospes ait.
 Dixerat: & pennis, cæloq; receptus abiit:
 Aligeri & titulos hospitis iste tulit.
 Quodq; viatores constructo ponte tuctur:
 In media facilis, composiusq; via.
 Innuocat hunc, quoties iter vrget forte, viator:
 Sive pedes graditur, sive feratur equo.

eadē pa-
 rentum.

Angelus
 i viatoris
 forma ap-
 paruit.

Hospitis
 officium
 viatorū
 feriat.

SACRORVM FASTORVM

*Oratio
S. Iulia.* Huius & interdum se munit imagine cautus:
Sæpius & tutus carmine carpit iter.

*cū imagi
ne.* Dicere quærebam cur est venatibus aptus:
Sed fert accipitrem condita pelle manus.

Curq; iuuat bello: torques demonstrat & ensis:
Quosq; equitis cultus corpore miles habet.

Cætera præterea vulgo manifesta putauit:
Sæpe sua multis quæ patuere fide.

*Nuptiæ
non cele-
brantur.* Restat vt admoneam: properes ne nupta maritum:
Oblitus hic, nescis: cæde parentis erat.

*Valentino
carnaci-
ni demo-
nes eunt.* Festa Valentino nigro portantur ab orco:
Humida quum Phœbo ter dabit umbra locum.

Nempe putant manes triujs errare sepultos:
Qui sapit hac discat nocte manere domi.

Acanis & carnis traxerunt nomine nomen:
Et miserum vulgus vana timere iubent.

Ante figurabat (testis sit vt ipsa vetustas)
In volucres cantu Nenia tristis anus.

Esse putant illas, ducentes nocte choreas:
Et media turpes exululare via.

*Manes
hac nocte
vagari
creduntur* Pars ait è tumulis umbras exisse: quod olim
Roma parentales deserit ipsa dies.

Hoc quia facta putant, remanent vestigia, mense:
Antiquo plebem sollicitantq; metu.

Fictaq; posteritas inuentis nomina fecit:
Cum voret infernus corpora nostra canis.

Quicquid erunt: pueros terrent hac voce parentes:
Dum prohibent matrum deseruisse sinus.

*Hirundo
apparet* Aere sublimi cras garrula pendet hirundo:
Quodq; cupit, veris nuntia, tardat iter.

Scilicet alternant gelidi dum frigora venti:
 Tam celeris poterit pœnituisse viæ.
Et tamen exactis quum quartus ab idibus Eos
 Respiciet terras: reddideritq; diem.
Horridus à Zephyri Boreas depellitur aura:
 Milior & terris quam fuit illa venit.
At tamen hic Zephyrus Chelidonia nomen habebit
 Graia quod huic titulum primaq; hirundo dedit.
Quartus habet nubes, atq; illis lata ciebit
 Aequora: nec seruat lucifer iste fidem.
Hinc ubi de cœlo Romam spectavit Apollo:
 Tertiaq; exactæ tempora lucis erunt,
Quisquis ades patribus gratare potentibus: illa
 Lux ebur his primum pontificale tulit.
Quò feror: exiguis elegis maiora requiro:
 Res hæc alterno non erat apta pedi.
Quo pius Aeneas, quoq; ore est dictus Achilles,
 Hoc dicenda dies, hoc foret ipse senex.
Ergo sancte pater, felix tibi curia quando
 Cessit: & à superis munera primus habes.
Prosequor alterno solij dum pectine laudes:
 Cum duce clauigero clauiger ipse faue.
Pontificis quæ sit dicam noua forma creandi:
 Sedis & ornatus: vndeq; dicta dies.
Clauius acceptis aperire, & claudere cœlum,
 Antiochi clara fas prius vrbe fuit.
Mira dabat populo: premitur quum carcere nauta:
 Facta gemunt fratres, instituuntq; preces.
Soluitur: & collo populi defertur in ora:
 Admirantur: habet nomina graia pater

in summo
aere.

Faunoni-
us qui
chelidonia
dicitur.

Pluuiarum
hyeme.

Cathed.
Pontifi.
modus
creandi.

Papa vñ
dictus è
primum.

SACRORVM FASTORVM

- S**igna dabat dextra, numero veneratur ab omni:
 Oscula dant pedibus: sistitur ante deos.
- N**on secus ex altis quam quum nouus ædibus ipse
 Exit adorandus: conspiciturq; palam
- F**undit opes populo: miseris dat munus egenis:
 Hocq; sedet quoties: nunc pius ille facit.
- F**esta dies facta est: iterumq; redibat in annos:
 Mos manet in sacris: rursus & illa redit.
- I**nterea patris signatur sella figuris:
 Vnde modo huic signis sculptile substat ebur.
- C**lauiger Alcides: & Petrus clauiger ipse:
 Magnus uterq; animo: fortis uterq; manu.
- C**lauius hic: humeris coelum quoq; substulit ille,
 Huic labor, huicq; chorus iam duodenus erat.
- V**enit ab Alcide quæ maxima dicitur ara:
 Venit & à sancto maxima dicta sene.
- H**inc ne vana putent patres, ætasq; sequentum,
 Sella tulit pisces, Hercules acta tulit.
- S**ed mutata vides: nec sunt conformia primis,
 Singulus ad sedem singula signa refert.
- A**uget honor cultum, semperq; augebit in annos,
 Signariq; placet: facta sed inde manent.
- S**ede quod ergo illa vectus, dixere cathedram
 Iure diem: grauis sit licet illa sonus.
- R**estat, vt vnde notas epularum traxerit, edam,
 Zona quid & gyro postulet ipsa suo.
- S**ederat, adueniunt: consistunt ordine: nomen
 Res habet: instituit iura, modumq; dedit.
- S**tabat honor sacris: titulos Ecclesia cepit,
 Gentibus & rebus nomina Christus erat.

Eleemo-
 synæ in
 templo.

Sella Pô
 tifi. hinc
 ornari
 cæpta.

Labores
 Herculis
 in Cathe
 dra.

Dies Ca
 thedræ
 epularis
 dictus.

Roma decum sedes, quis nescit dicta priorum:
 Ut sit nostrorum: hanc iure petamus ait.
Finis erat dictis: circum fremuere sedentes,
 Huc eat & sedes vox erat una patrum.
Haud mora: sunt omnes coelesti numine moti,
 Itur ab assyrijs in sacra tecta Remi.
Hostia contigerant: pueri, matresq;, nurusq;,
 Ipsaq; cum mista plebe Senatus adit.
Pompa fit: attollunt apices ante ora diales:
 Candidus it coetus, sacraq; membra chori.
Sedeq; suscepta collumq; & pectora lassant:
 Illa fora ingreditur: celsaq; templa subit.
Excipitur plausu, & velata frondibus ara:
 Ponitur & summo cum patre sella loco.
Oscula dant pedibus: spectant, adeuntq;, sedentem:
 Et sancta accipiunt prospera signa manu.
Fitq; dies celebris: primæ coniuncta secunda
 Lux fuit: atq; sacris festa dat una duo
Forte epulis illis celebrabant iusta diebus:
 (Summa aperit: claudit manibus ima patet)
Romia parentales ad sellam rettulit aras
 Ipsa suas: epulæ sacraq; dicta dies.
Reditur is cælo solij reuerentia mansit,
 Nullaq; ab hoc primo pondera sensit elur.
Nullus et est ausus tentare vocabula primi:
 Ut sit causa alia, hinc nomina sorte petunt.
Sella vacat: medio stabat mæstissima templo:
 Quiq; loco seruet rite minister erat.
Itur ad hanc: coeunt sacro, matresq;, viriq;,
 Oscula dant memores: suppliciterq; colunt.

Cathedra Ro-
 man quò
 lata est.

In cathe-
 dra Pet.
 nullus se-
 dit.

SACRORVM FASTORVM

- S igna loci tangunt : se soluant ordine Zonis :
 Hasq; loco imponunt : subiiciuntq; manu.
- Zonæ cir-
 cū sellam
 īpediun-
 tur.* A ccipit : acceptas cingit : redditq; minister :
 Mensurasq; vocant : orbe quod æqua ligant.
- C ælum aperit clavis : Zonis incingitur æther :
 Hocq; erat in terris nactus utrumq; pater.
- P rotinus à sella cingebant corpora nodo :
 Quaq; p̄ij cingunt : parte iuuare putant.
- O mnia posse fidem credebant sacra colentes :
 Prò superi : pietas quo prior illa fugit ?
- F acta manent igitur : vulgusq; accepta secutus
 Quod fecere : pius hac quoq; luce facit.
- S cilicet accedunt : ritumq; secuntur auorum :
 Quaq; illas cingunt : parte iuuare putant.
- Zonæ
 valgo
 matris,
 v̄pibus.* A egra toro nupta est : spernit Lucina vocantem :
 Cingitur : à partu soluitur illa suo.
- V runt forte latus cruciatus : cinge perusto
 Protinus abscedunt : deficientq; dolor.
- T acta seges crescit : sterilis si cingitur arbor :
 Quot dederat flores : poma tot inde dabit.
- V enerit insitio : coniungit clavis aperta :
 Clavis adoptiuas & reserabit opes.
- Fieri pu-
 tant si iu-
 sta, e per-
 portā me-
 diā itur.* C uncta sed hæc fieri : si nodus ob ambient æquis :
 Zonæq; si sacrum per loca tangat ebur.
- S iq; via cura est : stat porticus addita templo :
 (Munus enim ingressus non habet omnis idem)
- C aridine sublimis qua ianua stridet abeno,
 Et letum in foribus, factaq; patris habet.
- P oste sedet summo venerandæ ianitor aulæ :
 Legitimumq; facit sub pede celsus iter.

Hæc puer intrantes solers exclamat emaces:
 Oblatoq; vagus munere cogit emas.
 Hoc pia simplicitas, hoc sanctum repperit æuum:
 Tunc casa quum fratrum parua Senatus erat.
 Stabatq; exquilijs nondum brevis ara sacellum:
 Cum prece quo libum, vinaq; prima, dedit.
 Mœnia nec muris Leo cinxerat alta sub vrbe:
 Vnde locus nomen quod sibi cepit habet.
 Atria qua nunc sunt: nemus assurgebat et herba:
 Pascebatq; suas per iuga pastor oues.
 Tempia coronabant raro: casa templa fuerunt,
 Aureus hic Crater, fœtilis ante fuit.
 Membra dei ligno pendebant simplice: vixq;
 Exigua poterat tendere in æde manus.
 Cura placere deo tantum fuit: astra merere:
 Et superos multa conciliare prece.
 Non erat in stipula, aut factio de cespite lecto,
 Saxa per, inq; solo tunc iacuisse pudor.
 Diuitias regum felix superabat egestas:
 Victaq; sub pedibus summa iacebat opum.
 Crimine semoti patres sua sacra colebant:
 Deq; deo sermo, curaq; semper erat.
 Venerit vt summo moriturus ab æthere terris,
 Straminea utq; redit victor in astra casa.
 Quiq; amor argenti nunc est, & diuitis auri:
 Gloria, & ambitio, non leue crimen erant.
 Regibus his quondam tria sunt fora victa Quiritum:
 Et domus Euandri, templaq; prisca deum.
 Qui locus imperij fuerat celeberrimus ille
 Nunc velut ante Remum, collis & herba viret.

puer zo-
nienda.

S.P. ara
in S. Po-
tētiana.

Veteris
ecclesiæ
pauper-
tas.

Cura pa-
trū vete-
rum.

Mons pa-
latinus
desertus

SACRORVM FASTORVM

vt ante
urbem.

Pascit oues idem palantes : pascit vt ante,
A quibus ex vero mons sibi nomen habet.
Curiaq; illa ducum specus est nunc alta ferarum:
Viperaq; obrepit : qua modo Cæsar erat.
Ante palatinus , nunc vaticanus Apollo est:
Non idem est : sed idem nunc quoq; nomen habet.

In vatica
no tēplū
Apollini,
vt in
palatino
monte.

At sacra res postquam sibi vires altius egit:
Venit et à paruis rebus in astra locus.
Exquiruntur opes : nec cura est quærere cælum:
Sanctior est , sed qui ditior esse potest.
Aurea tecta placent : Et sunt in honore penates:
Maior Et in propria est vtilitate labor.
Quod iuuat : hoc petitur : non quod reputatur honestum:
Deq; deo extremus , sermoq; rarus erit.
Dantur opes nulli , iam nunc nisi habentibus illas:
Pauperibus clausa est curia sacra suis.
Nitimur in rectum : prauo sed vincimur vsu:
Atq; alimur vitijs : allicimurq; nouis.

Oratur
Pontifex
vt corripiat.

Quare age sancte pater , modo qui vice numinis vsus
Omnia fers humeris tradita rite tuis.
Sede sedens celsa , qua non est altior vlla:
Dirige commissum per sacra iura gregem.
Errantes Et oues compelle in ouilia claue :
Pasceq; compulsas præcipiente deo.
Et rege vela tuis : Et præcipe qua sit eundum:
Sentiat aduersas ne tua puppis aquas.
Sed scelus esse puto , cœlestia corda monere:
Sint cum non humeris inferiora meis.
Hæc ego dicebam : venit quum sanctus ad aram:
Ad solium posito procubuitq; genu.

Ergo precor dixi: meliorque frequensque per annos
Hæc patribus redeat, pontificique dies.

Quæ sequitur caret illa nota: petit altera thura:
Si non in luces transit & ista duas.

Matthiæ
modus
creandi
cardina.

Quam bene Pierides procedunt tempora vobis:
Inspectum vestrum numina læta chorum.

Lux etenim patris ritum dedit illa creandi:
Ista sibi, fratres unde creentur, habet.

Este procul fraudes, factus, rerumque Cupido,
Cumque sua fallax ambitione dolus.

Candida flammis lux est, reparatque Senatum:
Atque duces quales vult deus ipse monet.

Hinc pax hinc bellum est, rerum est hinc forma novarum:
Hinc et victus inops copiaque ipsa datur.

Eligendi
sunt viri
in cardine
quia inde
gaudet et
patitur
ecclesia.

Ne sit in hoc error, summo hæc dedit æthere ab alto
Pontifici monitus, consiliumque die.

Atque ducem populo diuina ex æthere sorte
Legit in exemplum constituitque patrem.

Vt legem hanc igitur, factumque imitemur Olympi:
Sors ea quæ fuerit cogor ut ipse canam.

Discipulos summus sibi sex, totidemque magister
Legerat: at non quos Iuppiter ante tibi.

Iuppiter
xii. deos
electos
habuit si-
cut Chri-
stus apo.

Passus erat tristes communis criminis iras:
Presserat et letho funera nostra suo.

Nempe à discipulo fuerant hæc dona magistro
Quum tulit illius prodicione necem.

Factus ob id lectus bis senis fratribus ordo:
Facti & causa suis cognita rebus erat.

Sacrilegus, caesorque hominum, scelus æquore natum:
Cuique parens vxor, qui necat ense patrem.

Iudæ sce-
lera.

SACRORVM FASTORVM

Quiꝫ deum parula suspendit in arbore fraude:
Arbore qui laqueo postmodo ruptus obit.

Defuerat numero: numerus reddatur vt ipse:
Claniger huic demptum restituisse parat.

Fas vt erat: stabant duo iam pro sorte vocati:
Orabatq; deum, quem velit inde legat.

Sors ex
igne su-
per Mat-
thiam.

Quũ subito ille alto rutilas ciet æthere flammaz:
Matibitq; caput flammeus ambit apex.

Perq; comas fusus serpebat tempora circum:
Per fratrum vt pileus serpere summa solet.

Pilei desi-
gnatio.

An fuit ex illo sacris insigne capillis
Munus? Et inuentum est nobile flamma tuũ?

Hærebat capiti, pariterq; rubebat vt ille:
Mirari factum conticere duces.

Ceremo-
niæ in
creatiõe
Cardi.

Ignis abt, surgunt, os signant, collaq; iungunt:
Resq; docent, & ius, suscipiantq; choro.

Indeꝫ testatus sacrum, dictusq; Senator:
Porrigit ad sanctos oscula prona pedes.

Admoni-
tus, e' ex-
hortatio
Papæ.

Aq; illo ad fratres, rursusq; a' fratribus illi
Flectitur: hicq; docet, quam sit is altus honor.

Quãtaq; Maestas, personaq; vt altera sũpta est:
Vtq; sacros cultus altera vita decet.

Castiaz præcipue mandat, sc̄detur honestas:
Nulla sit ambitio, gloria nulla monet.

Grata deo est inquit: paupertas, dentur egenis
Illius auspicio quæ tibi dantur, opes.

Sis & munificus, nomen fugiatur auariz:
Grande nefas auidas principis esse manus

Birretũ
ita aiunt
rubrũ &
pileus ex

Sacro ait: inimiciles: deus hoc quod sanguine regnũ,
Sanguine quod diuum res tibi parta datur:

Sanguinis indueris nescis? hoc ipse colore:
 Vnde toga hæc tincta est, infulaq; vnde rubet.
 Quiaq; datur capiti (dabat hunc) nitet inde galerus:
 Sit licet e' flammis cognitus ante tuis.
 Adde huc pro templo (Christus quod fecerat ipse)
 Tu quoq; vti fuso sanguine bella geras.
 Ara tibi nupta est sancta pro coniuge pugna
 Conuenit hic digitis annulus vnde tuis.
 Cardine sublimis nituntur vt hostia templi
 Iusq; poli hæc clauis cardinis omnis habent.
 Fratibus et te sic nixa est Ecclesia mecum:
 Officij serues nomina magna tui.
 Talia dicebat: monitus Matthia ferebat:
 Non secus ac patres quos legit ara nouos.
 Sicut ex illo ritum cepere minores:
 Quæq; fuit facti, nunc quoq; forma manet.
 Atq; vnam maneat quoq; lex moru' illa p' annos:
 Vt pede quo cœpta est res sacra semper eat.
 Nempe dei hi proceres, hi sancti membra Senatus:
 Hos & discipulos ille magister habet.
 Subq; his iudicibus, subq; his est regibus orbis:
 Hos penes arbitriū, consiliumq; viget.
 Qui dedit hos igitur nobis conseruet in annos:
 Et faciat sanctos, per similesq; sui.
 Ergo quod hunc ignis legit, fors dicitur ignis:
 Vnde deus notus regibus ante fuit.
 Sed gemina hæc cur sic lux est, iam queritis: et cur
 Annus & hæc sexti bis sibi nomen habet.
 Tempora curq; eadem rebus non apta gerendis
 Ante putant: & cur esset p' tamus i' em.

Sanguine
 martyra
 & Christi
 sti.

Vel ve-
 stes ru-
 bræ quia
 vsq; ad
 effusione
 sanguinis
 pro eccle-
 siæ pugna
 re debet.
 Vt Ia-
 nua cardī
 ne ita ec-
 clesia car-
 dina. niti-
 tur vnde
 dicti sūt.

Cardi. i
 terra.
 quid sint

Dies hæc
 & annus
 bis sexti's

SACRORVM FASTORVM

A. C. I. Solis signa mora reuocarat munere Casar:
Cæsare Tendebatq; suum certior ānus iter.
dies iter=
calaris i Vertat vt hoc semper sua sic vestigia cursu:
bifexto Tradita, ceu meta est, quæ tenet vna dies.
inuenta. Illaq; pro spatio tibi Februe reddita dempto:
 Penetius qua Mars iungitur ipse tibi.
 Quartaq; vbi inde sibi suscepit tempora plena:
 Fit gemina: & luces concipit vna duas.
 Quodq; iterat sexto venienti in mense calendas,
 Ipsa suo a facto nomen, & annus habet.
Bifextus V isaq; quod segnis retroq; recedere priscis:
secūdum; Omen habens, rebus non erat apta nouis.
priscos n
aptus re= Credimus & si illis: pallent in lite clientes:
bus gerē
dis. Merce vacant puppes: cœptaq; vana cadunt.
 Nec sua Mars acie sat felix bella mouebit:
 Raraq; successus munera miles habet.
 Densa nec vna iugis, languentq; sub arbore poma:
 Estq; pecus sterilis: fœnore segnis ager.
 Fœminaq; ipsa toro rara est fœcunda mariti:
 Atq; suus fallit tempore quemq; labor.
Nec secū A t si nostra iuuant: auctam deus ipse cohortem
dum nos Viderat: ergo auctus sit quoq; is annus ait.
sed alia F inierat: cernas geminatis fœtibus illum:
ratione. Inuidet bis Iudas: cunctaq; felle linit,
 Aucta cadunt: ordo pinguis peruertitur anni:
 Falciferi credunt sed tamen aucta senis.
Secūdum H inc nos illa mouent: sed si iam vera valebunt:
veritatē; Rebus certe annus non magis aptus erit.
& fidē bi
sextus a= S cilicet est auctus quod cœli sorte Senatus:
ptior re= Sortis is & vires fertilitatis habet.
bus est a=
liis ānis.

Binaq; arista hinc est, duplicesq; in vitibus vuæ:
 Nataq; in arboribus poma gemella suis.
Quoq; Ceres fruges, quo Pallas condat oliuas,
 Vix reperit: Baccho deficiuntq; lacus.
Cumq; illis certat non vno foemina partus:
 Votaq; sunt coeptis omnia læta nouis.
Atq; hunc euentum successus lucis, & anni,
 Matthaia e' flammis credimus esse tuis.
Neq; meo versu sim visus vana monere
 Nitimur exemplo dictaq; pondus habent.
Hac nam sorte tua Cæsar tibi traditur ortus:
 Hacq; manus victrix, hacq; corona die.
Hinc ducis ara tuo tibi facta domestica thure,
 Sustinet inuicta parta trophæa manu.
Vel modo quæ nostras victoria venit ad aures?
 Saxonie illustrem te superasse ducem?
Angliaq; effusus quod supplex facta capillis,
 Ante pedes dicta est procubuisse tuos?
Quodq; tua huic iuncti timuerunt prælia Cimbrî:
 Littoraq; Oceani delituere vadis.
Ergo suos merito plausit tibi Roma per ignes:
 Iussit & hinc collesintonuisse suos.
Nam tibi qui fuerant, illos sibi credidit hostes:
 Visaq; communi hæc gaudia parta manu.
Nec te igitur ferrum, nec pallida pocula lædant:
 Lædere quæ numen non potuere tuum.
Sed sunt sancte duo, faueas cum Cæsare fratris:
 Cum fratre vt Cæsar det tibi thura diu.
Hæc ego: bisq; duas lucas superesse videbam:
 De quibus extrema nomina carnis erant.

Proba-
 tur' exē-
 plo Caro-
 li. v. q̄bi
 sextus a-
 ptior re-
 bus, nam
 hac die ē
 natus,
 atq; illi
 victoria
 e' corona
 data.

Dux Sa-
 xoniæ ho-
 stis, et ec-
 cleſiæ es-
 rat. Mat-
 thia, nec
 ferrū nec
 venenum
 nocuit.
 Bacchi
 festū Dio-
 nysiæ fe-
 riæ popu-
 lares.

SACRORVM FASTORVM

Protinus inspicio referentes tempora fastos:
Dicit nec à carne est vlla reperta dies.

Interea variè populum colludere vidi.
Atq; huic personis qualibet ora tegi.

*Festa mo-
bilia indi-
cantur.*

Tunc ego sic demens cur non stata festa requiro:
Indicit vulgo quæ vir in æde sacer.

Ergo sit à curis, & qui nocuere labores,
Fas nunc ad certos ora referre iocos.

Sunt in honore dapes, & libo mella calentis:
Et iuuat apposito dicere læta mero.

*Propin-
quorū e pu-
læ sunt.*

Conueniunt generisq; gradus, & stirpisq; suorum:
Atq; capit plures vna patella manus.

Filia cum cara properat conuiuia matre
Continet & iunctum mensa nepotis auum.

Tempora cum madeant, & sint ad gaudia: debet
Omne opus artifices deposuisse manus.

Vnde sed hic mos est, & cur discurritur vrbe:
Personisq; tegi nos iuuat, adde dea.

Vere dapes Cereri agrestes, patriq; Lyeo
Forte dabant: fuso per sua festa mero.

Dumq; dabant, liquidis cœlabant fecibus ora:
Cortice ue, aut minio per loca ludus erant.

Venit id ad Thraces, vultus hi pelle tegebant:
Perq; nemus Bacchæ multa iocosa dabant.

*Mos latē
di in per-
sonis.*

Mœnalis Alciden, Alcides induit illam:
Inq; lupercali est mutua forma die.

*In quin-
quatri-
bus vete-
ribus cō-
stitit.*

Aeschilus inuenit, quo fœmina virq; lateret:
Nostraq; personis induit ora nouis.

Sibus hinc iuuenum iudicia vestre Senatam
Fallit: personæ delituitq; ioco.

O mibus ex istis nostrum mos venit in æuum:
 Itur & ad mensas, oraq; tecta iuuant.
 Bella gerunt fraudes, satiantur pectora ludo:
 Est via, sunt festis compita plena iocis.
 Et modo delectant taurilia prisca Quirites:
 Et modo per summos picta theatra lares.
 Multaq; de Floræ spectantur equiria campo:
 Quis vaticanum est tangere palma iugum.
 Prima palestinis defert sua præmia pompa:
 De capitolino per fora ducta lare.
 Sæpeq; nec semper dat quisq; Tribunus ephēbos:
 Dicit agonalem martia Roma diem.
 Intermissa redit: sua sic Trieterica Baccho
 Bruma corymbifero tertia quæq; dabat.
 Exquiruntur opes, studio calet æmulus ordo:
 Et rerum inuentis cedere turpe putant.
 Arma placent: cingit socius Capitolia miles:
 It regio: it pictis discolor agmen equis.
 Itq; Senator, inest veteris sed forma Senatus:
 Atq; triumphati munus ut orbis habet.
 Signifer & prisca puerorum cœtus Iuli
 Fertur equis: ostro terga præmuntur equi.
 Ora patrum lustrant, gemmisq; auroq; coruscis:
 Pulchrior in toto non datur orbe iocus.
 Da faculas illis, volucres iurabis amores:
 Pocula da, pueros dixeris esse Iouis.
 Est sua finitimis par his quoq; gratia cultus:
 Illos sed Iulos, Ascaniosq; putes,
 Agmina præcedunt currus, priscaq; triumphis,
 Scipio siue tuus, siue Camille tuus.

Ioci pu-
 blici sub
 diuerso
 habitu
 Taurilia

Iudæi pri-
 mi currūt
 Agona-
 lia pōpa
 cum pue-
 ris.

Antiquo
 more &
 habitu ve-
 stiuntur

Currus
 cū fictis
 triumphis.

SACRORVM FASTORVM

Regiões armatæ tresdecim. C umq; illis quot sunt, qui quærit, forte cohortes:
V num addat signis, se quibus annus agit.
T roia fuit ludus: nunc nomen agonius illi:
A` patre vt hunc reddant, te sibi Circe petunt.

Battalio nè vulgus nominat Ludu de carusellis nunc dicunt Ad annum alii currunt alii spatiantur. A tq; acie campum lustrant: pressa area giris
Ter labyrinthicis fit sinuosa vijs.
E t modo terga fugæ sua dat troiana iuuentus:
Et modo non segnis graia iuuenta sua.
P ars q; orbem inuadunt hastis, oculoq; lace ssunt:
Palma q; in his celeri est, si manus astat equo.
P ars oculos animosq; hominum longo ordine pascunt:
Curribus attingi sydera summa putes.

Turba vocat maccarones. Taurilia publica i Capitol. I nde daptes Cereris succedunt: sorte q; lecti
Dona petunt tauri, per fora, perq; domos.
T arpeio. p iugo errantes hos ludere Cæsar
Spectat eques, spatij area summa tuis.
L æua q; qua antiquæ spectatur porticus aulæ
Ter ducti, referunt ter tibi arena iocos.

Itur i te staceum ibi equiria. In Cicromaximo nõ procul à testaceo erât. Equiria bubalorũ Bacchus elephãtis triũphauit. P ompa iterum instruitur, ventosaq; equiria prætor
Mox dat, qua colli nomina testa facit.
E t quoniam eleæ fuerant tibi Roma quadrigæ,
Persimiles ludos plebs velut ipsa putet.
C urribus adnectunt lassos, pannumq; suisq;
Testa q; feruentes deicit alta rotas.
V lina ab his nigris dat Bacchus equiria bobus:
Pompa triumphanti sic elephantus erat.
I nstar habenarum producit pertica nares:
Nec trahit hanc, testus sed premit acer eques.
S ulfure, & igne, viã impediunt: sic luce peracta,
Carne valet Genius festa q; nomen habent.

Nox erit: æra sonant, diffundunt cornua cantum:
 Ire Mimallomidas per fora quæq; putes.
S cirpea pro Genio velo iactatur imago:
 Hinc eat externos lassus vt ille lares.
Vna dies stultos demum nos efficit omnes:
 Mox de stultitia nos rapit vna dies.
Hæc eadem nostros elegos lassauit: ab illa
 Musa redi, & post hanc tu quoq; pectus habe.

Die car-
 niū stulti
 Die cine-
 rū sancti

Explicit liber secundus.

SACRORVM FASTORVM
LIBER TERTIVS.

In hoc mense Martio, Mars fabulosus, qui senatui tot populos subiecit, verificatur in christo, qui conceptus, & mortuus in hoc mense est: & omnes populos ecclesie, & eius senatui subiecit: vnde deus exercituum: non minus ac Mars, dicitur. Tutela olim Minerue, nunc Mathie apost.

Debita præteritis stat mensibus ara duobus:
 Atterritur nostris tertia meta rotis.
 Alma faue dixi: nam vt sint à Marte calædæ,
 Annus & exoriens inde putetur auis.

SACRORVM FASTORVM

Martius
sacer vir
gini &
christo.

Hoc quia tu natum conceptum mense tulisti:
Vtq; huius, sic hunc credimus esse tuum.
Sic dea præterea quod mensum haud nomina mutos:
Sed damus hos aris, numinibusq; suis.
Ede precor sacer est præsens quo mensis honores:
Et dux ingenio da tua vela meo.

Virginis
i suo mē
se itrod.

Vix ea finieram: pia quum regina deorum
Protinus ad vatem rettulit ora suum.
P arteq; qua roseum vertit pulcherrima vultum:
Purpureum niueo venit ab ore iubar.
Atq; suum gremio natum complexa serenum
Cum foret: ex alto talia visa loqui.

Quod prius ad proprium mensum vocor: accipe vates
Et tibi tu causas temporis ede mei.

Dixerat: & nati pectus mihi contigit hasta:
Visus eram causas & mihi posse loqui.

Ergo suo funem soluat de littore puppis:
Quaq; vocat ventus: vela secunda ferat.

Christus
i excidiū
Martis
& deorū
veterum

Iura dabat latio sumptis Mars utilis armis:
Auxerat & genti regna superba suæ.
Audit in excidium veterum tamen ire deorum:
Qui domiti capiat totius orbis opes.

Venerat: & matri surgentem legifer annum
Hoc in mense dedit: qui quoq; Martis erat.

Sex ad lustra sibi iam tres adiecerat annos:
Subjicere imperium quum parat ille patri.

Martis
furor in
christum

Tunc sic armipotens: cum mense modo astulit annum:
Iam parat imperium subripuisse meum.

Et mihi thura ferant: referentur limina Ianis:
Det Bellona hastam: det furor arma mihi.

Deniq;

D eniq; mense meo conceptus mense peribis
 Christe meo : irati sint rata verba dei.
 D ixerat: & curru solymarum vectus ad urbem,
 Ora senis cepit : conciliumq; mouet.
 I mpia iudaici surrexit turba furoris:
 Inq; deum fraudes , duraq; tela parant.
 C ogitur in crimen proles sine crimine nata:
 Vinclaq; coelestes tendit in arcta manus.
 C æditur & summa dum pendet in arbore cæsus:
 Trajicit immensum militis hasta latus,
 P æna nefas sequitur : victi iacere nocentes :
 Nec sine diffusus vindice sanguis erat.
 T estis adhuc gens est , totum disiecta per orbem:
 Sacrilega tantum quæ scelus ausa manu.
 V enerat ad superos domitor diuinus ab orco:
 Romula victori sunt data regna deo.
 T erritus hoc Mauors , clypeumq; resumpsit & hastam:
 Nox erat : armato protulit ora deus.
 C ornibus hasta tribus , nonisq; ex orbibus ægis,
 Factaq; de spinis aurea cassis erat.
 Q uinq; color lunæ : tunc quum sine nube videtur:
 Tactaq; fraternis candida flauet equis.
 Q ualis & argento tunc quum circumdatur auro:
 Talis in ætherci corpore regis erat.
 E rgo Erebi , dixit : Mauors euerforin auras
 Reddor : & inuito te mea tela gero.
 M agna quod euerto : cælo quod magnus in ipso.
 Arbitr armerum , militiaq; , vocor.
 M ars mihi sit nomen : sum belliger : hasta cruore
 Aspice , victori quam mader ista mihi.

Christus
 armato
 Martiap
 paret.

Christus
 se Martē
 merito
 dicit

SACRORVM FASTORVM

Tradita de victis est hostibus ecce corona:

Cœlum pro scuto est: tu tua tela iace.

Pone hastam, & clypeum: quid tela resumis in illum?

Quem mare, quem pontus, sydera, terra, tremunt.

Sit satis erratum: sensi tua vulnera sensi:

Fataque: quæ dudum te duce & ponte tuli.

Christo
mensis
Martis
sacer.

Mense hoc concipior: morior rediturus eodem:

Sit pudor, & mensem iam mihi redde meum.

Redde, sed hæc, quæ nunc iubeo, tu mente teneto:

Nec rapiant celeres hæc mea dicta noui.

Victus es: ut non sis: aris te subijce nostris:

Pontifica dextere, Cæsaribusque meis.

Atque illis sumpto, qua sol patet: omnia telo

Me duce des: iussi summa sit ista mei.

Hactenus: ille gemens quia belliger ordine vincor,

Quamlibet imperium magne feremus, ait.

Dixit: & in domini conuertit tela rebelles:

Proque deo forti militat usque manu.

Illeque dum pugnat: non cessat vincere Cæsar:

Barbaraque ad patrios ferre trophæa deos.

Christi
Martis
crux pro
vexillo.

Sic sed ut attollant victricia signa manipuli:

Præcedatque aquilas fixus in arma deus.

Hunc sibi pilanus: rogat hunc ad bella tribunus:

Munitusque acies hoc sibi quisque parat.

Nostris hinc Martis opes nunc sunt: victoria magnis

Hinc & Cæsaribus semper honesta fuit.

Hincque suas retinet romana potentia vires:

Orbis et vrbs facta est religione caput.

Hincque aræ primus iam cedit & ultimus orbis:

Et quæcumque deum terra timebit, erit.

Posteritas igitur mensis sacrauit amico
 Iura deo : veterem continuitque notam.
Quæque isto quondam faciebant mense priores :
 Pene manent : nam sunt res in honore nouæ.
Scilicet & templis ignis renouatur , & vnda :
 Cumque nouis sacris fit sacer ordo nouus.
Adde quod & longo spatio pia signa secuti,
 Incipiunt sancti proueniuntque dies.
Victorisque dei memorantur facta per aras :
 Militiæque effert ultima signa dies.
Luce nefas illa credunt punire nocentes :
 Sanguine qua lauit crimina nostra suo.
Hæc quoque per mensem lux corpora tingit oliuo :
 Ipsa deo vitam quod dedit , ipsa necem.
Mense quod omne vetus quoque cessit , mollibus , isto :
 Dextra secat pueris matre iubente comas.
Hic honor est nati : ne matri munera desint :
 Hoc quoque posteritas cauit amica deæ.
Fæmineas , Martis nam quas dixere calendas :
 Accepit meritis sanctius illa suis.
Omnia nam tanquam sint virginis acta figuræ :
 Conueniunt illi : factaque prima tulit.
Pace nurus Martis iuuat : fuit illa mater :
 Hæc nos pace iuuat : hæc ea mater erat.
Ite nurus igitur meliori numine freta :
 Iuno ante , exquilyis hæc modo vestra manet.
Ferte sed huic flores : sint candida lilia flores :
 Læta sit ut quibus hæc nuntia læta tulit.
Ferte nurus : quondam Iunoni namque ferebant :
 Hæc & sæcundum dici e tempus habet.

Res re-
 nouaban-
 tur, nunc
 et ignis et
 aqua re-
 nouatur.
 Sacerdo-
 tes noui.

Dies ve-
 neris san-
 ctus.

In æde
 Petri ole-
 um datur

Pueri tō-
 dentur.

Calendæ
 Martis
 fæmi-
 neæ di-
 etæ virgi-
 ni datæ
 Vxor
 Romuli
 cōposuit
 pacē iter
 Sabinos.

Addite, dicebant: exaudi diua rogantes:

Atque feras votis parturientis opem.

Interea, quoniam hic caelesti semine matris

Sancta sacer totus tempora mensis habet.

Quas modo coepistis vestrae pro virginis ara:

Mensis ad extremi tempora ferte preces.

Quam bene qua dudum partus cum matre latebat:

Cras oritur tellus sydere Nile tua.

Triangu-
lus matu-
rino ori-
tur.

Iusserat Herodes nudato saeviter ense,

Terribili teneros voce necare mares.

Tela trucidis fugiunt materque, puerque, senexque:

Itur in Aegyptum, profuit vna tribus.

Laetus erat facto, caelo quum summus ab alto

Haec memor officij protulit ore deus.

Sanctior ante alias nata ad miracula terrarum:

Plebs mea tot per quam tristitia damna tulit.

Cum mea sis terris: mea quo dicaris Olympo,

Sospite sis nato sydere clara meo.

Caelo clara meo sis dixit sospite nato.

Cum sacer in stellas angulus omnis abit.

Qui quia tres fuerant, nomen tulit illa latinum,

Nomina cum à grais littera quarta daret.

Ala dex-
tra Pega-
si vespere
occidit
Tho. A.
quinati
doctoris
feriae.

Sol vbi de immenso sua bis iuga soluet Olympo:

Se volucris dextra Pegasus abdet aquis.

At ter vbi è caelo surgens Hyperionis ibit,

Astraque luciferis Phoebus abegit equis.

Virgo tibi è templo surgit tua gloria Thomas,

Quae cecit antiquos victa Minerva focos.

Hic bos ille silens de te tam multa locutus,

Edere iugitus iam parat ante pedes.

S cilicet instar apis per summa rosaria passus,
 Dædaleos docto concinit ore fauos.
Proxima cornigero cecinit quoq; carmina patri,
 Grandeq; legitimis versibus edit opus.
Hinc duo proponit patribus præconia famæ,
 Dum canit hinc leges : dum colit inde deam.
Pellet ubi è prætis roratas mane pruinas
 Sol bis : Et alipedes ad iuga cogei equos.
Ite piæ matres : romanam insite diuam,
 Hic ubi fert titulos virginis ara noua.
Hoc ut agat, vestrum quæcunq; erit apta Mineruæ,
 Ocia dei lanæ : pensaq; nulla trahat.
Proq; colo violas, pro lana lilia quærat:
 Spargat ut bis tumuli frigida saxa manu.
Viderat hæc vitio labefactas forte puellas:
 Quum sic, ex illis non ego, dixit : ero.
Syluia nam rubuit : fleuit Lucretia lectum,
 Hæc quia passa deum : furta quod illa tulit.
Claudia commouit turritam fune Cybellen:
 Reddidit Aemyliæ carbasus alba focum.
Nupta licet dicar : castis numerabor in istis,
 Vestæ faue : Iessis virgo sit illa mihi.
Secubat hæc dicens : meruerunt sydera mores:
 Aedeq; stat vestæ facta beata suæ.
Matribus exemplum peperit quia sancta pudicis,
 Lege domi castas, quod fuit ipsa, facit.
Ergo sacra patet via qua fert dona senator:
 Atq; memor ciuis Roma fit ante patres.
Quod donabat opes : ne cesset : mane penates
 Pandit : habet festas publica mensa dapes.

Oratio in
 Mineruæ.
 Beatæ
 Frâcisçæ
 in æde
 Mariæ
 noua.

Flores
 portaban-
 tur.

Monaste-
 riū pudicæ
 carum
 Munus à
 senatore
 epulū pu-
 blicū in

SACRORVM FASTORVM

monaste-
rio.

Soli A.
riete fig.
Isaci in
Phrixo.

I nterea pubes , qua stant ad busta puella:
 Quaq; ferunt violas ,sertaq; cede loco.
 D icite cumq; illis sancti requiescite manes:
 Mensq; polo , terra molliter ossa cubent.
 P ostera lux oritur : sol & de pisce recedet,
 Vernaq; Phrixæ signa subibit ouis.
 E rgo quod Abramus sua pignora reddere cælo
 Iussus erat : sacrum nate feramus ait.
 M ons erat : accedunt (Moraum Syrus incola dicit)
 Constiterant : summo ponitur ara iugo.
 I anc iuuenis circum (mens est tam cæca futuri)
 In summa ramos figere tentat humo.
 Q uasq; humeris tulerat : sacros componit ad ignes
 Sedulus , arentes comminuitq; faces.
 T hura focis aderant sacris arsura deorum:
 Vittaq; cum cultris , totaq; farra suis.
 I nsciens exposci cum sit : cæloq; requiri:
 Protulit ante sacros talia verba focos.
 C uncta parata manent iam nunc & culter, & ignis:
 Victimæ ubi est, aræ quæ paræ exta, pater?
 V ix ea finierat : lacrymis quum magnus obortis
 Sic ille : ad sacrum posceris agnus, ait.
 A udit vt hoc : subito solitus color ora reliquit,
 Mox pius , vt potuit , maxime fiat, ait.
 D ixerat : ardentem quum se nudauit ad aram:
 Corpore cum facie par tibi Phrixæ sua.
 V idit vt intrepidi nudatum corpus ad ignem:
 Leue magis conchis , candidiusq; niue.
 H eu pater heu , dixit , quo non erat æquior alter,
 Iam ferus innocuo sanguine dictus ero.

Oblatio
Isaci deo
ab Abra
mo.

D iētus ero genitor : pariterq; ad sacra sacerdos :
 Alter ego ex istis non tamen esse velim.
 I amq; recusantem deus ipse , & icampus , agebat :
 Compulerantq; pias ardua iussa manus.
 I lle tamen sacra velatus tempora vitta
 Stabat : ab vberibus captus vt agnus cui.
 S pargit aquam genitor : palmasq; in terga reflecit :
 Terq; ligat soluens : ter soluitq; ligans.
 S cilicet ab lachrymæ mentem impediere paternam :
 Quærebatq; manus segnis ad ista moram.
 D eniq; vt insistens tam tristia facta peregit :
 Nate ait : immenso da pius exta deo.
 D ixerat : ille , dei audito tunc nomine , collum
 Flexit : & ex humeris respicit ora patris.
 A tq; , ea respiciens , iugulumq; extensus apertum,
 Accipe ait , genitor , iam damus exta deo.
 I lle polum spectans vagina liberat ensem :
 Vulnus & elata librat ab aure manu.
 A spicit omnipotens , quum missus ab æthere pendet
 Aliger : & presso corripit ense manum.
 A tq; ait innocuum genitor ne s'parge cruorem :
 Sat fuit æterno te voluisse patri.
 D ixerat , à nebula quum circumfunditur aer
 Non secus à Nephēle quam tibi Phrixæ tua.
 V ertitur : ecce aries prope constat : vector vt Helles :
 Subdita sic cerua est Iphigenia tibi.
 A ccipit , atq; aræ precibus de more paratis
 Isacus eripitur : subijciturq; pecus.
 F acta deus vidit : locus extat : prima sed ara est :
 Quū pecori dixit : tu quoq; sydus eris.

Patris
 pietas I.
 faci pa-
 tientia.

Aries
 supponi-
 tur pro
 Isaco.

SACRORVM FASTORVM

Dixit, it ad colchos lana hinc: fit sydus imago:
Stellis à q̄ octo clara decemq̄ micat.

*Aequino
ctiu Ver
num.* **T**empus idem spatio luces cum noctibus æquat:
Est & ab officij nomine dicta dies.

*Hyemis
abscessio* **C**ornibus & tauri nitidus diffunditur annus:
Vere & sole aucto frigida cedit hyems.

Cast ubi protulerit cælo bis Cynthia orbem,
Teçtaq̄ bis verno rore tepebit humus.

Gregorio **A**ula frequentatur romani patris, & araz
Ima palatinus qua iuga collis habet.

Quæ dederat quondam superis conuiuia mensa:
Annuatunc crudas exhibet illa fabas.

Stat specus, & scabro defossa cubilia tofo:
Inspicias iures numen inesse loco.

*Terra
sancta.* **R**ore super postes sunt fusa cadauera sacros:
Et pia compositis ossibus albet humus.

*Murcrū
& ligno
rū fabri
feriantur
Inuentor
habitus
fœm. &
cantus cū
notis.* **D**extera fert templum, exemplar dare creditur arti:

Qui ædificant tecum munus Epee ferunt.

Ite nurus: vos hic romano textit amictur:
Ite chori: hic statuit verba canenda notis.

Cernite vt in media populo pulcherrimus æde
De tribus is doct̄or templifer vnus adest

Alba columba sacras quamuis tot dixit in aures:
Nunc quoq̄ non cessat de pietate loqui.

Vt taceam domini mater quod, imago, locuta est,
Reddita sunt cælo verba tacente choro.

Scilicet ille modis pater omnibus æthere dignus,
Colloquio superum non abigendus erat.

Sed statuta cunctorum quum sunt solennia diuum:
Quumq̄ dabit tumulis iusta, rogandus erit.

Nunc properate elegi mora ne sit segnis eundo:

Scitis enim vobis quam via longa manet.

Ergo quater denas lucas quia iure reduxit,
(Non statuta sint quamuis nam petit acta locus)

Vnde herbosa fames: scelus est cur ponere carnes:
Cur regat & tempus: nomen & vnde, canam.

Felix arbor erat, coelesti consita ripa:

Quatuor irriguis qua viret hortus aquis.

Praeficit omnipotens primos huic forte parentes:
Arboris & pomis abstinuisse iubet.

Oрта fames hinc est, ieiunaq; tempora primum:
Atq; his mox ad nos venit in ora stupor.

Scilicet à Stygij capiuntur fraude draconis:
Factaq; in exilium est omnibus vna dies.

Hinc procul expulsi mortalia corpora facti,
Turpiter errabant per loca sola duo.

Herba dabat victum, virides modo nata per agros:
Potus aquae fuerant, saxaq; & antra domus.

Pallida phaginea velabant corpora frondes:
Incompti longis, implicitiq; comis.

Carne quod orta venus, crimen quod venit ab illa,
Apponi carnes instituere nefas.

Hinc samiae primum didicerunt prandia leges:
Et tenues nobis sunt in honore dapes.

Hinc sitit Helias: lex fit: sitit agnifer: esca
Abstinet & Moses: esuriq; deus.

Venit in exemplum: dederant pro parte nepotes
Iam pœnam: decimam temporis ara petit.

Accipit atq; duæ & decimæ quater illa putantur,
Temporis edicti lege, fuisse dies.

Quadra
gesimæ
Refor-
matio.

Ieiunia
primavñ
orta sunt

Ieiunii
lex q̄o
nata.
Decima,
dierum
quadrage-
ta duorū

SACRORVM FASTORVM

Venit ad hanc curam romana lectus ab arce:

Bisq; suo spatium sensit abesse duas.

Sex dñi. L ætitiæ sunt signa inquit: demantur ab atris

cæ à qua draginta. Tempora de domini nomine dicta mei.

sex die- P arteq; pro dempta succedant quatuor illi:

bus atris tolluntur Quos sibi præcedens septimus vsus habet.

Quatuor hinc quod dat: decimaq; in parte reponit,

De numero factum tempora nomen habent.

Riibus ornatur spatium, sanctumq; vocatur:

Quoq; magis crescit: plus sibi thuris habet,

Dies Ci P rima dies cinerum est: canit aspera verba sacerdos:

nerum.

Quæ deus expulsis dixerat ante polo.

P er vos dixit enim crimen iam morte piandum:

Par sq; mei vestro sanguine nata cadet.

I bitis: illa colo, tu viues rure ligone:

Sudor erit vobis, quod fuit ante quies.

S ic sed vt exactæ post multa pericula vitæ,

Cum non mortalis iam mihi vterq; foret:

P uluere nata prius fiant rursum arida puluis

Corpora: desierat: diriguere metu.

E rgo quod illa dies leti, quod prima malorum,

Causa fuit: quod ait tristia verba deus.

F lectimur in templo: atq; horrenda voce minarum

Vertice signato, fit cinis ipse meus.

Prædica- N e graue sit tempus: quoq; declamatur ad aras:

tur post

A te quo redeant ad sacra Bacche manus.

Baccha-

P lena supercilijs funduntur verba seueris:

Bis ter adorato semper ad illa deo.

S æpius auditis bis sese vertit ad aram

Efferus: & simplex thura merumq; dedit.

Sæpe homines vidi sua septima festa colentes,
In populi faciem poscere fontis aquam.

Est. p. palestinis sed mos deductus ab aris:
Primus & hunc Nomias, primus et Esdra tulit.

Hoc deus, in terras qui venit ab æthere, fertur
In solio populo iura dedisse suo.

Hoc prius & syluis Amphion & Orpheus egit:
Principium magnis urbibus inde fuit.

Hoc fuit & cantu duras deducere quercus:
Inq; novos muros saxa coisse lyra.

Ardua bis seni subeuntes iussa magistri,
Sic quoq; tot gentes supposuere, duces.

Hoc pia pontifices, maiorum facta secuti,
Pectora formabant plebis in æde modo.

Ast ubi Maestas aucta est, sua iura recusat:
Atq; viri alterius fungitur ara vice.

Semina mandat humo, segetes vt carpat arator:
Falx adit, & vitem fundat vt vua^a merum.

Concinit e' solio tonsus pia verba sacerdos:
Arguto mentes reddat vt ore deo.

Hinc pietas, hinc orta fides, hinc ritus, & ara:
Magnarūq; odium, curaq; vilis opum.

Hæc cælo fecere viam, cælumq; dedere:
Crimineq; amissos, restituere lares.

Ocia sic terimus, longa est sic mollior hora:
Ad cœnam donec hostia pura vocet.

Inde quod in templo luce vna his stare solebant:
Qua, steterant, statio tunc ea dicta dies.

Additus est error, Helix gratus & error,
Atq; deo, & tollit qui scelus omnis aqua.

Prædica
tores pri
mi.

Pontifi.
olim ipsi
prædica
bant.

Effectus
prædica

Statiões
vñ in sta
tiõe erra
mus, vt
Helias
Deus, &
Ioanes i
deserto e

SACRORVM FASTORVM

- in Aegy-
pto Iud.* I p̄sa quoq; Aegyptus pia, quot vexatur ab annis
In totidem trahitur sollicitata vias.
- Statiões
vr̄bis.* S cruet vt exemplum, septem pulcherrima colles
Roma per, & circos, & fora carpit iter.
Nunc & Auentinũ, nunc & iuga proxima cœli
Transit: ab his cœli rursus itura iugo.
Hinc subit Exquilias, & viminis asp̄icit arces:
Inq; Quirinalis deuenit inde latus.
P erq; sacras ædes petit ardua Vaticanum:
Vnaq; præteritum sæpe recurrit iter.
E t modo qua uetus vr̄bs, et qua noua cernitur, ibit:
Hinc Ibermæ: hinc fontes, ripaq; Tybris erit.
Q uo trahor: hic longum est, errores dicere sacros:
Deseritur sanctus nullus in vr̄be locus.
Q uodq; pij vates, syluis deus ipse quod egit:
Exemplum legis dum via longa parat.
T urba pererrato veluti redeamus ab orbe:
Vr̄be pererrata gens peregrina sumus.
- Cardina
libus in
capella
dñicis
missa ita
dicunt cū
oratione,* A dde quod et patribus, loca quãuis ista frequētent:
Q uot domini luces, tot parat ara focos.
Q uiaq; vsus fuerat causarum ad iura disertis:
Facundus trepidos dum iuuat ore reos.
V t solet in multis, diuorum protegit acta
Mane: loci & laudes sic melioris habet.
- In media
quadra. |
pueri car
rica &
oua pete
bāt canē
tes & sc̄i
dētes pa
leas.* Q uam cito di celeri labuntur tempora cursu:
Q uãq; fugit velox non reditura dies.
H ostia iam pueri pulsant, & carmina cantant:
Ouaq; cum ficu poscimus ante fores.
S ed paleas scindunt, tempus secessit vtrinq;
Deq; quater denis bis patet esse decem,

Hoc quoque dum faciunt in duro marmore nixi:
 Sæpius his tunsus culter in ora redit.
 Debita suscepto renuuntur dona labori:
 In miseras cultri vertitur ira fores.
 Altera ne desit nota scissi temporis illis:
 Vtq; famem minuant, prætereantq; ioco.
 Septipes arcta manus à tergo fœmina (vulgi
 Fabula) flet medio sedta iacetq; foro.
 Virginis interea populo referatur imago:
 Aurea pontificis fertur ab æde rosa.
 Ora dei templum velamine cœlat ad aram:
 Palma datur, vincet: pompa stat ante fores.
 Ecce sed accumbit: linguisq; animisq; fauete:
 Me miserum, hæc domino est vltima cœna meo.
 Vtq; nouis populis fiant monumenta futuris:
 Iam cum pane capit pocula plena mero.
 Hoc ait: corpus panem libate (tenebat)
 Hæc bibite ista meo sanguine vina madent.
 Este mei memores: nam vos quã sæpe per aras
 Hoc facitis: præsens corpore semper ero.
 Tradidit & pedibus lymphas: seruat ad aram:
 Mensa datur, patris munera pauper habet.
 Orat opem supplex: precis iuit carmen in vsum:
 Illicet: inueniunt: iniiciuntq; manus.
 Ara silent templis: ponunt altaria vestes:
 Rostraq; pontificis tristia verba canunt.
 Cernitur & facies: tumulo qua scena futuro
 Hostia stat, non dum supplice & parsa mero.
 Flectimur ante illam: nō vno est lumine lampas:
 Aureaq; in gradibus tollitur ara suis.

Dona ne
 gātibus
 Ianuas
 lacerant

Fœmina
 diuiditur
 in foro.

Virgo de
 tegitur ro
 sa à papa
 donatur.

A' cœna
 dñi cōio
 oritur.
 Cōsecre
 tionis ho
 stie ori
 go.

Oratio
 dñicahic
 orta est.
 A' ponti
 fice male
 hostibus
 dicitur è
 rostris
 quod ana
 thema di
 citur.
 Sepul
 chrū ex
 scenophe
 giis iudic
 orū figu
 ratum.

SACRORVM FASTORVM

*Passiōis
historia
in nocte
recitata.*
Nigra p̄ communem monstrant velamina ludū:
 Additur & miles s̄pius ante fores.
Corda mouet tristi recitata Tragedia casuz
 Ducereq; in lachrymis tempora nocte iuuat.
Ter s̄trepuere chori: luces dixere tenebras:
 Stant pueri templi sus̄tibus ante fores,
*Instru.
mētū pue
rorū, ad
strepitus*
Perq; vias illis arguto garrit in axe
 Pendula, & insertis versa tabella rotis.
Turba latet sceleris: sequitur sua pœna noctes:
 Inq; deum lapides quos rapuere, ferunt.
Vltima lux oritur: celsa super arbore pendet:
 Prò facinus, languens dissimilisq; deo.
*Die Ve-
neris san-
cto, deus
cruce ere-
ctus.*
Aspice demissis vt squalent ora capillis:
 Vtq; subit laceris s̄puta cruenta genis.
Non secus Acteon: vidit quum labra Dianæ:
 Factus erat canibus præda cruenta suis.
Luide quid sæuis: hæc in te pœna redibit:
 Qui necis opprobriū hoc vindicet, alter erit.
 Quid fremis: en mihiis letho quem subijcis agnus,
 Sponte sua cultris obtulit ipse latus.
*Obscura
tio Solis
& Lunæ*
Occidit: offensus coelauit lumina Phœbus:
 Lunaq; fraternos pallida fugit equos.
Dura sub iniecto rumpuntur saxa dolore:
 Ad nos & manes territa mittit humus.
Nos & amara dies lactuca pascit agresti:
 Sacra silent mœstus stat sine sede pater.
*Die vene-
rissācto,
Papa in
sede non
sedet.*
Tristitia deflemus: quare, dum tristitia flemus:
 Tu quoq; nobiscum iam dea solue comam.
Ille tuus natus, tam magni cura parentis,
 Tendit in educata Saucius ossa trabe.

Sydera ne clames, et quæ tria corpora restant:
 Omnia sunt lachrymis languida facta tuis.
 Annuus hic luctus mortalia corda mouebit:
 Hac & luce volent illachrymare feræ.
 Tempia frequentantur: cæsi portatur imago:
 Quæ loca contigerat, visimus illa prece.
 Cum titulo inspicitur Clauus, ferturq; cruentum:
 Parsq; crucis, nomen qua dedit illa loco.
 Visitur & vultus face multa: templaq; nautæ
 Noctæ sodalitijs, nobilibusq; patent.
 Ante illum, inq; vijs, hamato terga flagello
 Nuda petunt: fuso sanguine pene iacent.
 Verbera concreto terrent infracta cruore:
 Cumq; metu lachrymas ingeminare iubent.
 Circundantq; aram: tectiq; ad tristia vultus
 In misera tolli crimina voce rogant.
 Parce genis igitur virgo: et ne sperne rogantes:
 Iam causam luctus pœnitet esse tui.
 Cûq; illis dicas, Cuspis miserere tuorum:
 Nobiscum & repens oculus fige cruci.
 Adde, dei facies exaudi vota precantum:
 Et radijs nobis crimina tolle tuis.
 Sed vult dona puer: niueaq; in veste sacerdos
 Spargit aqua, inq; domo, corpora perq; vias.
 Sat datû erit lachrymis: lux est iam tertia mater
 Læta ades: & mœs tam pone Thalia lyram.
 Quod vetus ante fuit, per totum tollitur annum:
 Cereus & flammæ sunt in honore nouæ.
 Scilicet amissos recipit iam terra colores:
 Exiit serpens, & renouatur auis.

Societa-
 tes i no-
 cte ad. s.
 Petrum.

Socii te-
 sti, inter
 quos, &
 nobiles se
 flagellis
 sauciant

Lancea
 in die: in
 nocte, &
 die vul-
 tus san-
 ctus, ostē-
 ditur.
 Sab. san-
 cto, aqua
 bñdicta
 per do-
 mos.

SACRORVM FASTORVM

Ordina- V ertice de summo consumitur igne volumen:
 tiones fi V esteq; non tacta sanctius ara calet.
 unt cum S acra noui hanc circū fundunt iā thura ministris
 igne stup Purpureas patres accipiuntq; togas.
 pæ.

A era sonant: sanctum properant altaria nec tar:
 Lætaq; plebs inquit: cras cibus agnus erit.

Saluator R ursorus & hæc dicens, dominū fratresq; salutat:
 salutatur Terq; loco supplex fundit in ora preces.
 apostoli] F orsitan & pietas septem compellit ad aras:
 on dūtur. Crimina siue iubent, intima siue fides.

I nde die domini, quæ octauo it semper ab orbe,
 Gaudebit: longam dissoluetq; famem.

G regorio interea referens accepta recedit:
 Multaq; in Aprili mox peragenda putat.

In Sabba D eniq; festa sua vt sistat, renouabitur agnus:
 to i albis Septima pontifici si sua stabit hyems.
 post pa- schæ

agnus dei S cilicet in niuæ formatus imagine ceræ
 à Papa Redditur, infernas qui modo liquit aquas.
 dari solēt

V nctus terq; oleo, ter viuo flumine purus,
 Agnifer vt docuit, poscit vt ipse puer.

N oxia formosus ceu viuus numine pellit:
 Est & in aduersis quod deus esse solet.

A lbaq; qui capiet cras summus pallia pastor:
 Dat populo: ex albis cui nota facta die.

S ed iam frigus abit: redeunt cum numine soles:
 Et deus ex vero ver tulit ipse suis.

Gñalis lætitia i diebus paschalibus Q uod redit hic, volucres implent cōcētibus auras:
 Nobiscū & gaudēt, luxuriantq; feræ.

E xulat omne nefas, Pascha est, iciunia cedunt:
 Paxq; est criminibus, mensaq; pinguis ad est.

A patre iāq̄ bene est dictū: per compita ludunt:
Nescio quid tacite pectora nostra iuuat.

¶ Sed ter luce sua pepulit iam sydera Phœbus:
Atq̄ indefessos ire coegit equos.

Aquari-
us appa-
ret.

A urea cuiq̄ micat stellatis fluctibus vna:
De cœlo fusa surgere tentat aqua.

¶ Quū bis erit nitidū è summo iubar æthere: sola
De toto piscis corpore cauda patet.

Cauda pi-
scis ma-
ne oritur

¶ Vna dies media est, & tollet nuncius alas:
Quo duce habet sterilis pignus Elisa suum.

Gabrieli
Archæge
lo sacrū
Iosepho
fabrorū
feriæ.

¶ Proximus ex illo ad sua sacra, Iosephus & arā,
Fabrorum doctas ducet ab arte manus.

Huius enim digitis summi fabricator Olympi
Creuit, & eiusdem factus alumnus erat.

Hoc licet & possit tutelam afferre fabrorum:
Est quoq̄ pro vero causa secunda suo.

Fulcro aptabat opus: signo mensura tabellis
Stabat: iudicio subdideratq̄ suo

Subsecuit: doctam decepit linea dextram
Deq̄ illi breuior pluribus vna fuit.

Tabula
ex erro-
re curta
à Christo
illi resti-
tuta ad
mēsurā.

Stabat cœli author, fabrorumq̄ optimus idem:
Atq̄ seni arridens longa sat inquit erit.

Inquit erit, tetigit, mensuram tacta recepit:
Vnaq̄ cum multis apta peregit opus.

Quisq̄ exoptat idem, studiūq̄ requirit ab illo:
Tutaturq̄ fabros vtraq̄ causa suos.

Virginis ergo suæ quod cœli est sorte maritus:
Quodq̄ dei custos, quod quoq̄ sanctus erat.

Oēs fa-
bri vete-
res e no-
vi Iose-
pho cede-
re debēt.

Quodq̄ illi in manibus demum creuere tabellæ:
Quodq̄ deus, tanto Dædale cede seni.

SACRORVM FASTORVM

Die scilicet natiuitatis. **S**ed tunc sancte senex, tunc te castissima mater,
Non taceam: capiet quum casa parua duos.

Magnaq; cum magno dicam solennia nato:
Aucta sacer vobis illa December habet.

Virgini **C**nterea teneris hic aspirate puellis:

bus nouū monaste **H**ac quoq; vobiscum quas capit ara die.

riū à Tra **P**ro quibus, vt veniant iam fata suprema: per orbē
no datū. **F**ama tuum nunquā Trane tacebit opus.

CLucifero templo videtrix crux aucta sequenti est:

Dedicae **A**lter & ex illo te Benedicte petit.

S. crucis **N**empe crucis signo volucres depellis ab ore:

& post **R**eddis & hamatis corpora casta rubis.

S. Bñ di. **P**oculaq; hoc etiam collato imbuta veneno,
Frangis: & ardentis suppressis ignis opes.

Hoc quoq; Baptistæ Phœbi delubra sacras:
Oppida tot tibi mons vnde Casinus habet.

Fratribus hinc vtinam non frangat pectora luxus:
His vt Cymba esset munus vt ante fuit.

Interea quando, crux hunc præcedere debet:

Ite nurus vos hæc pars quoq; mensis habet.

Ite Helena hanc vobis post cari insonnia nati
Attulit, inuicta qua redit ille manu.

De tribus admoto fuit ista cadauere nota:

Reddata quū illi anima est, quū noua mira dedit.

Pars Solymis huius, pars est tibi Cæsar, vt hoc sit:

Illa quidem in causa est, thuraq; vestra meret.

Sic nurbus dicens ibam cōmissus ad aram:

A Solymis vrbi qua dedit illa notam.

Sanctaq; contigeram iam admotis limina plantis:

Quo ruis? occurrens quum mihi dixit anus.

Leuitat
puellas
ad statio
ne, quam
suis San-
ta Hele
na ordi-
nauit.

Cede loco : maribus pateat licet ara per annum :
Non est hac vestro luce adeunda pede.

Templa
viri non
intran.

Ludere, credebam : quum legem respice dixit :
Et transgressuros quæ quoque poena manet.

Protinus ut legi titulos in marmore : cæssi.

Risit, etheus inquit : reddimus ecce vicem.

Quid facerem : rubui : nostro læta illa rubore,
Inter foemineos rettulit acta choros.

Crure ter albet humus : sacram tegit æquor aris tam :
Cras, & quantus eris, tu leo mane lates.

Spicam
ne occi-
dit.

Tertius hinc Titan, si non se transferet idem :
Ad iuga flammiferos quum reuocabit equos.

Leo oc-
cultatur
Annūcia-
tio virg.

Germanam quicumque colit, Sponsamque, Tonantis :
Gaudeat : immensum concipit illa deum.

Prima dies hæc est homini quæ crimina delet :
Principium & nostræ mite salutis habet.

Ergo ferant munus socij : vos thura puellæ :
Præcipue castas nam petit ara manus.

Societas
nuptæ e-
earum fe-
riæ.

Sed quoniam festas facit hic lux prima calendas
Non secus à nati quam sibi mense solet.

Annus
nouus hic
est a fine
mensis.

Hic anni dicam cur sit surgentis origo :
In mensis prima quæ fuit ante die.

An quod ab antiquis ad nos hac lucem recepta
Venerit, illorum ne sequeremur iter ?

Scilicet auctori generis quo Romulus annum
Traderet : hæc Marti tempora prima dedit.

An quoniam hoc vasti quondam primordia mundi
-Mense, putant populis orbe fuisse nouo ?

Mundum
hoc mense
creatum
fuisse a-
iunt.

An magis in vires quia cuncta redire videmus ?
Temporis & faciem cernimus esse noui ?

SACRORVM FASTORVM

Nam nunc sole nouo tellus aperitur, & æther,
 Herbaq; per summam gramina tollit humum.
 It vigor in flores, & frondens parturit arbor,
 Aera nec docili carmine mulcet auis.
 Vuida de grauido se prodit palmite gemma,
 Nescio quo blando lumine Phœbus adest.
 Optat oues aries: exquirat foemina tauros,
 Et petit immundum sima capella marem.
 Temporis hæc ætas noua cum sit, cunctaq; læta:
 Annus ab his nobis iure nouandus erat.
 An quod cuncta parens virgo reuocauit & æuum:
 Factaq; quod cœli ianua prima fuit?
 Possit ut omne sibi dictum ratione probari,
 Vltima sit vero tradita causa suo.
 Quod foecunda fuit: foecunda hæc tempora mater,
 Seruat, & hinc solers oua reponit anus.
 Quod deus immensus se clausit viscere matris,
 Hac coit insitio: plantaq; luce viret.
 Sed sacra iam niueas clauserunt septa puellas,
 Et matronales instruit ara choros.
 Dote suis dicam cur illa, est pronuba nuptis:
 Vndeq; festa dies nuntia nomen habet.
 Dena bis addiderant se ab Abramo sæcula ludæis
 Quinq; ferè: & coeptæ tempora pacis erant.
 Quum pater omnipotens ne nos in tartara ferri
 Cerneret: aligerum se vocat: atq; refert,
 Terra est fide vigil, iudeam nomine dicunt,
 Qua celebris Sydon, qua Tyrus alta viget.
 Hic electa mihi est regum de stirpe (Mariam
 Gens vocat) huc pennis labere ab arce tuis.

Oua an-
 nūciatæ
 ab anu
 reponun-
 tur.
 Insitio
 plantatio

Deus pa-
 ter mit-
 tit ange-
 lū virgini

A t̄q̄ fer hęc illi celeres mea verba per auras:
 Quam putat illa, mihi est ipsa futura parens.

C oncipiet natum æquæuum sine coniugis v̄su:
 Castaq̄ vt est, casto corpore mater erit.

D ixeris huic nomen (nomen dicebat ope s̄q̄)
 Adjiciam flammās protinus ipse meas.

H ætenus: ille humeris pietas accommodat alas:
 Accipit & tenera lilia cana manu.

Q ualis Atlantiades, si quando iussus in auras
 Tollitur: in virga nuncia fertq̄ Iouis:

L abitur: & celeri liquidum secat æthera pennas:
 Nubilaq̄, & ventos aere fretus agit.

I amq̄ volans castæ cernebat mœnia matris:
 Parua, sed æterno magna futura deo.

S tabat in his virgo: pendebat vitta capillis:
 Læta quidem, vultu sed dubitantis erat.

L egerat in sanctam ventura oracula matrem:
 Scilicet & studijs his erat apta capi.

O rta dies nondum: nec adhuc discesserat v̄mbra:
 Tempore quo dubijs lucibus æra sonant.

T unc citus, & paribus cœlestis nuncius alis,
 Qua sunt tectâ suum dirigit altus iter.

Q ualis aquas volucris, piscosaq̄ littora circum,
 Talis ad hęc præceps pectore totus erat.

P arua fenestra fuit: obliquo corpore lapsus
 Profilit in thalamos hac celer ante deam.

E xtimuit virgo: iuuenis quum forte timentis
 Dixit aue, ad verbum rettulit illa sinus.

G ratia erit tecum subit ò prælata puellis:
 Quam mirare, parens ipsa futura dei es.

Spiritus
 s. super
 ariet.

Virgo
 studebat
 prophe-
 tia.

Tēporo
 quod aue
 maria d
 cunt.

Angelus
 aue ait
 virgini.

SACROEV M PASTORVM

C oncipies puerum felix sine coniugis vsu:
Nomen erit Iesus : cui dabit orbis opes.

A equitumq; patri vt parias hominemq; deumq;
Non minus hoc casto corpore mater eris.

D ixerat : hæc roseo quum candida fusa pudore,
Auditoq; rubens nomine matris , ait.

Risum N ota mihi: magni veniet patris incrementum.

virginis
Angelo
redditu.

Q ui deus & dominus totius orbis erit.

A t mea virginitas cum uota sit illius aris:

Q uo fieri poterit mater vt esse ferar?

O mnia posse deo facile est ait ille : propinqua

Q uæ fuerat sterilis , nomina matris habet.

I psa dei virtus cælo tibi stabit aperto:

Illa erit & numen , filius illa patris.

E rgo recusantem tandem , multumq; timentem,
Mouerat orator : quum pia fiat , ait.

F iat ait : subito quum circum lumine fusa est:

Perq; comam flammæ virginis arsit apex.

C oncipitur verbum: stupuit natura : pauentq;

Tartara: concussus ter tonuitq; polus.

C arne deus tegitur : tumidus fit pondere venter.

Vnde die hac lædi carnibus ora timent.

Somnus
virginis
de chri-
sto futu-
ro.

F acta seni narrat: tacuit: sopor occupat artus:

Viderat in somnis plurima , visa refert.

V itis erat dixit : seges illi iuncta : sed amni

Proxima : quæ multas pinguis alebat aues.

I ndeq; erant visæ bis senæ ad stare columbæ:

Q uæ segeti, & viti, limitis ind'tar erant.

P ampinus attigerat: producto palmite cælum:

Sydæra texebat gramine summa seges.

Mysterium
passionis.

Figura
virginis
in palla
de fuit.

Canticum
salutis per
aras in se
ro.

Nuptia
rū per fo
rum pō-
pa.

E cce ferox miles ferrum properabat in illas:
Pulsæ aberant canibus per loca ruris aues.
Dixerat illa: senex sit felix dixit imago
Noctis: Et à votis non aliena tuis.
Forte Iouis sopor hic magni peruenit ad aures:
Virgine di veteres matre fugamur ait.
Dicta fides sequitur: cœli illi ex arce fugantur:
Virgoq; cœlesti pignore mater erat.
Nupta quod ergo fuit felix: sit pronuba nuptis:
Quodq; tulit lux hæc nuncia, nomen habet.
Omnibus è templis cur est super æde Mineruæ
Iam poscor: vicit virginitate deam.
Nam patris ex vero fuit hæc de vertice nata:
Sancta quod ex vtero credita matris erat.
Occidit illius sapientia: nascitur huius:
Illaq; Erictonij est: mater at ista dei.
Ergo deæ victæ calcata iussit oliua,
Sacra sibi hic fieri, virginibusq; coli.
Iussit aue Et seræ sub prima crepuscula noctis,
Quælibet ad laudes quod facit ara, cani.
Huc venit Et patriæ pater: Et dat dona puellis:
Claue vicem domini virginis ille gerit.
Sed dat signa venit: procumbite ad ora Quirites:
Curia iam plena est tota videnda via.
Prò superi: quantus diffunditur agminis ordo:
Est hic, Et Petri limina coetus habet.
Alta coronati subeuntur limina templi:
Pompa fit: Et niueas aspicit ara nurus.
Carbasus ora tegit: pudor est in munere nosci,
An magis hoc olim quod noua nupta facit?

SACRORVM PASTORVM

Ecce sed incedunt ceu binæ ad tecta columbæ:
De geminisq; alter monstrat ocellus iter.

Perq; manus ductæ redeunt: templumq; coronant:
Cum face matrona, inq; puella face.

Iam numerat vulgus redeuntes, pastor vt agnas:
Et laus in numero est per fora, ad ora patris.

Tēplum
Annūcia
tæ extra
urbem.
Coruus
vespere
totus ap
paret.
Iordanis
mergi in
cipit in
oce.
Fabula
de natu
ra mēsis

Accipiunt monitus, dotemq;: occluditur ara.

Tertius hinc aperit quam quoq; ab vrbe lapis.

CHinc vbi tot luces, Charitum quot nomina, Coruus
Totus ab eois exorietur aquis.

Tres huic adde notas, annem feret vltima sacrum:
Tristia, qui prima crimina lauit aqua.

Finis erat mensis: si rusticus ora reflectit
Mars ait: in plumas coget abire tuas.

Audijt hoc pastor: discessit perfidus inquit,
Cui male sit: teneras nec mihi læsit oues.

Verba mouent iram: Mars in sua terga reflexus
Mutua ab Aprili tempora quarta petit.

Haud moræ: hyperboreos montes, alpesq; niuosas,
Occupat: atq; gelu siccus adurit humum.

Sæpe vi
tes & se
getes hoc
mense pa
suntur.

Prodierant gemmæ: tactæ riguere pruinis:
Prodierant segetes: frigore læsa seges.

Grando fit, occumbunt teneræ cum matribus agnæ:
Tecta cadaueribus tota latebat humus.

Pœnitet in mensem pastorem dura locutum:

Quum redit: & supplex vota precesq; facit.

Temporaq; Aprilis iungit, numerumq; dierum:
Et cauet his: septis nec procul ire parat.

Nosseq; posteritas quo posset tempora, fecit
Nomina, ridebit qui tamen illa leget.

Cuccus erat primus : sequiturq; Bacuccus : ab istis
 Heremus & Steramus proxima sorte tenent.
 Fabula narrata est : Venus instat : solue Gradine :
 Curriculo tacta est tertia meta tuo.

Nomina
 rustica
 diebus
 malis da
 ta.

Explicit liber tertius.

SACRORVM FASTORVM
 LIBER QVARTVS.

CIn hoc mense Aprili, ver quod per puerum de terra exeuntem signifi-
 catur, fabulosum à venio, verificatur à veniente à sepulchro christo:
 qui verum ver. nobis fuit: & mensis Aprilis olim à fabulosa veterū opi-
 nione, ab aperto tempore, vel aliis causis vanis dictus, ab aperto illius
 Sepulchro, quod in hoc mense ferè semper contingit, dici debet. Tu-
 tela olim Veneris, nunc Philippi.

Vic quoq; quærebã data cur hæc nomina mensi:

Nec minus in dubio est causa repta mihi.

Pulsaq; non certo stabat mea puppis ab euro:

Et dare diuersis vela iubebar aquis.

Pierides dixi : quando vos vera potestis

Noscere, qua teneat dicite cursus iter.

SACRORVM FASTORVM

Introdu-
ctio triū
mufarū,
e quibus
pria era-
to loqui-
tur.

Hæc ego : quum veniunt faciles Heliconis aluinae :
E quibus est Irato sic prius ausa loqui.

Cum sit molle mihi tenerorum nomen amorum :
Sitq; Venus numen non minus ipsa meum.

Nil nisi quod fas est dicam , dignum ue sorores :
Iudicium vestrum : mox subiura meo.

Vt taceam Martis primam , Venerisq; secundam
Iliades sortem , quam dedit ante deæ :

Quodq; suis gradibus troiana ingente reperta,
Mitis luleos fecit in vrbe deos.

Quodq; eadem pulchra est hoc pulchro tempore digna :

Quodq; fuit Marti continuata suo.

Hæc elementa prius (sit fas hinc cœpta moueri)
In quibus hæc nunc sunt : iunxit amore locis.

Hæc aperit tempus : hæc pellit frigora vere :
Hæcq; satis vires arboribusq; refert.

Venus
oium di-
æta est
mater.

Hæc dea quod tellus , quod mobilis educat aer,

Quod mare , quod cœlum, numine sola creat.

Tolle illam : magnæ fiant sine ciuibus vrbes :
Nec populos, quos nunc possidet, orbis habet

Nomina natorum sint nomina nulla parentum :

Quæq; roget , quondam victima nulla deos.

Hac duce nunc volucres demulcent æthera cantu :
Et variè ludunt luxuriantq; feræ.

Illi floret humus : ridet sine nubibus aer :
Miteq; fit pelagus : lunaq; solq; redit.

Dicta sed à spuma est : hoc parcite velle negare :
Vnde sibi mensis nomina graia meret.

Adde quod & cultus , quod nobis fecit amores :
Iam saltem mensis nomine digna foret.

Tempora sed videor frustra quia iure tueri
 Hoc valeat vero cum mea causa suo.
Vos moueat tandem dea, qua coniuncta Gradinoz
 Fabula, lasciuia est sed tamen apta mihi.
Forte deæ magno cum Mars arderet amore:
 Ocia quærebat: paceq; lætus erat.
Nec via longa deo, nec scuta, nec hasta, nec ensis,
 Sed cytharæ curæ molleq; carmen, erat.
Sensit id alma Venus (quid nam non sentiat illa?)
 Obuia amatori venit ab arce suo.
Ibat is è castris: vidit: visamq; cupiuit:
 Tempus est inquit: continuatq; gradum.
Nouerat ardentem: ne sim dea rustica secum
 Ibo ait: ardenti subueniamq; meo.
Proxima fit: prendit: verbisq; vt callida tangat:
 Quo sit iter dicit: an valeatq; rogat.
Ille prius spectat: mox sic suspiria ducens:
 Vt valeam à nostris in tua castra feror.
Audit vt hæc: illi fallax subrisit: Est inquit,
 In mea tu potius, an magis ipsa tua?
Atq; illum dicens lasciuia incendit ocellis:
 Vror ait Mauors: tunc dea reddo vicem.
Reddo vicem repetit, colloq; insedit amantis:
 Osculaq; amplexo pauca, sed apta dedit.
Indeq; ne votum tanti differret amoris:
 Ad lectum furtim præuia fecit iter.
Colla ibi iunguntur nudis adstricta lacertis,
 Fitq; proterua Venus, se implicuitq; deo.
Quid Vulcane facis: non hæc tibi dixit Apollo:
 Ad furtum, nescis: hæc via prima fuit.

Fabula
 antiqua
 ad rōnē
 mensis.

Venus
 cū Mar-
 te cōiun-
 gitur al-
 legorice.

SACRORVM FASTORVM

Captus ab illecebris posita tunc casside, & hasta,
Ab qualis Mauors, qualia bella gerit.

Qui, cum grata foret positis concordia telis:
Bella valete. inquit, pax mihi semper ades.

Hoc utinam multos dictum seruasset in annos:
Non Roma infesto damna sub hoste ferat.

Finis erat questus: requierat murmur amoris:
Amborumq; ingens corpore languor erat.

Terra
germinat
coeunte
Marte e
Venere.

Quum subito tellus contagia sensit amantum:
Verq; caput primæ cinxit honore rosæ.

Semina conspiceres vrgere cacumine terram:
Molleq; non vno flore nitere solum.

Quiq; aderant multo detonsi frigore colles,
Ceperunt densas per iuga summa comas.

S ponte sua tergo quæsiuit vacca iuuenium:
Aq; mare instanti prona salitur onis.

Cultus e
ornatus
ritibus.

Fœmina tunc primum blandum cognouit amantem:
Tunc Studium cultus primaq; cura fuit.

Tunc elegi placuere mei: duræq; puellæ
Eloquio victæ mane dedere manus.

Miratæq; fidem iuuenis prope nocte iacentis,
Viderunt teneris limina fusa rosis.

Tunc digitis gemmas, tunc tradere crinibus aurum
Cœptum: tunc artes mille fuere viris.

Cum sint hoc igitur Veneris tot tempora dona:
Liuor erit: mensis si eripiatur honor.

Dixerat hæc Erato: Venus & cepisset honorem:
Ni contra Clio sic foret orsa loqui.

Clio loq
quitur.

Tempus erat nobis mendacia demere rebus:
Veræq; germanæ certaq; iura sequi.

Ante novos ignes, ventos, terramq̄, fretumq̄,
 Hæc rerum moles vnus aceruus erat.
At deus obscura postquam res lite redemit:
 Inq̄ nouas formas iussit abire Chaos.
Summa ferunt ignes: stat proximus ignibus aer:
 Hicq̄ premit terram: terraq̄ pressit aquam,
Ne loca vana forent, habitantibus addidit ortus
 Solis & occasus, nocte sequente diem.
Irriguos imbres suspendit, & aeris vsus:
 Signatumq̄ dedit margine limen aquæ.
Montibus extensis valles adiecit, & antra:
 Quæq̄ ferat fruges addita terra fuit.
Hinc Natura sata est: quæ totum temperat orbem,
 Illa, quaq̄ sata est, optima dicta die.
Aduocat hanc coram rerum fabricator, & orbis:
 Atq̄ modo huic natæ, talia magnus ait.
Salue magna parens post me, rerumq̄ potestas:
 Maxima consilijs orbe futura meis.
Ocia ne subeas: mea sit vis prima creandiz
 Nascendi (vnde nota est) forma secunda tibi.
 Staq̄ quo possis, faciem nunc accipe mundi:
 Cum vi & multiplices corpore vasta sinus.
Vbere mille geras, amplexus mille sub illis:
 Accipiat vultum noxq̄, diesq̄, tuum.
Zona sit obliquus duodenis ignibus ordo:
 Sintq̄ oculi capiti, lunaq̄, solq̄, tuo.
Mille tegant rerum species, te mille colores:
 Pulchraq̄ sis vultu tota, nec vna, tuo.
Fax tibi pro sceptro, pro vi tuus ignis, & ars est:
 Progrediens certa semina gigne via.

Naturæ
 origo a
 chaos est.

Pluuiarū
 & vento
 rū descri
 ptio.

Natura
 zodiaci
 cincta ē.

SACRORVM FASTORVM

Corpora cuncta moue, pariter quoq; mota coerce:
Ordo sit hic: expers ne rationis eas.

Hæc deus, in solio dea quum sublimis in orbe
Constitit è summo conspicienda loco.

Insiſtensq; illi, recti fidissima custos,
Iuncta deo donis officiosa sedet.

Natura
oibus est
dicta ma-
ter.

Iuraq; dat terris, ventoq; igniq; mariq;
Fertq; sub imperio corpora cuncta suo.

Temperat his mundum, foecundaq; dicta vicissim
Omne genus gremio promit ab ipsa suo.

Venus
excludi-
tur a mē-
ſe Aprili

Pace tua Venus hæc vera est tu ficta putaris:
Hac duce nam spumis nasceris ipsa tuis.

Primaq; concordi, non tu, pace ista ligauit
Corporatq; quum in species omne coiuit opus

Ista creat nobis quicquid noua corpora gignunt:
Perq; orbem vacuas non sinit esse domos.

Hinc pecus omne venit: facit hinc auis arbore nidos:
Et luteum Progne sub trabe fingit opus.

Concipit hæc foetus duce tellus, reddit eadem
Hos duce: & hinc rebus sunt alimenta nouis

Accipit hinc magnæ sibi iure vocabula matris:
Suscipis indignè quæ Venus ante tibi.

Ergo facta parens ab aperto munere rerum
Debeat Aprilis munus habere sui.

Dixerat: crubuit vero Cyberca reperto:
Reddidit & titulum tacta pudore deæ.

Stabat honor mensi firmatus voce sororum:
Visaq; erat vero causa probata suo.

Vranie
loquitur.

Quum grauis Vranie stellis redimita capillos
Surgit, & in medium talia verba iacit.

Ipsa licet taceam, mea sunt iam nota sorores
 Muncra, pro vero sydera testis erunt.
Non erit absurdum de tempore reddere causas
 Si ferar, ex astris tempus it omne meis.
Nondum forte Hyades, nec Pleiadas, ipsa regebam:
 Nec tua nota mihi luna ue, sol ue, via.
Cur Cynosura tua est gens sydonis astra secuta:
 Cur ue Elicen spectet nauita grauis aquis.
Quid sit uterq; polus: quid signifer ipse moneret:
 Quid ue boues feri, tarda ue plaustra bouum.
Omnia confusa veri ratione latebant:
 Nec titulus stellis, nec mihi nomen erat.
Maxima enim nuper, reserarat machina vultum:
 Et noua erant populis omnia facta suis:
Stabat et æternum Saturno rege sub auro
 Ver: facies primi temporis illud erat.
Inde ubi iam venit rebus sua discolor ætas:
 Lucifer in partes vnus et alter abit:
Tunc sibi hyems, æstas, autumnus, nomina verq;
 Cepit, & incæptus gentibus annus erat.
Traditur imperium mihi cæli, traditur artis,
 Deq; illo primum nomina nota tuli.
Lustra palestini duce me tunc prima tulerunt:
 Venit ad Iliadas per loca multa labor.
Hinc fuit exactus, qui nunc est, cur sibus annus:
 Non sacer ut nunc est: sed tamen ille fuit.
Interea cælo quos non potuerunt gigantes
 Pellere, facta parens vna puella fugat.
Edidit hæc magnum cælesti semine partum:
 Amisere polum numina prisca suum,

Præter
 ni facies
 v. r fuit.

Origo
 priorum
 annorum.

SACRORVM FASTORVM

Vltia an
niratio à
cbristo.

Voce quidem mores hominum formauit, & annunt
Subiecitq; orbem legibus ipse suis.

M ore lycæonio tandem præcepta ferentem
Instantes agnum corripuere lupi.

O ccidit indigne, passusq; opprobria mortis
Signa dedit populis occubuisse deum.

R edditur ex umbris: tremuerunt tartara regem:
Et genuit vulsa regia cæca sera,

T unc meus est patribus, populisq; adaperus olympus:
Mense ferè hoc semper facta redire solent.

A stra reluxerunt: reuocauit lumina Phœbus:
Luceq; defectos luna repleuit equos.

E sse piæ volumus si nos sanctæq; sorores:
Cum modo nec Pallas, nec sit Apollo, deus.

Aprilis
ab apero
to christi
sepul-
chro di-
ctus.

S it sacer Aprilis ab aperto mane sepulchro:
Et datus antiquis eripiatur honor.

D ixerat Vranie dictis plausere sedentes,
Istaq; de tenebris lux redeuntis erat.

T unc ego Pierides dixi mea vota secuta,
Quas possum grates officiosus ago.

S ed ducibus vobis quoniam de littore solui:
Quæ vehit, in portum deferat aura ratem.

Amb. do
ctori in
via lomæ
barda.

C lam pater Heliadum quater ad sua lora redibat,
Curribus & iunctos sollicitabat equos.

I bam forte viam, populus cui nomina fecit:
Qua prope flaminiam gramina campus habet.

V icus erat: dederat Padus & leuis accola nomen,
Non procul à ripis Albula Tybri tuis.

Mos sal-
eadi i su

C ymbala pulsabant: diff labat tibia cantus,
Prouehor, in media detineorq; via.

briumvñ
est.

Pars etenim triuijs, pars festis læta tabernis,
Hic erat, artificii pars pede pulsat humum.
Cum pare quisq; sua faciles ad gaudia palmas
Iactat, & in certos corpora versa modos.
Aere chorum hi reuocant, diffusis hiq; capillis
Ludus erant, agiles tum pede tumq; manu.
Languor erat fesso, subit alter, luceq; tota
Luditur, in multo desipiturq; mero.
Non procul hinc templum præcinctū frondæ virebat:
Thuribus Ambrosio struxerat ara focos.
Quæro ioci causam, quum sic è pluribus vnus
Protinus è medio rettulit ore choro.
Qua p'oryx ante senex, Apenniniq; coloni,
Et phætonteo proxima rura Pado,
Arrius abstulerat nostris immaniter aris,
De templo veros expuleratq; deos.
Quum subito sumptis cœlestis pastor habenis
(Ceu stat adhuc) celeri cuncta redemit equo.
Par vt erat, patrium struxerunt facta triumphum,
Victor ad insubres quo pater ipse redit.
Pompa dedit salios, facimus fecere quod illis:
Araq; nunc repetit, quos tulit ille iocos.
Gallia vicina est, præbebant vina triumphis:
Hactenus, & posito rettulit ora mero.
Alter ab hoc surgens causam tibi plenius edam
Hanc ait, estq; aliter penè locutus idem.
Dixit enim Baccho præbebant vina priores
Mellaq; mella patri, vinaq; nostra damus.
Hausit nam illa puer, læta est Insubria vino:
Sunt satyri Baccho, sunt pariter q; ioci.

Arriani
olim hæ-
retici.

SACRORVM FASTORVM

A d sacra vtroq; iuuat festis gaudere diebus:
Vtimur & patriæ moribus vrbe Remi.

Romæ
faciūt in
subres
quod soli
ti in pa-
tria.

N unc sit id in iriujs, & festis forte tabernis:
Scilicet & veris tempore facta iuuant.

F iet & ante focos (hæc bis nam ponitur ara)
Quum referet gelidas frigida bruma niues.

D icta ioci causa est: tibi si facundia curæ
Mellea, da diuo quas petit ara preces.

D ixerat, & saltu dudum post pocula facto,
Cum pare discussis saltat in ora comis.

I ngredior templum: patrum discesserat ordo:
Et pariter socias soluerat ara manus.

D a pater ergo meos dixi florere libellos:
Et sparge ambrosia pectora nostra tua.

Puppis
oritur ve
spere.
Dimidiū
piscis
Septētri.
ve sp. oc.
cid.
Preces
fiunt a
pueris
pro plu-
uia.

Luce sequente, polo, vexit quæ numina, puppis:
Quæq; regit terras, sole cadente micat.

Cras simul & piscis septem de parte trionum
Sole abeunte fugit: dimidiusq; latet.

Victus inops fuerat: fruges seges ægra negabat:
Imbre quod à nullo sparsa sūret humus.

S pem macer, & siccis fallax aquilonibus annus
Dempserat agricolis: ingrueratq; fames.

A ere cibus patrum pietate dabatur egenis:
Araq; pro cæli quæq; rogabat aqua.

S igna ferunt, pompa puerorum ducitur agmen:
Orbos Roma vocat religionem noua.

F acta canor: pluuias segeti elicuere precando:
Factus & his nobis fertilis annus erat.

Vincio
grauida
rū feræ.

Tempus idem positam Vincentius optat ad aram:
Votaq; pro pueris, virginibusq; capit.

Admoneo: cedas procul hinc procul impia mater:
 Seu tua tris tis itys: seu Meleagre tua.
Seu quæcumq; fuit non nomine digna parentis:
 Et scelere in partus sæuit acerba suos.
Scilicet, in partes cum scetus quatuor esset:
 Hoc duce, in articulos it puer ipse suos.
Ex illo immanes hic odit crimine matres:
 Illato & pueris vulnere, præbet opem.
Viuat Itys: huius si Progne deferat aris:
 Medæq; suo corpore frater erit.
Quid stas nupta: tuo quod non medicamine fiet:
 Munere placato numine, mater eris.
Mater eris: quoniam fecit quoq; pignore matres:
 Cum steriles tardo coniuge penè forent.
Intumuit venter: nec te Lucina rogantem
 Audiet: & partu mortua penè iaces.
 (Solvit enim multas) seu mas seu fœmina fiet,
 Da thus, partu aderis, thure soluta dato.
Aeger erit natus pariter: passusq; periculum:
 Læta uoue solum: sentiet æger opem.
Fiet & incolumis: si votus detur amictus
 Concolor: & similis tradita vestis erit.
Nupta tibi dicta est: nunc causam sedulus edam:
 Cur iuuat in bello militis ille manus.
Sine quod aggressi stupuerunt turpiter hostes:
 Armaq; conspecto des tituere patre.
Naq; genu posito palmas extendit inermes
 Turba: & sacros corruit ante pedes.
Seu quia de nostris cessit Victoria templis:
 Nomine & illius nomen habere putant.

Scetus a
 matre
 puer sa-
 natur.

Parientū
 preces a,
 diuo au-
 diuntur.

Pro vi-
 ctoria
 Vincen-
 tius coli-
 tur.

SACRORVM FASTORVM

Proxima nam iunctum victricia signa sacellum
Spectat, & à facto res capit ipsa fidem.

Seu quoniam sacrum posuit super æde Mineræ:
Vnde duci victrix insit oliua manu.

Seu placata idem quod virgine fortis utraq;
Hic visus ducibus, militibusq; fuit.

Vota virum scribit: pandit victoribus aram:
Militis & fortes reddit ad arma manus.

Hinc victore tulit romano milite signa.
Illaq; pro multis aspicit ante focos.

Certates
poetas
Vincen.
audit &
eo duce
coronan-
tur.

Plaudite Pierides: media stat censor arena:
Cuiq; sit ex merito laurea danda videt.

Nec minus & partes has Palladis ante putamus:
Artibus & pater est mitis ut illa fuit.

Galli vera probat templo suspensa tabella:
Hoc duce qua laurum se meruisse docet.

O' mihi si tantum concedant numina famæ:
Hocq; velit Bacchus, Pieridesq; meæ.

Victor ut in media vates ego cernar arena:
Meq; probem curam numinis esse mei.

Vincen.
inicti
Cæsaris
advoca-
tus.

Hic quoq; te Cæsar iam cura domestica tangit:
Num quod in hoc vincis? an quod iberus erat?

Hoc duce, cognati nam quum stant prælia Martis:
Te memorant semper conseruisse manus.

Quam bene, dum celebri tua munera sumit ab ara:
Atq; tua à victo non vacat hoste manus.

Dum sequeris diuum: sequitur te fortiter ille:
Victorem tyria reddit ab vrbe tuis.

Aduens
Cæsaris
in vrbe.

Vox erat ecce venit: crepuerunt omnia plausu:
Teq; capit gremio culta Capena suo.

Visus **C**æsar, positis læua dextraq; figuris,
 Inter Scipiadas tertius ire tuos.
Talis erat libycis ludos quum Cæsar ab oris
 Rettulit: **C** victo parta trophæa iuba.
Hoc **C** idem factum Cythærci tempore mensis
 Sis ut in Aprili tu quoq; pompa tuo.
Iam te pacis opus spectabat: Velia iam te
 Iunctaq; cum Vesta regia parua Numæ.
Arcus erat: generis reges hic cernere iussus:
 Atq; tua forti prælia gesta manu.
Confusasq; acies bello, victasq; paludes,
 Aequoraq; **C** cæsis oppida capta uiris.
Adde tot his homines exutos vincula nostros:
 Barbaricis fuerant qui modo præda deis.
Sub pede lucebat quondam defensa Corone:
 Mæstaq; contusis igne Guleta genis.
Reddita pænorum splendebant mœnia regi:
 Addita sed titulis nominibusq; tuis.
Hinc tibi pons aditus: fratrum patrumq; sigillis,
 Sacraq; erat moles plaufibus aucta tuis.
Sistere equos faciunt demissa tonitrua flammis:
 Texruerant animos non tamen illa tuos.
Contigeras templum: victricia signa secutus
 Duceris exceptus patris ad ora choro.
Oscula iunguntur: iunguntur colla duorum:
 Q;ualia qui clau, qui valet ense solent.
Nocte coronata: micuerunt lumine turres:
 De stipula **C** medijs dolia plena vijs.
Sicq; tuo felix gauisa est Roma triumpho:
 Iussit **C** hanc fastis Cæsaris esse diem.

Arcus 3
 ouans **C**
 triūpha-
 lis apud
 S. Marz

Comple-
 xus Cæ-
 saris **C**
 Pontifi-

SACRORVM FASTORVM

Aries in
cipit de-
cedere ve
spere.

Pes fini
ster virgi
nis ascen
dit.
Sol in
tauro.

Iosephi
taurus in
Europæ
qui in fi.
fuit.

Tamq̃ vnus, iamq̃ alter erat sibi Lucifer ortus:
Terq̃ suas pastor dinumerarat oues.
Cedere quum cælo tuus Isace laniger optat:
Astrigerum & seris mergere vellus aquis.
Esse potest Helle: sed non est: tollit ab undis
Candida quæ læuam luce sequente pedem.
Cast̃ vbi præteritas lux nonas sexta videbit:
De face semimaris Phœbus abibit ouis.
Indeq̃ digresso summittet cornua Taurus:
Et sua summissis altera causa manet.
Cum boue nutricrat sibi forte Iosephus asellum
Rura petit: cæli subsequiturq̃ puer.
Sic vt erat nostri iam sanguinis ille, deusq̃,
Cum boue graminea ludere cœpit humo.
Et modo mulcebat molli palaris dextra:
Et modo pascenti gramina secta dabat.
Deniq̃ is adiutus tergo pueriliter hæret:
Vrgenti similis, sollicitatq̃ pede.
Sive quod ad cunas (ceu fas est credere) nouit:
Seu data quod tenera iuuerat herba manu.
Dum deus adludit: sensim procumbit: ab illo
Desilit hic solers: & nouaserta parat.
Fecerat: adnectit pictos per cornua flores,
Purpureisq̃ ligat collaq̃ & ora rosis.
Aspicit: atq̃ placet, genitor quum è vertice cæli
Quo stabat, placido sic ait ipse boui.
Gratus eras cunis nato gratissimus agro:
Ignea sint meritis sydera nostra tuis.
Vix ea quæ ille latēs ceu tūc est parte per herbâ,
Pesq̃ vagus læua dexter aduncus humo:

Summa petit: summo qua pars nitidissima caelo:
Atque rosas secum picta quoque ferta trahit.

Quotque illi fuerant flores, formantur in ignes:
Splendidus inque polo sydere totus erat

Tertia pontificis lux sacrum spectat Iuli,
Curia iudicij semper honesta tuis.

Qua via flaminia est, firmans in arundine gressus
Laeta domum festa fronde redibat anus.

Quae sacra sunt quaero: Pelopis caput inquit ab oris
Piscatoris habet non procul ara ducis.

Hinc Milui rediens quoque tunc de ponte viator:
Cras ait: serus, laniger ora teget.

Quartus ab eois properabit Lucifer ortum:
Demittetque diem: praeveneritque Venus,

Deque suo Caesar cupiet te cernere caelo:
Inque coronati fundere colla rosas,

Vox erat: Augustus solennem cultior aram
Cum patre iura focis impositurus, adit.

Venerat, et tantum distabat sorte Tiarae:
Caetera nam cultus pontificalis erant.

Talis ab Oceano radijs redimitus Apollo
Chrysolitibus summo reddit ab orbe diem.

Magnus ab Aenea pater hic deductus, et ille:
Hicque hominum dux est, dux tamen ille ducum.

Nate deo, dea magna parens, tu frater, et alter,
Protegit imperij pignora iuncta duos.

Tunc etiam mundo quaeret decedere sydus:
Angulus in stellis cui nota ternus erat.

Caesar ut opproprium, cognataque bella recuset:
Ad foedus cras te Gallia sancta vocat.

Iulii pa.
festu pa.
latii.

Andree
caput ex
cipitur.
Labra a-
rietis oc-
cidunt
vesp.

Caesarem
potifi. sa-
crum adit.

Triagus
lus incipit
occid.
vesp.
Gallia

SACRORVM FASTORVM

adscelus
Cæsare
vocat.

Taurus
incipit oc-
cid.

Palilia
celebran-
tur.

Romus
luse Re-
mus, in
figu. Pe-
trie Pa.

Recita-
tiones pu-
blieæ.

Ah si Pompeius, si sic fecisset Iulus:
Quanta foret virtus iuala, quantus honor.

Tertia de coelo sortium sidera Taurum
Lux videt æquoreis mergere terga vadis.

Cras aderunt priscum tibi Roma Palilia festum
De capitolino conspicienda iugo.

Ergo age natali non tactas indue vestes:
Cuius & fias candida tota turis.

Sancta Pales aderit: facit illa vocabula festos
Non minus à sepiis ad tua festa suis.

Texerat ante nouo formosus omilia ramo
Romulus, & frater, pastor uterq; tuus.

Hi tibi ne desint: præcinget omilia fertis
Ensifer, & frater, pastor uterq; tuus.

Tertius his iunctus pater est: pascentis ab alto
Qui sibi commissi ius gregis omnis habet.

His igitur ducibus tibi Roma renasceris: hisq;
De stipula transis: quum iubet ara, focos.

Scena stat, & ludi, fortes spectate Quirites:
Diciteq; hæc nostræ festa parentis erant.

Carmina cantantur: capiunt sua præmia Nimi:
Scripta placent: laudes ipse poeta refert.

Finis erit rerum: redeant ut festa quæc annis:
Romæ quisquis ades læta precatus abi.

Arcesq; de summa victum die spectet ut orbem:
Qua patet exoriens, occiduunq; latus.

Pace sacroq; suo fiat caput ante quod armis:
Gentibus & terras omnibus una regat.

Dixeris: adiungas cum patre renascere semper:
Natalisq; frequens adsit, catq; tuus.

Luce sequente astris Hyperionis igne fugatis
 Florida dimidiij tempora veris erunt.
Cæsar in Aprili ne te pars vlla relinquat:
 Cras tibi de bellis inda tributa feret.
Sit licet **G**anges nondum tuus: India fert hæc:
 Mox tibi dum victas porrigat ipsa manus.
Tunc etiam mater quum iam se roscida clausit
 Memmonis: **V**esper sydera lustrat equis.
Hæc qua parte ratis se iungit in æquore malo
 Clara: sub hesperijs tota latebit aquis.
Ex oriente alta aurium caput occultit vnda
 Sole lepus: celeres effugietq; canes.
Casside conspicuus, sumptaq; Georgius hasta,
 Tunc quoq; cum duro bella dracone geret.
Ergo qui chypeo, signo, ferroq; corruscas:
 Ad tua quæ canimus Bellice festa veni.
Est quod inermis agas: acies, bellumq; relinque,
 Nunc tibi deuictis si quid ab hoste vacat.
Mauors pace tua somno furtoq; puellam
 Fallis: arenoso qua Tyber amne sonat.
Iste suam gladio, fortis defendit **H**asta,
 Qua madet infesto mœsta Silena lacu.
Vrbs fuit hæc celebris (inuat hinc nam facta referre)
 Diri obsessa tamen peste sed anguis erat.
Qui licet infestus miseris tunc ciuibus esset:
 Finitimis etiam maximus horror erat,
Ad Tripodas mittunt placari tristia Phœbi
 Humano, **E**t pecudum viscere, dicta iubent
Absumuntur oues: homines à sorte petuntur:
 Nigraq; confusum funera vulgus erant.

Medium
 ver.
 Tributa
 ad Cæsa
 rē ex In
 dia.

Clara in
 pede ma
 li Naui
 Argo ve
 spere oc
 cultatur.

Caput le
 poris.
 mane oc
 cultatur
 Georgeo
 galeato.

Draco
 hominū
 e pecudū
 viscere
 placādu
 erat.

SACRORVM FASTORVM

Hinc ventum ad natam est regis: pater acta recusat:
 Cogitur ad sortem stare sed illa feræ.
Vnica erat patri: lux venerat: obtulit angui:
 Oblata hac ingens vndiq; luctus erat.
Pompa fit: exequias spectant: lugentq; parentes:
 Funerisq; tegunt corpora mæsta togis.
Interea ad scopulum: stat vt hostia tristis ad aram,
 Vincla manus stringunt, vittaq; nigra comas.
Qualis & Andromede Ceto deducta marino
 Linquttur: abscedunt: languit illa metu.
Quodq; licet: monstri tantum spectabat in antrum:
 Hinnit equus: visi voce reuixit equi.
Atq; fuge exclamat: fuge diro quisquis ab angue,
 Sitq; sat ob patriam me perisse meam.
Dixerat, è summa tollit quum rostra palude:
 Virus & instantem colligit anguis equum.
Oraq; non vna tumefactus sibila lingua
 Mittit, & inflexo corpore verrit humum:
Hoc eques inspecto: timeat ne funera virgo
 Admonet, & forti sic super inquit equo.
Alma faue tortos Crux vincere docta dracones,
 Hactenus, obliquis signat & ora notis.
Qualis et hinc dirum Pythonem Phæbus in anguem,
 Inq; anguem qualis Cadmus it ipse suum.
Talis in aduersum vertit sua pectora monstrum:
 Complexusq; hastam pronus adigit equum.
Concutit ora atrox: maculosaq; terga reflectens
 Rem ferus insidijs, agmibusq; gerit.
Surgit in hunc, miles pressosq; in gutture ferro,
 Occupat: & valida traiecit ora manu.

Pugna
 Georgii
 cum dra
 cone.

Draco
 hasta su
 peratur.

Voluitur ille solo : sic vt quoq; vineret idem :
 Cogitur in laqueum : ducitur inq; forum :
 Turba sequebatur, casum admirata, duccmq;
 Deq; illo sermo per loca multus erat.
 Parsq; virum sanctum, magicam pars iudicat artem
 Parsq; nouas vires, ingeniumq; putat.
 Venerat ad regem : venientem amplectitur ille.
 Atq; suam : laudes numinibusq; refert
 Interea ante duos tota concurritur vrbe :
 Versus & in populi gaudia luctus erat
 Spectat quisq; feram : reduci plausere puellæ :
 Ense draco cæsus pectore planxit humum.
 Poscit aquam vulgus, victori ponitur ara :
 Pendet in hac anguis, qui modo terror erat.
 Dicere Io Pæan, & Io ter dicere Pæan,
 Rex iubet, alternos instituitq; choros.
 Perq; annos duci monet in spectacula casum :
 Vnde datur multis annua scena locis.
 Addidit & ludos, eques illis vtitur hastæ :
 Insiber hinc celeri præmia ponit equo.
 Venit ad insignes victoris fama Quirites,
 Marteq; pro prisco est cæptus in vrbe coli.
 Quare, quisquis erit Martis data iura secutus,
 Seu pilum princeps, siue sit hastæ viro :
 Dum vacat à bello, det sancto thura Gradino :
 Hacq; ferat castris ocia iussa die.
 Interea, si fas castis audire poetis.
 Et pariter diuum reddere verba pater.
 Pampa quid, & cur dat dic Curia dona ministris :
 E Capitolinis huc tibi ducta iugis.

Draconem
 cecidit in
 foro coram
 populo.

Georgius
 gradus
 christi-
 anorum

SACRORVM FASTORVM

Sic ego: deposita quum casside venit: Et inquit
 Quæ poscis, dictis disce poeta meis.

Gens erat à veteri traxit cognomina Sarras:
 Armis quippe potens, hostis at illa deo.

Ceperat hæc fori Solymarum mœnia bello,
 Deq; pia nostros iecerat arce deos.

Capta repossuntur romanis proinus armis:
 Itur: Et in multa est obsidione mora.

Signa canant moneo, mea sed tamen ossa sepulchro
 Sumpta ferant: parent, callidus ossa sequor.

Tela tenent acies: dubitant concurrere bello:
 Tunc sic ite inquam: dux ego vester ero.

Hostes *V*ester ero dicens, scalis nitebar in arcem:
dino du- *Hostibus* Et domitis per loca victor eram.
ce supe-

rantur. *S*igna meosq; simul capta super arce locauit:
 Miles io dicit, festaq; pompa datur.

Hinc mihi ceu paruo flat tibia mane triumphos:
 E' Capitolinis ad mea templa iugis.

Atq; tubis canitur, coetu comitante Senatum
 Ire putes factis parua trophæa meis

Ventum erit, assident, circum longo ordine sacrum:
 Atq; fit in templo grata corona meo:

Statq; chorus, dignis præbentur dona ministris:
 Annua militibus forte quod illa meis.

Dixerat, insficio, gestabant signa sed vlnis
 Sparsa rosis, sinibus facta minora suis.

Signi lu- *Q*uæ fieram: antetubas Marti lus trare solebant:
Striū icu *Proq; his* belligeræ sacrificare decæ.
ius figu-

ra fuit *N*umine parta meo quodq; est victoria nostris:
veterum *(Sæpius vnde solet nunc mea imago guri)*
tubilu-

Strium e
lustria.

Quodq; meis turca referantur ab hoste trophæa:
Auspicijs: templo iure locanda meo.

Gesta hinc signiferi (ceui lustria) molliter vlnis
Signa manent, fufis ad mea sacra rosis.

M ore patrum, & victi quia nostris ossibus hostes,
Ad caput hæc lustrant, ossaq; nostra preces.

Dumq; piant: certos vt sint sortita triumphos:
Illa super carmen, nostraq; gesta legunt.

Sed cur ora notis, quum tergum ascendit equorum:
Signat eques? læso & te pede clamat equi?

Ora notis dixit, signatus colla draconi

Quod premo: & insidens fortiter iuit equus.

Ille notat sese, quum terga premuntur equorum:
Offenso & quoties huic pede restat equus.

Cuncta quidem didici, sed quæ puer ipse notavi
In patria de te: non bene nota mihi.

Nempe Ferentini nent, hac texuntq; puellæ,
Atq; sunt tunicam nomine luce tuo.

Proq; locant imbri sublimi in vertice templi:
Fimieram, dictis rettulit ille meis.

Quæ mihi texta facit, per me, seruatur ab angue:
Instar & armorum, quum venit, imber obest.

Bellicus esse feror: telum mihi paret & imber:
Textaq; qua pendent, nulla procella nocet.

Turribus in templi suspendunt (sancta quod æra
Inde sono faciunt) pellat vt imbris aquas.

Hæc tenus: atq; abiit, parthos pater opprime dixit:
Proq; tuis ducibus cassida semper habe.

Luce sequente polus vicinos excipit hædos:
Atq; herbosa leni terra madebit aqua.

Camisia
& Geer.
côtra tē
pestatē.

Austrina
na dies e
pluuia.

SACRORVM FASTORVM

*Aries
occi:*

Tunc quoq; cum Phœbo, quum iam sua lora reliquit,
Nocteq; celesti gramine pascit equos.
O ceani cornu petit æquora lata sinistro,
Isace qui pro te tradidit exta deo.

*Marco
Euange.*

Altera quum sese terris Aurora reducet:
Soleq; de folijs ros oriente cadet.
Sacra feret Marco, colli quem Roma propinquam
È capitolina, qua sedet, arce videt.
Lucibus è cunctis prece binas nuncupat annus:
Altera sed maior, altera dicta minor.
Vtq; pares non sunt: sic distant tempore, nanq;
Ista manet, certam non habet illa nctam.

*Letaniæ
in figu.
Ate &
sororū.*

Vtraq; diuersa celestia numina causa
Placat: Roma sacro hæc illa Vienna tuo.
Postulor ex istis quæ poscit thura duabus:
Vic'ta minor cedit: donaq; maior habet.
Vnde sed his docti fecerunt nomina Graij
Quæritis hic à me: scireq; vera iuuat.
Forte Litas sobolem magni Iouis esse putabant,
Hæq; duæ fuerant: sed tamen ore pares.
Corpore rugosæ, pede claudo, lumine toruæ,
Suppliciter tristes, submaçidifq; genis.
Has præcedit Ate: miseris mortalibus vna
Quæ dea tot noxas, tot mala sæua facit.
Turpibus hæc oculis, granis, & pernicibus alis,
Duraq; præcurrens præterit vna duas.
Terga secutura mutant hæc tristia lætis:
Atq; suis reddunt, illa quod ante rapit.
Quæq; patris fuerat Iouis ira mouetur in hostes:
Et precibus demum vic'ta quiescit Ate.

Ergo quod hæc diætaq; litæ, sacræq; duæq;
Quodq; hæc sunt totidem, quod quoq; iure sacræ.
Voce Litas graia litaneas esse putarim;
 Deq; sinu nostri profuisse dei.
Nempe preces cælo ortæ sunt, munusq; deorum;
 Vnde venit pietas, vnde secuta fides.
Illæ aris primum iusserunt ponere thuræ;
 Atq; sacras festa cingere fronde domos.
Vic̄tima fecerunt vt subdat colla securi;
 Extaq; in arsuris poneret ara focis.
Irata licet arma manu sua fulmina sumat
 Iuppiter; audita deserit illa prece.
Quæq; suis populis cecinere oracula vatum;
 De quo visa fides tardior ipsa fuit
Cum gens praua illum nondum in noua regna venire
 Crederet; & dubia perfida mente foret;
Deniq; communi deus ipse ex ætheræ summo
 Est prece commotus, natus & ante gregem.
Hacq; die pompæ victricia porrigit arma;
 Pellat vt à populo tristia damna suo.
Quare quisquis ades; ponas hac luce labores;
 Cunctaq; signifero sint operata deo.
Discolor (vt fas est) sed iam chorus agmine longo
 Cantat, & in media candida turba via.
Vbera dat nutrix; sitiens ne vagiat infans;
 Dumq; dat incedens supplicat ipsa deo.
Itq;, sed incerto, maiorq;, minorq;, parente
 Ordo, frequens pueris virginibusq; suis.
Ponè viri veniunt, matres, nuptæq; puellæ,
 Quæq; vacant sanctis virginitate focis.

Precū ef
 fectus ē
 placatio.

Pōpa sã
 cerdotū
 ambarua
 de priscū

SACROVVM FASTORVM

I am prope sunt: supplex quisquis veneretur cunctes:
 At y dei vernas spargat in ora rosas.
 Mos sed is est dictus: moris dicatur origo:
 Ne mihi propositi pars labet vlla mei.
 An quod ab antiquis campi lustrantur & arua:
 Hec quid ambiret victima, nomen erat?
 An tibi quod pluvij carnisse rigantibus arua
 Diceris, ad segetes appula terra tuas?
 Ergo relanguentis rubigo infecit aristas:
 Ipseque fallebat vota colentis ager.
 Pallidus arebat decussis scænis annus:
 Nec steterant sylvis poma, nec vna iugis.
 Adæ quod & pecudes, et fœmina prole carebant.
 Vota dabant: votis gratia nulla datis.
 Inspiciunt prisca quæ sint ea tempora factis.
 Tradita rubigo lux erat ista tibi.
 Ne canis Icarij sub sydere terra situret:
 Extæ canis sacris, extæ ferebat cuis.
 Extæ parant illi: quum vox est reddita caelo:
 Ferte preces Marco: signa leonis habet.
 Scilicet illius, quanta est, sub sydere tota
 Sæpe sitit tellus: subtrahiturque seges.
 Iussa viri faciunt: fuit ille feracior annus:
 Terra dedit fruges: & dedit vna merum:
 Provenit & volucrum proles: arborque fugata
 Lætæ sui fructus, & pecus omne tulit.
 Agricolaæ votum ceperunt fertilis arui
 Grexque suo domino foetibus auctus erat.
 Primitias referunt: mos nascitur: extat et aræ:
 Tybur enim cerasis prisca tributa refert.

Rubiga-
 lia pris-
 cū festū
 huc du-
 ctum.

Precibus
 eliciuntur
 anni fru-
 ctus.

Cerasa
 Tyburtiæ

Quodq; pecus peperit : volucris quod foeta cohortis :
 Hac dant oua nurus , caseolosq; die
 Moreq; nunc patrum, ciues lustrantur & agris
 Intus, & extra, aris luceq; Marce tua.
 Ad dita crux pompæ: cur addita causa patebit:
 Hac quod Roma die plurima damna culit.
 Discolor et crux fit : sed cerea, fixaq; posti
 Tutat: quod hoc agni fecerat ante cruor.
 Namq; luem passi mœrebant funere ciues:
 Vnde erat hæc luctus, nigraq; dicta dies.
 Dona ferunt geruli, præcedit pompa ferentes:
 Illaq; erit querulam Cereus ante lyram.
 Pendet ab hoc pretium, læti hoc ad sacra secuntur:
 Ordineq; in nullo proxima templa petunt.
 Postulor hæc illis sed quæ sit causa petendi
 Ut taceam quomnis iudice vera patet.
 Collaleo forti cum pectore fortia gestat:
 Hæc duo sunt illis ad lucra semper opus.
 Ergo alice ut possint, ratio est hæc certa ferendi
 Molle Leoninis viribus ut sit onus
 Sed Pasquinæ tibi varias dant corpore formas:
 Hac quoq; & es populo fabula in vrbe die.
 armina ponuntur, sunt & Spectacula uirgo:
 Tuncq; placent, linguæ quum sibi uirus habent.
 æc ego dicebam, quum plebis ab agmine septus
 Vertitur, & uatis respicit ora sui.
 Hunc ego da causam dixi, quum factus Apollo
 Rettulit hæc pulsa protinus ille lyra:
 Accipe quæ poscis decus ò mihi grande poeta:
 Ingenij cuius carmina prima tuli.

na tribu
taria.

Cruces
cereæ af
figuntur
postibus.

Gerulorū
foria.

Pasquinæ
nalis io
nus vulgi

SACRORVM FASTORVM

Ante Remum & fratrem fuit ista licentia: prisci
 Testis et Euander graiaq; turba ioci

Olim sta
 eua Her
 culis sic.

Facta sequens ætas Vertumno tradidit: æde

Qui sine romanum viderat ante forum.

Forte fuit caupo Pasquini nomen habebat:

Nomen adhuc ætas nunc tenet vnde meum.

Effodit ante lares: qua Circus agonius: & me

Induit, indutus non iocus vnus eram

Et modo mas fueram: modo fœmina: versus in ora

Mille die hic vna fabula plebis eram.

Plebis ab officio tetigit mea gratia patres:

Mosq; manet ludi forma nec vna placet

Sû modo Apollo lyra: modo Mars si traditur hasta,

Cinge olea iam Mars non ero Pallas ero

Dent mihi poma rudes: fiam Vertumnus: ad antrû

Si Galatea venit sim Polyphemus ego

Trãsfor
 matiões.

Sit mihi maturis qui tempora cingat aristis:

Isaij felix dicar amica Ceres.

Creditus Alcides armenta erithrea tenebam:

Factus ab Alcide Cacus ad antra fui.

Contigerant edera: vulgus laudabat Iachum:

Clamabant Ianum bina quod ora tuli.

Sæpe Iouis cepi candentia fulmina dextra:

Gentibus & sumpto fulmine terror eram.

Has ego nunc formas vnus conuertor in omnes

Ante meo transit dum sacra pompa pedes.

Mos vetus in magnos famosum inferre libellum:

Nondum oblita sui est martia Roma ioci.

Scilicet hic hominum non parua licentia morum

Grataq; libertas, iuraq; certa placent.

ellimur à rector: nostro & peccamus amore:
 In vitium & mollis, pronasq; turba sumus.
 t pudeat facti (timor est in carmine nosci)
 Scripta ferunt: ludis præficioq; meis.
 ostraq; famosis prætexunt nomina dictis:
 Subq; meis formis dicere vera licet
 Inc mihi quod quæris, non est nunc carmen inermis
 Inq; foro mordax induor ora canis
 elleq; suffusus distingo, petoq; veneno:
 Voxq; mea alterius crimina semper habet:
 int vt verba sales nostra hæc se in vulnera vertunt
 Et feriunt, blando quum placuere ioco.
 eniq; ne in longum teneat mea fabula, quando
 Fas erit hic animo liberiore loqui.
 uum gladiator eram: feriebam pectora ferro:
 Nunc mihi pro telo, sanguine lingua madet.
 acq; seco mores: & res non magna videtur:
 Sæpe sed opprobrium principis esse feror.
 dixerat: in Circo cum sint tot templa tot ædes:
 Angulus est cur hic nunc tibi: fabor ait.
 Ante per hunc Circum spectabat equiria Maiors:
 Specto ego nunc currus: & sacra signa chori
 Quod facere vt possim de tot placet ædibus vnus
 Angulus hic: de quo cernere utrinq; licet.
 dixerat: & uultum ueluti spectaret utrinq;
 Flexit: alhuc qualem nunc sibi semper habet.
 vesper erat: circum puerorum funditur agmen:
 Inq; illum manibus saxa, lutumq; ferunt
 one puer lapides: cedunt nam uatibus: & sunt
 Ore poetarum saxa minora tua.

Cur ma
ledicta.

Locus e
lectus à
Pasgai.

Troia solo cecidit, sed versu vivit Homeri:
Et Thebæ vatis carmine nomen habent.

Hincq; poetarum quia dictus cura novorum:
Non minus eoi, besperijq; legent.

Quo ruitis: duris feriamur ut idibus ora:
Trunca nocent semper: quodq; loquantur habent.

Sæpe quidem vidi, cum lux transisset, et annus,
Lectorem culpis erubuisse suis.

Hæc ego: pleiadesq; conum velut Orphea matres:
Deq; deo, toto corpore, marmor erat.

Pleiades
exorun-
tur.

Quinq; mihi extremo luces de mense supersunt:
Ultima Pleiades sed sibi clara refert.

Mai ar-
bores à
pueris
querunt-
tur.

Clara sit illa licet, modo flet modo ridet Aprilis
Vulgus ait, Maius temporaq; ipse petit.

A saxis pueri quercus, laurosq; , requirunt:

Qua nemus est: arbor qua virescunt alta comis.

Rusticus et summis inquit montibus ornos:
Atq; novos flores, fertaq; festa leget.

Perq; fora ingrediens, venales eriget vltimos:
Musa sile: et viridi te quoq; fronde tege.

Hac et tecta tuæ puppis remorare rudentes:
Hinc aliò quando remus agendus erit.

Explicit liber quartus.

SACRORVM FASTORVM
LIBER QVINTVS.

In hoc mense Maio, à maioribus dictis, maiores veterū verificatur in maioribus apostolis: quorum festum est in Calendis, & maiestas Iouis, à qua eundem mensem dici volebant: verificatur in dei nostri maiestate: quæ cælum ascendit in festo Ascensionis: quæ utpote semper in hoc mense est. Tutela olim Apollinis, nunc Iacobi maioris. post.

Vius et antiqui dubias de nomine causas

Mensis habent: certi nec sibi iuris erat.

Nam tres lite sua distabant mente sorores:

Quærit de Maio dum dare quæq; notam

Nempe hinc maiores, Maiestas traxerat illinc:

Maiq; quæ titulum tertia poscat erat.

Orta quidem lux est sunt: & manifesta: patentq;

In tenebris dudum quæ latuere suis.

Ergo alij fingant: me dicere vera loquetur

Scripta sequens ætas si modo nostra leget.

Dixi: & respiciens mea tempora, vera petebam:

De superis cui nam munera mensis erant.

Scilicet & fratres maiores esse putabam:

Iura quibus Mai lux sacra prima dedit.

Muse
vidianæ
de noie
Mai cer
tant.
Oia à si
guris so
luta.

SACRORVM FASTORVM

Chrisma
in s Lau
re. publi.
datur oī
bus.

Turba frequens aderat, veniebat ab æde sacerdos:

Qua sua Laurenti respicit ara fora.

Protinus accedo, concursusq; obuius huius

Quæ sit causa rogo, quum bonus ille refert.

Hoc in mense dei Maestas scandit Olympum:

Vngimus & pueris tempora, chrisma vocant,

Adde quod hesternos speculis accendimus ignes:

Stantq; inter veluti sydera nocte domus.

Scilicet & terris aperitur ab æthere cælum

Dum deus euectus Sindone carpit iter.

Sic fuerat, video iuvenes, puerosq; senesq;

Hos velo cinctos, hosq; iocosa loqui.

Tunc ego Maestas Iouis olim fulmine magna,

Maxima at ex umbris hæc, redeunte deo, est.

Iam pater omnipotens (Saturnum credidit ætas

Hunc vetus) in celsa sederat arce poli.

Saturnus
in fi. dei
patris.

Surgit iniqua cohors, patriq; inuidit, et inquit:

Et nos ecce pares, quis negat? esse tibi

Pellitur è cælo, tenuem pars æra cœpit:

Parsq; suas terras, tartara parsq; subit.

Terra tuos partus hos credidit ante vetustas:

Saxaq; & in magnos arma tulisse deos.

Gigantes
fi fig. de
lectorum
ang.

In patris ire polum cum iam non monte valerent:

Ausa huius natum est fraude dedisse neci.

Ferro mite laus traiectus adiuerat umbras:

Flumine de Stygio rettuleratq; pedem.

Mons oī
liueti.

Est locus à viridi nomen suscepit oliuæ:

Vnde pijs pacem gentibus ara tulit.

Constiterant proceres, nitidum Sol mouerat orbem:

Hiq; deum expectant, suspiciuntq; polum.

Quum subito rutilus per nubila funditur ignis:
 Summittitq; oculos quisq; siletq; metu.
Ter tremuere polixtria aperto fulgura cœlo
 (Mira fides) pauidi sole micante vident.
Tollitur in niueam crocco velamine nubem:
 Et patria æthereis tecta petebat equis.
Sydera cesserunt: qua forte pependerit: alto
 Complexusq; illum signifer axe tulit.
Sederat insigni radiorum in sede coronar:
 Pellitur è cœlo cum Ioue turba suo.
Veraq; Maiestas, quæ totum temperat orbem:
 Reddita legitimo est, succubuitq; deo.
Iunctaq; religio sedit, pietasq;, fidesq;,
 Suspicuntq; illam numina nostra locis.
Venit & ad patres, coluerunt ordine Petrus
 Et Linus: hinc alij, mox vice quisq; sua.
Hinc te sancte pater nunc sacra in sede tuctur:
 Fitq; comes ducibus, principibusq; tuis.
Illaq; dat fasces: ne iactet facta vetustas:
 Atq; triumphato tollit in orbe caput.
Illaq; bis senis sacravit mensibus annum:
 Cum totidem secum duceret ipsa duces.
Inde q; tutelas deiecit ab ordine priscas:
 Sexq; deos, falso cum Ioue, sexq; deas.
Proq; his spectantur si sacri ex ordine menses:
 Penè chori fratrem singulus huius habet.
Ergo cum mensis maiorum tempora fratrum
 Prima putes: deq; his possit habere decus.
Reddita Maiestas mensis ius huius habebit.
 Lisq; sit hac veterum parte soluta senum.

Ascensio

Ficta Io-
 nis maie-
 stas è cœ-
 lo pellit-
 ur.

Pro. xii.
 deis vete-
 ribus. xii
 apostol.
 succedūt
 ad tute.

Maius
 Maieſta-
 ti diuine
 sacer.

SACRORVM FASTORVM

Interea viridi redimiti fronde calendas
 Dum canimus vestras, frater & alter ades.
Ambo ætate pares, æqui virtutibus ambo,
 Gente etiam ni alter sanguine maior erat.
Iamq; umbras Erebi pallentes carmine dicam:
 Atq; anquem Stygijs quem premit alter aquis.
Alter & vt tandem Solymarium rexerit aram:
 Et dederit primis thura merumq; focis.
Sed quò mente feror: longum est narrare tot acta:
 Est & propositi non ea cura mei.
Est mea cura magis cur velent limina lauri
 Diceretur quercus frondeat ante fores.
Num ne sit hoc nobis nemorum ratione nouorum?
 Sylua quod hoc primum mense virere solet?
An quia prisca fores ornabat Curia ramis?
 Et viridis lauro ianua regis erat?
Flaminis & castæ reuirebat laurea vestæ:
 Mos vetus ad nostros num venit inde dies?
An magis his quoniam festum florale calendis
 Ante fuit, pretium est frondibus inde nouis?
Cum patre, sed primo qui attollit militis ensem
 Principis impensis æde receptus erat.
Quum sic forte inquit templorum, aræq; repletor:
 Separat ab, fratres cur via longa duces?
Vna fides iunxit, sedes hos iungat vt vna:
 De nostro sacrum marmore surgat opus.
Dixerat, erexit communia limina fratrum:
 Ima Quirinalis qua iuga collis habet.
Sedibus eredis solennem ponit honorem:
 Et plus illorum nomine templa vocat.

Velandi
 fores lau
 ro opinio
 nes.

Cōstati.
 templum
 apost. po
 suit.

I ndeque, quo ritu fierent veneranda reperto:

Stabat ut ante fores: talibus usus ait.

I nnuaba caesaribus velabat limina laurus:

Et Iouis augustas quercus opaca fores.

C aesaris emereant cum dudum nomina fratres:

Utraq; ad illorum limina munus eat.

D ixerat, à dictis ciues plausere, sacrasq;

Quercus it & laurus proinus ante fores.

C ūq; prius sacras velarent frondibus aras:

Culta his diuorum festa fuere magis.

H inc lauri & patrum venire ad limina quercus:

Quos colimus, fratrum suspicimusq; loco.

I ndeque per ciues, patres imitentur ut ipsos:

Usus ijt, ritus conspiciuntq; vetus.

A rxq; coronatur sua circum moenia ramis:

Perq; vias frondet, limina perq;, nemus.

E rgo licet multae videantur facta merere:

Sola sit haec vero tradita causa suo.

V entum erit in sylvas: qua caelo attolitur, arbor

Cæditur: & Mai nomina caesa capit.

F loribus ornatur, sed quum fit munus amantis

Illae est ad cultus ingeniosa magis.

N unc & aues tollit, nunc in lanugine pomas:

Qualia sunt mensis grata puella tuis.

S erica cum gemmis interdum ad carmina iungit:

Scriptaq; cum placeant dona puella legit.

F orte reuertebat, volucres dicturus, ab ara,

Inspectio, mensas curua parabat anus.

P erq; illas fumans ponebat cana legumen,

Mitra cincta comas, officiosa locis,

Ab eodē
laurus et
quercus
an fores

A tēplo
ad cardē
ab his ad
ciues.

Mai ar-
bores.

Miscella
nea seu
virtutes
& legu-
minibus.

SACRORVM FASTORVM

Intriuuis
olim su-
percaput
estebatur

Inq; via instabat pueros, pariterq; puellas,
Molliter appositis discubuisse toris.
Atq; super crines tollebat sedula lances:
Farrasq; cumq; suis mollia pisa fabis.
Hæcq; super ponens vultu hortabatur anilis:
Singula contingens dona tremente manu.
Tunc, tibi dulcis anus, sic sint ætate Sybillæ
Tempora Cumanæ non breviora, refer.
Mista faba in triuio cur dantur farra calendis:
Sic super hæc pueris, virginibusq; caput:
Sic ego, quum precibus conuersa semiliter ad me
Rettulit hæc, tenero verba, tacente choro.
Prisca per annales veterum si facta requiris:
Multa data inuenies moribus inde tuis.
Mos erat in Maio celebrare lemuria mense:
A tergo **T**iac tis busta piare fabis.
Nec minus has pueris veniente in mense calendis,
Laridaq; vt seruent viscera, Carna dabat.
Visceribus quod fons caput est, sumuntur ab illo:
Viscera quo crescant à strige tuta dape.
Ista putat vulgus, sed quæ sunt vera docebo:
Nomina subiunxi, dic quoq; fiet ait.
Ergo inquit, dederant maiores nomina Maio:
Farra, fabæ, quondam iam quibus esca fuit.
Scilicet errabant animalia tuta per agros:
Tutus erat piscis, tuta volucris erat.
Grande nefas, siquis grue pastus, **T**ansere plenus,
Iunonisq; satur turpiter esset auc.
Hinc ea nunc posita præbentur munera mensa:
Quæ vetus his olim forte fucrcibus.

Mos ex
festo ve-
teris car-
næ.

tantꝫ caput supra, factum veneremur v' ipsumꝫ
 Plebsꝫ patrum mensæ sic sit vt ipsa memor.
 n.ꝫ via & triuijs præbemus, grande parentum
 Fiat vt exemplum, posteritasqꝫ colat.

Quodqꝫ ea miscemus sunt miscellanea, virtus
 Sunt quoqꝫ, quod luxu hæc abstinuisset fuit.

Hæc tænis, à dicto grates ego sedulus egiz
 Viue diu & dixi, molleqꝫ tempus age.

Æta recedebat, properans sua dona coronæ:
 Osculaqꝫ apponens ore tremente dabat.

Vinaqꝫ ponebat, si iens tamen ipsa bibebat.
 Dicebat, ꝫ bibens hoc sibi ritus habet.

Ita locustarum lis ad Capitolia stabat:

Ite locustæ inquit, rursus & inde bibit.

Inde bibax pariterqꝫ loquax, ante ora sedentum,

Ad potum addebat temporis acta sui.

Am sibi sol medium cœli conscenderat axem:

Aqꝫ faba ad sacrum turba parabat iter

Expectantur aues, resonabat carmine templum

A socio causam quum pector ipse meo.

Æpe dabant dixi lauis bellaria cœnis

Ante senes, tradit patribus ara dapes.

Hæc ego, quum summa sparguntur ab æde volucres:

Grando solet qualis, qualis & imber aquæ,

Rotinus impletur vulgi clamoribus ara:

Atqꝫ petunt turbæ publica dona manu.

Ita fugit perdix, oculis suspenditur Argus:

Stantqꝫ cohortis aues ire recusat Itys.

Acta memor Terei, quærit Philomela puellas:

Hæsqꝫ inter Venerem cana columba petit.

Miscella
 nea à mi
 stis legu.
 virtutes,
 quia vir-
 tus parsi-
 monia ē.

Locustæ
 citantur

Volu-
 cres, à
 cardina.
 spargebā
 tur.

SACRORVM FASTORVM

Quā bene, it ad pueros, et spondet b. illa coturnix:
Te cupit & passer, Lesbia pande sinus.

Deficiunt volucres: Caiusq; Lagonq; subibant:
Pendulus & lactens à trabe porcus erat.

Non sunt hic nubes, pluuia confunditur aer:
Nec pluit, assiduas fundit & hædus aquas.

Quis credat: tectum pro cælo deiecit imbres,
Sub lare stat populus, sub Ioue stare putes.

Porcus
per funē
peteba-
tur de-
misso im-
bre.

Hæc ego, & vnda tholo ludebat, adibat agrestis
Fune suem repens, viq; repulsus aquæ.

Et modo cedebat, modo spretu ad munera Orion
Imbre tuo, obnixus fronte secabat aquas.

Poscebar causam, mensi dat nomina Maia:
Res vetus est, Maiæ victima porcus erat.

Frugibus officium nimbi sic, victor agrestis
Quum salit, & capta clamat in æde sue,

Ergo ioco hoc festæ Mai saluete calendæ:
Adq; frequens nostros ite, redite patres.

Andro-
made ex-
oritur.

Æ Aurea depulerit radijs vbi sydera Titan:
Non erit Andromade quæ sibi sydus habet.

Pace tua Perseu dedit astra Georgius illi:
Cum fuerit gladio fortior hasta tuo.

Cuiq; ergo datum posthac cognoscere cælum:
Credat Alexandram, quæ Andromada ante fuit.

Inuentio
S. crucis

Æ Proxima lux oritur, date sanguine thura redemptis:
Dum procul inuentam suscipit ara crucem.

Siste pedem, vetitum subeas nec foemina limen:
Cedat & hinc, quæ me cedere iussit anus.

De Solymis tulerat, temploq; receperat illam:
Hæc Helene nuribus quum pia verba refert.

Ipsa licet fuerit mater castissima virgo:
 Factaque sit nostri maxima fama chori.
 Eua nocet, castis primum scelus illa puellis
 Intulit, & ligno pressit acerba deum.
 Præterea fuerat qua per me sancta recepta:
 Causa Venus, pinus, ne coleretur erat.
 Ergo sacro à ligno, sic fas, nos arceat ara:
 Crimineque antiquo sumus ab æde procul.
 Sic, ut quæ ante viris totum patefacta per annum est:
 In toto nobis hæc sit aperta semel.
 Hac sed lege oculos ne tunc amet illa viriles:
 Finerat, Martis quum datur una dies.
 Illaque erat positam ligno qua dedicat aram:
 Vnde refert certis acta tabella notis.
 Sed cur thura petat sibi crux, qui postulat, idem
 Ostendi lucem sole nitente petat.
 Scilicet emeruit felix portare Tonantem:
 Et fieri at fixo tota cruenta deo.
 Hic quod ante fuerat, quod ceruus, taurus, et agnus:
 Cornigera pendens arbore solus erat.
 Ille tulit cultros, olim quos vacca timebat:
 Quosque diu immeritæ sustinistis oues.
 Vnde sed illa venit, quæ formæ fiat origo:
 Quanta sit & virtus, præcipit ipsa loqui.
 Fertur ab Elysiis, sub imagine surgit aratri:
 Signaque in antennis talia malus habet.
 Nostreque se quarta diducunt corpora parte:
 Porrigit amplexus nunc deus vnde suos.
 Quod fuit hæc victrix, quum magna pericula surgunt,
 Pectora signamus, munit & illa notis.

Vbi crux
 inuenta est
 templum
 erat Ve-
 neris.

Annota-
 ta manet
 lex iædo

Forma
 crucis
 vnde est

SACROKVM FASTORVM

Quare scala poli, credemibus hasta salutis,
Pro quibus erecta es, crimina tolle tuis.

Tutrina occidit matutino
Catherina senē.
Sed cras æqua cadit lanx cœlo crimina ta dett
Dum tot fallaci sustinuisse manu.

Tunc quoq; qua tangit leuam via Iulia ripam:
Nobilibus virgo visur orta Senis.

P erq; urbem cœtus deductus, in æde Mineruæ
Ossa colit, tumulum numinis ante sui.

Pleiades I vesp. oc cidunt.
Inde q; vbi ex ara cecinit pia verba sacerdos:
Finis & est pompa, fuit & ore chorus.

L inigeris digitus pariter benedicit, & illis
Terga quibus pietas faucia reddidit acu.

Qui sequitur fundet quæ sidera vesper Olympo:
In q; suis condet se Galatea vadis.

P leiades inductam calabunt nocte choream:
Ensiser & pronæ fronte subibit aquas.

Pleiades septē vir ginis gau dia.
S i licet, & fas est, melioribus addere nomen:
Has famulus septem virginis esse feram.

Pleiades septē ex septē gau diis virg. licet non suo ordie Annun. Natalis. Dona re gum.
G audia dicebant, mutarunt nomina, tunc quum
Pleione cœlum candida virgo petit.

A ngela concepti est: nati Genitileta Tonantis:
Munera Dora dedit, sustulit Orsa rogam.

R ettulit ex umbris felix Anabasia cœlo:
Phœna placet flammis: Prosdocha dote poli.

D eq; tamen septem, sua lumina subtrahit Orsa:
Ne domini videat: quam videt ante necem.

Resur. Ascētio. Epipha. Assūpt. Direptio vrbis.
Proxima lux latas vbi cernet ab æthere terras:
Atq; dabit fratri Cynthia pulsa locum.

Q ua licet, & fas est, moneo romane cauetor:
Sensit enim iratos tunc sibi Roma deos.

F orte petis cur sit sibi sic subnubilus aer?
 Vultus ab euentu est: lucifer ater erat.
 S corpius ardentes tollebat ab æthere chelas:
 Q uanta tibi heu Mauors ille venena dedit.
 S cilicet instabat non euitabile tempus:
 Ferreque non poterant impia fata moram.
 V ox erat adueniunt, cinguntur mœnia signis:
 Turba fit, in longa est obsidione timor.
 Q uid lustrare iuuat: properabant sydera casum:
 Militiæ ignaræ tela tulere manus.
 Q uo ruitis generosa cohors: monuisse sub hoste
 iam poterant Fabij quum cecidere suo.
 C ollis erat: collem cingebant mœnia patrum:
 Me miserum, cinctus quam fuit ille parum.
 P orta quid in culpa est: quæ tollitur aurea Iano?
 Ille viam casus, illeque crimen habet.
 I licet, hinc via fit: capiuntur limina templi:
 Araque iam nostri plena cruoris erat.
 Q ualis in arentes diffunditur ignis aristas:
 Auctus & hybernis Tybris oberrat aquis.
 T alis it in nostras tunc barbara turba cohortes:
 Montanus fusas sic lupus urget oves.
 P er fora, perque domos, per templa, per atria densæ
 Horrida funduntur hostis ad arma manus
 Q uid genus inuisum sæuis? male vincis ab vrbe
 in caput hæc veniet versa ruina tuum
 H æc aliquis dixit: tamen in nos tempore duro,
 Pectore non alius barbariore fuit.
 P rompta erat ad vulnus districto dextera ferro:
 Sæpeque ab innocuo facta cruore nocens.

Dirept.
 ascēdēte
 Scorpiōa

Porta S.
 Pæcratiā

SACRORVM FASTORVM

Ah quam saepe Getis si respondere volebas,
Ipse loqui gestu verba coactus eras.

Sic quoque saepe aliquis celeri formidine captus,
Vocibus in medijs vaticinator erat.

Vidimus hinc nostros subiisse opprobria patres:
Perque aras sacros occubuisse senes.

Vidimus (infandum) diuum sacraria ferri:
Perque forum cineres, ossaque sancta iaci.

Festū S. **V**idimus et superos, nomen cui porta latina est,
Ioā. die Ille suo fessō numina laesa gemit.
fuit di-

rep. **Q**uid referam poenas, & corpora capta virorum?
Non talis capta partibus in vrbe foret.

Comprime communes sed iam mea musa querelas:
Non tibi sunt miseri sacra canenda sono.

Pompa **Q**uae sequitur superos placida pro pace salutatur
et sacrū Hei mihi, quā sero si venit, illa venit.
pro pace

Pacis & armorum dea quondam credita Pallas:
Nunc est sub cuius hanc pede victa iacet.

Ergo ter hanc fuso veneratus thure sacerdos
Talibus assurgens plebis in ora canit.

Prospicis humanis dea quae placidissima rebus.
Quaeque patrociniū mite rogantis habes.

Pace deum populis peperisti, paceque digna
Templa tibi, pacis nomina sola meres.

Pace tuus natus duce te tot subijcit vrbes:
Et duce te pacem praecipit ille suis.

Da precor hanc patribus, plebi, populoque, Quirini:
Et face concordēs, pacificosque duces.

Talia dicebat, laeuum tonat æthere cœlum:
Ite aitra dicto splenduit igne focus

Finis erat precibus, sed lucifer iuerat alter:

Appari-
tio Mi-
chaelis.

Quam vigil è summa sustulit arce caput.
ros piciensq; urbem sacræ de culmine molis:
Ignea sulfureo fulmine signa dedit.
igna dedit festi, tunc sic: puer aliger inquam
Signa velis nobis, pacis & ipse dare.

nterea moneas, cur sint hæc nomina festo
Sancte tuo, & cur arx nominis ipsa tui est.
ic ego, sic surgens lætus mihi dixit ab illa,
Penniger, ex humeris aureus ensis erat.

Ions est, extat adhuc, Garganû nomine dicunt:

Garganus
mons in
Apulia.

Ardus in campis appula terratus.
ua patet abrupta sublimis ad æthera rupe
Antrum immane riget, cætera gramen habet.

astor erat: nostro pastoris nomine taurus.

Taurus,
archæge,
lus dice-
batur.

Errat ab armento, summaq; montis adit.

esper erat, reuocat, dominum fugit ille vocantē:

Pellit ad hunc: pulsos negligit ille boues.

rgo moræ impatiens, cum iam penderet ab antro:

Pastor in hunc arcu spicula torta iacit.

acta ego reijcio, feriunt reiecta nocentem:

Inq; suum auborem vulnera versa cadunt.

ama volat facti, pater hæc timet acta Siponti:

Indicitq; sacra tempora festa fame.

d me pompa venit, mea tunc apparet imago:

Quod poscis festum nunc habet vnde notam,

uctus arenosis Tyberinus creuerat vndis:

Atq; redundatis Roma natabat aquis.

Pestis pa-
catio per
Angelū.

esserat, & turridum iam ripa receperat amnem:

Halat humus, populo tabuit aura luc.

SACRORV M FASTORVM

Imago
virginis
aræ cæli

Curritur ad sacrum, matris perituræ imago:
Cui cæli gradibus tollitur ara suis.

Venerat ad molem, moli Crescentia nomen
Manserat, arx est nunc, tunc locus arcis erat.

Hic pater hæc supplex, sunt si mihi munera clauis:
Siq; meæ notæ sunt pietate manus.

Pelle Deus morbum, nudataq; tela repones:
Perdere nos illis sit potuisse satis.

Dixerat, attollor (perstant vestigia mole)
Constitit attonito cum duce turba suo.

Vt quoq; adhuc spector, vagina condere ferrum
Visus eram, cum sic cinctus ab igne loquer.

Ira dei cessit, gaude regina polorum,
Hactenus, et vox hæc carmine nota fuit.

Desieram, subito cessit quum noxius aer:
Qua; ibat virgo parte, saluber erat.

Arx & pons ab Angelo.
Tunc pater hic ubi sum solido me marmore finxit:
Et pons, & moles nomina nostra tulit.

Dixerat: et calicem: cur dant quoq; forte rogabam:
Quum mihi sic verbis rettulit ille suis.

Arce quod hac dominæ tutelam fertior vrbis:
Quodq; illam tueor, præficiorq; loco:

Mane dat hunc populus, sacroq; assistit, & aræ:
Atq; sibi vt reddam mœnia tuta rogat.

Sed tibi cum pax sit, fulmen cur mittis ab arce?
Cumq; illo tibi cur tibia longa sonat?

Finieram, tecum fastorum tempora, dixit:
Fulmine demisso sacra dieq; cano.

Additur & missis animata his tibia cantus:
Illa quod æthereis fertur amica choris.

ræterea Strepitu, missaq; ex æthere flamma,
 Ipse Siponti etiam terror in hoste fui.
 inc quoties lætis venerunt tempora rebus:
 Cum non & belli tempore dextra vacet:
 ole tono summa, iaciuntq; tonitrua flammæ:
 Deq; polo patribus credor adesse meis.
 esierat, dixi, duce te sunt munera nuptis:
 Si nescis virgo me duce nupsit, ait.
 igna quoq; attollis, sum cæli signifer inquit:
 Et rego cum patribus, qua patet ara, patrum.
 lauserat os miles, iuuenisq; celerrimus idem:
 Claudentem verbis, quum sequor ipse meis.
 ed cur lance cares, stygij nec victa draconis,
 Sic vt sæpe facis, sub pede colla premis?
 ree fruor dixit, pro re satis expedit ensis:
 Velle vna videar ne duo festa die.
 ed tamen, extremo mihi quæ septembre paratur:
 Ista feret dubijs plenius ara tuis.
 ixerat, & sumpta iam casside forte parabat
 Altus iter, quum sic protinus ore moror.
 t quoniam fas est hic dicere carmine veraz
 Odit enim fide tam pagina nostra fidem.
 ie cur (ne rudibus sit fabula) credit agrestis
 Te signare dei frugibus ora nouis?
 aneque lactentes Zephyrus dum mulcet, aristas:
 Occursu impleri cur ait ille tuo?
 ruge deus colitur dixit, vestitur & illaz
 Nuncius illius, sum quia, facta putat.
 ixerat, & Zephyro similis super ibat aristas:
 Visus & officio est dicta probare suo.

Puella i
 æde nu-
 bunt.

vulgus
 credit in
 frumeto
 faciẽ dei
 esse.

SACRORVM FASTORVM

Initium
Æstatis.

Interea syluis frondentibus incipit æstas:
Atq; sua exacto tempora vere petit.

Capella
occulta-
tur.

Ter inbar humentem terris dimouerat umbram:
Vdaq; erat lactens ter quoq; rore seges,
Quum, que picta nouo fulgebat sydere celo:
Oculuit toto signa Capella polo.

Ne quis & olenium pecus hanc nunc esse putaret:
Alterius Coelum grata Tonantis habet.

Editus intacta fuerat de virgine partus:
Opilio admonitus quum videamus ait.

Dixerat, & mater hædorum lecta duorum est.
Nutrice vberior, candidiorq; Iouis.

Hanc humeris, pariterq; duos accommodat hædos:
Iteq; ait pueri, corripuitq; viam.

Ante deum veniunt, ornarat frondibus illos:
Accipit ornatos cum sibi matre duos.

Vidit vt acceptos pater illos summus ab alto,
Dona meo ne sint vana, probentur, ait.

Plus Ioue cum possim, ne dono aut sydere vincar:
Cum gemino foetu signa Capella ferat.

Vix ea, fit pluuium quum sydus mater & hædi:
Inq; polo laudem dona ferentis habent.

Iobbo pa-
tientia

Germa-
norū fe-
riæ.

Quisquis es exurit putris cui pustula corpus:
Iobbo sacra pares hac quoq; thura die.

Quattuor in lustris prudens errauit Vlysses:
Exemplum priscis & patientis erat.

Perdidit hic natos, natum sed repperit ille:

Quas gemit hic, omnes ille recepit opes.

Patiētiae
Vlysses
olim exē-
plū nunc
Iobbus.

Quid si Penelope lacerum sic cernat Vlyssem:
Lassasset viduas non pia tela manus.

Quod

Quod tulit ille igitur nomen nunc præbeat iste:
Cedere cui terris, cedere debet aquis.

Causaque cur debet: mala si sua dicet uterque:
Ille quidem multo damna minora tulit.

Certe plaga satis pro tot, sunt una periculis:
Parque tuæ Antoni, Lazare parque tuæ.

Qualis est Alciden, Chironem qualis adussit:
Et quali solui pustula gæla negat.

Ergo pater patiens, socium Germania sacrum
Dum facit, et plagis thura dat ara tuis.

Pelle precor nostris talem de corpore morbum:
Exuramque hostes ulcera sacra tuos.

Hinc ubi se prima reserabit lampade cælum:
Terraque luciferis tota patebit equis.

A quo victa doles, et tristia dæna tulisti
Roma, sub æquoreas Scorpius ibit aquas.

Clarus it in geminos sed eodem tempore Phæbus:
Quum referet Progne garrula voce diem.

Creuerat in syluis natus facundus Elise:
Vrbibus et natus virgine notus erat.

Quod pueros sacra ferè imagine spectat eadem:
Alteriusque annis non procul alter abest.

Quodque salutarunt matrum se ventre suarum:
Credidit hos geminos sacra secuta dies.

Per similes ambo facie, virtutibus ambo:
Plus tamen ex illis ætheris alter habet.

Præuenit hic illum, sed eodem tempore clari
Hic vates populis, ille magister erat.

Utque eques utque pugil fuerant, sic castor et alter:
Si non hi iam tum Castor et alter erant.

Scorpius
totus ma
ne occi
dit.

Sol i ge.

Gemini
Christus
et Ioã.

Castor et
Pollux in
fi. christi
et Io.

SACRORVM: FASTORVM;

Quò non liuor adit: cum cœlo dignus uterq;
iam foret, instruxit impia bella manus.

Vin parat Herodes vati, Iudæa magistro:
Sed vates primum pectore planxit humum.

Sicit deus, & fleuit mortali corpore mollis:
Atq; patri hos supplex edidit ore sonos.

Si Sol esse putor terris, si lucifer ille:
Præparat & nobis si puer ore vias.

Cœlum es pollicitus, partium trade duobus:
In partes certe muneris esse feram.

Dixerat, alterno ceperunt sydere cœlum:
Aestus & huic, illi tempora bruma dedit.

Hic cadit, ille oritur, stant pro statione polorum:
Terræ fida duo sydera, fida mari.

Tēplum
Pāttheon
cōsecra.

Quum bis mane suos Oriens iterauerit ortus:
Et matulinis bis iuga iunget equis,

Hæc sacra quæ matri veterum fuit ante deorum:
Matri sacra deum uisitur ara prece.

Fit fuga dijs prisca, testes sint numina diuum:
Quorum nunc virgo nomine nomen habet.

Forma vocat templū, vocat et fora proxima tēplo:
Quæq; rotunda modo est, Pāttheon ante fuit.

Vestro læta choro est, castæ properate parentes:
Ferteq; primitias, quas dea mater amat.

Ille quidem Elysij præfecta est mollibus Hortis
Cūq; suo nato rura beata colit.

Iuncta igitur ceraso viridis faba pendeat aræ:
Atq; interpositis iuncea ferta rosis.

Nunc satis hæc illi, posthac maiora feretis:

Quum sibi pro cunctis festa Nouember habet.

Tertia quum veniet lux, quæ defensa Georgi
 Te duce, Centaurum visa timere loco est.
Semiferus nam tunc quum tollet in æthere dextram.
 Illa pede intrat aquas: deserit iste manu.
Hinc ubi coniunctas lux altera liquerit idus:
 Lucifero roseum restituentem diem.
Nauita de medio Ionæ spectare profundo
 Optabit Cetum, scireq; signa volet.
Viderat ergo senem fugientem iussa per æquor:
 Nocte procellosas quum deus egit aquas.
Carbasa stridebant, disiectaq; puppis ab euris
 Haurit aquas, haustis penè fatiscit aquis.
Quisq; timet, clamant, iratæ conscius undæ
 Ille tacet pallens, oraq; veste tegit.
Nauita tunc vectis, quisquis deponite culpam:
 Causa cuius hyems aspera tollit aquas.
Audit ut hæc vates, fassus sua crimina dixit:
 Mergite, turbati me petit ira maris.
Iergite dicebat, quum iam miserata loquentem
 Quærebat iussis territa turba moram.
 allam habet, instabat, quid agant: hic carmina cantat:
 Mitatur in medias de rate cantor aquas.
Ira cano, pelagi uix primas impulit undas,
 Cetus ab extremis quum tulit ora vadis.
 inq; loco quærit, qua pulsum senserat æquor:
 Inuenit, inuentus faucibus esca fuit.
 ete ferax non sic suscepit Ariona delphin:
 An quoq; nunc coelum tu pietate meres?
 ic erat, attulerat Phœbus tres ordine luces:
Quartus & ecis lucifer ortus erat.

Crus d^e
 xtrū an^{te}
 dromae
 crepuscu
 lo occid.
 Centau: dex
 tra ascen:
 Cetus
 exoritur
 Matuti.

Ionas in
 mare mit
 titur.

R edditus epotus terræ est, sosq; pesq; rediuit:

Qua sonat Euxinis in mare litus aquis.

I ussa dei peragit, cepit sua sidera cetus:

Hæc micans facti dat monumenta die.

Iuoni fe-
rie cu-
rialium.

Tuo thura petit, si tempus queritur ipsum:

Terræ vbi purpureo bis redit axe dies.

I te procul lites, insanaq; iurgia vulgi:

Scripta, clamosi duraq; verba fori.

I ura dabat populis, iuris cessare ministros

Præcipit, & triplici claustra silere foro.

C ausidici pariter, pariter date thura clientes:

Et quicumq; petit per fora victor opes.

V erbaq; qui necdunt celeri currentia dextræ:

Quiq; citant tristi qualibet ore reos.

A tq; quibus nomen præbent vadimoniam cursu:

Virgaq; terribiles imperiosa facit.

P ræcipue sed vos, quibus est fortuna reorum

Tradita, ius quorum nunc rota nomen habet.

Horta-
tur ut pu-
ri ad sa-
cræ acce-
dant.

A udit ut in castris fortis data classica miles

Exit, & audenti præparat arma manu.

V enerit ad templum, prostratus ad ora deorum,

Casside deposita, thura merūq; colit.

E t vos castra tenent, struit et Mars agmina vester:

A quibus ad sanctos nunc vocat ille focos.

Q uare si qua inerunt immania crimina menti

Abluite, insano distet ut ara foro.

C ulpa hominum quondam terras Astrea reliquit:

Quis neget iniusti iudicis illa fuit.

Vitia
que fu-
gerūt in-
stiam.

Viderat illius diues dea iusta tribunal:

Quodq; illi magnas arca tenebat opes.

raterca multo venales munere linguas:
 Atq; os complures prostituisse suum.
 Quodq; quidē scelus est, à paupere munera poscit:
 Atq; à diuitibus præmia nulla peti.
 Quum subito in regnum Iouis hæc genitoris abiit:
 Tantum quæta nefas opprobriumq; patri.
 ecula voluuntur: deus & iustissimus orbi
 Nascitur: imperijs summaq; & ima regit.
 Iuppiter è cæli deiecerat arce parentem,
 Deicitur passus, quod pater ipse tulit.
 Ergo Astrea inquit terras me rege reuise:
 Quæq; Iouis fueras nata ferare mea.
 uo natus erat: quum cunas illa petiuit:
 Tunc primum terris reddita diua suis.
 Contingit vt tenerum demulcens, inquit, alumnium
 Iuris viue diu maxima fama mei.
 applicat os dicens: leges puer hausit, & idem
 In cunis Iudex iam sibi factus erat.
 reuerat arte deæ, cultor pietatis, et æquit:
 Atq; tuus meritis Curia clauus erat.
 ura ministrabat, iustis facundia fauit:
 Innocuis facilis, fontibus acer erat.
 urgia differri per causas turpe putabat:
 Annua sæpe vna liserat acta die.
 armina fraudabat nullo prudentia sensu:
 Scitaq; erant plebis, dictaq; legis idem.
 emma datas nunquam corrupit adultera ceras:
 Ad pia mendaces oderat ille notas.
 ullaq; poscebat susceptæ munera causæ:
 Duxerat & voces prostituisse nefas.

Cū chri-
 sto iusti-
 tia rena-
 ta.

Iuo à ius-
 titia nu-
 tritus à
 parvulo.

SACRORVM FASTORVM

Aduoc. Pauperi Cum quoq; diuitibus persæpe vocatus adesset:
 Pauperibus potius comis et aptus erat.

Vnde quod hoc fecit, cognomina pauperis illi
 Tracita, ab officio promeruitq; suo.

Viderat ista deus deduxit in atria patris:
 Vnus & è superis hic mihi dixit erit.

Nullus & ex illo consilius in æthera venit:
 Quod similis diuo per fora nullus erat.

*Vitia
 cauidi-
 corum.*

Auro iura valent, sunt & venalia, nobis
 (Si fas esse putas) iam precor Iuo redi.

Quærit opes Iudex, nec auarus respicit æquum,
 Pauper eris lites perdere iure potes.

Scilicet ab crimen, frigent pro paupere leges,
 Et plus iustitia diuitis arca valet.

Causidicis nunc præda sumus, nec iura resoluunt,
 Non quia non possunt, sed quia lucra placent.

Quare age, ne lacerent, legum sanctissime custos
 Hos reddas æquos per simile sæp tui.

*Aquilæ
 caudæ ex
 oritur.*

Hæc sacra lucis erūt, si quis quoq; sydera quæret:
 Incipiet volueris cauda patere Iouis.

*Eustachii
 doctorū
 Statio.*

Cras vocat Eustachius, huc ite Iuonis ab ara:
 Legibus authores imbuit ille novos.

Causa licet possit propria ratione probari:
 Pene quod est doctæ Palladis ante fores.

Alteram subiicitur, vero est & proxima, dicet.
 (Ut fas est) Sacri qui studiosus erit.

Cornibus è Cerui audiuit dominum ille loquentem
 De summo & tanquam disseruisse loco.

Non secus ex alta doctor quam sede paratus:
 Nititur hic summa rem ratione loqui.

tamen exiit quia Ceruus in angue senectam:
 Vivit & inuentis sæcula longa suis.
 esse putant causam, quia sic sua tempora virtus
 Ducit: & annorum vincit honore dies.
 Nec minus hic musis reuocat sua tempora Lucas
 Sint licet hæc veri pars sua cuique manet.
 ergo ubi flaua viro Pallas perfecit honores:
 Atque petit studij præmia certa labor.
 spectat sacra patres, doctosque coronat arena:
 Nec minus ingenuis artibus illa vacat.
 [Hac et nocte Hyades patrio spectatur Olympo:
 Sunt septem: & faciles decipiuntur aui.
 iectus Hyas deus est, instar nam decidit imbris:
 Est pater huic Atlas, Aethraque mater erat.
 eptem hic mente satas sacra suscepit, at illis
 Creditus Oceanus iam pater ante fuit.
 nte erat has natus, prima qui ætate benignus
 Discipulos docuit, continuitque domi.
 st ubi maiores vero stimulauit adultus
 Fit trucibus captus præda cruenta lupis,
 acta fidem res est, cæsum fleuere sorores,
 Præbet Atlas cælum, nomina frater Hyas.
 Nox erit, at lucis venient quæ tempora, dextrum
 Attollet cornu bos pius ante deum.
 Hinc ubi protulerit terris noua lumina Titan,
 Accendent Hyades illius igne facem.
 Tertius Eous ni idum quum scandet Olympum:
 Aurea Iordanis sydera tollet aquis.
 Aspicit exceptas cras virginis æde sorores:
 Ite nurus, castas altera & altera amat,

Hyades
 septē dōa
 spūs san
 cti i fig.
 oriuntur
 Hyas in
 fig. chri
 sti dictus

Cornu
 dextrum
 tauri ma
 ne oritur
 Hyadiū
 lapas ori
 tur matu
 tino.
 Iordanis
 flu. ori
 tur.
 Mariæ
 vir. sero
 res dicit.

SACRORVM FASTORVM

Virginis hæ comites fuerant caræq; sorores:

Gaudia cū p̄ illa tristitiã p̄, ferunt.

Nempe, genus superū, vnum vt videre nepotem:

Exanimam ad lachrymas sic tenuere sinu.

Tunc quoq; venturæ sub prima crepuscula noctis

Parthe time, in caput est orta sagitta tuum.

Sagitta
vespere
oritur.

Quærebam, pharetra sonuit quum syderis auctor:

Et causam, & sydus, disce poeta refert.

Cæsare sub magno gererem cum signa tribunus:

Dictus eram pili gloria prima mei.

Clam, loue contempto, nau vertebar ad aram:

Vincla tuli, trinum fassus ad illa deum.

Campus erat, campi mediõ rude gramen & arbor:

Ventum erat huc, celeri me rapuere manu,

Exuor ad truncum, curuo circumsonor arcu:

Qualis ab arciferis ic̄ta tabella solet.

Telaq; tot sensi, quot septem habuere phar. trax̄

Mittere quot septem tunc potuere viri.

Atamen his vnus sum dictus ad vltima fortis

Suspiciens genium semper ad ora meum.

Ergo renes primum traictus harundine sensi

Vulnus, adhuc epulas pluribus vnde veto.

Renes à
multis n̄
eduntur.

Lumina quum tollo (palmas nam vincla tenebant)

De plagaq; inquam suscipe tela deus.

Pace tua Alcide, pace & tua Apollo, loquebar:

Quum mea per stellas quinq; sagitta micat.

Sed cum nulla luis sis diræ vulnera passus:

Sit solum & ferri corpore plaga tuo.

Cur luis auctor ades nobis sic cultus ad aram?

Sic ego, sic verbis tunc ait ille suis.

Phœbus erat prisceis: telo feriebat & arcu:
 Quod iuuenis fueram Phœbus ut ipse fuit.
 Quodq; mihi telum atq; arcus curuetur ut illi:
 Ad me posteritas trans tulit æta dei.
 Transiit admonitu diuum, coeliq; iubentis:
 Vocibus & vatum carminibusq; color.
 Scilicet ansonios contagia dira premebant
 Non aderat tempus, non medicina malo.
 Aduocor à vulgo sacra sic responsa docebant:
 Soluntur: & templis ponitur ara meis.
 Dixerat: ante fores crotalo strepuere cateruæ:
 Tympanaq; & curuæ mollia fila lyræ.
 nq; modum pepi pateram, tunicamq; ferebant:
 Clamoro artificum prætereunte choro.
 Quid sit forte rogo, domini de nomine lucas
 Sunt quas pollicitus tu mihi dixit, eras.
 Cum mihi festa dies, cum sacrum posceret aras
 Raraq; pars esset, quæ neget inde preces.
 Fura Remi populus lucris intentus, & arti,
 Non dederat, nostros destituitq; focos.
 Et me tangit honor, superos tangebant auorum:
 Hinc Phœbi, & Phœbes sprete sagitta nocet.
 Veris erat finis, primusq; incœperat æstus:
 Tempus adest dixi, quo mea tela valent.
 Audiat ut hæc stygius velucris puer exit ab umbris:
 Daq; arcum dixit, criminis ultor cro.
 Dixerat, arma dedi, data sum tamen arma secutus:
 Spicula trux, sed me præcipiente, iacit.
 Rotinus insontes, & fontes facta dolebant:
 Alteriusq; alter, fumere funus erat:

Societas
 tes die-
 bus dñis
 cis.

Festa co
 leda sine

SACRORVM FASTORVM

Curritur ad templum, memores tunc deniq; nostri
 Thura ferunt, lecta de stipe dona tuli.
Plebs quia prima mei sensit contagia teli:
 Dona dat artificum publica pompa mihi.
Vna nec illa quidem est, nostro sonat Appia plausu
 Cumq; via templi nomine porta mei.
Desierat, coepi, dic quid vestigia poscunt:
 Marmore sunt aræ quæ duo iuncta tuæ?
Claue potens prima, romanum fugerat ensem:
 Excubijs pressus, viq; Neronis, ait.
Venerat ad pontem, trivium, paruumq; fluentum:
 Occurrit media quum deus ecce via.
Protinus vt nouit, retro vestigia pressit:
 Consistens proprius se opposuitq; deo.
Quoz; inquit vadis domine, affaturq; tenetq;
 Hic vbi dedito fert breuis ara netam.
Vt crucier rursus dixit, reddarq; flagello:
 Finierat, sanctum deseruitq; senem.
Inq; fidem facti, liquit vestigia saxo:
 Ante focos quæ nunc aspicit ara meos.
Dixit, & ex oculis pharetratus in æthera cessit:
 Vltima de domini lucibus illa fuit.
Aspicies turbis tractus feruere viarum:
 Pluraq; non vno gaudia sumpta loco.
Pars aduent templum, face pars sacra antra secuta,
 Igne explorat iter, subsequiturq; manu.
Pars vaga per campos potat, pars ludit & errat:
 Pars salit ad cyathos festa taberna tuos.
Multos facta iuuat caesis umbracula ramis,
 Atq; per herbosam ponere corpus humum.

Vestigia
christi in
marmore

Dne quo
vadis sa
cellum.

Dnicæ
Mai vul
gi & so
ciorum
vsus.

Artem in equis alij, mellita monilia nacti,
Clamant: fasque putant immaduisse mero.

Et calor, est vinum, titubant, discede viator
Nescit sæpe suos ebria turba duces.

Dux procul interea latij sonet arcus ab oris:
Placatus populo prospiciasque tuo.

Punicea virgo Tithoni ubi veste rubebit:
Illius et linquet luce nitente latus.

Pleiades è summo surgentes æthere, vultum
Attollent, solitos impediuntque choros.

Quaque ibunt, sensim secum nova nubila ducent:
Et subitæ è ductis exorientur aquæ.

Adt ubi quarta rosas sparget Pallantias ore:
Et reuehet nitidum Phæbo oriente iubar.

Terra sub ingenti sibi tempestate madebit:
Læsa seges ne sit, rustice funde preces.

Ultima lux menses est, meta est et quinta peracta:
Clauiger et natæ ponitur ara tuæ.

Terit in exequias hymenæos casta futuros:
Fabula ne natæ laderet vlla patrem.

Quare age si posita conuiuiis febre ministrat:
Sique cupit populo se decus esse tuum

æcula quæ reserant, quæ sacri insignia regni:

Quaque datæ vi fieres gloria prima chori.
i fas esse putas, Maiestas ipsa probabit.

Hocque tuum officium si decuisse voles.

Hic cum mense suo claudat ut illa meum.

Ingentes
sæpe fiunt
turbae.

Virgilie
orientur
Imbres
repetunt.

Aeris tæ
pestas.

Petronij
le cuius
statio in
æde pa-
tris.

Explicit liber quintus.

SACRORVM FASTORVM
LIBER SEXTVS.

In hoc mense Iunio, iuuenes, siue iuncti à concordia reges veterum, verificantur in spiritu sancto iuvene, & ab eodem iunctis apostolis, in festo Pentecostes: in quo missus fuit: quod in templo per colubam representatur. Tutela olim Mercurii: nunc Barnabæ apost.

Exthus erat mensis, fastos de non ine priscos
Cōsulo, in his varius nominis auctor erat.
Iuno parēs illū postcebat, et Herculis vxor:
Et pia concordēs quæ dea fecit auos.

Venerat his nondum litem qui finiat annis:
Quis nouus sacris mensibus esset honor.
Ergo ego dicebam, quæ mensē vendicat ara?
Vnde petam causas? quis mihi vera canet?
Quum subito pennis prope concitus insonat aer:
Qualis vbi è summo est lapsa columba loco.
Concutor, radijs totus quum cingor ab ignis:
Atq; oculos iuuenis constitit ante meos.
Fax erat in dextra, radiorum in fronte corona:
Qualem mane sibi Phœbus habere solet.

Spūs. s.
Apollini
similis

Delpbica cingebat radiantia tempora laurus:
 Velabatq; imos instita longa pedes.
Cætera fulgebat septemplice veste decorus:
 In vultu signum sed properantis erat.
Non erat Atlantis ve nepos, Phæbus ve, sed illi
 Vultusq; atq; ætas, inter vtrumq; fuit.
Pallueram ergo metu, quum sic prior ille, poeta
 Caste redi, & verbis percipe dicta meis.
Hæc quod sacra canis, renouataq; tempora fastis,
 Signaq; cœlestes alloquerisq; tuos:
Dux ego sum facti, scirent vt nostra nepotes:
 Antiquis tantum ne licuisse putes.
Phæbus eram, nescis? sic me dixere priores:
 Ignari certe numinis ante mei.
Quod fuit, estq; illi præsens, quodq; inde futurū:
 Omne sub arbitrio nunc patet esse meo.
Vatibus & per me cœli commercia fiunt:
 Meq; afflante sacræ semina mentis habent.
Sum deus in vobis: me agitante calefcitis ipsi:
 Sedeq; ab ætheria spiritus ille feror.
Tresq; sumus, mihiq; est ær, liquidum tenet alter
 Aethera, cum terra possidet alter aquas.
Sic sed vt inter nos hæc sint communia, & vnum
 Vt credas: numero tres licet esse putes.
Quicquid enim ex illis sibi numinis vnus habebit
 Alter habet, cūq; his nomina terna facit.
Ergo ego, vt hic recte noris qua mensis in ara est:
 A cœli missus tertius arce canam.
Vt taceam æternæ nostra est quod forma iuuentæ:
 (Has sibi ne partes Herculis vxor agat)

Septē do
 na mysti
 ce Spūs
 sācti per
 vestem.

Phæbus
 ē si. spūs
 s. fuit.

SACRORVM FASTORVM

Ne dea se Iuno, dea ne concordia iactet:
 Per me iunctus homo virginitate deo est.
 Causa sed est prior: tu quæ sit disce, docebo:
 Convincam veteres tempus id esse meum.
 Iam promissus eram duodenis fratribus, & iam
 Constiterant dicto dulcia membra loco.
 Temporaq; ut discas, quæ forte est ultima Mai:
 Penè dies, actis idibus, illa fuit.
 Maximus antistes solio spectandus ab alto
 Sederat, hunc circum constiterantq; patres.
 Cæperat ex orto iam sole rubescere cælum:
 Spem pauidi atq; metum flaminis inter erant.
 Quum pater inquit abi, celer et puer accipe pennas:
 Igneq; cœlesti sacra per ora volo.
 Dixerat in niueas delabor ab æthere nubes:
 Ponèq; ab ætherio me venit axe fragor
 Limina clausa aderant, tetigi patuere penates:
 Perq; via est radios ignea facta meos.
 Non secus ad patres istis quam forte calendis
 Ire solet, facti signa, c. lumba mei.
 Protinus admissa domus igne tremiscere visa est,
 Summissiq; oculos procubuerunt duces.
 Tunc ego multiplices in linguas vertor ab igne:
 Sacraq; per fratrum tempora & ora volo.
 Aspiceres subito non vna voce locutos:
 Atq; illos varios edidicisse sonos.
 Ergo quod ad fratres volo, quos mea gratia iunxit:
 Iunius est iunctis fratribus ipse sacer.
 Dixerat, in vires redij, sed fare rosarum
 Cur quoq; nunc menssem nomine vulgus ait?

Spūs .s.
 ab apst.
 in Ecclē
 cog. acci-
 pitur.

Colūba
 igne ad
 patres in
 memoriā
 Spūs .s.
 mittitur.

Iunius
 iunctis
 apostolis
 sacer.

Igne, refert, venio quod odoris ab ætheris hortis:
Quodq; sibi similis flammaq; flosq; nitet.
Illa luce sacris sparguntur in ora virorum,
 Persimiles flores ignibus ara tuis.
Flores turbarosas vocat: inde rosarius ipse
 Mensis, & à graio nomine dicta dies.
Hæc ait & tenues volucris secessit in auras:
 Sublimisq; oculos deserit ille meos.
Tocclerat Phæbus: reptebat Lucifer ortus:
 Nuptaq; non vno multa nitebat equo
Aurea turritos nec tebat vitta capillos
 Iuerat ad teneros & stola longa pedes
Tybris arenosus, qua dextro flectitur amne:
 Ara datur menti, Saxia nomen habet.
Grata pudiciæ est, seruetur vt illa puellis:
 Patribus incertis suscipit æde genus.
Apta puellarum venere vbi tempora tecta:
 Nubilis & visa est turba, potensq; viri.
Ducitur illarum sacros Hymenæus ad ignes:
 Hisq; datur dos hac, pompaq; festa die.
Itur perq; urbem, dant certa & signa coronis,
 Arbitrium mensis numinis esse sui.
Quod licet his, aliæ tamen hoc vitare iubentur,
 Maturæ facibus culte Hymenæe tuis.
Cad tam nanq; famem monstrator præcipit agni:
 Quam quoq; coniunctam tempora quarta petunt.
Puram, quæq; gerit tria nomina, postulat aram:
 Qua vetus hortorum nomina collis habet,
Deq; Erycina adytis illius Hymenq; fugatur:
 Læsa quod his terni pars obit vna chori.

Iunius ro
 sarius
 cur di
 ctus est.

Lucif. s. p. s.
 nubet.

Nuptæ nō
 fuit.

Festum
 Trinita.
 non hinc
 procul.

SACRORVM FASTORVM

Nam horū causa orba est, res nō percepta tot annis:

Quæ stupidos virgo pignore fecit aues.

Fratres
Trinita
tis carnes
nō edunt

Vnde Trias carnes, quibus est offensa, ministros

Ponere perpetua virginitate velat.

Ergo novos generos cupida ne quarite matres:

Coniugibus lux hæc non erit apta novis.

Nec properate noua tēdas accendere nuptæ:

Hoc melius tempus, quo sibi fiet, erit.

Arctu-
rus occi-
dit.

Æ Aurea quum tulerit nitidum Pallantias ortum:

Vrsa tuus custos in mare mersus erit.

Æ Altera ab hac fuerat, referebat Lucifer ora:

Diētaq; concilio venerat orta dies.

Cōciliū
indicitur

Deposito clypeo uenias, & casside, Pallas:

Sat rigido Marti, criminibusq; datum,

Vivat io felix legum tutela sacrerum:

Pax quibus, expulso crimine, iura dabit.

Illa deum primum fecit de stipite uulcus:

Inq; sua factos præcipit æde coli.

Illa dedit leges, moresq; uocauit in urbes:

Et prima ante deos exta litauit ouis.

Hæc nostri coget Parthos in numinis aras

Thura dare, auersas subijcietq; manus.

Scilicet ut perdat noua fulmine monstra gigantes

Iuppiter, hanc optat, conciliūq; uocat,

Iureq; Maiestas permansit tuta deorum,

Nunc fit idem, ut nostro tuta sit illa deo.

Iordanis
exoritur

Æ Abluere ergo caput Parthe ò genus acre gigantū

Vt possis, oriens dat sacer annis aquas.

Venerat omnipotens uelut è mortalibus unus:

Abluc quum fluuio me quoq; frater ait.

ussaq; quo fiant, posuit velamina ripis:
Et tetigit nudo corpore fratris aquas.

Abnuerat primum, tanto mox numine victus
Urna sumit aquas, indeq; sanctus ait.

Vos ego quas fundo (fratri nam fuderat) vnde
Officij testes suis vbiq; mei.

Vix ea quum pennis supra caput obstrepit ales
Deq; polo natus, vox erat, iste meus.

Signaq; quo veri genitor mansura relinquat:
Fluminis effusas sydera fecit aquas.

TAlter ubi Phœbus lustrabit lampade terras:
Et iuga defessis demere quæret equis.

Dulcibus ascondent gemini complexibus orat:
Nexaq; per liquidas colla ferentur aquas.

Quartus at inde umbris quum Titan lumina cõdit,
Hesperus & sparget sydera prima polo.

Aspiciet sensim producere terga profundo
Semiferuinq; virum, semiurumq; ferum.

Sole oriente suis pendebunt nubibus hædi:
Et cadet hinc vndis sole oriente canis

Sexta dies ætas quæ cernit in ordine nonas,
Qua Sol æstus auctus stare videtur equis.

Omen vt hinc capiat, cœli dex. vertice latas
Orta super terras solstitialis erit.

Tempus idem Cancræ summitit sydera Phœbo:
Quiq; ait hinc æstus fit, sibi verus erit.

Progo tuum felix littus Galilea petebat:
Qui deus humana voce magister erat.

Idit vt hic nautas humentia lina trabentes:
Hos, vt erat misis, protulit cre sonas.

Gemini
incipiunt
ves. occi.

Dorsum
centauri
vespere
apparet.

Hædi o-
riuntur ca-
nis iunior
occid.
Solstitiū
æstiuum

Sol in
Cancro.

SACRORVM FASTORVM

I te ad me fratres, cum puppe relinquit rete:
Dixerat, hi ante pedes numinis ire parant.

Sensit vt hoc Nereus, viditq; recedere nautas:
Non impune quidem facta seretis, ait.

Ira Ne-
reimaris
dei.

Numinis Alcides odium perpeffus iniqui,
Sustinet ad Lernam vulnus Echidna tuum.

Nun ne potest Iuno, plusquā nunc recitor aquarū:
Oclipes i dixit, desere Cancer aquas.

Desere dicebat, latebras quum forte relinquens
Surgit, & in lacuum labitur ille latus.

Subq; vado testam, præcuruq; brachia celat:
Fratribus it Nereus turbet vt asper aquas.

Præterit ergo Cephas, fratrem putat ille sequentē:
Quum Nerei appredit, subsequiturq; pedem.

Hunc pressurus erat, quum sic deus, æthere nostro
Siste pedem Nereu, viuat vt vltor ait.

Dixit, & illatum cœlo super addit Afello:
Indeq; syderibus sexq; decemq; micat,

Messis
incipit.

Falce coloratæ iam rure secantur aridæ:
Fœnore cumq; suo semina reddit ager.

Serta ferunt Cereri, funduntur in agmen agrestes:
Fronde virens messor per fora clamat, io.

Messorū
pompa.

Esse putes acies, palea galeata iuuentus:
Fercula fert, pompas ipse manipulus habet.

Tectaq; magnorum subeunt spatiosa Quiritum:
Quos sua adhuc culti gloria ruris habet.

Messorū
æstas.

Interea imperiam sibi fortius accipit æstas
Incipit & vires certa mouere suas.

Consola
tiōis sta-
tio quā.

Clamq; duæ domini peragebant nomine luces
Tempora, spectabam munus agreste deæ.

Audio quum Strepitus sera sub luce tubarum:
Consolantis habet qua dea virgo notam.

A' capitolina tubicen huc venerat arce:
Ceu modo Saturni fit quoq; sæpe die.

Cur faciant quæro, causam nescire loquuntur:
Ipsa licet media fulgeat ara via.

Plurima de templo se sus pendeat hirundo:
Nullo visa magis crebra tabella loco.

His ego perlectis redij, nec carmine fastis
Tunc rudis hanc potui condere rite diem.

CRara fides vèlis, Zephyro ne credat agrestis:
Ille licet iubeat pandere vela rati.

Sed, cui secta seges nondum, necserta paravit:
Vt terat aggestas area diues opes.

CBarnaba lucifero quia thura requirit eodem:
Afferat hæc supplex, expediatq; preces.

Vidi sæpe huius nam qui neglexerat aram:
Post modo decussis frugibus imbre queri.

Quosq; sibi è culta sperabat vite racemos:
Grandine detonsos procubuisse solo.

Palladis & pingues legisse sub arbore foetus:
Atq; novos flores, pomaq; acerba, manu.

Scilicet ingentes ciet hæc persæpe procellas,
Atq; satis dura est, arboribusq; dies.

Cancrum adeat quàmvis sydus pluuiiale Capellæ:
Non tamen hinc nimbi causa nocentis erit.

Nanq; dei iussu cum iam mandata tulisset:
Creditus & terris Iuppiter ille foret.

Thura parat populus, negat hic, dedit ille neganti,
Facta Iouem tangunt, relaq; nube capit.

Zephyrus flat
Barnab. apost.

Tempestas iterum.

Aspera frons Iovis detundet vitibus vuas:
 Farragq; tempestas turbine s'ternit humi.
Sacra duci properant, pelluntur nubila sacris:
 Et victa posuit Iuppiter arma manu.
Curaq; placanda sic tempestatis ad illum
 Venit, adhuc hanc si rustice quæris, habet.
Tertius hinc pluvies cœlabit lucifer hædos:
 Phœbus: ad occiduas quum celer ibit aquas.
Deiq; vndis humeros leues attollet Orion:
 Bellatrixq; illis Limpida nomen erit.
Nubeq; collecta demittit ab æthere nimbos:
 Navita, præmonco, te prope littus age.
Sæviat ille licet, placabit mercibus æquor
 Tunc pater: a Padua qui sibi nomen habet,
Placet is & cur hoc, ut scirem templa petebam:
 Munera mercator, thuraq; mone dabat.
Quæ sicram causam, querenti ex æde minister
 Sic illam mihi retulit ore mihi.
Puppe vir impositis sulcabat mercibus æquor:
 Venit hyems, hyemis sollicitatur aquis.
Lintea succumbunt, torti crepuere rudentes:
 Fugit humus, medio subtrahiturq; salo.
Dat latus, & fluctu tandem compulsa sinistro
 Puppis, ab insano vortice versa gemit.
Poscit opem voto victus mercator ab vndis:
 Et si piscis, ait, si tibi paret aqua.
Cedat hyems pelagi, cessauerit illa, receptus
 Diue dabo meritis debita templa tuis.
Tali dicebat, sed opes iaciebat in æquor,
 Pressum aurum, et tumidis gaza natabat aquis.

Hædi de
 cidunt
 chronice
 In hume
 ro sini
 stro.
 Orionis
 limpida
 oris
 Anto. de
 Padua
 Mercato
 rû ferie.

F it spatium, sæui pacantur in æquore fluctus:
 Et sua tranquillo est reddita forma mari.
 L ucifer vnus abit, pariter processerat alter:
 Spes aberat, rerum tardaq; visa fides.
 P ortus erat, madidum piscator rete traherat:
 Traxerat & piscem, piscis habebat opes.
 E merat hunc mensæ mercator forte futuræ:
 Tecta petit, tepidam præparat ignis aquam.
 F acta cano, culiris aperitur bellua pontis:
 Inspiciunt, aurum piscis apertus habet.
 F ama volat facti, piscem vocat ille fidelem:
 Thuraq; dat diuo, celsaq; templa struit.
 nq; illis puppim, quoq; nunc quæ pendet ad aram
 Frondea, tunc fecit, factaq; vota docet.
 H inc, sibi qui merces, et qui rem perdidit, illi
 Dona vouent, votis lætus uterq; redit.
 uraq; Mercurio quæ fecerat ante vetustas,
 Huic dat posteritas, certaq; sacra facit.
 C urq; facit ratio est, sed rebus idonea nostris:
 Vana quibus stulti fabula cedit aui.
 P ræfuerat solers mutandis mercibus ille:
 Hic mercatori pisce recepit opes.
 lle imberbis erat, barbæ lanugine prima
 Hic tegitur, capitis tegmen uterq; tulit.
 P ennaq; Atlantiadæ est, hic cordis tollitur igne:
 Vnda Capenæ illi, Tybridis huius erit.
 N ec minus interpretis fuit hic velut ille deorum:
 Albaq; pro virga lilia, & anque gerit.
 steq; vt ille suis periuria dura remittit:
 Vertit & in celeres impia facta notos.

Puppis
 mercato
 ris suspē
 ditur ad
 fores.

Mercurii
 vetus
 consuetu
 do huic
 datur.

SACRORVM FASTORVM

L ueraz dat facilis, coniungit gaudia lucris.
 Dicit & emptores, quod facit ille, nouos.
Dixerat, ut libo die cur procumbit asellus?
 Finieram, causam quum mihi blandus ait.
Gens erat & sacris, & nostris per fida diuis,
 Duraz, qua fusas Adria tollit aquas.
Diuus adit, clausum cecinit sub imagine panis
 Esse deum, nisi impia turba fidem.
Ergo sacro, dixit, libo ducatur asellus?
 Conuincam pectus mollius esse feris.
Dicta dies fuerat, quum turris ab ære vocati
 Conueniunt, medio ponitur ara foro.
Rem facit, arcano pater afflat carmina panis:
 Verbaz vulgari non referenda uiro.
Ducitur ad sacrum dudum ieiunus asellus:
 Hostiaz, inq; cibos hordea, fusa, manent.
Sine quod ille deum panis sub imagine vidit:
 Forte iacens qualem viderat ante bouem.
Sine quod hoc superis visum est, pius hordea liquit:
 Et stetit ad libum, procubuitq; deo.
Facta cano, populo verum sua scena probauit:
 Visus erat tacita fundere voce preces.
Fleuit adorato gens conscia numine culpam,
 Ara foro posita est, statq; vt asellus erat.
Admiratus eram, turpe est non credere dixit:
 Damna quidem tantum sæpe, secuta nefas.
Qua Padus est libo (res est hic digna relatu)
 Corporis & precibus venerat apta dies.
Fessus luce sacra manet ad præsepia taurus:
 Vomereq; appenso culta quiescit humus.

Hæreti-
 corū du-
 ritia.

Miracu-
 li de ho-
 stia.

epositæq; tegunt agrestia corpora vestes:
 Fasq; putant festos ducere in orbe choros.
 om̄pa ferebatur, qualis de lucibus octo
 It vaticano per fora prima iugo.
 ic ut erat, demens illi in super ipse choream
 Præposuit, viuum post habuitq; deum.
 ra mouit superos, sic ut salit ille remansit:
 Perq; gradus generis crimen id isse putâr.
 rgo ait, his possem cum plurima iungere veras:
 Sat tibi pro libo dicta fuisse putes.
 actaq; succurrant, quoties patet hostia templo:
 Sunt maiora quidem sæpius ista fide.
 Ane erat abscessi, grateq; ut conuenit egi
 Audio quum hanc etiam corporis esse diem.
 ciliat hac inquam casus luce obtigit illi:
 Dicebam, video quum properare nurus.
 bam, alti in mitris proceres solennia ducunt:
 Condita velleribus qua via sacra patrum,
 umq; illis pariter, nati melioribus astris,
 Ordine selecti cum face coetus erant.
 onditor orbis adest, velatus imagine panis,
 Procubuit posito fœmina virq; genu.
 Aaximus at pura pater hunc cum veste ferebat:
 In solio iuncta, conspiciuaq; manu.
 Ainc atq; inde oculis velabat sacra flabellum
 Arge tuis, quo stat, vitreus orbis erat.
 ummaq; texebant sacræ fastigia gemmæ:
 Inspicias, radijs solis inesse putes.
 rgo sua celebris circum viua hostia pompa
 Ipsa ferebatur pl. be sequente choros.

Pompa
 corporis
 Christi
 officia:
 les cū fo
 culis.

Pontifex
 veltus cū
 corpore
 Christi.

SACRORVM FASTORVM

Respicio, prope turba aderat, vulgusq; corona:
 Saltabat media vir tamen ipse via.
Factaq; narrabat, modo quæ mihi forte sacerdos
 Atq; sui generis crimina fassus erat:
Denique ait, o cives sancto procumbite libo:
 Quem patior saltus contigit vnde mihi.
Dixit, & æra petens vltro citroq; meabat.
 Resq; iocum, pariter tristitiâq; dabat.
Spectabam simul huc simul et miserebar, ab ipso
 Non poterat saltu nam tenuisse pedes.
Motus eram factu, sic vt quoq; turba, roganti
 Fortunæ trado munera parua meæ.
Hostiaq; inde inquam cuius sum sacra secutus,
 Da mihi cum sano corpore mente frui.
TPrima vacat signor: pictos notat altera fastos:
 Sacraq; cum socio tempora Vitus habet.
Templa celebrantur veteri coniuncta macello:
 Qua titulum diui clauiger arcus habet.
Spreuerat ille Iouem, factus vt poena sequatur:
 Ingeritur canibus, subijciturq; leæ.
Reditur incolumis, mouerunt facta minores:
 Atq; canum læsos morsibus inde iuuat.
Hincq; stat ante pedes diui canis vnus et alter:
 Et valeat quantum numen, vterq; probat.
Sit licet Adæon, roget hunc non tactus abibit:
 Sitq; Crotopides à cane tutus erit.
Prosit is vt semper, sacrum seruetur oliuum:
 Panis, & in multa transitione lapis.
Vidi ego demorsum, fureret cum Sirius igne:
 Et medicæ tristis quæreret artis opem.

Vito &
 Mod. ca
 nū feriæ

Oleū &
 p̄is scri
 ptus sa-
 nat & la
 pis mar-
 tyrum.

His posito morbum subito pepulisse furore:

Numinis & pestem deposuisse nota.

Est domus illustris, canis est sed imagine nota:

Ncta p̄ militiæ nomine, equestris honor.

Fama refert illam canelæsis demere virus:

Paneq̄, vel scripto tradere rebus opem.

Dive, tuæ interea quia turba Diania curæ:

Da precor hac læsis ne timeantur aquæ.

Quā bene succedunt quoq̄ certo sydera casu:

Vt tecum veniat, suscipiatq̄ canes:

Proximus ætheria quū cedit Phæbus ab arce:

Et volet è curru solvere serus equos.

A capite incipiet curvare Sagittifer arcum:

Hac vir parte sibi, cætera fortis equus.

Tertius Alciden sensim teget æquore Titan:

Frenavit victa qui nece marte canem.

Quisq̄ sacra domuit tot monstra immania clava:

Pacavitq̄ orbem, restituitq̄ patri.

Portavitq̄ humeris cœlum, dum vita manebat:

Dūq̄ eius populos aurea lingua docet.

erq̄ duodenos victor tandem ille labores,

Pertulit Osteo fata cruenta iugo.

ndeq̄ ab ærumnis deductus in æthera sydus

Fulget, & allatæ dona salutis habet.

Aestibus immensis aer feruebit: at ipsam

(Si petitis tempus) luce sequente dabit.

Postera Tiiboni quum cœlo fulserit vxor:

Est pia quæ muris addita, virgo litat.

nnus erat festus, sanctum dixere minores:

Quum tulit è medijs mœnibus illa caput.

Caput
Sagittari
rii vesp
oritur.

Hercu. i
si. christi

Astus in
tensio.

Virgo mi
raculorū
i medijs
mœnibus

SACRORVM FASTORVM

S eu præsepe suo quia nato forte placebat:
Ditet ut ille alios, quo sibi pauper erat.

S iue hinc è muris populum ut tueatur & urbè:
Vix ingens humili constitit illa loco.

Quò subito (vnde nota est) micuit casa parua tabellise
Non procul à porta popule cana tua.

A lma nurus igitur postquam seruaueris ipsas:
Pro populo felix in statione mane.

Lepus s. **H**ac quoq; luce feret quò prià crepuscula Phoebus:
Iuliani • Te nitidum cœli cernet ab arce lepus.

Apparet **I** uerat in saltus miles, cæ sorq; parentum:
vesp. Quum vidit leporem, prædaq; dixit adest.

Dixit adest, subito quum, qua parat ille recursum:
Dissoluit celeri vincula dura cani.

S alius erat, vacuo vicinaq; gramina campo,
Profiliunt nulla lentus uterq; mora.

Qualis ubi accipiter timidam petit ungue colubâ:
Recta nec vna via est, tuta nec vna mora.

Qua tenet alter iter, cursum non dirigit alter:
Seq; duo illudunt, impediuntq; fugam.

Hicq; latet, redijt, sequitur, fugit ille sequentem:
A lternisq; dolo, stantq; ruuntq; vijs

Voce iuuat miles, natat hic natat ille per herbas:
Quum spatio visus liquit uterq; ducis.

Vidit facta deus, quum (quos terra ille requirit)
Attolli cœlo, binaq; signa facit.

Constitit inspectans, stantem lepus agmine iuxta
Currit herum, septem conspiciuntq; notis.

Auriga **C**ras Auriga Polo referet sua sydera curru:
exoritur Poscimus & causam iunge Italia rotas.

Helias ē
fr. illius.

Duxerat Helias annosas carmine quercus:

Traxerat & duras ad sua facta feras.

Sicilicet & gestis totum cōpleuerat orbem:

Ipsaq̄ erant tanto sydera digna viro.

Quum sic ipse refert: noscor terraq̄, mariq̄,

Astra vocant, necum carpe sodalis iter.

Venerat ad ripam Iordanis, ponit amictum:

Vesteq̄ tangit aquam, tactaq̄ cessit aqua.

Hinc atq̄ inde vndaē pressis in margine ripis

Constiterant, tectis murus vt ipse solet.

Iam pede contigerant riparum gramina sicco

Quum socio vates talia sanctus ait.

Haud mora, sydereo nam poscor ab æthere, quod vis

Postula, vt optabis vota petita feres.

re procul cura est: quid stas: iam tollor in auras:

Dona petas fient irrita nulla tibi.

Da duplicem mentem, tua sed mens illa sit, inquit,

Hanc dabo, sed tu me si modo cernis: ait.

Vix ea, quū subito confunditur agmine turbo:

Atq̄ poli horrifonus venit ab arce fragor.

Quaq̄ venit celeres flammis micuere quadrigæ:

Scandit, perq̄ citis æthera fertur equis.

vidit vt ille vehi rapido per inania curru:

Heus, quo Auriga rotis: quo pater inquit abis:

Dixerat in clamans, summū quū spectat Olympū:

Huncq̄ videt stellis emicuisse decem.

Quam bene post primam ieiunia præcipit Eos:

Ille & discipuli est lætus honore sui.

Ignifer occasus nam tunc qua dictus & ortus:

Imperat in vario gentibus orbe famem.

Auriga
Helias ē
cælum.

Hancq; quod in syluis tam longo tempore sensit:
Conueniens mensæ Sydera tempus erunt.

Sed canit ara modos funduntur aromata templo:
Et placet è stipulis transfuisse focos.

centum
cruces.

Hercbas querit anus, sepe & se flectit ad aram:
Multaq; quæ longum est dicere, nocte iurant.

Piæ puellares percutiunt tympana palinæ
Aere puera in manu bractea versa sonat.

Natiui.
Io. Bap.

¶ Nascere in gremio puer cæli spes altera, tecum
Iam sua formosus lucifer ora mouet.

Nascere, te maior iam non spectabitur alter:
Ipsa sibi pariat foemina multa licet.

Ante tuam vanas natalem ducimus aras:
Incipe nos sacris vera docere tuis.

Interea, quando das viui fluminis undam:
Vngula gorgonei quam dare nescit equi.

Ipsæ mone, scimus nam te sacra prima dedisse:
Num prior ipse deo es? quo prius ortus eras?

poetarū
princeps.

Hoc age, si vatum tu princeps, si q; poetæ
Nunc nos nostra tuis ora rigamus aquis.

Hæc ego, quum subito cælestem pallidus agnum
Obtulit ante oculos, & pia signa, meos.

Extimui, tunc sic, rerum studiose mearum,
Mitte metum, dixit, nostraq; dicta tene.

Hæc dicens fufis in me ter leniter undis,
His dubio causam protulit ille meo.

Hic quem stare vides (digito monstrauerat agnum)
Ius daret ut populis, mite parabat iter.

Præuius ut fierem, cum iam poter obfusus annis
Effet, & in summo corpore mater anus,

Mittitur è cœlo genitori fidus ad aram

Nuncius, & missus sic ail ante focos.

Angelus
ad Za-
chariam

Hactenus, ò longa superos ne voce fatiga:

Quæ fuerat sterilis cognita, mater erit.

Nixa dabit puerum, quo non præstantior alter:

Cuius Iohannes non rude nomen erit.

Fax erit ante deum, fratrem præcedet euntem:

Quid dubitas? vultu nam dubitantis erat.

Furierat, genitor dictorum signa petebat:

Concidit in medio quum pia lingua sono.

Zacha-
rie mu-
tus.

Mutus erat, lunæ bis quinq; recreuerat orbis:

Reddo patri vocem, dictaq; pondus habent.

Ante deum venio, sic sum prior ordine, cultu

Res est prisca deus, me prior ille fuit.

Dixerat, à dictis vires rediere timentis:

Quum sequor hoc illum protinus ipse sono.

Rexia progenies cum sis, cur pelle ferarum

Cingeris, & toto squallor in ore sedet?

Iam deus ortus erat, puero puer ipse placebam:

Charus eram & fratri, frater ut ipse mihi

At ubi iam venit lustris mihi firmior ætas:

Separor à vulgo, sylvaq; rusq; placent.

Et locus hinc Banasar, Phiale circumfluit illinc:

Cæsaris ad muros, Simichonij iugum.

Antra loci subij, scabris pendentia tofis:

Qua nemus et rupes, qua sacer amnis erat.

Victum corna mihi, concussisq; arbuta ramis,

Moraq; cūq; fauis aurea mella dabant.

Victus
s. Ioan.
Bapti.

Sæpeq; littoreæ fiebant mensa locustæ:

Hæc ta canis manibus flumine totus erant.

SACRORVM FASTORVM

Quodq; petis, pelles cingebant membra Camelis:
Velabantq; meos vincula nulla pedes.

Vinigeri haud aliter quã nũc mea turba ministris:
Officio similes et mihi veste manent.

Rura ego factus inops, velut illi cõpita, lustris:
Hi stipis æra petunt, munere pauper eram.

Longa quod interdum subij ieiunia castus:
Quem modo miraris, squalor in ore manet.

Dixerat, ostendis sed dic cur gentibus agnum:
Inq; tua nobis nocte natantur aquæ.

Agnus
cur Ioã.
Bapti.

Notus eram populis dixit, crimenq; perosus,
Carminè formabam pectora dura meo.

Factaq; soluebam viuo deformia fonte:
Vnde meo officio nomina nactus eram.

Ire illum vidi, quem non videre priores:
Ecce deum dixi, promicuiq; manu.

Qui quia purus erat, niueoq; simillimus agno:
Indicat hunc digitus quod facit ante, meus.

Membra lauaturus posuit velamina, nudus
Flumen adit, volucris teste lauatur aqua.

Mos manet, accedunt, multiq; lauantur vt ille:

Aquæ na
tatur ros
in mane
pro aqua

Nocte mihi, & multæ mane natantur aquæ.

Quod facere vt possint, mea ponũt limina ripis:
Nunc mihi arenosus quælia Tybris habet.

Quodq; etiam his labem tollebam corporis illæ
Tollere sed nostra damna putantur ope.

Adde quod, ipse meis quia ros attollitur vndis:
Sole prius, plures per loca rore madent.

Præterea, vates quia sum, de fonte relatam
Vndam fatidicam nocte puella putat.

Longum erit hic vulgi tibi dicere facta p̄ agros:
 Dum capitur ritus credulitate mei.
Vrbe etiam nostro signantur nomine fontes:
 Hic vbi prisca meis Roma lauatur aquis.
Omnis & ara mihi seruat quoq; puriter illos:
 Infans hisq; natat, ceu modo in amne deus.
Bisq; deus genitus, genitus bis creditur ille:
 Hoc fit, & inuentum est turba secuta meū.
Hinc noua cōpatris simul et sunt nomina matris:
 Actum bisq; notant, signaq; certa tenent.
Inq; notā fidei, cuius sum inuentor, et vnda:
 Nomine cum nostro nomina mista ferunt.
Omnibus his factis imitantur facta duorum:
 Grata fit & pietas, si qua natatur aqua.
Multa quidem didici, filicis cur semina quærūt:
 Cingimur & folijs tempora mane nouis?
Quid quod nocte nucē reuirefcere credit agrestis:
 Quæ aruerat ramis frigore tacta suis.
Vt taceam viridi velabar fronde quod ipse:
 Vnde caput vulgus cingere mane potest.
Mater erat sterilis dixit, fœcunda quod inde est,
 Vim cum matre mea sicca resumit humus.
Hinc filicis virtus hinc sunt in honore tot herbæ:
 Cingitis hinc folijs sole recente comas.
Carduus & floret, quæquod cū coniuge felix
 Illa fuit, lecti vincla referre putant.
Et uerbera meo est nunc nomine, sacra quod herba est:
 Quodq; sibi uires uaticinantis habet.
Hac quoq; facturi uelabant tempora fœdus:
 Sum quia præcursor fœderis, illa datur.

Fontes re
 gnatiōis
 per tēplo

Filix vul
 go car-
 duiuspuel
 lis.

SACRORVM FASTORVM

Vere prius flores, æstu referentur arista:

Poma quot autūno, frigore bacca venit.

Quā faciles illa faciunt quæ nocte puellæ,

Quæq; tibi, referam: facta secuntur anus.

His sint plura licet, secundæ tradite matri

Atq; mihi, cum sint nomine poma meo.

Dixit: & addiderat quoq; multa disertus ut ante:

Quū sequor, hæs ternū die quid aroma peti:

Chario:
phili dan
tur mul-
ta illa no-
ste fuit.

Merx ait est pelagi dominus cū Cæsaris vndis:

Hoc dedit è multis, ægraq; mēbra leuat.

Sic & mēbra leuat, quia fonte leuatus et ipse

Sordibus, à nostra sanus abiit aqua.

Ista patent dixi, sed cū delubra per urbem

Tot tibi sint, habitas cur laterana magis?

Hic ego respondit, lustravi Cæsaris oras:

Priscaq; fontanis Roma piatur aquis.

Nomine præterea meus hic & pectore frater

Par, habet hospitium, templaq; iuncta meis.

Quid? quod et hic Cæsar, magnis sed dotibus olim.

Condidit in thalamo nostra sacella suo.

Finierat. quum sic illi: dic ara rogamus:

Cur tua foemineo est non adeunda pede?

Adde, quod admiror, si arcetur foemina ab illa:

Cur latet ad postes limine clausa tuos.

Foemina, respondit, fallax mea colla petiuit,

Vertit & à ludis in mea fata manus.

Carcere me clausit, coram lasciuia nocebat:

Poenitet hanc facti, sponteq; casta latet.

Dixerat: ante illum quum pulsat tympana virgo:

Meg; rogat prensa molliter æra toga.

Abrueram, quum culta manu sua sinistra retūdens
 Mitte ait, absentem quod grauis vnda coquat.
Impediatq; mare errantem, mergatq; procellis:
 Et nunquam mollem sentiat ille rosam.
Læsus eram, ignoui, teneram ratus esse puellā:
 Inspicio, fuerat sed tamen illa puer.
Caprotinis nonis, sic dixi, ancilla iocata est
 Gallica, num vulgo mos vetus ille manet?
Possit vt esse inquit, nostrum caput ista petebat:
 Thesaurus caput est: pro capite æra petit.
T Nec te cōmoueant alieno tempore facta:
 Essent sextili cum facienda die.
Nam sibi quæ Herodes poscit quum nascitur, ætas
 Postera natali iussit inesse meo.
At quod iniqua mihi fuerat petulansq; puella:
 Vulgus id vt doceat, substruit ora maris.
Dixerat, hoc etiam, quod miror, fare rogamus
 Cur huic æra nego si mea, dira canit?
Dumq; canit: pelagi crudeles nominat vndas:
 Finieram, quum sic mitis ad ista refert.
Odit enim si quis precibus sua vota recusat:
 Vt solet illa ætas, vt quoq; sæpe pudor.
Quod mare, qd̄ fluctus, in avaros illa precatur:
 Sunt ea, si nescis, numinis arma mei.
Ecquis tam extreme fieri nunc optet egenus:
 Natali ingratus non det vt æra meo?
Effugisse putas istam, capieris ab illa:
 Ibis & in casses prædaq; rursus eris.
Ah quā sæpe aliquis poscentes æra perosus:
 Læditur, in lacera decipiturq; toga.

Natali
 priscorū
 quæ fie-
 bant.

SACRORVM FASTORVM

Spectantip, iccum prabit, dare nãq; negabit:
Inde dat, atq; duo damna tulisse dolet.

Sed tamen adiiciunt dic cur tua nomina dixi:
Nomine tu nostro quo mouearis ait.

Dixerat, æra dedi dic ta huic palinodia cantu est:
Dirarum cecinit quæ modo dura sonos.

Coronu-
la cur di-
citur:
ignes fuit

Sed rogo cur sistris facit illa coronula nomen?
Visa quidem titulo est res aliena suo.

Nũ quoniã instar in his est bractea quassa coronæ?
An quia sunt teneris hæc magis apta choris?

Quod cruo ait: greci, pulso dixere latini:
Et quos nos pulsus crasmata forte vocant.

Inde puella petax pro crasmata crunnula dicit:
Inuertens graias non bene docta notas.

Atq; sui coram dum blefa cupidine lucri est:
Tympana pro nummo pulsa corona vocat.

Restat vt admoneas dixi sub vesperis ortu
Ante fores templi flamma quid ipsa petit.

Tertius extremo sextili à mense monebit:
Qui mihi funeribus lucifer ater erit.

Dixerat, hæc Pallas studijs petit oia luce:
Num quod in herculeo signa Leone necent?

Annuit, atq; inquit, dubio datur altera causa:
Vate quod hæc musæ me veniente silent.

Hactenus, amplexus gremio quum sustulit agnum:
Ingenij dixi sit tibi cura mei.

Solstitiũ
vulgi nõ
in appro-
batum.
Gladius
orionis

Hac quoq; solstitium vulgus sibi luce putavit:
Sit licet, est alio hæc causa relata loco.

Sed iam stellatus caelo produciur ensis:
Quartaq; non fessus tempora Phœbus habet.

Pars putat Aneæ, cum iam tuus esset Orion:
 Indeque romano promicuisse foro.
Pars & Saule tuum, manus hoc cum fulminet illa:
 Fulmine quæ domino præcipiente cadit.
Scilicet & magni natalis fertur ad aram:
 Unde sibi hunc Cæsar unde Senator habet.
Facta igitur placuere deo, dux ille cohortis:
 Tresque polo stellas fulgidus ensis habet.
Sed ne nostra suo sit Clio carmine mendax:
 Resque sit hic proprio iure secuta fidem.
Oceano ut surgens Aurora ter abstulit umbras:
 Ter nitidum & Phæbus sparserit orbe iubar.
Officio quorum caput vrbs nunc dicitur orbis:
 Ensisfer & pariter clauiger æde litant.
Quodque refert quoties lætum tenet aurea vultum:
 Quicquid est successu, thure ve festa dies.
Turres nocte micant, crepitant per cõpita flammæ:
 Et iuuat ardentes transilisse focos.
Atque vbi sulfureis tonuerunt fulmina bombis
 Aere cauo & colles subsiliere iugis.
Cum tonitru igniuomi iaciuntur ab arce cometæ:
 Auctaque habent radios sydera summa novos.
Postulor & causam, taceam licet, omnibus illa est
 Pene argumentis cognita vera suis.
Naque patrum, et rerum, sunt hi duo lumina fratres:
 Magnus uterque senex, gratus uterque deo.
Alter enim insignis pietate, & honore sacrorum:
 Clauaque & immensus relligione pater.
Alter & eloquio, quo non præstantior ullus
 Arte nec aonidum, militia ve fuit.

mane a
 scendit.
 Ensis O-
 rionis in
 fig. ensis
 Cæsaris
 & Pauli
 apost.

Petro &
 Pa. apo.

Ignes in
 coru festo

SACRORVM FASTORVM

V

tq̄tuba hic primi sic hic fundamenta templi

Tutelamq̄ duces vrbis & orbis habent.

P

laudite principibus ara est operata duobus:

Curiaq̄ à sacris cum patre abire parat.

S

igna dedit moles, properat data signa secutus

Candidus à Chionis nomine dictus equus.

C

ernite vt auſpicijſ it patrum septus: & armis:

Seq̄ sui vt noui muneris eſſe decus.

S

cilicet acceptum imperium fert legibus ara:

Noſtraq̄ quod fuerit ſicilis ora docet.

C

aſar aue quando luce hac tibi cuncta quieſcunt:

Quo minor es, ſummo redde tui uita patri.

V

ix ea, ſit tanquam domini mandata ſecutus:

Acriſ quum ille hinnit, venit & anteſ. res.

A

nte fores hinnit, proceres ſalute, ſedemem

Aſpice cui dandus ſpectat vt ille ducem.

V

ix ſtat, & optat iter, gemmiſq̄ auroq̄ coruſcus,

Quali nupta ſuo eſt nocte vehenda viro.

P

ompa ſilet vis eſt, ſoluuntur ſeria ludo:

Pontifici & populo teſte feruntur opes.

F

inis erat plauſus, fratrum pars era ſalutat:

Sanctaq̄ pars miſtilis oſſibus oſſa colit.

D

iuerſiſq̄ locis geminos venerantur, at ipſa

Bis quartam expoſcit carceris ara diem.

S

it licet hæc igitur ſic lux communis vtriq̄:

Que venit enſiferi eſt numinis illa memor.

P

ollicitus fueram cur illi pareat anguis

Dicere, pollicitum dux dea ſolue mecum.

A

ddeq̄ cur ars eſt, cur ſe cantator & anguis

Dum pugnat, iactat de ſenis eſſe domo.

Equus
Chinea
à vulgo
dictus la
tur.

In diuer
ſis locis
coluntur

Ergo quod ante ferox, quod tristi felle madcret,
 Cæculus in superos creditus anguis erat.
Veritur igne poli, ceciderunt corpore squammæ:
 Factus & immensi pars erat vna chori.
Mouerat innumeras huius facundia gentes:
 Te Mileta petit, te & taq; nota subit.
Excepit hunc hospes (nomen longo excidit æuo)
 Stabat hyems, tepidum constitit ante focum.
Forte faces petijt, facibus subsederat anguis:
 Soluit onus, pressu vipera dente manum.
Sensit vt hic vulnus, manibus cōprendit, & ictus
 Hos in comprehensam protulit ore sonos.
Lædere ne possis alios, mea nomina cantu
 Obstent: & dentis parua salua mei.
Signa q; quæ facio (crucis hæc nam signa fuerunt)
 Expellat poto nigra venena mero.
Hostibus interea quia parcere iure magistræ
 Cogor, viue inquit: continuitq; feram.
Paruit hæc dic'tis: cantus acceperat hospes:
 Ars fit, & à magni est nomine dic'ta senis.
Vtq; ferus diuo sic isti paruit anguis.
 Arteq; quam accepit, callidus inde valet.
Hocq; genus ducti depascunt dente Cerastras:
 Vir fit, & angue potens, cognitus ante puer
Fortior est ætas, illius cantibus Asp'is
 Rumpitur, illæsa suscipiturq; manu.
Diuini & more tenet, tractatq; & lætus honore
 Pugnaturus ait: de senis esse domo.
Perq; fora intortis pro terquibus anguib; vsus:
 Carminibusq; audix, exit in ora vicum.

Angues
 & ars s.
 Pauli.

Cantato
 res e' cir
 cu'ato
 res an
 guum.

SACRORVM FASTORVM

A tqz ibi facundus circum stipante corona,
Afflatus cantat poseat vt æra merum.

Quoqz fidem dictis faciat, sublimis in hasta
Imminet è summo, quo canit, ipse loco.

Iactantia
& pugna
eorum.

Clara patris Cilicium, quæ circumfertur, imago,
Septa venenosus in latus omne feris.

Aemulus occurrit, sunt certamina Circo:
Læuaqz dum certant Aspide mamma tumet.

Degeneres vulgo perdunt insignia teste:
Ad Pauli laudes arguiturqz domus.

Ergo Nero in fratres frustra parat ipse securim:
Imperium claves, anguis, & ensis, habent.

Vacatio
nes pu.
blicæ.

Restat vt hic dicam rebus cur ocia fiunt:
Causa quidem in promptu est, ocia rebus agunt.

Aestus sitqz licet, mores, vsusqz priorum:
Curia ad hoc animum sacra referre iubet.

Afore consultus dimittit mane clientes:
Cumqz foro & causis iudicis ora silent.

Tu quoqz musa sile, mensem nam meta quadrigis
Tacta habet, & medium semita sistit iter.

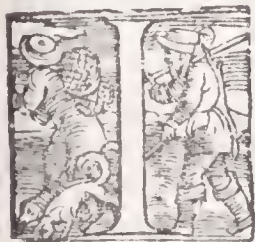
Explicit liber Sextus.

76

SACRORVM FASTORVM
LIBER SEPTIMVS.

In hoc mense Iulio, à C. Iulio Cæsare olim nominato, cum quintilis diceretur, nunc Christo, qui per similitudinem floris non adhuc è suis foliis exeuntis, in ventre matris in visitatione, quæ in secunda die mensis est. Iulus dici potest, sacro: complexus Cæsaris & Romæ verus, verior verificatur in complexu virginis & Elisabettae in quo Christi & ecclesiæ romanæ coniunctio mystice significatur: ex qua sicut ille primus fuit imperator, ita Christus primus per illum demonstratus est Imperator. Tutela olim Iouis, nunc Iacobi maioris apost.

A M canimus mensis diuini nomen Iuli:

Sustulit vnde suum martia Roma caput.

P ergite Pierides magnas celebrare calendas:

Nempe minus vobis quam fuit ante viæ.

S ex etenim superant, totidem abscessere libelli:

Nostraq; dimidium cura laboris habet.

V os quis ad ista putet tam paruo à fonte venire?

Tamq; per exiguas magna referre rotas?

E rgo sancte Pater, cuius virtute valemus,

Hic quoq; propenso numine mitis adcs.

SACRORVM FASTORVM

Præcipue sed tu, mensem quia iungimus anno
Illius imperij quo duce frena regis.

Quod locus ipse petit, venias pro Cæsare Cæsar:
Hic tibi nam titulos eius & acta canā.

Successo
res a. C.
Iul.

Scilicet imperium primum formauit Iulus:
Nunc quod ab antiqua est nobilitate tuum.

Quæ dāmus hæc igitur placido cape munera vuluis:
Illo quo visitis hostibus ipse redis.

Hic equus, hoc pilum, meus est hic ensis, & hasta,
Quæq; decent nostras arma tenere manus.

Quare age tā vastū quia Cymba fundimus æquor:
Hæc leuis vt sit, quam sollicitamus, aqua.

Dum canimus magni cur nomina mensis ab illo:

Quo sacer & nunc est numine, vcla rege.

Ventum erat ad flumen (sic rerum fata ferebant,
Et multo fortis milite cinctus erat.

Quum sic Cæsar ait: si sum de stirpe deorum,
Sat mea sit virtus dissimulata mihi.

Esse parem nolo, maiorem ferre recusor:
Sceptra mihi debent numina, sceptrā volo.

Dixerat: à dictis tremuisse exterrita tellus
Dicitur, atq; oriens occiduisq; dies.

Monstrū
apparet
C. Iulio
Cæsari. F it mora, dira viri prope quum spectatur imago:
Classicaq; audierat, per ficiamus ait.

Fertur ad imperium fortisq; animoq; viriliz
Regnaq; adit princeps, inuidiamq; trahit.

Anna iura cadunt, patiuntur facta quirites:
Urbeq; consulibus summa fu illa dies.

Vix steterat solio coram sublimis eburno:

Quum iam quantus erat, Cæsaris orbis erat.

Nam

Nam modo ducebat Capitolia ad alta triumphos:
 Et modo erat populis sumpta per arma metus.
 Denique iam effusas terrarum rector habenas:
 Ceperat, & victis iura petita dabat.
 Quum mihi promissum fas sit cognoscere caelum:
 Dixit: & aetherias scandere mente domos.
 Scilicet in multis haec me quoque facta decebunt:
 Officijs nec erunt inferiora meis.
 Auxerat Egeriae coniunx iam mensibus annum:
 Auctus & errabat mensibus ille suis.
 Messibus Autumnus calcabat sordidus vuas:
 Flavaque in Autumni tempore messis erat.
 Ergo moras soli per quas in signa rediret:
 Tradidit, apta suis tempora rebus erant.
 Quinque dies senique decem pariterque trecenti
 Pars & Luciferi secula, quarta dabant.
 Auctum erat imperium iam gentibus, auctus et annus:
 Curae erat & Vestae pontificale caput.
 Quum sic (namque duci lux venerat ultima tandem)
 Casta patri è templo est illa locuta Iovi.
 Quò Romana pater virtute potentia vires
 Vltorius tollat, non habet ipsa locum.
 Caesaris ecce dolo properat manus impia lethum:
 Sydera spondebas, da pater illa meo,
 Nam meministi dixisti: caelo tolletur Iulus:
 Grandeque de toto corpore sydus erit.
 Minuit omnipotens, minuebant fila sorores:
 Saeva per sacrilegae tela tulere manus.
 Iura dabat populo, gladios in principe figunt:
 Vesta virum rapuit, Caesaris umbra cadit.

Annus à
 C. I. Ce
 sare or-
 dinatus.

Mors
 Caesaris
 à coniu-
 ratis.

Sol fugit, obscurum texerunt nubila cœlum:
Ille tamen nitidis æthera carpsit equis.

Funere lugebant, ludos induxerat hæres:
Deq; nouo dictum cœlite carmen erat.

Cometa
Iulii C.
qui no-
men dat
mensi.

Quum, quotus hic mensis, totidē noua lucibus arsit
Stella polo, extincti numina fassa ducis.

Indigetem ergo vocant, dant ibura et tēpla vocato
Aurca, de medio conspiciendā foro.

Præterea rerum ne tot benefacta perirent:
Hæc senior, patrum cætera turba silet.

Iam data Maiestas nobis, status auctus honorum,
Aucta p̄ non vno iura tuenda foro.

Est p̄ decus maius, maior reuerentia patrum:
Dignaq; sunt dignis tradita dona viris.

Numinibus creuere ædes, musisq; theatra,
Muneraq; in populum crebraq; et ampla manēt.

Quis referat nostris victos tot ab ensibus hostes?
Orbis es vnde tui maxima Roma caput?

Hæc duce sed tantum contingunt Cæsare nobis:
Re quo, & quo nullus nomine maior erat.

Ergo quod authores donauit Romulus anno,
Illorum vt veniens nosceret acta dies.

Isteq; quod pariter digessit tempora, quodq;
Non minus in magnis annumerandus erat.

Fiat id exemplum, ne nos ingrata vocemur
Posteritas, factis inde sequamur auos.

Quod Venus est generis princeps Mars sanguinis author.
Primus is ad menses, illa secunda fuit.

Maius
Iunius

Tertia fors sembus, iuuenum de nomine quarta:
Authorum post hos nomen nullus habet.

Ne vacet, hic quando vidit natale potentis
 Cæsaris, imperium qui quoque primus habet:
 Quod tibi sit faustum Cæsar, memorabile patri:
 Quintus Iulio nomine mensis eat.
 Dixerat, assensit tota cum plebe senatus:
 Voxque rata Augusto pro pietate fuit.
 Semper tulit fieri de se quoque nomen in anno:
 Atque sua factum posteritate legi.
 Ast ubi progenies nova caelo venit ab alto:
 Iuraque dat virgo, bis genitusque deus.
 Miriscus ut è nostro ritus discederet anno:
 Supposuit menses legibus ipse suis.
 Iulius imperium, imperium hic dedit ordine primus:
 Fas erat, ut res hæc, illaque imago foret.
 Nomen idem fert hic, ne fabula forte putetur:
 (Condere me sacro carmine vera decet.)
 Graius enim florem vocat illum doctus Iulum,
 De folijs nondum qui solet ire suis.
 Dicere si fas est gravidam dum visit Elisam,
 Hoc deus in magnæ viscere matris erat.
 Qui quoque iam titulos ut mensis vendicet huius:
 Reddat & hunc sacrum, possideatque suum.
 Materis et annosæ, quam amplexa est mater, Elisæ
 Aspiciet iunctas luce sequente manus.
 Aptaque erunt sanctis pro vero facta diebus:
 Consilijque eadem non aliena meis.
 Quæ nova sunt quavis, pietas servabit in annos
 Et data laudabit munera nostra fides.
 Ergo tibi hinc Cæsar, quo regnes, vera requiras:
 Iste tibi verus Iulius iste fuit.

Christus
 primus
 Imper.

Christus
 Iulus dicitur
 Etus per
 similitudinem.

Imper. a
 Christo habet
 imperium.

Iste dat imperium, triplicem dat & iste coronam:
Pontificis nam huius traditur illa manus.

Altera lux oritur, probat & mea dicta, profani
Sint procul: aut verum hoc confiteantur opus.

Visitatio
Eli-
sab.

Sicut ut visat, pia cras tua recula subibit,
Virgo, suam & dextram iungit Elisa tuæ.

Vna igitur celebrate duas sub luce parentes:

Quarum fecundus pignora venter habet,

Quo magis ut fiat, dicam quo nomine lux est:

Vos & præcepi hoc cur dare thura die.

Hauferat afflatos cœlestis Iessias ignes:

Viscereq; in matris conditor orbis erat.

Quum sic illa seni grauis est mea dixit Elisa:

Gratuler ut gravidæ carpere cogor iter.

Sic ut erat prudens, et rerum conscius (ut vis)

Illuc, ille: licet: iam properemus ait.

Iuncta seni incedit, sic cœlo Aurora relicto,

Tithono interdum crederis ire tuo.

Candida purpureos velabat vitta capillos:

Lapsaq; ad extremos ins tua longa pedes.

Castaq; qua tulerat passim vestigia secum:

Tacta sub innumero flore nitebat humus.

Saxaq; cedebāt, sid tebant flumina cursum:

Paxq; feris aderat, soleq; blanda dies.

Quam cito longarum, di, tractus illa viarum

Transit, iudæam dum loquor ecce tenet.

Venerat ad limen, clara quum in luce refulsit:

In nitida qualis Cynthia nocte solet.

Vilit ut hanc igitur tremulo officiosa lacerto,

Pronaq; ad adstantem sedula currit anus

Atq; ait, huc quia te virgo ò selecta puellis.
 Intulit: amplexus osculaq; inde dedit.
 B isq; manus coeunt: sunt hoc & more locuta:
 Qui solet in media matribus esse via.
 Roleq; iunctarum tremuerunt viscera matrum.
 Quodq; egere duæ, fecit uterq; puer.
 Interea gratatur anus, coeliq; parentem
 Excipit, & blando blanda fit vsa sono.
 Ederat & posito virgo requierat amictu:
 Cum sene, complexæ desieratq; loqui.
 Quñ subito alma parens liquidū capit æthera mente
 Atq; canit magno carmina plena deo.
 Carmina quæ immites potuissent vincere Tigres:
 Asperaq; ætherijs ducere saxa modis.
 Lacant quæq; deum sub sera crepuscula templis:
 Iussa choro pueris virginibusq; cani.
 Quæq; hominum vitam per mille pericula seruant:
 Atq; umbras abigunt, tartareumq; chaos.
 Inis erat cantus, referebant multa propinqua:
 Nec minus hic pariter multa rogata dabant.
 resq; ferè menses illam videre morantem:
 Ad proprios referunt tempora quarta lares.
 Ergo quod hæ visunt sese, de munere facti:
 Accepit præsens nomina festa dies.
 Intua quodq; graues sumpserunt oscula matres:
 Thure graues grandas ad sua festa colunt.
 Hac quoq; tunc pistor pueris ientacula luce
 Præbet, & has ornat, certa q; sacra facit.
 um qui venturis cibus est hic matribus aptus:
 Ne tener in cuius vagiat ore puer?

Canticum
 Virginis

Gravidæ
 rû feræ
 Pistoriū
 ientacula
 riorū sa-
 crum.

SACRORVM FASTORVM

A n quia complexæ sese tenuere lacertis ?

Quæ sua ientaculis cognita forma manet ?

P rina licet possit melior iam causa videri :

Plebs erit hæc vero iuncta secunda tuo .

Preces
ob Fœ-
dus .

T êpus idem ad fœdus pater hic cū Cæsare poscit :

Parthe time infelix hinc tibi vulnus erit ,

S cilicet amplexus sanctæ iunxere parentes :

Non minus hi iungent in tua dâna manus .

P alladis è templo ducebat bella vetustas :

Hæstæq; Bellonæ missilis arma dabat .

D ucinus hæc & nos de castæ virginis ara :

Quæ superest templo victa Minerva tuo .

H æstæ preces sed sunt, cineres vultusq; decorum :

Missaq; pro telis hostia vera suis .

V enerat huc igitur tyria cum veste sacerdos :

Hos ibi sacrificio quum canit ore sonos .

Oratio
sacerdo-
tis i mis-
sa .

A lma parens almæ spes optima nate parentis :

Vosq; pij fratres rebus ades te patrum .

H ostis ut in nostros si forte tetenderit arcum :

Effractum vestra sentiat esse manu .

A tq; pharetratis valeat plus hostibus ensis :

Truxq; sit ætheria clauæ sagitta minor .

S it nec aquis tutus nec campis , monte nec vlllo :

Auersusq; illi triste sit omen equus .

H æc ille , & pariter matresq; , viriq; , nurusq; ,

Et populus tota cum quoq; plebe rogant .

D ixerat & sacri vix vltima verba sacerdos :

Ante patrem , & cœtus versus ad ora sui .

(R es mira) à dictis tremuit quum protinus ara :

Spemq; , dedit vinci tristia bella prece .

lebs aberat templo, sacrumq; peregerat ignis :
 Occiduum oceanum contigeratq; dies .
 Alteraq; in roseis Aurora redibat habenis :
 Et color effuso lumine rebus erat .
 Quum populo mater firmaret vt omnia virgo
 Dicitur : è media mane locuta via .
 Ex adytoq; fuit vox hæc : non fundere cesso
 Pro populo nato nocte dieq; preces .
 Vix ea quæ supplex procumbit Roma locuta :
 Venit & ad templi multa tabella fores .
 Virgo quid insanis ? ponas iniusta monemus
 Tela dabis pœnas . versaq; terga cadent .
 Numina pro nobis si sunt , quid frendis in illa ?
 A' quibus euictus tu tua damna gemes ?
 Nam pater & Cæsar, distent vt corpore, possunt
 In te tam longas continuare manus .
 Interea quia tu non mortem quaris in hoste
 Sed magis vt viuat , teq; tuumq; colat .
 Virgo hos , qua polles , putei tua molliat vnda :
 Reddat vt amissas hinc sibi pastor oues .
 Postera languentes vbi sole reliquerit herbas :
 Graminaq; à radijs vsq; ta videbit humus .
 Allitur hic cœlo qui Persea surgere credit :
 Dauidem at hic si vult credere certus erit .
 Mentior esectum pro Gorgone cerne Coliam :
 Atq; tibi iam me dicere vera putes .
 Vnde lyram Clio mecum , cantemus vt illum :
 Gorgoneas primus qui tibi fecit aquas .
 Dura Philis Tei cum Saulo bella gerebant :
 Dauidis , hæc , fratres qui sequerentur , erant .

Maria
 in via lo
 cuta .

Perseus
 in crepu
 sculo in
 cipit ori .

SACRORVM FASTORVM

I llos penè puer quò visat , castra petiit,
 Strenuus in funda , conspiciusq; pedo.
V enerat , immansi spectauit mole gigantem:
 Constitit , implebat proxima quæq; minis.
G rande caput , magna surgebant lumina fronte,
 Inq; coma pennis ardua cassis erat.
S ic vt erat sauius vocat in certamina quemq;
 Tela date, ipse hostis hic ait ultor: ero.
S pondet opem regi , iuuenes risere loquentem:
 Surgit ab his , Rex experiamur ait.
C ingitur hic ferro , curuo ceu Perseus ense
 Dant galeæ pennas , gesserat ille datas.
H actenus : Et fortis nitidis circumdatus armis:
 Exue me ille inquit, non mea tela gero.
D ixit , Et insonuit baleari verbera funda,
 Et veniat , si quis me cupit hostis, ait.
A udit vt ista gigas , vasto se corpore tollit:
 Ille manu è riuo leuia saxa capit,
A rea fit pugnae , vacuum dant gramina campum:
 Parteq; constabant , quum ferus ille refert,
P one puer baculum , non sum canis , aspice frontem
 Sum nec auis , fundam proijce stulte tuam.
R isit dicta viri , cunctisq; potentior armis
 Hac ait: ad nostros præda ferere deos.
A udit vt ille minas , vagina liberat ensem:
 Iste capit lapidem , stantq; , tenentq; , locum.
S igna canunt : signo hic accensus torquet habenas:
 Plagaq; , quam ostendit , saxea fronte sonat.
P langit humum , magno prostratum corpore , monstrum:
 Dantq; alij celeri turpia terga fugæ.

Perseus
 in figura
 David .

insilit ergo hosti, et proprio puer Hercule maior
Protinus anguineum sustulit ense caput.

Non aliter volucris pede quam quæ Gorgona truncat
Perseus, & pennas sanguine cepit equis.
acta deus vidit, quæ Perseus ante tenebat,
Sydera victori quinque decemque dedit.

Luce sequente suo quum sese reddit ab orbe
Phœbus, & hesperijs frena resoluit equis.
videre qui magnos terris effecerat æstus:
Incipit abscondi, subtrahiturque leo.

Leo he-
liacæ oc.

Tunc quoque præteritum si quid lux prima reliquit:
Instaurat fratrum festa secunda preces.

umina tangit honor, festis lætantur & aris:

Turbæque sunt proprijs ambivosa focis.

bestias & maior non impius esset Atrides

Esset neglectos ni dea quæstæ focos.

et deserta igitur magno solentia constant:

Ulcisci ingratas nam solet ara manus.

proposito octavis reuocari hæc orbibus igne.

Fas ut erat, nostri constituere patres.

Bis vaga noctiferis ubi sydera Cynthia bigis

Duxerit, & fratris pulsa bis ibit equis.

tempora translato capient te nomina Thomæ:

Atque tuo celebrat curia thure diem.

nunc etiam à Priscis morem deduximus aris:

Deductus sacros nunc habet unde dies.

atque Erycina Venus, collinæ proxima portæ,

Carminè translata est casta Sybilla tuo.

laudius auctor erat, pater est tibi Didime, debes

Huic, illi quantum debuit ante Venus.

Octave
Petri &
Pauli.

Trasla.
Thomæ

Præsepe
occidit
vespere.

Quod modo cælatum stellis præsepe nitebat,
Summa quod ex humili venit in astra casa.

Tertia quum terris venere crepuscula lucis :
Occiduas prono sydere tanget aquas.

Asinus
septentr.
orit. ma-
tutino.

Casus inest rebus, vacat vna, vocabit Asellum
Altera, præsepi subiicietq; suo.

Tempus erat, gelido quo canet bruma Decembri :
Atq; iacens posita sub niue terra latet.

Coniugis in patriam, stabant cui tempora partus.
Carpere quum virgo lege iubetur iter.

Vt venere, vident populo sacra moenia plena :
Vixq; erat hic turbis, hospitibusq; locus.

Quæ fuerant casu prope moenia facta, vetustum
Ad saxum, exeso præcipitata iugo.

Stramine tecta intrant loca, sed squalentia fumo :
Ad præsepe beui iunctus asellus adit.

Nox erat, et summum peragebant sydera cursum :
Surgit humo virgo (nanq; iacebat humi)

Crede sequens ætas, lux fit, vocat illa maritum :
Inter quadrupedes conditor ortus erat.

Ponitur in fœno puer ad præsepia nudus :
Quoq; ignis pellat frigora, nullus erat.

Vidit, **E**uthori (mirum) procumbit asellus :
Fit vapor, in factò membra vapore calent.

Approbat omnipotens, mox ad tra subiuit asellus :
Binaq; pro grato signa vapore tulit.

Tûc quoq; se terris quum prima crepuscula fundet :
Penèq; sub radijs tacta tepabit aqua.

Lupus
inci. oc.

Incipiet lupus ad trigero decedere cælo :
Et sensum latebras quærere nocte suas.

Tertia lux venit, spatio se iungitur æstas:

Dimidiū
æstatis.

In medio & cursu temporis illa manet.

Quisq; aderat dudum maturis flauus aristis
Detonsus seētis messibus albet ager.

Quas hærent gemini communi sorte manipuli.
It trabea & ruris cum boue veētat opes.
nq; arcis speciem congestas tollit aristas
Area, quadrūgas exhibitura rotas.

Compo-
nūtur ma-
ni. arcel-
las vocāt

Admirare tamen quod fortius æstuat aer:

Sol i leo.

Cumq; suo agricola terra quod vsta fuit.

Deserunt Phœbus torrenni sydere Cancrum:
igneus & fului terga leonis adit.

ergo puer Daniel (res hæc nam sydere digna)

Venit vt ad persas, cognitus arte fuit.

ic vt erat placuit, sed regis s̄preuerat aras:

Hac & parte grauis, cætera gratus erat.

erstat: et in templo, quod rex non ipse putabat:

Sacra sacerdotum repperit esse nefas.

nuidiam subiit, pro vero repperit iram:

A duce deseritur, captus ab hoste gemit,

ucitur inuito miser in noua funera rege:

Qua spelunca feri multa leonis erat.

Daniel
in spelū.
leonum.

Quid facitis? castos seruant sua numina vates:

In caput hæc vestrum (credite) pœna cadet.

enerat hinc, quum sic vitam non poscimus inquit:

Sed magis vt liceat pauca rogare deum.

risere virum, coelumq; deumq; rogantem:

Saxa sed hæ poterant dura mouere preces.

uidiisse ferunt, posita feritate, leones:

Voceq; demulso ante stetisse fores.

SACRORVM FASTORVM

Faucibus & dudum, versus dulcedine capti,
Perdere quem cupiunt, abstinere viro.

Nam vix illorum proiectus in ora cadebat:
Factaq; terribiles mouerat aura iubas.

(Mira fides) ex his quum surgit protinus vnus:
Tergum coniecto supposuitq; viro.

Hoc super vi sedit, ne stantes laedere possent,
Reddidit attonitas voceq; & arte, feras.

Mox, sua vectori desint ne praemia, sos pes
Ille redit, meritis venit in astra leo.

Diuisio
Aposto.
per sex
orbis par
tes.

Lucifer extremas vbi luce subiuerit idus:
Et celer eoas liquerit altus aquas.

Vox sacra ad occasum fratrum descendet ab ortu:
Et fiet fastis maxima fama meis.

Aspiciet toto nam, senis partibus, orbe,
Tradita bis senos reddere iura duces.

Dictus enim deus est, cum collegisset in vnum,
Fratribus haec placido verba tulisse sono.

Qua patet, vt nostris se subdat legibus orbis,
Ad sacra qui trino numine victus erat:

Cum mihi tot sitis, quot menses continet annus:
Atq; putent orbem partibus esse tribus:

Tres tribus his addo, formetur vt vsibus arae:
Et capiat lectos ordine quaeq; duos.

Dixerat, & summis vectus confederat astris:
Bisq; illi ternas corripuere vias.

Non secus elata libyci quam fronte leones:
Pectore verum agni, per similesq; dei.

Interea hos Boreas laudat, miratur & Auster:
Quaq; habitat Zephyrus, qua domus Eurus tua.

Debita diuinis crescebat gloria rebus
 Lustra duo atq; annis aucta duobus erant.
Quum sonus illorum terras exiit in omnes:
 Traditus & Pauli vocibus orbis erat.
Et demum effuso pepererunt sanguine regnum:
 Quod vis nulla teret, nec teret vlla dies.
Et tunc se roseo tollet quum lumine caelo
 Titboni coniunx attuleritq; diem.
Sydereo fluius late fluet æthere cursu:
 Nos traq; quod lauit crimina munus habet.
Aestus sole furit, designat Sirius ortum:
 Apta bis huic illum tempora quarta dabunt.
Quum bis Iuleas Aurora reliquerit idus:
 Bisq; ligat Titan, bisq; resoluit equos,
Ad sacra Romanus reserabit Alexius aulam:
 Qua stat auentino semita longa iugo.
Atq; huius, tanquam fuerit vetus ordinis hæres,
 Quæ det mane sacris, dona senator, habet.
Luce quoq; hac fama est turbam illuc ire Statorum:
 Atq; sibi titulos qui Speculantis habent.
An quod Auentini perstabat Cacus in antro?
 Et populo sunt hi forte quod ille fuit?
An quia vox graia & sine voce vocatur Alexis?
 Hocq; suo insidias qui struit ore, facit?
Iudicio fallor nisi rerum hic forte mearum:
 Postrema è causis vera duabus erit.
Thure dato, interea sancto & cratere, senator
 Tresq; vna redeunt in sua tecta viri.
Hi tamen in templi disponunt pocula tectis:
 Iurataq; sedent in mala nostra manus.

Iordanis
 totus ex
 oritur.

Procyus
 æstus au
 get.
 Alexio
 confess.

Statoru
 feriæ, &
 epulū in
 era.

SACRORVM FASTORVM

Dona ferunt, ex his ne quis tua terga sequatur

Quisquis amas facinus, respice tutus eris.

Non intellecto fallax capieris ab hoste:

Nomine tutelam numinis vnde ferunt.

Voce carent, & sunt & vultu, et lumine blandi

Tunc quoque quum credas nolle nocere, nocent.

Suppliciter positam scalam veneramur ad aram

Spargimur, et putei membra iuuantis aqua.

Ipse sub hac obijt sanctum & ducebat ad ædes:

Illaque ab hoc pota est ossaque sancta lauat.

Marie
in portu-
cu quæ i
gemma est

Excipit ensiferum redeuntem è colle senatum

Porticus, in gemma qua colit ara deam.

Callatuas ædes sic rex subit ante sacrorum.

Quum tibi cœlesti fulsit imago face.

Anniuer
saria ca
nis orit.

Tempus idem tacitis parat annua mane sepultis

Iusta, parentali si qua relicta die.

Austri
flant.

Nauta caue mittit cras austros Aeolus antris:

Præliaque admiscet, exoriturque canis.

Mraga
rite.

Tertius ut tulerit formosus lucifer ortum.

Soleque purpureo tacta rubebit humus.

Margaris est grais, est unio dicta latinis:

Quæ tulit hinc virgo nomina, sacra facit.

Sed prece vos diuam grauidæ placate puellæ:

Ante Isis, voto hæc nunc parientis adest.

Quodque olim vobis poterat Lucina, procurat

Maturum sospes mater ut edat onus.

Sorbuerat serpens, pariterque remiserat illam:

Libera quum supplex hos, ait, ore sonos

Reddita ab ore anguis quia sum mihi visa renasci:

Da deus hoc votis indubitate meis.

Vt quancunq; latens partu tardauerit infans :
 In dubium & vitæ venerit inde suæ .
 Me sibi placata , non te Lucina , soluta
 Sit mihi cum partu numeris illa mei .
 Finierat , cælo vox est quum reddita , fiet .
 Vnde suum gravidis candida numen habet .
 Quodq; pudicitiam vouit , primosq; hymenæos
 Pura deo , castas non minus illa facit .
 Nominis & gemma est istius grata puellis :
 Vtilis & si quis sanguine parte fluat .
 Aurea sed cælo iam tollit lucifer ora :
 Iungit & eos ad iuga Phœbus equos ,
 Qui modotentabat sitibundus Sirius ortum ,
 Igneus in spatio liberiore furit .
 Deq; suo ardentes signabit nomine luces :
 Terraq; languebit , præueniente cane .
 Quicq; modo æolij miscebant æthera venti :
 Flaminibus positus prælia nulla gerent .
 Oscida formosis delectant frondibus antra :
 Adâitq; ad gelidi pocula fontis aquam .
 Sed quoniam causam nunc poscor syderis huius :
 Cum duo sint , paruus det mihi vela canis .
 Ergo , toro longis gemeret cum victus ab annis
 Neptalides , nato præcipit ista suo .
 Et vir , eum indigenæ dixerunt nate Gabelum ,
 Bis oculis debet quinq; talenta meis .
 Si patriam quæris , medus , si mœnia Rangit :
 Debita quò reddat , conueniendus erit .
 Dixerat hic nato , natus quum deinde parenti
 Ibo ait , ignoro sed tamen ipse vjam .

Canicu-
 la oritur
 dies cani-
 culares .

Canis
 Tobia .

SACRORVM FASTORVM

Quare ducem dixit, quærebat, repperit ille
 Inscius aligerum, subsequiturq; ducem.
 Angelus eiusdem. Vt solet à tergo canis hoc comitatur euntes,
 Erigones qualis, Icarijq; fuit.
 Vnus iamq; aberat fortassis mensis & alter:
 Fitq; parens longa tris tis vterq; mora,
 Constituerant lento de nato uerba s. rentes:
 Illius ante fores quum uenit ecce canis.
 Admirantur, adest dicebant: sedulus ille
 Blandus erat cauda, blandus & aure, suis.
 Conspiciunt natum, lati exiliere uidentes:
 Dantq; illi faciles, accipiuntq; manum.
 Omnibus exposuis, uolucris puer iuit in auras:
 Deq; choro superum cognitus unus erat.
 Sensit abisse canis genium: latratq; furitq;
 Ireq; iam cælo, quò uolat ille, cupit.
 Tunc ait, alipotens est quod comitatus euntem,
 Da deus hinc longæ præmia digna uia,
 Vt modo qui terriscus tos fuit ille fidelis,
 Sit uigil in cælo, permaneatq; tuo.
 Annuit omnipotens, cælum celer ille subiuit:
 Syderibus pictus promicuitq; tribus.
 Procyon Siccaq; magnanimo coniunxit rostra leoni:
 Quodq; præit paruus nomina graia tulit.
 Canicu- Cast ubi iam tulerit radiorum Cynthia orbē:
 lafortius Fortius ardebit quàm ferus arsit heri.
 ardet. O ris enim candet pars igne sinis tra leonis:
 Cumq; suo exurit, sole nocente, cane.
 Marie Hac quoq; luce adsit, quæ tela Cupidinis odit:
 Magda. Dum Magdalena thus cremat ara focus.

Distuleram versas Quintili huc mense puellas:
 Det, cui iam Venus est multa professa, preces.
 Unde sed exemplum nostros hoc venit in annos,
 Illis quid ut dedit nomina versa, canam.
 Osa pudicitiam, atque in honesto prodiga cultu,
 Publicæ erat veneris criminis illa rea.
 Quam pia stirpe ducum germanæ ortæ obuia Martha
 Dicitur hæc placido verba tulisse sono.
 quis erit finis morum germana tuorum?
 Tempus enim vitæ iam melioris adest.
 edde deo mentem, tibi quam tuus abstulit error:
 Teque illi eripias, criminibusque leues.
 cis mea cœlestem prognatum virgine partum:
 Ille soror nostri sanguinis ille deus:
 re feras traheret, da saxa movebit amore:
 Voce tenet ventos, carmine sistit aquas.
 one leues cultus, quid tinctæ murice vestes?
 Coa quid, et digitis aurea gemma tuis?
 st animi facies, illam soror instrue legem:
 Cætera pro vili, pro nihiloque, putes.
 ixit, odoratos erat ut persusa capillos,
 Inque peregrino tota colore color.
 rotinus admonitis pietos detrahit amictus:
 Sint licet ante deum qui tamen acta putent.
 enerat, assistit, perstatque, auditque, loquentem:
 Atque illo, ogygio mœnas ut acta, furit.
 on secus ac viso quum fulgure, voceque tactus,
 En sifer in lapso mente rediit equo.
 niq; iam forma, iam dulci carmine capta,
 Stabat, ad æternos quum cadi illa pedes.

que an
 dit Cbr
 sum.

Conner
 eie pre-
 dicatione.

Hos p̄ amplexa gemit: lachrymisq; tenerriina lauit:
Præsentēsq; vnxit: continuitq; manu.

Vertitur: exemplum facti cepere puellæ:
Versaq; quod fuerat, nomina versa tenent.

Fortē pudiciā proauorum lapsa iacebat:
Templa dari Veneri casta Sybilla iubet.

Verticor
die Ve-
neris fēp
flum huc S
translatū

ussa peregerunt, animi recitare pudicis
Et Venus à verso nomina corde tulit.

Sunt quibus hinc placeat deduci nomen: & aram:
Iudicio prima est causa sed illa meo.

Vnde tamen ritus, cur claudant tecta puellas,
Non erit hæc vero pars reticenda suo.

Ante deum dudum felix quæ versa moriendo est:
Quæq; pedes vnxit, pixis ut ipsa docet.

Facta chori magni cum pars foret vna magis tris
Illeq; promissa s̄ponte periret ope.

Luce, procul socijs: plebem formabat ad aras:
Stabat in abruptis condita nocte iugis.

Nuda niuis patiens, & lunæ, tecta capillo,
Qualis adhuc multis cernitur illa locis.

Visa dari lex est, subeunt loca sola puellæ:
Proq; sacris antris limina clausa tenent.

Illeq; quod fecit, sacra nudantur in æde:
Ne similes diuæ sint, secat ara comam.

Cætera conueniunt, sublimis nec tar adhibat:
Nec tar idem sunt his liba, merumq; den.

Pectora formabat, suadebat pauperis vsum:
Ante sacros faciunt hæc quoq; mane patres.

Confess.
Magdal.
quæ in de
ser. vixit

Sæpe scelus fassa est, leges cepere fatendi:
Vnde sibi vulgo facta libellus habet.

Nuda subit plagas, plectendo terga, flagellum
 Repperit, hinc si quam poenitet esse malam.
Hoc si Pasiphae faciat non improba furto
 Abiegni quærat turpia facta bouis.
Nec natos Medea suos, fratrem ue trucidat:
 Neritium Circe nec vetet ire ducem.
Myrtha patræ abstineat, lædat nec Scylla parentem:
 Nec det pube suos altera Scylla canes.
Cætera ne dicam, longum est narrare, docebit
 Ante fores cæcus, si Stipis æra dabis.
Pompa sed ecce venit, præmittit Lucia munus:
 Estq; memor socij numinis ipsa sui.
Iura pudicitiae sed quando tradita seruas
 Perge, nec iliadas desere diua nurus.
Gramina si pallent, hominum si corpora languent,
 Cras canis hæc æstus crimina siccus habet.
Qui sequitur multo maiori accenditur igne:
 Ardet & accensus, difficilisq; dies.
Proxima Laomedon tua quum nurus aurea surget:
 Nec poterit cani tedia ferre viri.
Thura peregrino ponent altaria diuo:
 Finiet & longum mane viator iter.
Atq; sacra supplex totusq; in imagine stabit:
 Suspiciens templum magne Iacobe tuum.
Inde q; quo possit longarum facta viarum
 Vera loqui, signo picta tabella datur.
Neue illi desint propriae commercia linguae,
 Sunt ibi qui poscant, qui referantq; sonos.
 Interea, cum sis sacer imis incola terris,
 Tamq; peregrina thure colendus humo.

Munus d
 societate
 Consulo.

Vehemē
 estus Ia
 cobe apc.

Mortuus, aut viuus, cur illuc quisq̄ venire
 Cogitur, & vulgus res mouet ista, docet
Hæc ego, quum pueo, peraq̄, accinctus & hasta,
 (Ire putes) oculos constituit ante meos.
Et prior ò dixit, fastorum cura nouorum:
 Accipe iam monitu quod petis ipse meo.
Et locus extremæ nomen Callæcia terræ:
 Quem teneo, titulus traditur vnde mihi.
Mortuus in pelagus demissus deferor illuc:
 Rexq̄ mihi templum tradidit, vxor opes.
Quodq̄ tegor scisso sine vi (mirabile) saxo:
 Fama volat, multa visor in æde prece.
Perq̄ huc diuersas venerunt munera terras:
 Fit via, ad huc multus meq̄ victor adit.
Mortuus aut viuus, sic plebs putat, ibit ad aram:
 De socijs quoniam sydera primus adi.
Atq̄ poli tanquam custos ego limina seruem:
 Per me aditum vt possint huc sibi habere, rogant.
Finierat, capiunt cur cultum pauperis inquam:
 Et non sanandis sunt data tecta tuis.
Pauperis ista inquit videantur tela licebit:
 Fortia sanctorum sunt ea iure patrum.
Hasta Iacobe tua est cento Adæ, Barba Iosephi,
 Iobli erit & squalor, cætera nostra putes.
His igitur tutos per mille pericula reddo:
 Magnaq̄ sunt ex his, miraq̄ gesta meis.
De quibus vt taceam, satis est pro pluribus vnus:
 In cruce qui vixit, cui mea perstat auis.
Vt sint incolumes, hæc sunt mea tela, nec hasta,
 Tristitia nec puerus, nec mea pera, timet.

Iacobus
 aut in vi
 ta aut in
 morte vi
 situr.

t quoniam, culpas confessi & nectare poti
 (Vnde peregrinis inuisa cura meis.)
 æpe viæ passî tam longa incommoda languent:
 Perq; loca intereunt, ægra ue membra trahunt.
 Roma peregrinos ne mendicare videret:
 Præcipue ars vana quos bona mulcet ope:
 st vt sancta, locum miseros deduxit in vnum:
 Vulnere synceros ne trahat ira mali.
 Quodq; mihi in patria sunt hos pita tecta, torosq;
 Tot teneo his lucas quot celer annus habet.
 ure dat hæc patrio, non restituenda labore
 Membra machaonio nunc alit ipsa quibus.
 iixerat: ad circum, cui nomen Agonius, ara est:
 Est & ab Hispanis hic ea dicta suis.
 unus ab Alfonso est dixit, Paradinius author:
 Quæ tamen est ægris plus sibi iuris habet.
 ac tenus est sed eque tibi, dixi: araq; sedentem
 In longa vidi conspiciumq; toga.
 artia respondit nobis ius tradit eque stre
 Roma, quod ante tulit, nostraz facta toga est.
 ectore puniceo quæso cur tessara gesta est:
 Illa inquit, crux est, pro cruce bella gerit.
 ax quoq; de partu soluit tua picta puellas:
 Hoc ait, è partu salua puella canat.
 ixit, & accepto baculo, paruaq; lagæna,
 Deseruit vultum protinus ille meum.
 Hac & luce pepo sub odoro cortice nectar
 Apponit mensæ, conspiciturq; foro.
 Rumor erat parta magno de Casare pace,
 Flaminia ad patriæ templa redire patrem.

Incurabi
 les i æde
 Iacobi.

Equites
 S. Iacobi
 togati.

Pepones
 boni.

Pauli. p. m.
 triumphus.

Aurea tollebat pro re fastigia portar:
 Et via erat spatia reddita tota suo.
Cultior & pompam expectabat Cæsaris arcus:
 Inferior multo sed tamen illa fuit.
Hinc atq; inde aderat studio pia Roma videndi:
 Atq; moræ impatiens dum cupit ora ducis.
Vox erat ecce venit: spectant, gaudentq; videndo
 Et populi vultus traxerat ille sui.
In solio pictus quum utroq; adeunte senatu,
 It capitulinum vectus in ora iugum.
Curritur, argentum felix spargebat & aurum:
 Quaq; ibat, festus per loca plausus erat.
Candida numen equo niveo super hostia nostrum
 Præcedebat, ab hac tradita signa dabat.
Parcite Cæsaribus veteres donare triumphos:
 Non fuit hac nostra lætior vrbe dies.
Christo phoro. **Q**uam bene et ipse Gigas Atlante potèrior ipso
 Tunc quoq; fert humeris, nomina cuius habet.
Hoc est ad tra sequi, non vt ferat ossan Olympus:
 Aut tentare sua trudere ab arce Iouem.
Corpore Alcidas vicit, pietate gigantes:
 Quem quia portauit credidit esse deum.
Mens erat aut nulli, aut summo parere, potentem
 Regem adit, infernum rex timet ille Iouem.
Cogitat infernum, cœli pia signa timebat:
 Cede ait, & nostrum quærit in orbe deum.
Constitit ad ripam (nam sic præceperat illi
 Vir sacer ad cuius venerat ille casam)
Quum sic vastus ait, fuerat mens tartara adire.
 Liminaq; herculea frangere cæca manu.

Astrabis, & verum mihi demum ostendere regem
 Pollicitus, qui sit protinus ergo doce.
 Dixerat, & rigida defixit lumina fronte
 In sanctum, & faciem, qua Polyphemus erat.
 Ille supercilium admiratus & ora loquentis
 Accipe ait: cernes qua ratione ducem.
 Ram pone prius, factum, atque immania corda,
 Atque domus hanc longa corpora vasta fame.
 Inde preces fundas humilis pallensque, miserque,
 Hac tenus, insurgens quum ferus ille refert.
 Deus, tibi si sint hanc, mihi quae sunt corpora, posses?
 Praecipis hanc quam nunc tu tolerare famem?
 Spice qui venter, sint qualia pectora: quare
 Hanc melius pro me (nam potes) ipse feras.
 Haec terea non sum puer ut prece lassus ad aram,
 Sic posuis genibus, tempora longa teram.
 Rachia iam cernis quercus conformia ramis,
 Qualia per Aegæon in Iouis astra tulit.
 Haec humeri, et quicquid setosa haec crura valebunt:
 Promitto, studiis cetera quaere tuis.
 Tunc ille amne isto fortis peritura receptes
 Corpora (nam haec tumidis saepe traherat aquis)
 Iet ait: rigidos nudat quum veste lacertos,
 Cruraque, & irato corpora ab amne vehit.
 Motus erat deus hoc, pueri sub imagine venit:
 Ille iacet, ripas fluminis ante vocat.
 Tunc er caput attolli, ter forte relanquit illi:
 Nox erat, hic rursus clamat & ille venit.
 Aspicit astantem miratur nocte vagari
 Subiicit inde humeros, hunc tenet aure puer,

Persuasi
 poeniten
 tiae.

Christus
 puer fer
 tur.

SACRORVM FASTORVM

Pondus erat, maius quo iam non senserat vllum
Niliur in conto, pertica contus erat.

Sudor erat presso, corpus crescebat in vnda:
Atq; onus & pondus, miraq; facta putat.

Respicit & puerum: pene & succumbit eundo:
Miraq; res visa est, curuus & inde gemit.

Ne mirere puer tunc inquit, vertice tollis
Flumina cui parent, & quora, terra, polus.

Dictis utq; fides sit: rixa (stabat in illa)
Fige hastam, frondes pomaq; fixa dabit.

Baptiza
tur Chri
stoforus

Dixit, & abscessit, nox præterit, ortaq; lux est:
Dicta patent, sacram protinus optet aquam.

Huius in obiectis prodest mensura periclis:
Hanc licio hinc sumptam sedula seruat anus.

Illi quodq; sudis nitidum tulit arida florem:
Omnia pro voto reddere fila putat.

Quod tamen in flumio creuit dum vellitur aurem:
Omen ab hoc inter balnea mater habet.

Creseq; ait puero, & post diuum nominat ipsum:
Quum subigit Cercrem, tunc quoq; dicit idem.

Hæc, & plura quidem quia credula posse iuuare
Turba putat, turbæ linquimus illa suæ.

Extra forte rogor pietus cur cernitur aram:
Quam rogor, huic dubio causa iocosa subest.

Repro-
bus fuit.

Nanq; licet nos træ fuerit prius improbus aræ:
Sitq; aræ iccirco forsitan ante fores.

Pertulerat puerum, lassus requieuerat idem:
Qua dederat humilem stramina parua torum.

Corpora dat somno deformia, surgit ab illo:
Seq; trahit surgens, præcipitatq; casam.

T' alia ne fiant templo, depingitur extra:
 Qua patet, & frontes angulus ædis habet.
 T' Aene quæ veniet rutilans Aurora marito,
 Excipiet sacrum plausibus Anna tuum.
 Anna sacrum poscit: festum est Matralia, si fas
 Dicere, quod prisca matribus ante fuit.
 Curq; sit hæc multo melior quam causa priorū est:
 Anna quod est mater, filia mater erat.
 Prisca Ioui Anna cibum, dat eundem nostra tonanti
 Anna cibum, multo qui Ioue maior erat.
 igne parit Semele, virgo parit igne, parensq;
 Ficta fuit Baccho: vera sed ista deo.
 isq; Ino geniti cœpit sibi iura nepotis:
 Istaq; bis geniti iura nepotis habet.
 anaida vixit anus, Matuta vocabitur Anna:
 Portunusq; deus, portus, & aura puer.
 icta quidem festo est, causa et meliore vetustas:
 Et perit historica fabula vana fide.
 hebanæ ergo dabant Matutæ liba parentes:
 Area qua nomen de boue prisca tulit.
 te & vos matres, natæ in melioribus annis:
 Vestraq; bethleis tradite dona focis.
 nna quidem mater, mater quoq; nata, puerq;
 Matribus est vnus, vna sed ara tribus.
 ernite vt esse cupit proles diuina duabus:
 Vtq; illum pariter discupiere duæ.
 bera iam petijt, sed non petit vbera, Iudit:
 Dum videt hinc auiam, te petit inde parens.
 æc velut audiret, deus ad me vertit ocellos:
 Vertit: et amplexus, osculaq; Anna dedit.

Anne
 matri
 Marie
 Matralia
 buc lato

SACRORVM FASTORVM

Vtilius natos igitur mandabitis istis:

Anna quibus matrum maxima mater erit.

Parasre
riorū
feriæ pi-
lei patrū
feruntur

Quare in equis patrum veniant, apicesq; sequantur:
Principis a freno qui sibi nomen habent.

Curq; simul festum datur illis postolor Annæ,
Dent & cur posito thura precesq; mero.

Quos modo spectamus proceres, patrūq; cohortes,
Olim turba rudis, vileq; vulgus, erant.

Nullus in his cilius, forma his nulla ante Senatus,
Anna parit natam, mox parit illa deum.

Patribus hic templum statuit, regnumq; paravit:
Principium facti, quis neget? Anna fuit.

Irre huc ergo duces, quod matrum festa fuissent:
Sunt Maiestatem dedecuisse rati.

Hinc in equis mittunt, qui ipsorum frena sequuntur:
Vnde illis merito tradita festa putant.

Pro dominisq; apices humeris ad templa feruntur:
Ad sacra quum munus fert sua pompa suum.

Irre adnare vocant, vulgus putat illud ab Annæ:
Litteraq; errorem versa secunda facit.

Hoc hi sæpe via in media clamare videntur:
Sunt visi & diuæ debita thura dare.

Epulæ
saciorū
parasre.

Turba quia illorum est ob iter vinosa, quod Anna
Est anus, atq; frequens ipsa senecta bibit.

Pars putat inde frui dapibus vineq; sodales:
Causa nec à vero fit procul ista suo.

Quæq; data est ripis veteri tunc Tybridis Annæ,
In vaticano est reddita mensa iugo.

Aetas inq; illa ut patribus regnumq; perennet:
Te Anna rogant, posito sed tamen ante mero.

Altera lux oritur, magna de gente propinqua
 Martha sacra poscit hospita in æde nurus.
Cur poscat ratio non est aliena, reclusis:
 Exceptit tectis, hospitioq; deum.
Sedulaq; excepto placuit, curaq; fideq;
 Proq; illo vt faciat nunc quoq; quærit idem.
Passa virum non est, castas amat illa puellas:
 Conuenit & dubijs vtraq; causa suis.
Hoc quoq; lucifero, qua mercis Agonius author:
 Quaq; capax Rheti pocula circus habet.
Quam tetigere prius proprijs sacra numinis ossa:
 Dum calet accensis muneris ara focus.
Vt valeas per te, nullaq; Machaonis arte,
 Ara dabit medicam Panthaleonis aquam.
Tunc quoq; diuiditur leo, nimbo flabit & auster:
 Ipsa terat fruges area plena licet.
Quam cito bis roseum Cytherea reduxit eoum:
 Cernat vt inuicti Cæsaris arma sui.
Quam bene Victoris quod sunt quoq; sacra, duciq;
 Nomina victori quod geminata parat,
 nunc & contra te Cæsar tela ferantur:
 Ipsa tua è cælo numina bella gerunt.
 Irgo suis salius libycos pene: rarat ab oris.
 Ipse sua Mauros qualis ab arce solet.
Quum ducis est hosti subito pallorq;, paucorq;
 Atq; suum excidium visa Culceta timet.
 enerat à tergo, victoria signa secuta:
 Famaq;, sed pennis aurea plecta suis.
 nter erat geminas aquilas & ludere visa:
 Omnia promittens læta futura duci.

Leonis
 medius
 exoritur
 Auster
 nimbosus
 flat.

victoria
 Co. J. S.
 Victoris
 sacrum.

SACRORVM FASTORVM

Exerci. **Q**uam qui inuictus equis Italo comitatus ab orbe:
 Italorū. **C**æsaris est acies, imperiumq; sui.
Sic Mars inquit: abi celeri mea fama volatur:
 Sisq; ducis populo nuncia lata meo.
Hæc ait: atq; n̄ ~~q̄~~ vocat in certamina manus:
 Barbaraq; inuicta contudit arma manu.
Foci pu- **N**uncia fama venit, tollunt sua lumina turre:
 bli ob **P**rimaq; per flammam cognita laurus erat.
 Guletā **S**tabat vt intacta pro regno candida veste:
 expugn. **A**n̄te patrem e solio tunc pia Roma refert.
A'te sancte regor, nec sub te pœnitet esse:
 Cerno etenim auspicijs omnia læta tuis.
Glorior, & post tot crudeli damna sub hoste:
 Te duce de lachrymis exeruisse caput.
Inq; tamen nostro spes est quoq; Cæsare rerum:
 Coget is errantes in tua septa greges.
Vix ea finierat, certis victoria pennis:
 Astiui illius quam dea lata manu.
Tunc oculos tollens, (namq; illam dextra tenebat)
 Oraq; sic nostris protulit ista deis.
Alma parens igitur, tuq; ò ter maxime nate:
 Perpetuum & numen frater uterq; meum.
Cæsaris & terris, & cælo inscribite nomen:
 Sitq; meum exoriens occiduump; latus.
Sic: sua quam lauro victricia tempora cinxit:
 Velaq; Pierides deposuere meæ.

Explicit liber Septimus.

91

SACRORVM FASTORVM LIBER OCTAVVS,

CIn hoc mense Augusto, qui sextilis dicebatur, Augustus *Cæsar* secundus Imperator verus, verior verificatur in Petro Augusto, immo augustissimo propter sacra, secundo Imperatore (nam ut Imperatores olim Pontifices ita nunc Pontifices à Christo Imperatore primo, Imperatores appellantur) propter quod Constantinus eius festum quod in paschate erat, ad has calendas eidem Augusto Petro consecratis transtulit. Tutela olim Cereris, nunc Bartholomei apost.

EPIT ab Augusto sextilis nomina mensis:
Ceperit et cur hæc debita causa manet.
Sacra augusta patres, augustaq; tēpla vocabāt:
Aucta quoq; imperij iura vocantur idem.

Reddata Romano fuerat prouincia regno:
Subq; Tybri famulas Nilus agebat aquas.
Scilicet & sacros spectauit Roma triumphos:
Nactaq; erant finem ciuica bella suum.
Clausis seris rigidis fera Iani templa silebant:
Duxq; suæ pacis publicus author erat.
Atq; pater patriæ factus, populoq; Quirinus,
Dicitus & Augusto nomine iura dabat.

Cæsar
dicit. Au
gust. añ.

SACRORVM FASTORVM

Quum, ne parua forent illi, nisi nomen & ipse:
 Imponat mensi, continuetq; patri.
Sic vt erat solito lectus de more senatus:
 Cumq; suo populo munere iunctus eques.
Alta recensentes felicitis principis acta:
 Qui diuisa suo cum Ioue regna tulit.
Cæsaris accepit Quintilis nomina primi
 Dat, quod is imperij munera prima suis.
Sextili Augustus det nomina iure secundus:
 Roma quod aucta duce hoc, imperiumq; fuit.
Ista etiam vt nõ sint, meritis nec præmia dentur:
 Mense patri iungi filius aptus erat.
Talia dicebant, dicto assensere Quirites:
 Mensis & Augusti nomine dictus erat.
Interea venit rerum pulcherrimus ordo:
 Alteraq; est facies temporis, aliter honor.
Ergo datum, quoniam primum fers tēpus ad aram:
 Vnde feras illud clauiger ipse mone.
Vix ea, quum sensi duras strepuisse catenas,
 Dirigui, ille oculos constitit ante meos.
Atq; ait, o vates depulso fide timore,
 Et mea constanti pectore dicta tene.
Nam mihi cum festum thus hoc præberet Aprilis:
 Victor ab inferno quum deus hoste redit.
Ad sacra Syluester (pater hoc tunc nomē habebat)
 Vt venit: Cæsar sic pius ore refert.
Cæsaribus primis menses tribuuntur in annos:
 Hic est Augustus Iulius ille fuit.
Imperio post hos potitur de virgine natus:
 Qui venit ex illo clauiger ipse fuit.

Festum
 vinculo.
 à pascha
 te huc
 trāslatū

Magna quidem res est primordia tradere rebus:
 Unde tulit mensem Christus Iule tuum.
 Res quoque non parua est aperire et claudere caelum:
 Et post immensum numen habere deum.
 Sacra augusta vocant, fuerat pater ipse sacrorum
 Clauiger, Augusti tempore dignus eat.
 Dixerat, Augusti mihi sacrauere calendas:
 Huc & ab Aprili transtulit ara diem.
 Haec tenus, audebam, vidi cur tempora dixi:
 Prima feras mensis, cur det & ara locum.
 Adde tuo quaeso quae sint iam nomina festo:
 Mensaque cur illo cum prece sacra dabant.
 Carcere claudebar, Solymae domus impiatestes:
 Dixit, & Herodes criminis author erat.
 Vilit ut hoc, celeri qui praevidet omnia nulu:
 Hoc fit ait nobis: aligerumque vocat.
 Imperat huic nodos nostro de corpore soluat:
 Iussa facit, venit carceris ante fores.
 Fusus humi stabam somno, ferroque, grauatus:
 Limen adit, tangit, ianua tacta patet.
 Sic ut eram in tenebris, sopitum suscitaturgens:
 Atque ait, a vinculis surge age surge senex.
 Excitor ad vocem, fractae cecidere catena:
 Tollor, & addubito num sopor ille foret.
 Conspicio adstantem, vigilabant pectore sensus:
 Pone vni dixit, non ego segnis eram,
 Venimus in tutum, linquor, volat ille per auras:
 Liberor a vinculis, festaque nomen habent.
 Tempore quod teneor, quod septima sacra colentes:
 Azimon appellant, thus mihi pascha dabat.

Petrus
 secundus
 Impe. si
 cut Au-
 gustus.

Petrus a
 vinculis
 soluitur.

Festum a
 vinculis
 dici deb.

SACRORVM FASTORVM

F inierat , magnus fuerat concursus ad aram:
 Parsq; dabit collo vincula , parsq; preces.

T unc sic turba onerat cur dixi colla catena ?
 Siq; duas passus , cur capit vna preces?

S eruat in exquilijs templum quæ vincula dixit:
 Quanta sub Herode subq; Nerone tuli.

M ira dabant , natæ languebant colla Quirint:
 Libera fit , cœli crimina claue premo.

Q uod. **H** is ego quod uinctus , quod sano cella puella:
 cunq; sol
 ues su =
 per ter =
 tam. **S** oluoq; quod culpas , criminibusq; leuo .

C urre ad hæc vulgus , ligat & sua colla : rogatq;
 Corporaq; atq; animas vt pia facta iuuent .

C onstiterat non dum , quæ nunc videt ara carinas:
 Thuraq; tarpei carceris antra dabant.

V incula bina ferunt (Eudoxia muneris author)
 Hisq; iugo ponunt , quæ modo templa vides.

D uæ ca- **S** tant pia sacra , duas iunxerunt thure catenas:
 tenæ in
 ara ex
 miracu- **C** ontinuo series vna duabus erat.

H æ sit enim alterius conspectis altera nodis:
 lo vna fa
 ctæ sunt **I** mplicitoq; hamis restitit vna sinu.

F actaq; supplicibus de priscis vna duabus:
 Nunc manet , ex ara conspiciaturq; mea .

D ixerat , Augusti sed cur se afferre calendas
 Turba inquit , posito cum sue mane mero.

I usserat Augustus celebrari mane calendas:
 Has ait , inq; domo publica vina dari.

F acta refert vulgus , ponunt conuiuia patres.
 Addeq; de nostra publica mensa datur.

Q uod solene putat , priscorum more parentum:
 Læta suem festo plebs petit inde meo.

Præterea ludum celebrabat Hilaria, mense
 Roma fere extremo sed Cytherea tuo.
 Vertit in augustas illud gratata calendæ:
 Plenior ut fieret Cæsaris ara iocis.
 Scilicet aula diem valuis celebrabat apertis:
 Atque eques ad plausus atque senator erat.
 Omnia fiebant, fieri quæ festa requirunt:
 Largius effuso per sua verba mero.
 Tradita sunt nobis, et vulgus numina nostræ:
 Sic colit: Octavi factaque nostra putat.
 Quodque dape Augusto feriari mane solebant:
 Se afferre Augustum nunc ait ille rudis.
 Dixerat: ibat eques patris non vnus ad aram:
 Aureaque è collo cuique catena fuit.
 Quæ sit causa rogo, cum nomine lætus equestri,
 Verba suis verbis contigit ille mea.
 Et taceam patrum quod nos lætamur honore:
 Quodque senatorum nomine quisque sumus.
 Inuere functus eques romano dicimur ordo:
 Quamque tuli, collo cuique catena rubet.
 Inierat, vidi venientem ad vincula nautam:
 Sed subiit, dederat vela quod ille rati.
 Inciditurus eram, cur piscatoribus idem
 Præsudet, occurrit rete quod egit aquis.
 Abssequor exquilijs cum octaua luce moremur,
 Bis quoque cur quartam carceris ara petit?
 Nuda quid in tenebris? prono quam pectore sæpe
 Credulus exiguis potibus ipse bibit?
 Ara quod illa prior, locus est quod carceris, inquit:
 Tot dat in exquilijs, quot petit ipse dies.

Ferie
 Augusti
 à ferendis
 epulis dicitur
 etæ.

Feriari
 Augusto
 quod vulgus
 afferre ait.

Equites
 S. Petri
 assistunt
 sacro.

Nautarum
 ferie
 aqua carceris.

SACRORVM PASTORVM

Milite cingebat non vno: voce peregi
Posset ut sacri quilibet annis aquam.

Precibus
Petri ru-
pit aqua
e carce. **Q**uia quia defuerat, ne desit versus ad astra:
Sic humili supplex alloquor ore deum.

Nate dea si te dicit pia iura magistro,
Carceris & pro te vincula dura fero.

Quam petor hic sanctam da viui fluminis undam:
Sic ego, rupit aquæ quum prope vena pedes.

Curritur ad fontem, tollebam crimina rores:
Corpora sanabam, sic manet vsus aqua.

Dixerat, & cælum cui præsidet ibat in altum:
Alite ab exquilio præueniente iugo.

Ergo pios dixi atq; augustos effice patres:
Duraq; delicti vincula solve meci.

Marie
de Ange-
lis inuen-
tio sancti
Steph. **A**ltera lux aderat: titulum dabat aliger aræ
Virginis, hac Neruæ qua videt illa forum.

Tela deæ placuit, textores templa subibant:
Ad sacra crescebant quæ trabe sulca loco.

Lux eadem illius prætexit nomine templum:
Cum foret hac ingens æde recepta dea.

Proxima lux aris illi sua repperit ossa,
Cui prius infelix obruit ora lapis.

Aestus
ingēs sti-
pulæ in-
ceduntur **H**inc vbi purpureum tollet insar æquore Phœbus:
Igne sub Icaro sicca subit humus.

Caligatq; vrens stipulis ardentibus, aer:
Vixq; erit æstiuum quæ leuet aura diem.

Festum
niuis.
niuis nō-
bus. **A**estuet ille licet, plenis lux altera nonis:
Quis putet: iniecta sub niue stabit humus.

Ite piæ matres, vocat ad præsepia virgo:
Hic vbi in exquilijs aurea templa tenet,

S cilicet hic Iuno quondam Lucina manebat:
 Et dicta a' Luceo est, quæ dea lucis erat.
 V era patent, cedant priscorum numina, nanq;
 Hæc Iunone prior hæc dea lucis erat.
 L ucis habet titulum, peperit quia candida solem:
 Luceq; quod iuuit, Iuno vocanda fuit.
 C oncipit hæc natum sine coniuge, concipit illa,
 Vera sed ista parens, illa figura fuit.
 A ra sed exquilijs cur est, quis muneris auctor,
 Qua ue nota est festum, poscor ut ipse canam.
 V ir fuit, hunc olim priscorum sanctior ætas,
 Romaq; Ioannem, patritiumq; vocat.
 C um sine prole foret, qua matris stabat imago
 Dicitur hæc posito verba tulisse genu.
 C um tibi in vrbe tua non dum sacra splendeat aras
 (Par ut erat) populo thure colenda tuo.
 Q uod dea tu nullo peperisti semine natum:
 Solaq; non tactæ nomina matris habes.
 Q ua careo, prolem da: fac spe læter ut ista:
 Feceris, & per te nomina patris erunt.
 T empla feres prima: & me patre vocabere maior:
 Ad præsepe notam sed dabit ara loco.
 V nus & alter erat precibus iam lucifer ortus:
 A' prece quum voti fit pius ille potens.
 F estæ deæ suberant, quibus est assumpta, parenti
 Soluere promissi munera tempus erat.
 E lige diua inquit, qua vis sit ut area templi:
 Irrita signatis non erit illa locis.
 N ox oritur: sicco feruebat Sirius astro:
 Versa poli est facies, canaq; bruma redit.

Sequitur
 opin. illã
 quæ est
 q̄ prole
 recepit.

Nix di-
 bus cani.

SACRORVM FASTORVM

Candida signato sparguntur vellera templo:
 Menseq; sex. i. sub niue collis erat.
Lux redit, inspicunt, mirantur facta Quirites:
 Admoniti patres thura, choriq; ferunt.
Colleq; spectantes alieno mense pruina,
 Qua fuit, alterna procubere prece.
Inde pater sacra signauit lumina fossa:
 Signatisq; aram iussit inesse locis.
Atq; inquit tangens, pruinam qua tangimus aram:
 Ad praesepe parens, cui nota maior, habe.
Dixerat à læuo strepuere tonitrua caelo:
 Areaq; exiguo tempore creuit opus.
Quodq; niue hanc legit, dicta est: Mater et illa:
 Fertq; dies ex re candida nomen idem.
Hæc ego: liberat caelestia dona sacerdos:
 Soluerat & fuso thura, precesq; mero.
Quum mea dicta suo virgo vt candore probaret,
 Protinus aurata flauit ab æde niuem.
Mistus erat tecti niueo color aureus imbres:
 Estq; pudori aptus visus vterq; deæ.
Talis ab ætherio quum funditur alpibus axe:
 Ora per occurrit, fusaq; spargit humum.
Non est, esse putes vento per inania versam,
 Perq; humeros lapsam molliter, inq; comam.
Vidi sepe aliquem, cum non sit frigus in illa,
 Frigora subducta pertinuisse manu.
Vulgus in hac ludit, glomeratq; iocosus in orbem:
 Matribus & multis vsibus esse putat.
Aspicit hoc fieri, probat & virgo aurea factum
 Nosq; niuis gaudet credulitate capi.

Maria
 maior
 quis pri-
 mum hoc
 illi tem-
 plum no-
 mine ad-
 præsepe

Finis erat, auum quum iam regina per aram
 Cærulea vidit nubere veste nurus.
 Cum tamen has videat, cur à præsepibus arcet:
 Qui rogat: hic à me iam sibi doctus eat.
 Osa torum fuerat: peperit quæ ex æthere natum:
 Casta puellares pellit ab æde pedes.
 Ne fuget ex toto, dat templum, limen et aræ:
 Proq; fore his mandat soluere vota prece.
 Has quoq; qui domini sibi fert de nomine nomen,
 Hinc in auentinum cernit abire iugum.
 Nam pueros, positor quæ illic dat semina plantæ,
 In calicem versa fronde iuuare putant.
 Romula contigerat facundus mœnia doctor:
 Fama volat, duras ore mouere feras.
 Aeger erat matri romanæ natus, ad ora
 Illius vt properet, deserit illa suum.
 Rorce sacra capta est, mora fit, puer occubat umbris:
 Exanimum diui detulit ante pedes.
 Inuuit, illachrymans rogat vt reuocetur in auras:
 Motus erat, matri vixit vt ante puer.
 Hinc folium capiunt, creduntq; iuuare parentes
 Arboris: illius quam posuere manus.
 Aurea quæ quoniã est, non cessat tradere frondes:
 Vsq; licet carpant, largius vsq; dabit.
 Sic quoq; de domino fieri præconia in hostes
 Præcipit, vnde horum est ordinis ipse caput.
 Ista erat illius genetrix peperisse gerentem
 Ore facem in somnis, nocte silente, canem.
 Ux erat, hunc peperit: fuit huic facundiã flamma:
 In dominiq; lupos ipse latrator erat.

Puellæ
 nubunt
 præsepia
 nõ irat.

Domini-
 co Citri
 folia in
 poculũ.

Fūdator
 ordinis
 prædic.

Mater
 parit ca-
 nem in
 somnis.

Quæ regio illius non victa est fulmine linguæ ?
Traxerat & lapides in sua verba sono.

Sæpe vir à domino fugiens est voce retentus :

Quisq; illum contra ceperat arma, manu.

Verbis sæpe huius, cum declamare videret :

Saulum ipsum ex astris, obstupuisse ferunt.

A Papa Venerat ut leges fundaret, vota negantur.

ordo datur.

Mox pater admonitus maximus illa dedit.

Nomina prima tulit tubicen, titulumq; secutis :

Orbe fere toto moenia sacra patent.

Stella hinc quæ in puero micuit, dum forte lauatur :

Venturum sydus religionis erat.

Magist. sacri pa. Ergo palatinus merito fuit ille magister :

Perpetuusq; est hic ordinis huius honor.

Nauis incipit diluculo. Lucifer exoritur : surgitq; ex æthere puppis :

Ad nos quæ heroas per mare prima tulit.

Quare sancte pater faueas pro syderis ortu :

Hanc nos quando tuam credimus esse ratem.

Nox erat, effuso lauit qui sanguine terras :

Quum deus it iuncta est qua Galilea mari.

Aspicit aduersis turbari linthea ventis :

Aequoraq; in fratres concita nocte trahi.

Sicilicet æolias cocytius imbre procellas

Hostis in hos morat, detuleratq; notos.

Distrabitur puppis, retinent, contemnit habenas

Ars cadit : attonitus quisq; pctebat opem.

Est Argo in figura cymbæ Apo. Quid facerent : caeca stabat caligine cœlum.

Nubibus & scissis non fragor vnus erat.

Fert ratis & fluctus, tulcrat symplegadas Argo :

Hæc nisi tunc Argo non minus ipsa fuit.

anq; Cephas hic est, illic dux ibat Iason;
 Duxq; columba rati mitis vtriq; fuit.
 iderat occurrit sicca deus æquore planta.
 Esse putant vmbra, fidite visus ait.
 e rate prosiliens dextram dat nauta magistro;
 Norat enim, & pressa siccus adiuit aqua.
 ollitur in puppem diuumq; hominumq; potestas;
 Deq; illa surgens talia lætus ait.
 uod tutata meos partem percussa procella es,
 Pro merito stellæ sint tibi nauis ait.
 ix ea quum cœlum precium tulit illa laboris;
 Tresq; decemq; notas saucia parte tenet.
 larasp; sideribus spatiosum sulcat olympum;
 Atq; hinc Pontifices nostra sub ora vehit.
 uta sit ergo diu, & stellis micet omnibus æuis;
 Nec ferat aduersos amplius illa notos.

Quam bene qui signi donarat sorte carinam,
 Hac quoq; transformat fulgure membra die.
 ret vt ergo polo Heliam Mosemq; vocauit
 Gramine ab elysio, summaq; montis adit.
 pse Thabor mons est cū nube hinc sumptus ab aura
 Tollitur, & radijs integit ora suis,
 tq; sui clara redimitus imagine solis
 luit, adorantes deseruitq; duces.
 uoq; magis vehitur, tanto formosior ille est;
 Pendulus, aerius, per firmilisq; niui.
 nter & heroas cœlo constabat in alto;
 Omnibus & factus est cognitus ille deus.
 nterea attoniti diu stant, nota ora recepit;
 Solus erat, rerum visa tacere iubet.

Transfigura
 tio domini.

SACRORVM FASTORVM

- Sagitta
occi. Ma
tutino.
Cyriaco
penis cō
tra Dæ-
mones.
Subsidiū
darii co.
Equus
minor oc
ci. mat.
Lauren.
nucis ve
nales.*
- T**unc quoq; , quæ cælo prima pro sorte sagitta est,
Si quis vbi est quæret, tota subiuit aquas.
- T**ertia post nonas, Orci qui tela timebit,
Cyriaci Cererem, præsidiumq; petat.
- L**ux eadem pressam bello, signisq; Coronen
Faucibus eripuit liuide Turcatuis.
- H**innierat sonipes modo qui prope virginis antrum,
Mersus in Oceanum mane sequente tacet.
- P**roxima quum roseo veniet Pallantias ore,
Subijciet crati laurus, & ara, nucem.
- I**llius & fas est (modo non) ramalia saxis
Impetere, & plena sumere poma manu.
- I**nmo quod ad plagas vix cepit saxa viator:
Quod petit, è ramis quum cupit illa dare.
- Q**uæritur vnde illi fiat tam prona voluntas:
Solvitur & dubio causa, patetq; , suo.
- P**auperibus dederat commissum principis aurum:
Atq; illos domini iure vocarat opes.
- D**icta odium generant, visum est iniuria verum:
Inq; illam impietas pro pietate furit.
- D**ucitur ante Iouem, dare in aram thura negavit:
Præparat ardentes lamina dura faces.
- V**isa parum fuit hæc: seu quod nux voce nocentū est:
Seu funes ta hominum sæpe quod ipsa nece.
- F**ama refert illam, & factura putamina flammæ,
Sacriligas ferro supposuisse manus.
- V**enerat ad prunas, cælumq; deumq; secutus:
Vos cum inquit cupio, prosiluitq; rogo.
- V**ritur accensis cratis super ordine prunis:
Non secus inuento quam Perilæ tuo.

Nux suberat: diui contraxit pressa cruorem:
 Visus est sanguis, qui modo succus erat.
Ex illo gemuit non ista vulnera luce:
 Atq; cadens cultros mollis vt agna subit.
Inde velut faciat memores nos numinis, icte
 Inficit vrgentes caesa cruore manus.
Si quis eam frangit, dolet ignem fracta subire:
 Odit enim, per quem fecerat ipsa nefas.
Pluribus vnde piū est crudā quoq; ponere mensam
 Ausa quod hac scelus est impia flamma die.
Adde quod hesterna soluit ieiunia lucis:
 Atq; sacra ex votis inchoat inde dapes.
Hinc templi ad postes puer illi clamat emaces:
 Hic vbi iuncta suo tollitur ara foro.
Phoebus igitur laurus, Veneri sua myrtus honoris:
 Herculis & decus est populus alba sui.
Et & Pallas honor viridis tibi ramus oliuae:
 Estq; decum matri tradita pinus idem.
Et Iouis & quercus, tibi sed syluane cupressus:
 Nux tua Laurenti, cedit sylua nuci.
Huic quoq; tutela est medicinae, causaq; facti
 Poscitur, vt solita est, det dea vela rati.
An quia nunc magno persaepe resolvimur aestu:
 Aereq; accenso corpora lassia iacent?
Sponde sua & veniant morosi crimina morbi:
 Phaebeusq; frequens praemia succus habet?
An quoniam herbarum est inuentor Phaebus & artis,
 Deq; huius lauro nomina diuus habet?
Vtraq; causa valet, sed si prouerbia spectes,
 Inquit in hac vulgus sic ea vera die.

Putamina
 na nuci
 in ignem
 iacere re
 ligio est.

Nux sa
 cra Lau
 rentio.
 feriae a
 roma.

SACRORVM FASTORVM

A estus ut hic vrat non longo tempore durat,
Dixit idem Antoni frigus is esse tuum.

C Sed nisi me fallunt pietatis noua tempora factis;
Atque suam cursum nostra carina tenet.

Vienna
à Cæsa.
defensa
est.

H oc quoque lucifero præstanti pectore Cæsar
Reppulit è teclis arma Vienna tuis.

O utinam partus bello cecidisset in illo:
Ne fieret rursus terror ut ante fuit.

Troph.
dantur
quæ fa-
culas vo-
cant.

S ed vaga per septem diffatur tibia colles:
Et prope erunt vulgus festa parentis ait.

P er fora, per vicos, et compita gaudia currunt:
Conuenit, et spectat munera turba sua.

Q ua data fax fuerat: succedunt pietata trophæa
Ex illa facule quæ sibi nomen habent.

A tq; ea honoratus propria in regione tribunus
Gestat: per certas distribuitque domos.

Tertia de cælo quum Aurora mouebit habenas:
Pestanasque suo fundet ab orbe rosas.

Vrna a-
quarii
occi.
Initium
autumni

H umidus auratam summittet Aquarius urnam:
Hac sed parte aberit, cætera clarus erit.

P uluerulenta suo quoque cursu desinit æstas:
Atque vna Autumnus cingere colla parat.

Nauita Delphinum quid frustra quæris in astris?
Totus enim, ne scis? mane latebat aquis.

Delphi-
nus occi.
dies plu.

Proxima lux austrum pluuium demittet ab antro:
Cum tonitruo multa decidet imber aqua.

Sol i vir-
gine.
Vigiliæ
assump.

Ingreditur solem rerum pulcherrima virgo:
Altera purpureo quum nitet axe dies.

Hæc eadem assumptæ præcedit virginis aram:
Atque sui causam syderis ipsa facit.

- E**rgo vno curru gemini vedtentur honores:
Donec ad amplexus hinc dea solis eat.
- P**ulchrior Erigone, Astrea quod iustior ipsa,
Quod Cerere, et iusta hæc cognita maior erat.
- S**olq; quod hac natus, sit virgo lucida Sole:
Solq; sua nitidus virgine matre micet.
- T**empla sonant, artesq; silent, lætiq; Quirites
Conueniunt signis, & fora marte vacant.
- G**arrula non vnum meditatatur tibia cantum:
Et magnæ plausus festa parentis habent.
- E**rgo illam pueri teneræq; rogate puellæ:
Ingenium victa Pallade nanq; dabit.
- A**rtibus illa fauet, bene curret pediline telas,
Placatam faculis si qua puella colat.
- H**oc quoq; qui tingit, qui lanam à pellibus aufert:
Qui pillam mollit: quæq; net axe, facit.
- V**os, & qui suitis pellentes frigora vestes:
Hoc agitis, doctas reddat vtilis manus.
- Q**uiq; facit plantæ noua vincula, placat et illam:
Crispino poterit doctior esse suo.
- H**æc Brontë Steropëq; roget qui imitatur ad ignes:
Quiq; opus exactum tentat Epee tuum.
- N**ec vos quorum opera ducuntur ad æthera tectas:
Tractate, inuita virgine saxa manu.
- I**lla maris stella est, qui poscis ab æquore merces:
Quiq; capis pisces, pisceq; lucra petis.
- I**nc suscepta graues ne fallant veta labores
Thura date, emptores ducat et illa nouos.
- V**os quoq; qui succos phœbeos traditis agris:
Thus date, nam medicas adiuvat illa manus.

Erigone
& alia
in figura
virginis

Megale
fia huc
transla.

Miner
uæ artes
virginis
dantur.

Tincto.
Pellipa
rii.
Sartores

Calceo
larii.

fabri fer
rarii.

Murat.

Mercat.

pscateris

pscuidg.

Aroma
larii.

SACRORVM FASTORVM

- Aurifi.
Vasari.
Agrico.
- Qui p̄ aurum tractat vocet hanc, cui pocula fingit
Terra rubens, iuncto qui boue findit humum.
- Molēdi.
Fornarii
Et reliq.
- Quiq̄ terit fruges, fruges qui durat in igne:
Et quos hic iam nunc dicere longa mora est.
Vera dea hæc operum est, sua dona facemq̄ petenti
Quisq̄ det, huic artem concilietq̄ suam.
Collētaq̄ palam curru stipe signa sequatur,
Excubet Et flammis, exululetq̄ puer.
- Puer ar
tes cla-
mat.
- Conuenere omnes, feruent capitolia cœtu:
Vixq̄ feri st̄reptus agmine pacat eques.
- Vesperī
ā ara cœ
li.
- Stant pueri, pariterq̄ viri, matresq̄, nurusq̄:
Ardua q̄ ad cœli carmina templa canunt.
Ecce sed intactæ reserantur virginis ora:
Tollitur Et longa pinea tēda manu.
- Thala.
discēdūt
- Pompa fit artificum, missus fremit ordine currus:
Deq̄ loco certant, impediuntq̄ viam:
Singula sed Marci regio se ducit ab arce:
A capitolinis excipiturq̄ tubis.
- In S. Io.
in mer-
cato.
Soluunt
ur rei.
- Collatisq̄ vna signis, gyro itur ab aras
Qua latus adiunctum, plana q̄, collis habet.
Solvitur Et carcer, spectat via sacra triumphum:
Scep̄trifer Et monitus pauca tribunus abit.
Densaq̄ confuso discurrunt agmina vulgo:
Certa nec his sedes forma ne sedis erat.
- Pars forā, pars arces, pars sacras occupat ædes:
Perq̄ vias aditum vix locus vllus habet.
- Iuerat Et ceram modo qui comitatus ab arce:
A tribus vt ferret virginis ante pedes.
- Munus
datur
Marię
noua.
- Ipsē noua redijt iam virginis æde senator:
Illum, prosq̄ viros, proximus arcus habet,

Interea cœtus simulachrum montis ab ara
 Excipit, atq; alijs publica mensa datur.
Ore fauent, comitum fertur ceruice redemptor:
 Fitq; via in multo puluerulenta loco.
Pone viri veniunt, nuptæ, et longo ordine matres:
 Quasq; torus cœlebs vitæq; sancta decet.
Fit mora, cœlestis de more lauatur imago:
 Teda fremit, vis est transicione loco.
Iamq; Titum spectat, iam sacra palatia linquit:
 Iamq; reuersurus per fora carpit iter.
Tempus erat bobus quo soluit aratra colonus:
 Lacq; agnus pastæ gramine matris adit.
Per loca diuersa Et per tot fora proxima summis
 Ventum erat exquilis, constiterantq; faces.
Noscere quærebam ritus: nox, clamor, Et æra.
 Terruerant animum, tibiaq; ipsa, meum.
Tunc ego te virgo quando præsentia nati
 Detinet, Et populi es nunc studiosa tui.
Da mihi tu dixi, qui de cœlestibus vnus
 Dux sit, Et ad festum me struat ore tuum.
Dicta sit vnde dies, quid tibia, pompa quid ipsa,
 Quid velit et thalamus, quæ modo turba vocat.
Faxq; quid alba petat, dicebam versus ad illam:
 Quum puer ex alto constitit ante pedes.
Eximui, pietas facilis tunc colligit alas:
 Atq; metum his verbis adtulit ille meum.
Sume animum vates, venio è cœlestibus vnus:
 Virginis ad festum te (vt petis) ore struam,
Viderat hæc nati successum, viderat orbem
 Lege reformatum, veraq; iura dari.

Epulæ
Region.

Lauatur
pedes
saluato.

Historia
a Jumpy.

Quum postrema timens, et nostris plenior annis,
Alma toro languens talia tristis ait.

Nate quid expectas? tollam te ad sidera caeli:
Saepe mihi dixti, sint rata verba precor.

Illa parens ego sum tibi quae connixa sub antro,
Quadrupes inter, vbera casta dedi.

Natus eras matri, me matre et carior vnus:
Perstat amor, causam cur quoque perstat habet.

Patris enim flamma capior, nati vror ab igne:
Plus tamen ipse vris: igne quod ortus eras.

Sorte mea gaudens, timeo cur tristia dixi:
Ille meus natus iam deus ille meus.

Omnia possedit, Ioue maior, maior et orbe,
Cum patre iam felix sidera summa tenet.

Christi
omnipotentia.

Tibique non vno victori ponitur ara,
Hocque noua cecidit religione vetus.

Quae regio in terra non plena est eius honore?
In toto fratrum vocibus orbe sonat.

Cognitus et terris, et caelo cognitus idem,
Aequore iam immensum nunc quoque numen habet.

Ergo tuam linques morientem maxime: tantum
Membra ne putrescent, quae peperere deum?

Vota
moriētis

At facias saltem, si stat sententia lethi:
Ne videam Stygij pallida monstra fori.

Vtque tibi, quando vitales reddimus auras:
Bissemi ducant funera nostra duces.

Hactenus, et medio sese sermone reliquit:
Estque illi in gremio languida facta manus.

Tunc viridem aeternis palmam fero iussus ab hortis:
Solatusque inquam, quod petis alma feres.

F inieram veniunt quum in nube ante hostia fratres:

Et circum matris se posuere torum.

Aposto.
in nube
venerūt.

I lla his attollens sese, & sua lumina, curæ

Sit vobis dixit: funeris ara mei.

I nde oculis cœlum aspiciens, lucemq; supremam,

Nate cape hanc animam quam damus ipse sinu.

H æc ait, et lapsa est, animamq; ille excipit vlnis:

Flere vetat, fratres conticuere rogo.

V allis erat, vallis vernas effertur ad oras

Pæana ætherij concinuere chori.

Moritur
vallis Io
saphat.

P almaq; præfertur, victricis munera matris:

Et populi strepitus invidiamq; tulit.

V nus & alter erat tumulo iam lucifer ortus

Pro matre & stabant in statione duces.

V ilit vt hoc natus, se ad patris lumina vertit:

Spectabat terras vt solet ille suas:

A tq; illa, o genitor duce te qua corpora sumpsi:

Et duce te regni qua mea scepra tuli.

Q uæq; tibi dixit, placet è tot millibus vna

De plebe en virgo mortua ut una iacet.

V rna tegit matrem, peperit quæ casta tonantem:

De me quid dicent, qui mihi thura ferunt?

P lura locuturum, non ultra est dicere passus:

Quum nato omnipotens sic ait, ipse suo.

A equa petis, verum duce me quia natus ab illa es:

Eripe tu fatum, tolleq; corpus humo.

Pater fi
lio vt ei
vitã red
dat con-
cedit.

V ix ea quã è gremio ille animã quã matris habebat.

Accipit, & me post aspicit, atq; refert.

N uncia qui tuleras: vitam quoq; redde parenti:

Ad bustum & pennis labere chare uigil.

SACRORVM FASTORVM

Dixit, & à dicto superum comitante caterua
 Ex alto illabens me quoq; pone venit.
 Pone venit radij venientem ignesq; secuntur:
 Cumq; tuba, arguto tibia adunca sono.
 Stabant mærentes, ceu dudum, in funere fratres:
 Inter quum hos natus matris ad ora sedet.
 Sederat & somnus pro morte intrauerat artus:
 Sopitam tangit quum deus ipse suam.
 Tacta caput tollit, tollenti hic oscula libat:
 Et simul è terris ad Ætra petamus ait.
 Ad Ætra petamus ait, nubemq; trahebat eundo,
 Iuncta suo summo tollitur alta polo.
 Admirata cohors corpus mortale per auras
 Suspicit, it radijs cinctâ sed illa suis.
 Qualis sole madens cælo diffunditur Iris
 Multicolor, nato cum duce talis erat.
 Sydera contigerant, quum matrem assumit euntem:
 Quodq; petis, festo nomina sumpta dedit.
 Qua patet Augusto totus concesserat orbis:
 Et iam Roma caput totius orbis erat.
 Quodq; triumpharat felix plaudente Senatu,
 Sextus ab illius nomine mensis erat.
 Atq; duci vrebant solènia thura quictannis:
 Suntq; triumphali tradita dona choro.
 Festaq; communes celebrabat tibia ludos:
 Publicus & populi per fora plausus erat.
 Vnus abest factò, venit nam sanctior ætas:
 Fertur in exquillas forma verenda dei!
 Quæ dabat Augusto præsens tunc thura Senatus
 Cæsare maiori transtulit illa deo.

Historia
 triumph
 hic trās
 lata.

Quaq̄ uehebatur victori pompa triumphi,
 Hac uehitur sacra, conspiciaturq̄ via.
 Flatur & horrendo dum fertur tibia cantus
 Traditur & priscus subsequiturq̄, chorus.
 Mos fuerat currus victorum ferre sub ora:
 Hosp̄ sequi plausu, pene videtur idem.
 Quod thalamus nuptæ torus est, et coniugis idem:
 Virgoq̄ quod mater, nupta, sororq̄ deo.
 Nomina fecerunt, velut his quia lectus Olympus,
 Quo deus assumpsit, continuitq̄ suam.
 Illeq̄ pro curru solēnem fertur ad aram:
 Vnde suum priscis fercula nomen erat.
 Huc similis medio spectatur machina templo,
 Qua stat iuncta suo conspicienda parens.
 Nulla triumphantum pompa est sine luce sacrorum:
 Conueniens castæ candida cera datur.
 Dixit: sumpsi animum, quum sic insignia quæso:
 Cur patriæ dixi nunc patris ista gerunt.
 Mos erat arma inquit, victorum ferre triumpho:
 Inq̄ hoc victrices his onerare rotas.
 Scilicet curatis argentea flumina ripis,
 Victaꝝ cum populis oppida lata suis.
 Cumq̄ nouis titulis montes, syluasq̄, ferebant:
 Telaq̄ cum spolijs in Strue fixa suis.
 Quæ quia non sunt, pro factis ista priorum,
 Nunc stipe collata, ceu simulachra, ferunt.
 Inter et hæc patriæ sic nunc patris arma feruntur:
 Iste dari antiquis ne videatur honor.
 Dixerat, adde etiam cur soluunt carcere clausos:
 Præceduntq̄ alba cur quoq̄ veste, mone:

Thalamorum
ratio.

Signa
principis

I bant ante rotas onerati colla catenis
 Tunc ait, & vinculis corpora capta duces.
 Res ut visa geri populo sit, carcere solvunt:
 Vestesq; candorem virginis inde gerunt.
 Dieta patent dixi, sed cum castissima mater
 Ipsa sit, & natus non nisi pura petat.
 Cur pueri clamant: lasciuasq; verba locuntur?
 Sæpe quibus faciles erubere nurus?
 Scommata dicebant Graij dicteria nostris
 Anteq; victores mos erat illa loqui.
 Qui dicebat Io miles, dicebat & illa:
 Grataq; erant, vedtus clamat virumq; puer.
 Dixerat, ante arcum sed cur sic fertur is inquam?
 In Capitoli inquit, mos erat ire iugum.
 I tur ad hunc arcum, sedet hic cum plebe senator:
 Tresq; viri, montis qua iuga cliuus habet.
 Facta patent: verum cur pura in veste sacerdos
 Illi molle rose ter lauat imbre pedes?
 Magna celebrabant veteres megalesia dixit:
 Prima deum quæ tunc festa parentis erant.
 Vir sacer inuictam roseacum veste Cybellen,
 Certaquin Almonis sacra lauabat aqua.
 Fabula detegitur, vera est Berecynthia virgo:
 Atq; dei magni magna reperta parens.
 Aera Corybantum vel tauræ terga Curetum,
 Tibiaq; in sacris garrula carmen erant.
 Pene quoq; hæc nunc sunt, non cessat tibia cantu,
 Tympanaq; & litui per fora carmen eunt.
 Visa quod esse eadem sunt his megalesia ludis,
 Nunc pro matre pedes natus in æde lauat.

Ridicula
laria scō
mata.

Cōserua
tores ad
arcū se
dent.

Cybele
in figura
virginis

A mphitheatralis sed cur non scena subitur?
 Nec uehitur recta subsequiturq; via?
C um soleat dixit, Spectacula mœsta referre,
 Conueniens lætis non erat illa choris.
L æuaq; non subijt, scelus illic nam omnibus æuis
 Fœmina pontificem dissimulata parit.
F œmina, dic postq̃ nunc huius facta locutus
 Cur sacrum illius non pede limen adit?
H æc ne eadem causa est? sic: quū mibi rettulit ille:
 Altera ab hac certe est, iureq; sacra patrum.
N on nisi Pontifices sanctorum sancta subibant:
Q ui quia erant casti, fœmina pulsa loco est.
D ixerat, aucta aderat plebs, sellā et prona petebat:
 Cur id agant posco, quum puer ore refert.
V t taceam virgo quum cœli sedit in arce
 Iuncta suo, superum turba quod ista facit.
P ax simulachra datur non parua uehentibus, illa
 Plebs uehere ut tandem sic videatur, adit.
D ixerat, & retro uestigia uertit imago:
 Cur quæro, quum sic rettulit ille mibi.
E st locus à Priscis Latronæ nomen habebat:
 Dicere Latronæ quem modo turba solet.
O rcus in hoc solitus fraudes innedere, & ipsos
 Sæpe viatores sollicitare metu.
A ra quoq; est nomen silicis de nomine sumpsit:
 Regius hic anguis funus, & horror erat.
H ac deus ut uectus, cessere pericula rerum:
 Priscaq; ne redeant monstra reuisit iter.
T ransferat: posito repetuntur pocula Baccho:
Q uærere conabar, quum mibi fidus ait.

Amphitheatrum
 nō intrat.

Arcum
 latronē
 subit ut
 pellat dæ
 mones.

Sunt ea si nescis, antiqui vina triumphis:
 De stipe collecta quæ sibi cætus habet.
Finis erat, subitis strepuerunt omnia flammis:
 Quæsieram, causam det tibi vulgus ait.
Interea solem virgo complexa serenum
 Fulserat, & cælo nobile sydus erat.
Restat ut admoneas quis nã puer ille sequenti est
 Luce, deæ templi qui canit ante fores.
Ille ego sum dixit, populo felicia posco:
 Hactenus: & visus effugit ille meos.
Turba erat in templo, stabat ante hostia currus:
 Ipsaq; erat plenis Roma videnda vijs.
Sæpe quidem vidi, cum vix foret ipsa suorum
 Ara capax, claudi liminis ære fores.
Cumq; nurus tantum tunc sacra admitteret ædes
 Crimina ne fierent, hinc procul isse mares.
Est tamen hic strepitus face multa, nocteq; tota
 Cum populo, & capiunt utraq; sella nurus.
CNox abit, orta dies festa est, saluete Quirites:
 Hæc ego, quum gyro cingitur ara suo.
Bræuia collatis manus est celeberrima signis
 Montis, & in multo tibia multa sono.
Curritur ante fores, puer est, siluere cohortes:
 Læta canit, noui, dux erat ille meus.
Dixerat, amplexus (mirum) simulachra dederunt:
 Suppliciter miseros plebe ciente sonos.
In diuersa ruunt instar mox fulminis ignes:
 Turba fugit, trepidi concutuntur equi.
Numina discedunt, lateranaq; pompa reuisit:
 Perq; aliam claudunt munera festa viam.

Pegma
 cū puero
 canente.

Salutta-
 tio simu-
 lachrorū
 in tēplo.

A era petebantur peplo, artificemq; rogabam
 Dona sagittiferi cras comes inquit habet.

T Ergo ubi transactis cessant tibia ludis,
 Soleq; erit toto stella fugata polo.

R oche coronatas cernes è limine lintres:
 Et clementinam feruere plebe viam.

Rocho.

A nte merum & festis saltari mane tabernis:
 Illis præficeris tu quia diue locis.

I taliaë populos ope nam tu tabe leuasti:
 Saucius hospitibus cura futura tuis.

N ec mala lædebant, quos tu sanare volebas:
 Atq; erat arbitrio tota sagitta tuo.

V iderat, extenso quum forte sagittifer arcu,
 Creditur hæc isto verba tulisse sono.

I am mea Roche tibi quia vis est, accipe tela:
 Dimidium & nostri numinis alter habe.

T radidit, atq; fides vt rebus deniq; fiat:
 Additur his telo lamina scripta notis.

Q uisquis es ediscas, quacumq; parabitur ara:
 Q ui colit hunc sos pes qui nocet æger erit.

H actenus, iste lares repetit, sua sydera miles:
 Occidit, è sinibus lamina sacra cadit.

P rotinus hunc lectis populi timuere tabellis:
 Factaq; vis diuis vna duobus erat.

C æptus & est socijs precibus, sacrisq; sub vno
 Limine, ceu geminum numen, vterq; coli.

A sseq; collecto plebs munera donat, & artes:
 A socio & causam numine Maius habet.

A nnua dona ferunt, exaudit dona ferentes:
 Plaga, quamq; gerit, corpora nostra leuat.

Sebastia
 nas &
 Rochus
 socii.

Est timor, est pietas, hoc cogimur, hacq; iubemur:
Ferte stipem quisquis, seruet ut ille suos.

Diciteq; hoc alio cum vulnere dirige ferrum:
A' populo & digitum contrabe diue tuum.

*Pegasus
incipit oc-
cidere.*

Nauita de ripa, si non erit ebrius, ipsa:
Pegase te pelago mane latere videt.

*Virgo
exoritur*

Exoritur virgo, dudum quæ sedit Olympo:
Cras vbi ad artificem mane rediuit opus.

*Octaua
assum-
ptionis.
Ludi fu-
nebres
ad Rotu-
dam.*

Quinta dies referet ab eadem virgine ludos:
Hic vbi dat titulos ara rotunda foro.

Fronde coronatæ tollunt pia busta columnæ:
Defuncti impensa ducta tribune tui.

Magna sed effertur mater spectate Quirites:
Vera illi octaua pompa fit ista die.

Liuidus ecce furit, tentatq; auferre feretrum:
Attamen audenti est arida facta manus.

It dea sublimis, resonat concentibus aer:
Dic age qui spectas, prospera semper ades.

Iuerit, & superum templo turrata sedebit:
Aerius ludo funera claudit eques.

Ipsa quidem Cybele est, tenet et Berecynthia templū
Quod tenuit, matri conuenit ara decum.

Relligio est eadem, clypeoq; armatur, & hasta:
Vtq; decet, victrix per fora ludit equo.

*Virgo
claudi.
& Salu-
imago.*

Sed quæ mane suos reserauit candida ludos,
Non secus ac natus mater in æde latet.

*Hirundo
abit.*

Nuncia quæ veris fuerat iam abscedet hirundo
Frigora nam Terei prima futura timet.

*Vinde-
mitor e-
mergit.
Nois h.*

Tunc quoq; de cælo tollet vindemitor astra
Bacche tuus: Nois sed tamen ante puer.

lius non
Bacchi
puer.

Potus erat genitor : fecerunt vina soporem :
Adiacet , & nudus nuda pudenda tenet.

De tribus hunc natis deridet turpiter vnus :
Texerunt patris mascula membra duo.

Vina soporq; aberant , miti quum mente duobus
Ille bene his dicit tertius exul erat.

Sic vt erat vitis sator ipse , & cultor agelli,
Primus , ad hos versus , dum manet ante duos.

Alter ait , pinguis ad fruges excolat agros :
Quiq; serat vites sedulus alter erit.

Hic dederat fruges , daret ille vt musta Tonanti :
Decidit ex vlnno : casus in astra tulit.

Bacche tuo puero coelum sic abstulit ille
Victaq; abit vero fabula vana suo.

¶ A' cute cui ferro trepidantia membra recedunt :
Ocia pell. paris cras iubet esse suis.

Bartho.
Apost.

Ossa lebes tulerat , sonat alta tactus ab ara :
Et populi digitos æneus orbe terit.

Vna sed huic pellem lux abstulit , altera vitam :
Et trahitur dubio numinis ara sacri.

Insula nanq; vndis pulsatur vt vna duabus :

Hæc quoq; sic geminos efficit una focos.

re coloratos diuus properabat ad indos :

Quo deus accedis ? pelle carebis ait.

Historia
de cute.

Contigerat , caruit , data pellibus ara reseditis :

Demptam humero pellem forte quod ille tulit.

Ante Coronidæ tenuit sacra insula templum :

Nunc cecidit gladio cui cutis , illa tenet.

¶ ertitur hinc ripis casa plurima nexa catenis :

E' queis saxa sua concaua fruge sonant.

SACRORVM FASTORVM

Molédia-
nariorū
feriæ.

Fronde coronatos vaga machina soluat a sellos:
Et iaceant scabræ, coniceantq; molæ.

Altera direptas nec tractet machina pelles
Ad sacra pelliparas dum vocat ara manus.

Puerorū
ludus in
côcha la-
pæda.

Sed petit æra puer, ludumq; in marmore miscet:
Atq; illum, causam qua tueatur, habet.

Soluerat is natam furij iam principis, aurum
Ille dat, ante pedes deijcit iste datum.

Facta puer reddit, proq; auro, calcibus æra
Impetit: inflexus sed tamen illa cupit.

Lucra dedere artes: lucro fit naufraga puppis:
Et lucro intentus vulnera miles habet.

Aduenit, adueniens iacit in caua saxa viator
Aera, chorus concha statq; paratq; iocum.

Flectitur ad prædam, prædonem crura laceffunt.
Pellitur, expulsi suscipit alter onus.

Aes avidum fallit, decepta est puluere dextra:
Læsaq; sunt tarda brachia tarda mora.

Ecce sed e numero Milui curuatus in vngues,
Alter habet, stantum clamor ad astra venit.

¶Exit in Aegidij lux hæc octava calendæ:
Febre, satus Phœbo quod facit, ille leuat.

¶Aut ego decipior, aut villice desinit æstas:
Proq; pepone locum ficus & vua petit.

¶Regia progenies positam Ludouicus ad aram
Cras venit, huic largum Gallia pone merum.

Scilicet huic seui qua balnea celsa Neronis:
Pro quo & Seruator qua tulit arma manet.

Templa feris surgunt, saxiq; operosa gigantum:
Conuenit & tantis regibus illud opus.

Æstas
desinit
penitus.

Ficus et
vua pe-
pones pel-
lant.

Ludoui-
co Gallo
rum Hi-
laritas.

Aucta fides illo fuit olim principe, cesset

Ne pietas, à quo qui venit, istud agit.

Thura tibi Aureli dant tempora quarta, sed imo

Hæc à mense decet te numerare tuo.

Lux oritur rebus moneo, non apta gerendis:

Quisquis es, hac curis oia pone tuis.

Non ea Saturni est, phario sed sydere nota:

Omen & à colli vulnere triste refert.

Huc mihi dis tulerat iuuenum de tempore partes:

Cur iubet accensos transilijisse focos,

Ergo cruentatum tulerant conuiuia collum:

Quam canimus, nomen lux habet vnde suum.

Functus erat tumulo, tumulo repetitus ab ipso

Vritur, exusti deijciturq; cinis.

Flamma quod hoc fecit, stipulis accendimus ignes:

Mensis at à iuuenum nomine munus habet.

Nunc capitolinum, capitis seu nomina quod fert:

Nec tunc in hoc laqueus seu quia colla, iugum:

Fronde suum saxum funes itaq; ligna coronat:

Ponitur & summo flebilis ara loco.

Effertur nodis plenum sine voce Pheretrum:

Non procul à spatio maxime Circe tuo.

Intuiturq; rogus: mæsto canit ore sacerdos,

Tristia dumq; canit, vincula flamma terit.

Indeq; quod tumulo diui fecere sepulti:

Disijciunt cineris quicquid ab igne manet.

Hinc redeunt, et dant capitis sub imagine panem:

Quisquis es, accedas: sportula numen habet.

Mos fuerat cæsi (morem Tobia dedisti)

Qualibet inueniunt condere corpus humo.

Decollatio.

Dies ægyptiacus.

Sacrum ad crucces.

Pheretrum cū laqueis.

Laquei reorum vruntur

Cinis spargitur

Panis eius in imagine impressus datur.

Venit ab hoc pietas, Et nostros contigit annos:
Atq; tulit socios, nominaq; ipsa dedit.

Imago capitis per fora i eius festo. Etq; in signe caput, fora circum Et compita diui
Ad sacra quod ducit, thuraq; festa docet.

Libitina capite si gna su spēs et caestu enulat. Quodq; suo tumulto caesorum corpora dantur.

Quum miserum socius de cruce tollit onus.

Libitina capite si gna su spēs et caestu enulat. Istaq; quod faciat sortitur nomina factum:

Auget Et inuentum subsequiturq; patris.

Libitina capite si gna su spēs et caestu enulat. Scilicet hoc artis de toto corpore perstat

Flamma nec exussit, pertimuitq; nefas.

Fœminaq; illud habet, seruatq; quod absulit ens:

Atq; illa tangit qua nocet ante manu.

Aedeq; Syluestri gemmisq; auroq; coruscat,

Inspectias, dices nunc quoq; magna loqui.

Nec minus à flammis crudelibus integer index

Creditur hic, quo inquit gentibus ecce deus.

Quare tu quoniam sacris es fama poctis:

Et ducis nostras ex Helicone deas.

Si mereo quæso premis o' qui crimina fando:

Cuius Et in manibus mystica lympa fit.

Claudis enim mensam nisi lucibus ipsa duabus,

Impediat celeres orbita lenta rotas.

Hunc mihi quem finis nunc tu de more laborem:

Quodq; instat, vates protege vatis opus.

Explicit liber Octauus.

SACRORVM FASTORVM
LIBER NONVS.

In hoc mense Septembri, qui Germanicus ob triūphum ex Germanis à Domitiano ductū, dicebatur: septimus numerus de anno Romuli verus, veri. r. verificatur in die septima: in qua deus ab opere in creatione mundi quieuit: quæ in hoc mense secundū aliquos fuit: in quo omnibus germinantibus idem sedit tanquam triumphator: quod sit verum: ante Romulum & Domitianum hic mensis septimus dicebatur dierum numero septimo, igitur merito sacer est. Tutela olim Vulcani, nunc Matthæi Apostoli.

Ræcessere duo gemino sub Cæsare menses
Et tenuit titulum tempus virumq; suum.
S eptimus à prisco tandem deducitur anno:
Et sua de numero nomina mensis habet.

Finitimis victor iam tunc requieuerat armis
Romulus: & fuerat factus in vrbe pater.
Respicit authores, simul et cum authoribus annum:
Indeq; de solio sic bene fertis ait.
Non sine mente deum, tumidum cum fratre per annum
Destituor gemino: lintreque ponor humo.

Romuli
consiliū,
de ordi-
natione,
sui anni.

A tq; hinc, ni vanum mihi quod Laurentia dixit:
 Lt cum illa nostras Fauſtulus inter oues.

F luminis in ripa nudi quod lacte ferino
 Creauimus, & Pici ſumpſimus ore cibum.

Quodq; armentorum cura pecoriſq; magiſtris
 Mox fuimus, & ſtudijs ruſtica turba tuis.

Ad maiora quidem ducebant munera diuiz
 Tolleret e' ſtipulis ſic ut vterq; caput.

Siue quod hoc fuerit, ſeu quod (ſi audita recordor)
 Auxerunt animum ſortia facta patris.

A grege ad hoc ſceptrum conſoſſus Amulius egit:
 Regnaq; depulſus me duce cepit auus.

Hi qui & campus erant, pecori et ſua pabula colles:
 Syluaq; , perpetuæ iam decus vrbis habent.

Roma
 ab eo cõ
 dita.

Mænia creuerunt, fratre inuidioſa perempto.
 Tamq; potens opibus quam quoq; Marte feror.

Arima quidem noui, reſtant mihi ſydera reſtant,
 Vincereq; hac hoſtes nunc quoq; parte paro.

Nam mihi promiſſum cum ſit certo ordine cælum:
 Quis vetet & noſtras ad tra decere manus?

Digerere ergo meum nil i fas ſit tempus in annum:
 Menſibus & numerum, nominaq; ipſa dare.

Qui quia non conſtant, & ſunt diuerſa ſecuti:
 Gentibus & varias obtinere notas.

Nume-
 rus deci-
 mus mi-
 litia ſua
 à ſe addi-
 tus.

I pſe licet decus ſit noſtris patribus ordo
 Hoc qui haſta & pilo rem gerit omnis eat.

Nec proprius noſtris ſed ſit Iatienſibus idem:
 Ramnibus, & ſibi quos Lucerus hoſpes habet.

Conſilio noſtro noſtrum redigantur in annum.
 Sitq; modus melior ſit meliorq; nota.

Mense grauis decimo se soluit fœmina partu:
Et totidem viduo permanet illa toro.

Annus
ex decē
mēfibus

Suntq; decem manibus digiti, numeri; recurrens
Principijs, decimus nomina semper habet.

Annus eat decimo (sic stat sententia) mense:
Singulus e' q; illis nomina certa ferat.

Est mihi quod genitor, Martis sit nomine primus:
Quodq; Venus dux est, inde secundus eat.

Hincq; duo in titulos cedant iuuenumq; senumq;
Pars quia consilium, pars quia bella gerit.

Cætera turba suum numerum pro sorte sequatur:
Nominaq; ex illo quisq; sed apta ferat.

Dixerat, T numerus septembri nomina fecit,
Est quod is ex ipso septimus imbre locus.

Septēber
vnde di-
ctus.

Sed si fama memor romani creditur annis
Fallunt nec nostras tempora longa deas.

Mensi etiam ambitio titulos huic repperit ipsa:
Quiq; det e' multis hos quoq; Cæsar erat.

Bis fera victa iugum tulerat Germania bello,
Et tulerat famulas bis sibi Rhenus aquas.

Quum, domus antiquum fecit cui Flauia nomen:
Cæsar ad adstantes protulit ista senes.

Tradita Cæsaribus duo sunt iam nomina mensum:
Scitis Germanos succubuisse mihi.

Neferar inferior (sic fas) Germanicus ille
Sit mihi, qui numero septimus ante fuit.

Septēber
Germa-
nicus di-
cebatur.

Assensere patres, cepitq; vocabula mensis:
Atq; suo lætus tempore Cæsar erat.

Morte recessit honor, liberq; tyrannide mensis
In numerum redyt dictus vt ante suum.

SACRORVM FASTORVM

Attamen annales si fas est spectare priorum:
 Ante ducem iliaden septimus iste fuit.
Sed quoniam numero deus hoc digesserat orbem:
 Atque illo sedit, continuitque manus.
Et quod lege sua stabat seruanda futura:
 Sancta quoque erat sacris septima die ta dies.
Vnde quod hinc nitidi fuerant primordia mundi:
 Pluribus hinc surgens gentibus annus erat.
 Septēber **S**it sacer hic nostro mensis (ceu debuit) anno:
 sacer est **S**eptima quod sibi lux inra quietis habet.
 septimo **I**nterea matres iuga vaticana vocabunt:
 numero. **H**ac fora qua expressis fons sua spargit aquis.
 Aegidio **S**eptimæ ad Aegidium quia peruenere calendæ:
 abbati. **Q**uarta bis ut coeptas finiat ara preces.
 vota pro **N**am cutis ex humeris sua cui direpta rubebat:
 febre sol **I**ussit quas illis terminat iste dies.
 uuntur. **S**ic sed munus idem det ut hæc orantibus ara:
 His det cum ambobus febris anihela locum.
Ite igitur nuptæ soluantur pectora voto:
 Oderunt tardas numina sæpe moras.
Dicebam, pariterque ibam quo templa subirem:
Qua via nunc celebris Iulia nomen habet.
Ventum erat ad ripam, comes it vestalis, ab anne
 Tollimur, hic placide dum uehit, illa refert.
Est ne hic velabri regio? si audita recordor:
 Nescio qua sese Roma uehebat aquis?
 Velabrū **H**oc quod ais dixit vetus est pars proxima Circo:
 nostri tē **A**rea qua prisco de boue nomen habet.
 pori. **T**unc in Auentinum uectabant corpora lintres:
 Ianiculi nunc est, quod petis anne, iugum.

Hæc quæ tecta vides ripa vltiore nitere:

Ante leues salices, cannaq; mollis, erant.

Qua; suburbanas veluti nunc cernimus ædes:

Frondebat lani vinea culta iugo.

Causa loci nunc est, quem nullum deteret æuum,

Iulius, a factò nomen honorq; suo.

Via Iu-
lia.

Mens erat hic ripas sublimi ponte ligare

Quo vehimur: fati sed rapit hora ducem.

Hæc ego, quum bibula linter nos ponit arena:

Aes damus, et templo continuamus iter.

Venimus ad portam, qua Saxia porrigit aram:

Longa; cum longa porticus æde patet.

Porta
S. Spūs.

Constituimus, specto pede nudo incedere matres:

Atq; fere à pueris corpora nuda geri.

Quæ sit causa rogo, votum sic soluitur inquit:

Atq; hoc soluendi debita causa fuit.

Ter sua farræ Ceres, ter Bacchus ceperat vuas:

Stabat & in misero febris anhela viro.

Historia
Aeg. de
febris

Aduocat Aegidium precibus, venit ille vocatus:

Quodq; hyemes dederant tres, fugat vna dies.

Fama manet facti, subeunt data templa: roganti

Quamq; olim terris, æthere præbet opem.

Enierat, dixi media deberet in vrbe

Ille coli, quum sic tunc mihi casta refert.

Ara fuit febræ, qua prisca palatia stabant:

In vaticano nunc manet illa iugo.

Inq; dei matris gremio est morientis imago:

Aligeri ex vero quæ Michaelis opus.

Maria
de febre

Supplicibus febræ quæ corpora numine soluit:

Quodq; illi diuus proxima templa tenet.

SACRORVM FASTORVM

Hic colitur, febrisq; aræ febris ara propinqua est

Quodq; illa, hæc populo dat quoq; munus idē.

Sic fuerat scite causam mihi forte locuta:

Quum subij templum, procubuiq; focis.

Hic, vt eram supplex, semustas lumine ceras

Fœminæum vidi poscere mane chorum.

Vertor, & vt tedæ causam cognoscere possem:

Vestalem quæro, cesserat illa loco.

Ergo sacerdotem sic vi prope in æde sedebat,

Facta rogo, placida quum mihi voce refert.

Rex erat, à rebus dicebat Gallia magnum:

Languit: à diuo quum prece poscit opem.

Aduenit: excipitur tecto, datibusq; recepto

Quum rex vt potuit lassus & æger ait.

Diue vides longus mea corpora feruor adurit

Criminibus veniam numina posce meis.

Ponitur ara domi, laticis libarat honores:

Aliger ad sacras quum venit ecce preces.

Fertq; facem, & scriptam cælesti voce tabellam:

Verba legunt, lectis in face sospes erat.

*Cælestæ
exustæ
luntur.* Scripta absunt, hinc fax ex ara poscitur ægris:

Et semusta sacri matribus igne datur.

Dixerat, adstantes dicto plausere loquentis:

Accepitq; datam quæq; puella facem.

Et mihi da dixi, quum sic ait accipe, cepi:

Laudauitq; meam tota corona fidem.

*Cætus
incip. oc
ci. matu.
Capella
emergit.* Mane erat, egrediens quærebam sydera, sensi

Oceani cœtum mergere rostra vadis.

Æurea quum coniux bis te Tithone relinquet:

Eriget ad frondes summa capella caput.

Hinc ubi tollet equos formoso lucifer ore:

Lucida Iordanis sydera tinget aquis.

Quæ venit exactas post nonas serior Eos:

Aspiciet læua te lco parte tegi.

Ex oriente die quum mane rubescere pontus

Cœperit: Phœbus fundet ab ore iubar.

Quo deus humanam sitiebat morte salutem:

De cœlo Crater aureus ortus erit.

Sancta faue sancto veniens vindemia musto

Hic est ad sacrum qui tua vina litat.

Ergo repellendum fuerat letale venenum:

De cœlo i dixit victima nate pater.

Venerat et toto fuerat iam nctus in orbe

Gentibus et leges, admonitusq, dabat.

Quærit in hunc liuor, nam quid nō quæreret ille?

Crimina: et infestus conscelerare manus.

Quum sic dicturus suprema in nocte parenti

Suppliciter tollit voce sequente manus.

Magne pater, nati precibus si flecteris ullis,

Iussa precor membris funera deme meis.

Aut si certa tibi sic stat sententia, suntq,

Morte voluntatis iura sequenda tuæ.

Hoc mortale mihi postquam sic debile pectus:

Et fortuna animo est ista ferenda meo:

Da precor humano sim fortis ad omnia sensu:

Constabunt mentis pignora firma meæ.

Dixerat, et torpor sacros grauis hauserat artus:

Salsus et in toto corpore sudor erat.

Stabat adhuc supplex, subiturus vi Isacus alta

Iussa patris, lapsus quum puer ora subit.

Iordanis

occidere

incipit.

Coxa leo

nis vesp.

occidit.

Crater

incipit

oriri.

Angelus

cū calce

Nate dea & dixit, sunt quando viriliter ista
Pro populo tandem fata ferenda tuo.

Iussa sibi placidus, non te tua crimina damnant:
Est aliquid morti crimen abesse tuæ.

Quare age, quo peragas mandata fideliter ista:
Accipe quo patiens iam bibiturus eras.

Accipe dicebat, Crateraq; porrigit aureum:
Porrector imperio functus in astra redit.

Fata subit, vicit, Craterq; exceptus Olympo est:
Angueq; depresso, sydera summus habet.

Arsto:
philax
oritur cū
pluuia.

Ursa tuus custos quoq; tunc sibi postulat ortum:
Siquaderit: fallet, mane serena dies.

Nanq; licet nulla Sol tellus lumina nube:
Fundat & è puro candidus orbe iubar.

Plaustro obscura suo, vehet alto nubila cælo
Cumq; illo ingentes exorientur aquæ.

Natalis
virginis.

Nox abit ad Thetyn, radijsq; Aurora rubescens
Nocte redit pulsa, lunaq; soluit equos.

Virginis intactæ venit natalis ad aram:
Virgine Pierides cingite fronde comas.

Dicitq; alterno cælestem carmine matrem:
Digna quidē vestro est non magis vlla Choro.

Hæc lux illa prius tenebras quæ reppulit orbis:
Quæq; poli populis mite retexit iter.

Ara sed erecta est, & plena fumat acerræ:
Quæq; moues supplex lumina cuncta nitent.

Quisquis ades bona verba refer, linguisq; faucto:
Vruntur sanctis dum pia thura focis.

Ipsæ deæ genius structos stat comptus ad ignes:
Fronibus & festis tempora cincta gerit.

De tribus hic nobis sacer est natalibus vnus:

Casta anno in toto sit dea culta licet.

Ver nam illi flores æstas producit aristas

Poma dat autumnus Pallada stringit hyems.

Ingens perq; orbē centum celebratur in aris.

Sint loca vt in terris omnia plena deæ.

Ergo tu Anna prius preciosas indue vestes:

Dum datur huic libum, dum madet ara mero.

At tu virgo tuos tili sydere cinge capillos:

Qua p̄ soles rosca veste nitere veri.

Tenascante dies felices intulit annos:

Ante quidem lux te prospera nulla fuit.

Te pater, immensum nobis, cum conderet orbem,

Viderat, e q; suo vertice virgo parit.

Quod nisi fecisset, de tot iam millibus vna

Digna parens nati nulla reperta foret.

Omniaq; antiquis perstarent mersa tenebris:

Et nisi nata esses, non deus ortus erat.

Salua sancta parens igitur, quæ viscere clausum

Quem sibi tam vastus vix capit orbis, habes.

Quod quia fecisti, genere vt videare deorum:

Principium gentis concinit ara tuæ.

Perq; dei series, antiquaq; sæcula voluens,

Semina, cognatos ducit ad vsq; duces.

Esse deum à magno quis nescit Dauide ductum

Quis neget Abramum Davidis esse patrem?

Isacus est illi: huicq; Iacobus: & huius Iudas:

Isq; Pharam genuit: Esromiumq; Pharus:

Hoc & Arus natus: satus illius Aminadamus:

Inde Nasum creat hic: Salmonemq; Nasus:

Liber' ge
neratiōis
Nominū
accomo-
datio
Abraam
Isac
Iacob
Iudas
Phares
Esrom
Aram
Aminad
dab
Nasum
Salmon

SACRORVM PASTORVM

Boon I lle Boeme tibi pater est, tu dictus Obetho:
 Obeth Iessus Obetho tuus: Davidis ille fuit.
 Iesse
 David V enit ab hoc Salomus, Salomo Roboamus ab ipso:
 Salomon Proximus Abia est: hinc Asa regna tulit.
 Roboam
 Abios V entum erat ad Iosaphum, sceptrum tulit huius Iora:
 Asa Postq; hunc, Ozia est, hic Iothamq; dedit.
 Iosaphat
 Ioram I sp; Acham genuit: Zachiam viderat ille:
 Ozias Editus hinc Manases: quo patre natus Amon:
 Iotham
 Ahas H unc Iosius sequitur: Iosium Iechonius, idem
 ezechias Extulerat fratres qui Babilone suos.
 Manases
 Amon T ralia Salathiel post hunc tibi regna, creatus
 Iosias Zorus ad imperium Salathielis erat.
 Iechonias
 Salathiel H uic datus est Abius, rem cepit Eliachus illinc:
 Zoroba-
 bel Rex fit Asor, magnum fit genus inde Sadus:
 Abiud N ascitur hinc Aches, natum subit Elias Achem,
 eliachim Iunctus is & nullo est Eliasare tuo.
 Azor
 Sadoch M athus it ex illo: Mathoq; Iacobus ab ipso:
 Achim Diuus ab hoc regni iura Iosephus habet.
 Eliud
 Eleazar I ura Iosephus habet, cum quo dignatus ab alto
 Mathan Nunc commune patris nomen habere deus.
 Iacob
 Ioseph N upsit enim huic virgo, placuit tamen illa tonanti:
 Virginis Teq; parit terris maxime Christe tuis.
 Mariæ
 Maritus R estat vt unde nota luci est, cur festa, canamus:
 Quæ sacra natali de tribus vna manet.
 Turpe quidem viridis sine pomis dicitur arbor,
 Nec, sua si segeti de fit arista, placet.
 Tolle gregi factus sordebunt septa: decebunt
 Nullaq; quæ in pratis gramina flore carent.
 G rata nec est vxor, nec, si est sine prole, maritus:
 Dixit enim his terram prole replete deus.

Ergo erat opprobrio infœcunda coniuge lectus:
Nec poterat templis thura meruq; dare.

Quum Ioachis Sterilis, cuius non vota valebant:
E templo mœstus rura petamus ait.

Historia
nati. vir.

Venerat ante gregem, viditq; hunc fœtibus auctum:
Quum sic me miserum, quam piger esse ferer.

Patris habet nomen taurus, matrisq; iuuenca:
Solutus ego à simili coniuge nullus ero.

Finerat: pennis sonuit quum protinus aer:
Vertitur, ante senis labitur ora puer.

Angelus
ad Ioa-
chim.

Atq; ait, ò felix vir, & ò felicior vxor:
Obuius vxori est si vir, & illa viro.

Aurea porta quidem est: sit vtriq; vt fama parētis,
Obuius vxori, qua patet illa, veni.

Obuius vxori vir venerat, illa marito:
Concipit hæc, placidas ille reuifit oues.

Iamq; resumebat nonum vaga Cynthia cornu:
Stat mare, stant venti, statq; serena dies.

Editur in lucem rerum pulcherrima virgo:
Riserunt aer, æquora, terra, polus.

Hinc est dicta dies, quæ cum non festa fuisset:
Qua patet idalijs area summa iugis.

Vox audita, dei matri date thura per aras
Turpe est natalem deseruisse deæ.

Viro scō
à cælo fe-
stum hoc
reuelatū

Nota. p̄ solenni sint vt sua tempora festo
Septimus octauo hæc mensis ab axe feret.

Dixerat hæc: multas quum demum veçta per oras,
Italiam petijt, templaq; Roma tua.

Ergo diu virgo, domini cum in mente sederet,
Aligero matri venerat orta duce.

SACRORVM FASTORVM

A tria complentur gaudet vicinia partu:

Qua; potest Annæ sedula dona parat.

Latona I lla enixa velut Phœben Latona iacebat:

in fi. An Læta sibi & natam vix peperisse putat.

na; m. tris vir. V idit vix hanc igitur, cælum sibi sumpsit & ignem:

Plena; sic coram est vaticinata deo.

A lite visa bono mihi sis, populo; sequenti.

Spes ò fœminei magna futura chori.

M ater aue tanto dignissima nomine, certos

Aetherio terris igne datura deos.

I .ura dabis cælo, terræ, & melioribus vndis:

Inq; humili magnum pectore numen eris.

I am video summo delabi nuncia cælo:

Sydere; ante pedes procubuisse duces,

M agne nepos salve: nos traheu pro labe perikis:

Maximus at tanti vulneris vltor erit.

V inces victe puer, tribus vna parabitur aras:

Atq; trabes populos ad tua iura novos.

Cybele i T imc te nata tuo cum nato Roma requiret:

fig. virg. Ex vero casta suscipietq; manu.

claudia. D ixit, & infantem promouit ad vbera mater:

Illaq; ab vberibus pendet, vt agna solet.

Q ua; aderat matri coram gratata canenti:

Fatidicis stupuit tota corona sonis.

E venere igitur, tot stant huic. empla quot astra:

Quotq; sibi gentes maximus orbis habet.

S tent licet, illa placent, quibus est hæc orta, iuuatq;

Dicere, in hoc ingens est dea nata loco.

S cilicet illius (visu mirabile) in auras

Parthum exosa, domus vulsa recessit humo.

Cumq; locis diuersa foret, titulosq; referret:
 Vltima picenæ nomina gentis habet.
Neue sequens ætas mendacia credat: Olympi
 Hac in nocte illam lambit ab arce iubar.
Sed via longa nimis: de ferro proxima dicta est:
 Ad quam bis senus ducit ab vrbe lapis.
Plebs venit, hanc niuea venientem suscipit æde
 Proxima & irriguis florida vallis aquis.
Parsq; deæ templo, pars graminis errat in herba:
 Parsq; facit folijs, pars sibi veste casas.
Sub Ioue pars durat: pars læta sub arboris umbra est
 Hos pita sunt alijs oppida iuncta loco.
Carmina quæruntur, sunt hic & pocula curæ:
 Grataq; producto gaudia nocte mero.
 ciliçet & mos est quû quis quoq; nascitur idem:
 Et causam plebs hinc cur agat istud habet.
 unt tamen hæc Annæ credant qui tradita prisca:
Qua Tyberis ripis vnda sinistra sonat.
 Ili quodq; dapes & vina ad festa ferebant
 Vina ferunt festa conciliantq; dape.
 icq; secuta suos plebs, quæ facit ante vetustas,
 (Verior hæc Anna est) facta priora probat.
Iancq; prece attollunt: & sunt ad thura frequētes:
 Cultaq; cum nata munera mater habet.
 inis erit, læti redeunt in tecta canentes:
 Perq; sonant medias esse da versa vias.
Iir sue lætenti, fit foemina læta canistris:
 Indeq; non emptyo munere rarus abit.
 ed cur graia sacris admiscet verba latinis
 Ara rogor: rursus ne roger ergo canam.

Virgo
 cryptæ
 ferratæ.

Missa
 græca in
 Tuscula
 no.

SACRORVM FASTORVM

- Attulit Euander (facti meminere priorum)
Attulit Alcides in loca nostra sacrum.
- Cumq; sacro magnos restulerunt oppida ciues:
Vnde notam tellus gracia maior habet.
- Ara suos ritus mutauit, lingua remansit:
A qua nomen adhuc plurima festa ferunt.
- Adde quoq; his, quoties pater est cū Cæsare ad arā:
Verba suo ritu graia quod illa canit.
- Hinc hac luce aiunt, solēni carmine sacrum
Vina peregrino fundere in æde sono.
- Nomina sed non dum fuerant data thyscula terrā:
Qui daret à Circe natus Vlyssis erat.
- Esse memor facti dum sic vult, grata vetusti
Vtitur authoris vocibus illa sui.
- Istaq; graiorum causa est nunc vera sonorum:
Prima licet moris possit habere notam.
- Pistorū
feriæ.* Functa sed externa es, causam dic musa latinam:
Munera pistorum cur sibi virgo petat.
- An quod vesta illis dabat olim munera flammæ?
Istaq; de flamma nunc sibi mater erat?
- An dea quod peperit populis ex æthere panem?
Ad sacra qui pinguis nomina verus habet?
- Festum
Iouis pi
storihuc
trāslatū.* Panem ex arce sua demittere iussit in hostes
Iuppiter? Et pistor nomine dictus erat?
- Si nos vera iuuant: si ficta expellimus aris:
Et volumus clara nomina luce sequi.
- Hæc arx illa fuit: pane huius vicimus hostes,
Pistorum et matri redditur ara deæ.
- Ergo coronatos huic Vesta remittat asellos:
Huicq; tegant scabras frondea ferta molas.

Quæq; refert multas operum mollita figuræ
 Tria Ceres cesset: massaq; ab igne vacet.
 Interea virgo sua sint vt farra colonis,
 Post modo quæ gyris aspera saxa terant.
 Effice pictorum superent in tempora fruges:
 Inde sit vt sacris hostia multa tuis.
 Lux venit, inferias hac poscit mane Senatum
 Gallia, Narbonis squallida morte ducis.
 Occidit armorum decus, & spes altera Martis:
 Pace tua, Cæsar qui tibi terror erat.
 Et potuit primis fera mors scuire sub annis?
 Mittre in Arfacidas nec sua tela manu?
 At saltem vitam sumptis posuisset in armis:
 Improba mors esses inuiciosa minus.
 Pegasus exequijs venienti luce peractis,
 Aequoris immisso pectore pellet aquas.
 Tunc quoq; de tæplo modo quæ pendebat hirundo,
 Desiuet duro frigora tota viro.
 Virginis ex astro, meruit quod candida partu,
 Phœbus abit, Libram suscipietq; rotis.
 Quæritis & tempus: qui splendet ab æthere terris
 Tertius hoc oriens lucifer, ipse dabit.
 Quæritis at non hoc: sed signi quæ sit origo?
 Ergo per hanc soluo musa feratur equo.
 Aæcus, & Minos, Rhadamanthusq; , alta silentiū
 Atria perdiderant, arbitriumq; fori.
 Atquæ perdiderant Michael celer illa tenebat:
 Arbitrium inq; animas, iuraq; nactus erat.
 In solio stabat, tunica formosus & alis:
 Cogebatq; umbras ad sua sceptrâ puer.

Inferiæ
 Adelphi
 ni, à sena
 eu fecta.

Pectus
 pegasi
 mane oc-
 cidit.

Hirundo
 abit sol 3
 libra.

Aæcus
 & Rha-
 da. in fi.
 Micha.

T otq; aderant ramis quæ t poma autūnus habebit
 Frondes quotq; solo proxima sparget hyems.
V ndi. p̄ concursu rumpēbant septa vocatę:
 Non secus ac nostra iudicis vrbe solent.
V ix poterat quæ sua reis, vix solucere lites:
 Copia iudicium sæpe morata fuit.
D emum quam ad stantis vertens se iudicis ora
 E' multis, qui aderant, manibus vnus ait.
N os numerare labor grauis est: ne candidè iudex
 Hic sit, age his turbis (nam licet) adde modum.
C rimina p̄dus habent, tenues nos dicimur vmbraę:
 Eleuet alterna corpora lance manus.
M ille licet veniant, peragentur crimina mille:
 Horaq; plus poterit, quam prius vn̄a dies.
I ma graues animæ subeant, sublimia puraę:
 Expectentq; alia, iudiciumq; rogent.
D ixerat, affirmat iudex, libramq; poposcit:
 Qui daret exacta Mulciber arte fuit.
I udicis accitus iussu (nam trusus ad vmbas
 Scabat, & extremis à Styge cinctus aquis)
P rotinus accedit, rēq; ipsum vt scdulus audit,
 Ordine quæ mandas efficiemus ait.
V ix ea quū æquato ferro sus penditur illaę:
 Naętaq; erat lances molliter vna duas.
A ccipit hanc miles: librant examina pœnas:
 Et citius dicto manibus æqua patent.
M illia cum veniant soluantur millibus actaę:
 Et data erant minima plurima v̄ra mora.
I usta deus vidit sint lances sydera dixit:
 Quatuor & totidem promicere notis.

Altera sed Boream subit, altera tendit ad austrum:

Deq; anno constat hac sibi libra die.

Cras eadem caelo noctes cum lucibus aequat:

Atq; sibi à facto nomina tempus habet.

Aequino]
Etia au.

Luce quoq; hac lanij's virgo cognomine quercus

Lancibus emptori praecipit aequa dare.

Laniora
feriae.

Praecipiatq; licet, manibus non illa sequuntur:

Et Stygiam vini fere merentur aquam.

Mitibus autumnus redimitus tempora pomis

Præparat alterno reddere multa pede.

Vinde
mia inci.

Proxima purpureos ubi vultus proferet Eos,

Et vaga nocturnos Cynthia soluet equos.

Ba'theus
in si. zon
æ virg.

Baltheus igne micat, si non tua Zona putatur

Alma parens, caelo cedat vt omne vetus.

Sumpta polo fueras, Thomas non credimus inquit:

Dixerat è sinibus decidit illa tuis.

Inspicit, & credit, capiensq; benigniter illam

Sume ait ò virgo, iecit & inde polo.

Iacta volat, nodosq; volans sibi colligit astra:

Aethere de summo nunc quibus illa micat.

Quæ nota spectabam sit luci danda futura:

Nomina quum elatae vendicat illa crucis.

Exalta.
S. Cru.

Ergo quisquis ades lustratus flumine viuo,

Præcipue hac debes procubuisse die.

Qua nocet Adamus, hac audax aruit arbor:

Illaq; obest culpis: ista cruore iuuat.

Paruit huic pontus: dulci mutauit amara,

Plantaq; ab Elysio mitia poma tulit.

Ista Iosephi olim manibus quæ floruit hastæ:

Regibus hæc sceptrum nobile pinus erat.

SACRORVM FASTORVM

- V**irga eadem Mosi est, anguis iam pendet ab illa:
Fortiaq; in noxas cornua semper habet.
- P**anditur in ramos sic brachia aperta Iacobo:
De Ceti Ionas sic sibi ventre redit.
- E**st eadem victrix: Caesar pro teste loquenti est,
Sæpe hac qui fesus victor ab hoste redit.
- F**ert **G**opem miseris, exaudit passa querentes,
Firmaq; in aduersis grande leuamen habet.
- S**ed vocor ad lucis nomen, curq; altera mensis
Alierius non est, altera festa dies.
- C**æperat Assyriam vi lento Cosiroa bello:
It Solymas, uincit, prædaq; ab hoste datur.
- O**mnia cum raperet, lignum rapit arce salutis,
Sumq; deus dixit si polus ipse foret.
- Q**ui mihi ne desit, tollam super æthera turrem:
Atq; polus demens hæc mihi, dixit, erit.
- D**ixerat: et cælo, scelere in sua dâna parato,
Educit turrem, par erat illa polo.
- A**ddidit huic gemmas, vocat idem sydera gemmas:
Solis **G** hæc, lunæ ceperat illa notam.
- S**ederat hæc inter, cruce sacra sextus **G** auro:
Iusserat atq; sibi thura, merumq; dari.
- M**ittit ficta rotis confusa tonitrua nimbis:
Sæuaq; consciissa fulmina nube iacit.
- T**alis in educta stultus Salmonæus arce
Constitit: iratum sustinuitq; Iouem.
- P**eruenit Heracli simulatum numen ad aures
Bella mouet: rapuit cum Ioue tecta suo.
- S**ydera deiecit, Solymis redduntur honores:
Suntq; deo forti signa recepta manu.

Cædroæ
superbia
ob lignū
Crucis.

Debita victori properatur pompa triumphis:
Qualis ubi in patriam signa Camille refers
Contigerat portam, portæ (mirabile visu)
 Protinus oppositæ se occulere fores.
Restitit attonitus, dum quæ sit causa requirit:
 Reddita de summo vox erat ista loco.
Pone tuos fastus, deus hac inuectus a fello est:
 Linqvit equum, nudo progrediturq; pede.
Facta cano, postes subito patuere, cruceq;
 Intulit: vnde tuos it pia Roma lares.
Nomen & ex illo Solymarum sanctatulis tibi,
 Hic ubi ob hoc titulos crux dedit ipsa tibi.
Ad loca stillabant preciosa opobalsama ligni:
 Inq; manu summi munera patris erant.
Isq; fuit populo solius monstrare quot annis:
 Vna quod Cæsar tunc facit ipse die.
Ergo quod ingenti Crux est elata triumpho:
 Miraq; dat: festi lux sacra nomen habet.
Interea, duplicis ne festi errore trahamur:
 Mensis ad hanc quoniam tempora quintus habet.
Huc ades, ante omnes quæ nos tibi hæc omnia Clio:
 Perq; vndam auspicijs dirige vela tuis.
Sic ego quum cytharam raptim suscepit, & illa
 Bis ve ter adimoto pectine docta refert.
Cum sibi September cum Maius posceret illam:
 Fronde virens Maius sic ait, ille tacet.
Bis sibi thus lignum, bis thus petit aliger illis
 Tædia ne fiant, vna det ara sacrum.
Altera Pontificis, crucis altera Cæsaris, huius
 Pontifici debent cedere thure foci.

Porta ex
 se claudi
 tur Ro-
 ma Hie-
 rusalê di-
 citur.

Crux
 Mai An-
 ge. septē.

SACRORVM FASTORVM

Quam mihi Crux festū fert, differat aliger aram:
Quāq̄ tibi hic tulerit: differat illa suam.
Ex illo duplicis ceciderunt tædia festi:
 Ille Crucem, aligerum sic colit iste suum.
Finierat, quoniam nouit me quærere uelle:
 Sint (scio) quæ lucis sydera poscis ait.
Ipsa quoq̄ è cælo, uelut alto cæcula ponto,
 Argo uela dabit sole ferente diem.
Tota nec exoritur nisi tantum prora profundo,
 Perpetua cælo cætera nocte latent.
Tempora, libarat laticem quum mane sacerdos
Quatuor indicit: sic ea nomen habent.
Mensem ut frenat hyems: ut uer compescit amorē:
 Luxuriæ autūnus: fastibus æstus obest.
Dicere quærebam, quum sic dea contrabe uelum:
 Carmine ne uertes non stata sacra tuo.
Ergo bis herbarum tanget quum summa pruina:
 Atq̄ bis hanc pratis auferet orta dies.
Igne molorcheus tollet leo mitior ora:
 Icarium longe destituetq̄ canem.
Sic ego: Et astabam (cui fas est) ordine sacris:
 Audio Tobie quum pia facta legi.
Ireque ad hæc castas mirabar mane puellas:
 Sensit anus, tremula me capit æde manu.
Atq̄ ait ad sacrum miraris stare puellas,
 Annueram, standi causa patebit ait.
An te noua ad tedas Hymenæum nupta uocabat:
 Liberat è præda forte quod ille nurus.
Conjugibus felix at nunc Tobia uocatur:
 Cur ipsæ Et causas ille uocetur habent.

Prora

Argo na
uis exor.
mat.

Qua
tuor tēp.
Leo exor
itur.

Leo ori.

Tobie
sacri ex
historia
eius.

G rata puer cari peragebat iussa parentis:
 Aliger hunc sed tunc qui comitetur erat.
 I ncidit in nuptam veluti fors ipsa iubebat.
 Cœlo illam vnde aiunt præcipiente darit:
 P erdiderat multos furijs agitata maritos:
 De factò comitem consulit ille suæ.
 I usserat iste capi piscem iam Tigris in vnda
 Q ui quoq; adhuc pueri cernitur esse manu.
 V re ait in thalamo iecur huius tutus abibis:
 Lisq; toro obstabit, nullaq; noxa tuo.
 H æc ille, hic supplex cum coniuge venit ad arã:
 Igne & aqua iuncti nuptaq; virq; manent.
 T ectum ex æde petunt, libant ad limina mella:
 Libarat iuncta est quum Venus illa viro.
 A edibus in medijs lati conuiuia ponunt:
 Exercentq; novos in face nocte choros.
 V enerat in thalamum: Piscis iecur intulit igni:
 Statq; torus, stantem suffiit igne iecur.
 Q uemq; tulit: nuptæ capiti supponitur ensis:
 A' puero huic. cœli crura lauantur aqua.
 C orpora dant somno, thalamo cū coniuge cōiunx
 Clauditur, affines funera mane parant.
 L ux oritur: sana surrexit coniuge sos pes,
 Fertur equo, nuptis nunc habet vsus idem.
 A tq; sacro assisunt libant ante hostia mella:
 Stant epulæ, exercent in face nocte choros.
 P onitur & piscis, capiti suspenditur ensis,
 Crura lauant pueri, factaq; vt omen habent.
 D ixerat, & fieri cum nunc sic cuncta viderem,
 V ine diu dixi: sic mihi fiat, ait.

Cerimo-
 niæ nu-
 ptiarum.

Viderat exactas iam quartus Lucifer idus:
Creuerat & fastis altera charta meis.

Lignipes effigies patientis stabat ad aram:
Forma sit hæc dixi, fratribus æqua suis.

Festū sti-
gmatum
nuncium
pæcis.

Roma tibi gaude cras, spe nisi fallimur ipsa:
Publica speratæ nuncia pacis erunt.

Arma duces ponent: cæsaq; in fœdera porcas:
Præbebunt placidas, accipientq; manus.

Tureicas Cæsar contundet in æquore classes:
Stabit & oppresso laurus ab hoste duci.

Eustach.

Tertia ab oceani quum lux surrexerit vndis:
Rursus ad Eustachij tendite vela deæ.

Illi vestra sacræ referunt certamina leges:
Atq; chorus plausus per loca vester habet.

Iudice ne careant procerum præsentia cavit:
Totq; ibi sunt Phæbi quot tibi Roma patres.

Pompei
columna
stratage
ma.

Idem forte dies monitor, vectorq; malorum est:
Qui pompeianam vidit in vrbe manum.

Mœnia nam incautis cinxerunt ciuibus hostes:
Poscitur & Clemens, diripiturq; palam.

Prima quidem dani facies fuit illa futuris:
Me miserum, quantum fecerat illa mali.

Ipsa sed irati quid non Iouis arma coercent:
Qua licet audaces siste columna manus.

Imminet a' tergo delicti pœna: videtq;
Illud, inuidito subsequiturq; pede.

Matth.
apof vin
demiat o
rū fest.

Protulerit radios oriens vbi crastinus orbis
Ibit & vt carpat mane viator iter.

Macte tuis vuis præ'um Matthee parabis:
Quas tulit incuruus corbifer ante lacus.

Nam seu iuncta tuo quod stat vindemia festo:
 Iura tui mensis seu quia frater habes.
Te sibi maturos stringit quum a vite racemos
 Vinitor, ad lintres, & sua musta vocat.
Dumq; secat, quoniam vicisti magne dracones:
 Efficias tutam te rogat angue manum.
Blanda nec ascribas culpæ tot dicta puellis
 Moreq; campano seria mixta iocis.
Sic capiti pictis Bacchus suscepta racemis
 Cornibus è summis det sua ferta tuo.
Egeris, èq; vuus ingens constabit aceruus:
 Deficientq; cadi deficient: p lacus.
Ne sit is ingratus Martinum, & te inde vocabit:
 Pinget & in multis nomina vestra locis.
Dimidysq; acinis, nigroq; alboq; notabit
 Signa dei, inq; aderis cura secunda dape.
Vlmis cincta tuo signabit nomine cellis
 Doliaz Martini dissoluenda die.
Interea passim tremulis currentia riuis,
 Feruida nudato sub pede musta fluant.
Plenaq; vt ad sacrum veniant Carchesia Baccho:
 Pressa ferax multos inquinet vna pedes.
Indè quod annales, reuolutaq; secula regum
 A te scripta prius febre leuare putant.
Sit grauis autumnus quauis, non æquus et auster:
 Indigeant scriptis corpora nulla tuis.
CVna vacat, sanctum lux consecrat altera fœdus:
 Curiaq; electos mittit ab vrbe patres.
Indixitq; diem, factisq; hæc tempora scribit:
 Iussit & e' stipula transfuisse focos.

Crux in
 vascaita
 lacu vo-
 cat vuus
 pingitur
 dimidia
 tis.

Legati
 pro pace
 soci' fuit
 vultus s.
 ostēdi.

V itæ causa ignis, superis vicinior idem:
Indeq; sunt luces, indeq; nata salus.

L æta hinc sæpe dies illo celebratur & ara:
Flamma silet: sanctis ponitur illa focis.

V ota iuues quisquis, facies spectatur ab illa:
Det; p̄ roga vt victas impia turba manus.

Zona
vir. occ.

vesp.

Ala fini

Sira cor.

ui or, ma

tu.

Spica

azimum

occi.

Q uæ patuit dudum, cras coelo Zona latebit:
Sol iuga flammiferis quum data demet equis.

A nte sed ætherius referet sua sydera Coruus:
Impelletq; alis mane sinister aquas.

A t lux quæ sequitur populis ostendet arista:
Atq; locus causam syderis huius habet.

Q uod mare, quæ tellus, natum de virgine nescit:
Legibus errantes expulit ille deos.

E sset vt alba focis non amplius hostia taurus,
Hostia de ligno languit ipse suo.

A t; vt erat pendens, pallentem sanguine solem
Fecit, & e summis cedere saxa iugis.

M eta aderat vitæ, velavit corpus arista:
Inq; sacrum cessit sanguis & vnda merum.

F ac̄ta pater vidit spicam formauit in astris:
Iussit & in matris virginis esse manu.

V t; p̄ce e sacro cepit sibi nomina missa:
Azimon à gratis sic quoq; nomen habet.

Bootes

exoritur

calistus

filius in

figu. Eue

et Adæ.

P osterâ lux orta est, sequitur sua signa Bootes:
Arctophylax hic est: et noua causa subest.

A nte nouos populos, primæ uaq; iura ferarum,
Eua saluiferi pars erat vna chori.

I ussa deus dederat, tunc hæc quam tangimus arâ,
Esto pudicitæ tu mibitectis ait,

D i c t a deus laudat: cui sic si fœdera seruas,
 Gloria fœminei nominis inquit eris.
 F œdera seruasset: si non ferus auferat anguis:
 C a s t a virum cauit: sensit ab angue nefas.
 C onscia per sacras errabat pallida sylvas:
 I un c t a viro: quum sic quo deus itis, ait:
 D ixerat exosus, cœloq; expellit ab alto,
 H i q; nefas pulsi per loca sola gemunt.
 Q u a q; licet nudi corpus, factiq; parentes,
 I s t a colo victum, quæritat ille boue.
 D amnantq; anguem: tandem post secula uicti,
 S enserunt fati vulnera prima sui.
 C orpora humus: formæ sublimis cætera mundus
 A ccipit acceptis sydera summa dedit.
 A r c t o s s t e l l a prior, sceleris dux prima, vocatur:
 Q u æ sequitur: custos altera nomen habet.
 Q u o d q; boue & plastro est vsus dixere Bootæ:
 P o l l u e r a n t a m n e s: siccus vterq; micat.
 C a u s a sit vt rebus, ferus anguis circuit ambos:
 C u m q; illis cœlum criminis author habet.
 C N o x a b i t, & p u l s i s A u r o r a r e u e r t i t u r v m b r i s
 E s t q; die's, tenebræ qua modo noctis erant.
 A t q; eadem diuis ambobus suscitât ignes
 P e r q; duas vna est lux sibi festa preces.
 Q u i s q; u e s, & d o c t u s, P h o e b e a d i c e r i s a r t e:
 I b u r a f e r h a c g e m i n i s f r a t r i b u s a r a d a t u r.
 N o s c e r e q u o p o s s i s: e x h i s q u i c o n u e n i t, e t q u æ
 T e i u b e a t c e r t i s t r a d e r e d o n a f o c i s.
 H i c m a t u l a m a d n o m e n, l o c u l o s g e r i t a l t e r e b u r n o s:
 E s t s a c r a R o m a n o q u a v i a i u n c t a f o r o.

Adamus
 et Eua
 expelluntur de
 cœlo.

Cosmo
 & Da.
 medico.
 feriae.

Hos venerere igitur, siue hæc seu discitur illa
Feceris à proprio numine diues eris.

*Tonsorū
catela.* P ræcipue his tonsor partes ferat ordine primas:
Cum medicas alias non vetet illa manus.

S cilicet illorum dextras, artemq; tuentur:
Rarus ab his nam qui non medeatur erit.

P ost faciunt cunctis succum vt bene tēperet herbas:
Et quod vix Phœbus Phillyridesq; facit.

C ur faciant à me sic vt decet, ordine causam
Q uæritis: in promptu est, vestraq; vota dabo.

I pse licet Pæon, valeat licet arte Machaon,
Siue satus Phœbo, siue Melampus erit.

A ut quoscūq; olim sibi Græcia docta tulisset:
Humana vsi omnes esse feruntur ope.

H i sed cœlesti quondam sibi munere freti
Siue ægros tangant: assideant ve toris.

V ulnera siue manu tractent, cogantq; coire,
Siue cicatricum tollere signa velint.

C orpora sanabant, & certo numine noti
Iam poterant meritis templa merere suis.

P lurimus ante illos ergo conuenerat æger,
Dant quod opus, dantes præmia nulla petunt.

H as modo nunc artes heu quā male sæcula tractant:
Quāq; male à cupidis inde petuntur opes.

V enerit, & visit, sequimur, quæ forte videbit:
Vt medicus dicat munera nolle: volet.

G ratus uterq; igitur multos releuauerat ægros
Fæminaq; hos inter nomine Pallas erat.

*Phœbus
contra
Cos. &* I ntumuit Pæan: simulatusq; ora ministri
Cæsaris, in fratres protinus arma mouet.

Exigit hic pœnas, Phœbus parat ipse sagittas:
 Cæduntur, media laurea cæde datur.
Pellimur è templo tunc Delius inquit, & arte:
 Et nato iratus præcipit ista suo.
Hostes nate vides mea spernere tela: feruntq;
 Templâ, horum in vigilem factus anguis eat.
Dixerat hæc illi, quum soluitur orbe coluber:
 Inq; aluum summo serpit ab ore viri.
Somnus abit, somno dederat nam corpora, surgit,
 Fit dolor, ad fratrum cum prece currit openi.
Venerat, ex aluo tortus deducitur anguis:
 Et Phœbi a' na'o fratribus ille datur.
In cruce virus abit, quantum Pæantius heros
 Ante tulit: fratres aduocat ille prece.
Protinus accurrunt: cruce quorum vidit vt alter:
 Putre, ait, est: celeri subsequitq; manu.
Maurus erat fundus hæs terni sorte sepulchri
 Pro sano huic sectum quod modo putre datur.
Aq; viro extincto nuper pes iungitur agro:
 Rem cano, nec dictis est dea vana meis.
Post ter vt hunc tetigit terq; illi carmina dixit
 Huic & opem afflauit numinis ore sui.
Vix admotus erat: quum qualis in arbore ramus,
 Hic coit, & gemino constitit ille pede.
Auctus honor fratrum est, nec corpora sola virorum
 Sanabant, ipsas sed quoq; sæpe feras.
Cura fit hinc medicis: genus hinc defluxit etruscū,
 Nobilium diuum conuinitq; notam.
Perstat adhuc: vatum custos decus orbis et vrbis,
 Pontificum geminum dum moderatur onus.

Da. ira.
scitur.

Domus
medices
ex Cos.
& Dæ.

SACROVVM FASTORVM

- F**acta manent horum iam nunc, semperq; manebunt
 Fratres dumq; sacri Pieridesq; manent.
- C**orvus
 exoritur
 phœbi in
 fi. Nois. **P**ostera mendacem lux promet ab æthere Coruū,
 Qua sacer est Crater, qua ferus anguis erit.
Forte dei iussu Noes deduxerat alnum,
 Mersaq; ab iratis terra madebat aquis.
An placata ira est dubitat dum numinis, vndæ
 Signa refer nobis, nigra dixit auis.
Dixit, & e' summa patefecit puppe fenestram:
 Illa hac egrediens iussa secuta, volat.
Sicca erat, in numero sed tecta cadauere tellus:
 Fit mora, Chaonidem tunc quoq; mittit auem.
Protinus hæc ramum felicitis gessit oliuæ,
 Serus adest Coruus, se soluitq; mora.
Ver erat, & lactens pallebat in arbore ficus:
 Quum pater huic iam me fallere queris? ait.
Es quod aquæ signo mihi factus per fide mēdax,
 Pœna tibi vt par sit, vere sititor eris.
Firmat dicta deus, senis & dū facta procurat,
 Fama hic cum multis sit tibi coruus, ait.
Dixerat: ille polo, qua Crater stabat & anguis:
 Fabula quo caderet, sydere sculptus erat.
- C**Luce quaq; hac quisquis, moneo, ne peste capillos,
 Ni cupis extrema sorde maderc die.
An sibi quod templi qui sunt ante hostia manes
 Iusta ferunt, fieri talia turba putat?
Cras sibi sed Michael superisq; imisq; benignus,
 Vnum de festis rite duobus habet.
Causa erit & facti, quare sibi quisq; cauebit:
 Puraq; præcedant tempora, vt ille iubet.

Pro de-
 functis ī
 cimate.
 caput nō
 lauatur.

Dedica.
 Micha.

Interea, quoniam sic tempora sacra iubebant,
 Altera distulimus huc tua festatibi.
Ense potens rigido, nitida quoque casside fulgens,
 Quando rebellantes pellis in antra manus.
Ne pars vlla vacet: quæ sint huic nomina festo:
 Cur ue premas monstrû: dū cano: dexter ades.
Notus eras: ponat sed qua tibi templa Sipontus,
 Postulat antistes, instituitque preces.
Nox erat, in somnis quum vox audita iacenti est,
 Garganus templi det tibi signa mei.
Adueniunt: vidit pater vt vestigia saxo:
 Hic locus est inquit: cernite signa loci.
Sacra parant: viui surgunt de marmore fontes:
 Itur ad hos, fusa redditur æger aqua.
Templa iugo posuit, tres illis dedicat aras,
 Nomen & à factò restulit ipsa suo.
Sederat in summo mundi fabricator olympo,
 Vidit iniqua cohors, indoluitque simul.
Sensit vt ausuros iuuenes noua crimina fratres:
 Atque gigantea bella parare manu.
Mandat vt expellat iuueni, celer induit arma hic:
 Enseque nudato, corripit altus iter.
Inque hostes pendet trepidosque in tartara trudit:
 Atque meret stygijs arbiter esse locis.
Quæque sub umbrâ Erebi deformat corpora, et arcet
 Pro nobis miles, bellaque dura gerit:
Mostrâ pede impellit, manus hastâ hæc altera læces
 Fert, alio est de queis reddita causa loco.
Tponitur huic templum, fuerat qua prata Neronis,
 Liminaque obrepens femina mane subit.

Scala ge
 nibus a=
 scendum.

SACRORVM FASTORVM

S cilicet Arfacidum cum horrerent vulnera patres,
 Hic vbi habes populos Appula terra tuos.
 C onueniunt, & si bello cadat impius hostis,
 Vrbe sua genio ponere templa vouent.
 A nnuat hic precibus, successit, vincitur hostis:
 Et Vaticano non procul ara datur.
 P atribus e multis vnus, quia victor auernum
 Ille habet, & iudex manibus æqua refert.
 I ussit vt ascendit genibus qui limina supplex:
 A' styge depressos crimine tollat auos.
 A ra nec hinc longe locat altera dote puellas:
 Si memini causas has quoq; musa dedit.
 T ertia cur calicē, et tollit cur signa relatum est:
 Q ua sua, qua piscis nomina vicus habet.
 H ac sacra cursores etiam sua luce requirunt:
 Nuncius est cursor: nuncius ipse puer.
 S cilicet ille deum: patrum hi mandata sequuntur,
 Sed colit ille polos, hos sua terra tenet.
 E rgo dapes ornant: curant & pocula latic:
 Causa patet: multæ est quod via causa sitis.
 V nde patrum quoties se fert argentea mensis
 Virga: dato est illis imperiosa mero.
 P ars putat officio quia Gallus præsidet illi
 Vina dari, hæc q; aliquem de dape verba loqui.
 S ancte vigil, cuius tibi nos sic turba sedemus:
 Scis quoniam referunt quam bene vina pedes.
 S ic tibi pons placeat: sic vrbs quas tradidit, ara:
 Sitq; tibi moles: tibia sitq; diu.
 A udeat & nullus besterna luce capillos
 Pectere: iudæus sic quoq; vicus amet.

Puellæ
nubunt.

Cursorū
feriæ.

Epulæ so
riorū &
ioci nu-
gæq;.

Quosq; equites celebras: quorum tibi gloria nomen,
 Sic referant laudes, accumulentq; tuas.
 S eptimus est mensis: tumet & vindemia, quaeso
 Sit nobis fragum copia, plusq; meri.
 H actenus, & plausu madidæ strepit ara coronæ:
 Votaq; concussa firmat ab arce puer.
 Q uiribus è mensis remanet mihi lucibus, vna
 Hieronymæ & sacro posceris ipse tuo.
 I tur in exquiliis, causa est quod conderis illis
 Apptior & non est ossibus vrna tuis.
 S cilicet est alijs vt mons ille altior vnus:
 Sic virtute pares præterisse soles.
 I nterea os triplex es tu quo magna locutus:
 Si placet ad ripam Tybridis inde refer.
 T raditur hic templū statq; hos pes dalmata templo:
 Hacq; tibi ponit debita thura die.
 H æc eadem mutæ lux præbet dona fauillæ:
 An quia Mors oculos cernitur ante tuos?
 A n quoniam nigri iudex præcedit Auerniæ?
 Illius hinc mæstis lanx sit vt æqua rogis?
 S unt tua mirantur qui corpora ves te carere
 Vestè quod es lusus facta sed esse putant.
 P ars ait es Syriæ quia soles passus & æstus
 Pars quia sic veniam tu petis ante deum.
 P urpura sed summi quoq; te contexit honoris
 Atq; tua alludens fert Leo ad ora manum.
 G essit idem tergo pro amisso pondus Afello:
 Et quanti officio nos docet ille fores.
 P ræcipit vt pietas, tuaq; vt prudentia cogit.
 Dosq; animi, & virtus pectoris illa tui.

Gloria
 nomē est
 dignita-
 tis.

Hiero-
 presby-
 ad Ripā

Corpus
 s. Hiero-
 ny. in tē-
 plo San-
 Mariæ
 maio.

Xenodo-
 chiū dal-
 maticū,
 pro defū-
 ctis sa-
 crum.

SACRORVM FASTORVM

Prosequerere certe rerum monumenta tuarum
Consilijsq; esset debita cura meis.

Omnia clara tuis sed cum sint acta libellis,
Vanum erat hęc causis carminibusq; loqui.

Restat, habes quoniam doctoris nomina summi:
Abstulerit musis te licet ara meis.

Hoc opus, **E**t mensis, quem nostro carmine soluis:
Perpetuo curæ fiat ut alme tuæ.

Explicit liber nonus.

SACRORVM FASTORVM
LIBER DECIMVS.

In hoc mense Octobri, qui Domitianus dicebatur, quòd in eo Domitianus Imperator natus esset: octauus numerus de anno Romuli verus, verior verificatur in octāua ætate futura: in qua omnes renasce-
mur, resurgendo, & à mortuis redeundo. Estq; igitur sacer mensis hic
apud Christianos illi ætati in qua domitis hostibus, & non ita creden-
tibus, à Christo iudicabimur. Tutela olim Martis, nūc Simonis Apost.

VAERITIS vnde notam præsens sibi
mensis habebit:

A' numero seruat nomina prisca suo.

Paruaq; subsequitur decimis data sæcula lunis

Et sua sortitus iura minora tenet.

Præteritisq; sui Martis, Venerisq; calendis

A'q; senum & iuuenum cōditione procul.

Tradita Quintili & Sextili tempora linquens

Septime ab octauo te videt iste loco.

Alteriusq; licet fuerit stimulatus honore

Ad data constanti pectore signa manet.

Nullaq; cura fuit: numeri dum nomine lætus:

Tempora cum titulo continuare ducis.

Antique
rum men-
sium se-
ries.

SACRORVM FASTORVM

Nam foret in precio cum gratia magna potentum:
 Altaq; Maies tas, claraq; fama ducum.
Horum facta sui possent vt scire nepotes,
 Querebant titulis secula longa dare.
Cæptaq; digestis hinc poni nomina fastis:
 Temporaq; ascribi, dis tribuiq; nota.
Sic datus Augusto, sic magno mensis Iulo:
 Hoc & erant digni posteritate legi.
Hincq; Titi frater, dominusq; deusq; vocari
 Dum cupit: ex illis tertia iura tulit.
Qui quoniam hoc ortus fuerat, quia victor in illo:
 Hunc quoq; constituit rebus habere suis.
Nempe triumphanti dederat Germania laurum:
 Et noua September nomina nactus erat.
Quum sic, natalis quoniam meus alter ab illo est,
 Iam sic et October Domitianus, ait.
Dicti aderant menses, sed neuter mansu in anno:
 Quod olim ante ducem, nunc quoq; nomen hinc.
At quia sacra cano veteres non qualia vates:
 Fas erit hic etiam munus vt inde ferat.
Expulerat fraudes deus huc demissus ab alto:
 Reddideratq; omnes rebus & ore suos.
Scilicet immanem monitu superauerat anguem:
 Authorem et sceleris legibus vltus erat.
Pertuleratq; odium, liuoris passus & arma,
 Pro populo occiderat victima vera suo.
Luridaq; horrebant victorem tartara regem:
 Atq; erat inuito viuus vt ante cane.
Tempus quoniam inquit, erit quo corpora vestra redibunt:
 Iudicij faciem sed subitura mei.

October
 Domitia
 nus oltm
 dicus.

E rgo quod illius Maiestas iura parabit:
 Et precium meriti maxima cuiq; dabit.
 O ctavo hic mensis nunc tempora debeat æuo:
 In quo nostra læuis corpora reddet humus.
C At sit ut octavis de cælo prospera cœptis:
 Et regat impulsæ per freta vela rati
T ollit clara polo prima se luce corona:
 Syderis & causam candida virgo facit.
I amq; parens axem formosa intrarat Olympi:
 Grandeq; in assumpto corpore numen erat.
D e folio quum sic superis ad verba vocatis,
 Natus ait: diuum cætera turba silet.
G audia (ceus par est) cœlestes sumite mecum:
 Muneraq; ad matris ora referte meæ.
H æc est illa suo quæ implevit numine regnum:
 Quæq; vetat nostras sorte vacare domos.
Q uod modo pollicitus sum, cœlum maxima cepit.
 Et regina manu debita sceptrum tenet.
R estat ut imponam capiti de more coronam:
 Quam ferat e' summo conspicienda polo.
A tq; nouem quoniam cœlum patet orbibus orbis:
 Quâlibet e' gemmis splendeat illa nouem.
S ederat illa loco, cepit quum e' sole coronam:
 Et capta tales edidit ore sonos.
V t taceam ante chaos quod tu cum patre sedebas:
 Quodq; mihi e' multis millibus vna parens.
Q uodq; in me nato tu mater cognita virgo:
 Quod duce te dicor morte piasse nefas.
V ana Ariadneæ fiant ut signa coronæ:
 Fabula quæ ignaros prisca fefellit auos.

Corona
emergit.

Corona
Ariad-
næ in fi-
coronæ
virg.

SACRORVM FASTORVM

Accipe caelestis iam praemia debita lactis:
Sitz tibi solis tota corona mei.

Quae, quoniam ille noue mundi terit orbibus arces
Digna quibus sola es: iter tibi terna micet.

Dixit, & imposuit capiti vix ille sedentis,
Quum quot erant gemmae tot micuere faces.

*Corona
dñe ora
tiones
puellaru* Ex illo & facti sint vt monumenta, puellae:
Huius habent vitreas religionis notas.

Ecce polo octauis modo quae splendere calendis
Ceperat, Aurora tota sequente micat.

*Grues
apparēt.* Ipse sed agrestis videt hanc dum mane supinus
Et quae sint secum tempora forte putat.

Strimoniae cinxere grues longo ordine caelum:
Ostendit clamans, continuatque manum.

Atque dies inquit iam sementina rediit
Haec tenus, & iunctos increpat ille boues.

Francisco Altera post primam lux latas lumine terras
Sparserat, & rebus non color vnus erat.

Ad sacra poscebat patefacto limine diuus
Thurax deus plagas cui dedit ipse suas.

Inque vicem tenerae properabant mane puellae
Qua petit irriguas pensilis hortus aquas.

Sive quae instar in his frons stigmatis ipsa rubebat:
Quod prius a fixo numine sanctus habet.

Vulnere seu sacro circum manante cruore
Huic quod corpus hyat flos vt hyare solet.

*Flores
quos Ca
riophil -
los vocat* Quaelibet ex illis flores ponebat in horto:
Graia quibus gratae nomina frondis erant.

Quodque insunt sanctis radiantia vulnere plantis:
Apta erat haec herbis arboribusque dies.

Tempora hæc olitor, hæc obseruabat arator.
 Ille olus ut ponat semen & iste solo.
 Hoc & qui ramum ramo, ingeniosus adoptat:
 Arboribusq; infert poma aliena facit.
 Quæribas cultos referebant semen in agros
 Et iuga portabant, durasq; aratra boues.
 Verbaq; erant vulgi: Francisco semina mittor:
 Atq; illa optabat condere arator humo.
 Mane erat, et diui stabant, solennia templo:
 Cum face erant flores & senis ante pedes.
 Ingreditur sacrâ ille adde & prope limina sancta
 Sparsus aqua accensos constitit ante focos.
 Liba sacrum dederat, tauros adiungit aratro:
 Perq; novos sulcos semina lecta iacit.
 Dûq; iacit, cupidus segetis sit læta precatur:
 Perq; novos sulcos prospera verba refert.
 Inde hac ruricolas affatur voce iuuenos.
 Pergite sementis vota peracta dabit.
 Plena coronatos tunc ad præsepia sistam:
 Sentiet & nullum vomere vulnus humus.
 Sic ait: & demum post hac semente peracta
 Gaudet, & agricolis ocia bobus agit.
 Cum tamen ante Ceres fuerit dea prisca colonis:
 Terraq; queis semen vota q; certa dabant.
 Postulor huic vsus dederit cur talia, frater
 Et mendicatum cur petit ore cibum.
 Optant quodq; alij, tantoq; labore paratur:
 Aes cur ille putat tangere triste nefas.
 Cuncta canam; mons est, veteres dixere Lauernâ:
 Turba lauernicolas nominat vnde patres.

Plátatio

 Infitio
 Seminã
 di diligẽ
 tia.

 Prouer-
 biũ agre
 Et de se
 minibus

SACRORVM FASTORVM

Et Specus hic ingens: vas tumq; recessibus antrum:
 Vixq; homini rupes, vix ad cuncta feris.
Inspicias saxum præcinctum horrentibus umbris:
 Inspecto, a firmes numen inesse loco.
Hoc pater incoluit, festum prope culta ferebat
 Ara crucis, quum sic supplicat ante deum.
Si mihi pura fides, tua si mandata secutus:
 Te vt venerer, supplex hæc pius antra colo.
Sis licet immensus: sim quamuis ipse pusillus:
 Da deus vt plagas sortiar ipse tuas.
In prece sic fuerat tendens ad sidera palmas:
 Quum subito ardentes promicuerunt faces.
Suspicit, huic genius: Seraphim sacra nūcupat ætas:
 Quum sic, vnde senex nomina cepit, ait.
Ille ego sum cuius te transformabis amore,
 Vt transformatus vulnera nostra feras.
Signifer atq; meus terrebis numine manes:
 Sancta q; eris nostra tu quoq; cura foris.
Non tibi certa domus, non æris diuitis vsus
 More auium optati sorte fruere cibi.
Quum libet agricolis demittes æthere nimbos:
 Et poteris nubes voce fugare tua.
Inde tibi ad sacrum florebit vinea nostrum:
 Quūq; voles per me facta erit vnda merum.
Dixit: eratq; deus, tremuere cacumina montis:
 Visaq; erat patris lambere flamma caput.
Vt poterat, spectat pectusq; alasq; loquentis
 Atq; deum agnoscit, signaq; certa dei,
Inde suum passo summittit corpore vultum:
 Mira cano, quino vulnere scriptus erat.

Christus
 in figu.
 Seraphi
 loquitur.

Quales mane noui, sole ingrediente fenestram:
 Se radij effundunt: impediuntq; domum.
Haud secus ipsa dei ligno exorientia fixi
 Vulnere, tunc artus impediere viri.
Numinis his tactus stabat patientis imago:
 Ictus perq; manus pectora perq; pedes.
Festa quod ergo senis prope sementina petebat
 Semina: quod uiuit fruge, latetq; deus.
Quodq; dei ille esset lethum pia forma ferentis:
 Corporeq; hæerent vulnera, vt herba solo.
Vt decet, agrestes sibi rem traxere minores:
 Pro Cerere & terra dant sua iura seni.
Atq; suis sulcis quum semina mandat arator:
 Da pater his auctus, proueniantq; rogat.
Tempore de hinc imbres veniant & tēpore soles
 Anteq; dum serimus sit sine nube dies.
Atq; ubi iam foeti fuerint sementibus agris
 Spica sit his pinguis, luxurientq; minus.
Sic sed vt ipsa seges, procul à rubigine crescat:
 Dumq; hæret nullo procubet vsta gelu.
Verbaq; quæ antiqui dicebant ante colonis
 Addit, & huic melius tradere farra putat.
Sacraq; quod Cereris fuerant communia Baccho:
 Vndam quodq; nouo verterat iste mero.
Proxima subiungit, fac vinea certet aristis:
 Calcatisq; uuis plurima musta fluant.
Fecerit uua merum, complebunt horrea messes:
Quæ petat inde tuus dona minister erunt.
Area qua diues, diues vindemia fiet:
 Vsq; licet poscat, tempore vota feret.

Sementi
 na, à Ce
 rere huc
 trās lata.

Dixcrat, euenit, tutela fit ille colonis:
 Pauper erat, ne sit, dona rogator habet.
 Temporeꝫ aut agris errat, datqꝫ area fruges:
 Aut quacūqꝫ lacus feruida musta tenent.
 Aut fora inops intrat: illustratqꝫ aliena per urbem
 Limina, & obliquo postulat ore cibum.
 Et modo habet peram: modo onus tū ducit a sellū:
 Res aut poscit emiricum minus æra petat.
 Scilicet: ære emptus deus est, corrumpimur auro:
 Hincqꝫ nefas nummum tangere tris te putat.
 Vnde sed est habitus, quis cinctum repperit ipsum:
 Cur ne illis velent vincula rara pedes.
 Quid ve breuis tonsura, tegat cur summa cucullus
 Cur nota versa placet, vitæqꝫ parca, canam.
 Venerat hinc ætas, animus, moresqꝫ iuuentæ:
 Vanaqꝫ nec curis tempora certa suis.
 Seu superis visum sic, ut sua sacra iuuant:
 Seu quia non alio sydere natus erat.
 Confusæ tæctus vitæ, morumqꝫ pudore,
 Pectore concepit numina sacra suo.
 Atqꝫ deo plenus populos urbescqꝫ profusus,
 Deseruit celeri patria tecta fuga.
 Dum fugit inquit: opes sunt nobis causa malorum:
 Diues erat pauper maluit esse deus.
 Contigerat sylvas, semotaqꝫ lustra ferarum:
 Ergo quæ lædunt, abijcimus ait.
 Corporeqꝫ imprimis preciosus cedat amictus:
 Quicquid & ad cultus criminis ante fuit.
 Causa mihi erroris deponite vincula plantæ:
 Itaqꝫ iam nudi per loca nuda pedes.

Fratres
 minores
 æs nō tā
 gunt.

Regulæ
 minorū
 origo.

Quisq; vagi circum funduntur colla capillæ
 Tempora sint circum parua corona mihi.
 M ore meo agresticapiti tollatur amictus:
 Tortilis in nodos cingula funis eant.
 N e ue mihi possit nomen quoq; voce nocere:
 Dicitus Ioannes non ero, francus ero.
 E t quia mensa trahit: trahit & nos potus ab ara:
 Nota sit vt primi sic quoq; causa cibi.
 P ræbeat herba dapes, currentia flumina potum:
 Antra domum, Studium sydera, saxa torum.
 D ixerat: & lætus paucis viuebat in antro:
 Ordinis & factus causa minoris erat.
 Venit in exemplum: ceperunt iura ministri:
 Inq; habitus toto corpore sanctus erat.
 S ic mores venere pij: sic sydera curæ:
 Hac via ad Elysium lege reperta fuit.
 Q uo fugit heu, ritus: mutarunt sæcula factum:
 Peneq; secessit sanctior ille furor.
 S cilicet & longo pietas corrumpitur vsu:
 Moribus & sanctis longa senecta nocet.
 N am quibus ab, fuerant soleæ. satis ante salignæ:
 Molliter in plantas rursus aluta redit.
 E xquiruntur opes, & equus, torus vnus et alter:
 Atq; placet rerum commoditate frui.
 A era manu tangunt, paupertasq; illa recessit:
 Si placet, ad fratres iam precor illa redi.
 D icta quoq; ipsorum patientia filia fratrum:
 Hei mihi, quam raris nunc habet illa patres.
 S ed quo culpa ruis: iam mos, reuocatur et ordo:
 Numineq; hoc factum credimus esse dei,

Corru-
 pta mino-
 rum re-
 gula.

Resto re-
 gulæ
 Cappuci
 nos vocat

S tant pede, sed nudo, lana fit acutus amictus:

Atq; placet squalor, tectaq; plena situ.

M ensaq; sunt frondes: potus quasi fluminis undæ:

Et mendicatus, panis in ora cibus.

V asa rubens tellus: hirsutæ stragula pelles:

Nudaq; arenosi fluminis vlua torus.

L iuor & vt latret, reuocata est vita minorum:

Grataq; principibus, numinibusq; manet.

Pleiades
ori. au-
ster flat

C Hinc vbi iam radios Hyperion ducet ab undis:

Aureaq; igniferos ad iuga iunget equos.

I psa licet pluuio lux humida palleat austro:

Pleiades vtq; micent non tamen imber erit.

C Ast vbi iam plenif: veniet lux vltima nonis

Idibus & non dū fulserit orta dies.

Vēti mu-
tantur

aspera i
mari fit
hyems.

Innūda-
tio Tybe-
ris nec

dlis par-
cie.

M ane deum matris cælo exoriente corona:

Cuncta quibus subsunt, agminibusq; petunt:

F latibus æolij mutant sua limina venti,

Quisquis es, in portum qui mare findis, abi.

I lli vt mutantur, sic mutant æquora fluctus.

Nec facies horum est vna, nec vna maris.

C Qui capit a nonis venientes lucifer idus,

Hunc Romane caue, fluctibus ater erat.

S iue quod exceptis iratus sordibus, amnis

Intulit vltices in loca nota manus.

S iue quod hesternis veniebat ab imbribus auctus:

Lux erat in fatis hæc quoq; Roma tuis.

S cilicet in proprium conuertit cornua vulnus:

Deucalioneis ille superbus aquis.

E rgo per arua furens torrente potentior omni

Turgidus epotis magna sonabat aquis.

Cum stabulisq; pecus, sylvasq; & saxa traherat:
Vorticibus densis flexus ab amne latus.

Tectaq; deiciens, per templa ruebat, & aras:
Agmine damnosus fluminibusq; ferox.

Atq; deo inuito, cæloq; iratus, & vrbi,
In multis æstu trux erat ille locis.

Illaq; mugitu implebat, terrensq; fugansq;
Liber vt in septis taurus arena tuis.

Pars pede, pars celeri quærebat cedere cymba,
Pars sua clamabat, mersa quod amne domus.

Puribus heu colles, & culmina tecta fuerunt:
Aedibus obsessis vel via pontus erat.

Pro populo pisces tractus habuere viarum
Fasq; erat in media lintribus vrbe vehi.

Interea, superante suis incur sibus amne,
Gurgide ab iniecto diripiuntur opes.

Alta quidem quondam vix duro victa sub hoste
Roma, per excidium tam fera damna tulit.

Talibus Acacides, conuersa viribus hasta,
Oppressit phrygias ad Simeonta manus.

Deniq; diffusas sibi ripa coercuit undas:
Additus & fastis lucifer ater erat.

More tuo excessus tulerant iam Nile tabellas:
Alteraq; in roseo venerat axe dies.

Quum modo quæ cælotulerat radiantia Cetus
Rostra, sub æquoreas illa ferebat aquas.

Tertia vbi aspiciet prono fugientia mundo
Sydera, res radijs restituetq; dies.

Pomifer autūnus spatio se diuidet æquor:
Par & præterito quod venit illud crit,

Os ceti
occi. ma
lutino.

Autūni
medium.

SACRORVM FASTORVM

Aries
occidit

CDux quoq; lanigeri gregis illo tempore caelo
Cedet, & Oceani vellera tinget aquis.

Creatio
Pauli. p.
m.

Quā bene Roma tuus ceu missus ab æthere pastor.

Tunc & commissas sanctus habebit oues.

Scilicet vt lassis posset succurrere rebus:

Pro grege iam pridem numine lectus erat.

Nam vix grande senex penetrare intrauerat: inde

Reddita quum vox est, vrbs habet alma patrem.

Atq; mora optatis nocte est non amplius vna:

Amplius amissas ne quereremur opes.

Ergo suos currus Phœbus properantius egit

Gaudiaq; ad rerum præcipitauit equos.

Auctus
ab eo Se
natus.

Cernite iam dignis quā nunc tribuantur honores

Paceq; Materitas quā quoq; magna redit.

Nempe tuus titulus rerum est mensura tuarum

Ocia dum terris, ocia reddis aquis.

Paulus
græce
quietus
dicitur.

Fratribus è geminis hinc Paule es Tertius idem:

Nomen & hic, claues tradidit ille suas.

Nillus enim poterat moderantius æquore tanto

Ad portum Cymbæ tradere vela tuæ.

Domus
digna pō
ari.

Te penes imperij diuini cura manebit:

Hæc tua digna domus frena tenere manu.

Cœlesti. interea mente hæc dum sancte gubernas:

Et te Roma decus sanguinis esse putat.

Felix terra diu, serum te cernat Olympus:

Natalemq; tuum nunciet ara frequens.

Sol in
scorpioe

Ididibus è toto restant tres ordine luces:

Scorpius & media de tribus optat iter.

Tristia deflebat Pharios Iudæa per agros:

Vera canam, dictis fabula nulla meis.

Fas ut erat magnos deducere monte capellas:

Atque humiles reges tunc habitare casas.

Fortes greges viridi pascebat gramine Moses:

Rureque mulcebat carmine doctus oves.

Ecce polo rutilas vidit descendere flammās:

Inque ipsum labi, conuoluitque rubum.

Augur erat: quercus sic ut recubabat in umbra:

Surgit humo prudens, prodigiumque notat.

Proximus accedit, spectatque, stupetque, videndo:

Siste gradum subito quum facis ignis ait.

Siste gradum repetit (flamam prope venerat ille)

Sacra deo, hæc nudo est terra ad eunda pede.

Constitit admonitus, soluitque hic vincula plantis:

Fitque prope, at vulium tendere flamma vetat.

Quod licet in gremio frontem deponit, et orat:

Quodque petis dixit, te rogo flamma mone.

Tunc ea scis inquit, mea plebs Nili errat in agris:

Tuta sit ut per te regis ad ora veni.

Dicque deum timeat, dic nostris consulat aris:

Summaque sit populo parcat ut ille meo.

Molliteris dictis iuga sint mihi proxima templum:

Thura quibus flammis, et bouis exta dabis.

Finierat: signum uerus da credat ut inquit:

Dic ait, in dextra quid tibi: uirga refert.

Proijce: proiecit, proiecta exiuit in anguem:

Accipe ait, cepit, uirgaque ab angue redit.

Conde manum gremio, iussum facit: attrabe dixit:

De gremio putrem rettulit ille manum.

Conde iterum dixit, condit, rursus extrabe, traxit:

Reddita quum proprio dextra nitore fuit.

Moisis
ostentum de
igne rubi

Ignis lo-
quitur
Moisi.

Virga
Moisis in
anguem.

SACRORVM FASTORVM

D iſta recuſabit, hæc dixit ſigna mouebunt:
 Primaq; ſi reuent, vota ſecunda dabunt.
D ixerat: in tenues quum flamma euauit auras:
 Reſtitit & viridis, ceu rubus ante fuit.
V eſper erat, longis clauduntur ouilia ſeptis:
 Obuius & fratri mane peracta refert.
R egis ad ora abeunt: Pharaonis nomina regis:
 In ſuperos quo non durior alter erat.
V t venere ferunt mandatum, ſigna requirit:
 Tunc ſic ille, deo ſi datur ara, dabo.
A ra ſed hæc mons ſit, non fallam rettulit, ara
 Mons erit, à ſignis ſi mihi verus eris.
P roicit hic virgam, tortum formatur in anguem:
 Abnuic, e' gremio rettulit ille manum.
R iſit facta ferox: dum ridet mandat ad eſſe
 Hæc dare qui magico carmine doctus erat.
C ondiderat dextram, pariterq; retexerat illam:
 Facta eadem & vera viſa fuere fide.
I ecit ut hic geminas uirgas, riguere dracones:
 Iecerat hic unam, deuorat una duas.
I ra ducem tetigit, rubuitq; hoc omine uinci:
 Vota negat, Moſes ſit deus ultor ait.
V ix ea finierat, quum ſummi uertice cœli
 Conſtitit, & terræ protulit iſta deus.
H is egote manibus tellus ſi mole redemi:
 Cumq; ſeris, montes, fluminaq; ipſa, dedi.
V t colar, & noſtras non deſunt exta per aras:
 Liberaq; ad ſanctam gens mea pergat humum.
Q uæ moueant diri præcordia ferrea regis
 Monſtra feras: monſtris ora nec una dabis.

Deus al-
 loquitur
 terram.

Dixerat

Dixerat, a' dicto Nili septemplicis alueus
Fundit aquas, fusis terra madescit aquis.

Feræ cō
tra Pha
raonem.

Inq̄ modum mairis, diuersas concipit intus
Imbre feras: culices hæq̄ fuere prius.

Admiratus erat, durusq̄ irriferat illos
Rex, deus & dixit nomen inertis habet.

Quū subito diri sinuosus orbibus angues
Attolluntur humo, regis & ora petunt.

Spectat, et heus cedens vos dudum vidimus, inquit,
Rursus humus nixa est: Scorpius ortus erat.

Profilit in regem letalis acumine caudæ,
Ille timet, motus iussa timore facit.

Tunc deus en regem commouit Scorpius, inquit:
Paruit & tellus, monsq̄ fit ara mihi.

Fas ut erit, rerum fieri monumenta iubemus:
Vix ea, quum cælo transtulit ille feram.

Atq̄ ut erat regi metuendus Scorpius: illic
Sic sibi bis stellas quinq̄ nouemq̄ tulit.

Proximus ætherias ubi curru ascenderit arces
Phæbus, & in nitidis aureus ibit equis.

Dies tri
stis &
nubilus.

Ora licet cœlet condatq̄ in nubila vultum:
Non dabit e' cælo, quas minitatur, aquas.

Roscida Tithoni rorare ubi cœperit vxor:
Pic̄taq̄ luciferis frena dabuntur equis.

Piscis se
ptentrio
nali, oc.

In mare profiliet geminis de piscibus alter:
Natalesq̄ suo more natabit aquas.

Est sed vter quæris, non est hic proximus austros:
Ut taceam qui sitriam puto nectus erit.

Candidus auratos radios quum effuderit orbis:
Aurora & bijugis vecl̄ta redibit equis.

SACRORVM FASTORVM

Coxa si
nistra vir
gi. vesp.
occi.

Si quis erit, læuam qui coxā in virgine quaerat:
Dicet heri micuit, hac latet illa die.

CHinc vbi ter tenebras Hyperion luce fugarit:
Cunctaq; reddiderit gentibus orta dies.

Lucae E
uangelii.
prouerb.
puerorū.

Et pueri in Luca tam vestra merenda caduca:
Plebs ai: iudicium cui noua ficus erat.

Plebs licet hæc dicat, tamen illam sæpe requirunt,
Atq; obstant verbo, comminuuntq; fidem.

Interea a' ferula reuocantur mane magistris:
Plusq; hoc quam dudum rapta merenda dolet.

Ergo deæ plectrum, studiumq; resumite vestrum:
Et noua compositis ponite sarta comis.

Inq; chorū & numerū secretaq; ad amira redite:
Lux quoq; vos quoniam versibus ipsa vocat.

Et quia seu leges, seu carmina forte placebunt:
Hic capit aomas mollis arena deas.

Pectora doctorum præcedant sacra virorum:
Ardor ab his studijs eliciendus erit.

Quicūq; ergo illis nomen profitetur & artem
Det positis supplex thura precesq; focis.

At tu quem sacri vates finxere iuuenem
Altera qui & Phæbi munera pictor habes.

Ipse mone, doctæ cur intermissa sorores
Tempora, te studijs adueniente, petunt.

Hæc ego, mugitu quum protinus impulit auras:
Atq; oculos bouifer constitit ante meos.

Inq; suum ex illo conuertens lumina vatem.
Edidit hos placidos ore priore sonos.

Instruat vnde tuum Romani conditor anni
Musa opus, hos memori percipe mente sonos.

Vt patribus Studium nostris fuit ante sacrorum:
 Sic amor augendæ religionis erat.
 Multaq; priscorum fuerant quæ condita fastis:
 Ad sacra traxerunt plebe sinente sua.
 Ante quod his igitur Quintilis prima vacabat:
 Proxima quod soli terga leonis erant.
 Ipse suum sceptrum ponebat mane senator:
 Nec fora Marte aderant litigiosa suo.
 Quæq; suo cantu lassarant antra sorores:
 Ocia quærebant tempore certa lyræ.
 Ritus ab his veterum nostros descendit in annos:
 Factaq; posteritas prisca secuta nouis.
 Scilicet alterno succedunt cuncta labore:
 Et nihil est quod non constet in orbe vice.
 Aspice vt hybernis veniat post lucibus æstas:
 Vtq; locos mutet noxq; diesq; suos.
 Ergo quod Octobris reuocabant idibus acta:
 Idibus Octobris quod sacra iuncta mihi.
 Patribus hinc visum reuocare huc tempora nostris
 Atq; mihi hos titulos, officiumq; , dare.
 Hinc nunc ora meam facundus soluit ad aram:
 Inq; artes laudes eloquiumq; facit.
 S tantq; mihi clecti, dum mens placatur Olympi:
 Curaq; fit studijs me veniente nouis.
 Finierat, vates te cum pictore salutat:
 Num ne inquam & vates tu quoq; pictor eras?
 Ne mirere inquit, par est pictura poesi:
 Quodq; manu pictor voce poeta facit.
 Est & Homerus idem, rē si petis, est et Apelles:
 Dum canit hic versus: dum linit ille notas.

Festa
 multa ve
 terum et
 cōuetu-
 dines ad
 nos vene-
 runt.

Vacatio-
 nes gñā
 les qñ.

Pictura
 & poesis
 sorores.

SACRORVM FASTORVM

Saxa nec à cælo nisi primum picta cauantur:
 Hoc facit ex auro qui quoq; texta notat.
 Deniq; si inspicias: rara est ars: pingere quæ non
 Visa sit ipsa prius quam sibi tractet opus.
 Inde mihi artifices non nulli munera debent,
 Ne pateat tantum vatibus ara meis.
 Dixerat, & dictis rerum quæ sita patebant:
 Cætera quum hac instans voce secutus eram.
 Verum culta locis tua cum sit pluribus ara:
 Dic tibi in alterius cur damus æde preces?
 Luce tua Eustachius tuis & Capitolia poscunt:
 Hicq; est causidicis, vatibus ille locus.
 Sit licet ara mihi non vno tradita templo:
 Fas erat hic illa commodiore frui.
 Scilicet Eustachius prope spectat tēpla Mineruæ:
 Hinc & Gymnasium est, sum mediusq; refert.
 Hic seu lege iuuat, seu carmine bella mouere:
 Excipit aonias mollis arena deas.
 Ad Capitolinos cœli datur ara penates:
 Ius quia conscripsi: nomen & inde tuli.
 Hinc me Scriba colit, graditur consultor ad illam:
 Thuræq; causidicus iuncta clientis habet.
 Consultiq; viri assistunt: his iura leguntur:
 Admonitusq; audit lecta corona suos.
 De stipe collecta transcripto è more libello
 Dona ferunt faculas, interiusq; sedent.
 Ocia præterea quia vult ante omnia Phœbus:
 Paceq; compositos & sine lite dies.
 Garrula sollicitas exercet Curia causas:
 Verbaq; clamosi litigiosa fori.

Oratio
 inter eos
 habetur.

Fas, qui lite latrant, & qui sub Apolline cantant:
In lare diuerso tradere dona fuit.

Cera piperq; datur, tetigisti munera quando,
Cur dent illa tua dic quoq; quæso die?

Hæc ego dicebam quum sic mihi rettulit ille:
Hæc quoq; erit dubia cognita causa tuo.

Curia amat reditus: sibi quid sit & vtile quærit:
Principijsq; suis omina lata petit.

Ianus mella dabat, dabat æs sit vt omen in illis:
Cum veniat primis fascibus ille dies.

Mense tribus terno repetunt sua dona secures:
Et proprias illis exhibet ara preces.

Alani ergo omen capiunt hæc facta calendis:
Vsus & incepti muneris inde venit.

Ceraq; pro melle est, & quæ sunt addita ceræ:
Auspicium & capto munere quisq; facit.

Det licet ipse inito quoq; munus honore sacerdos
Causa erit hæc donis debita sola meis.

Finierat, quum sic ego vulgi verba putabam:
Audieris, veris proxima nempe putes.

Cera ait est lucrum, lucrum sibi Curia poscit:
Ora piper mordet, lis quoq; mordet opes.

Sunt qui pene eadem (quæquæ tua dicta probemus)
Addant, vera, ioco, nec minus esse ferant.

Spicula apes & mel gestant, cum melle locuti
Causidici à tergo spicula semper habent.

Desieram, risit, sed tu quia pictor es inquam:
Factaq; sunt animo cognita prisca tuo.

Cum scelus ante foret, depingi templa figuris:
Parq; deo, candor staret in æde dei.

Cā boni
ominis
ad lucrū
dantur
munera.

Iocosa di
Est i cau
sidicos.

Imagi-
nes eua.
in arce
templi.

SACRORVM FASTORVM

Cur modo pinguntur: tholus & qua tollitur aræ:
 Bis duo cur estis: cur ue biformis honor,
Ante coli patres dixit: vetuere figuras:
 Nemo quod humani viderat ora dei.
Fugerat Herodem cum nato mater, & ad te
 Venerat Aegypto Nile beate tua.
Iam parat vt redeat, redituræ in tecta paranti
 Quum pharium matri talia vulgus ait.
Cernere vt absentes liceat, nec abesse putemus:
 Fas sit in e ffigie numen vtrūq; coli.
Dixerat, assensit gestabat candida natum:
 Cepit ab his vultus vna tabella duos.
Occidit obprobrio crudelia funera passus:
 Ista pia illachrymans quum mihi mater ait.
Scis quam grata tibi fuerint mea munera Luca:
 Quam quoq; sis docta tu scio & ipsa manu.
Si didicisse potes per me tot scripta magistram,
 Quodq; deum peperit: nuncia quodq; tuli,
Sola habet vt minuat longos pictura dolores:
 Matribus & natos reddere sola potest.
Pinge meum: absentis satis est si stabit imago:
 Hei mihi, sic etiam quam graue vulnus erit.
Ceram ego complectar pro nato, atq; oscula figam:
 Et dicam inspiciens tu mihi talis eras.
Hasq; manus, hosq; ipse oculos, hæc ora ferebas:
 Hæc suberat flauæ barba bisulca comæ.
Sic digitos tollis, nec vestis dissidet ipsa.
 Raraq; velabant sic quoq; vincla pedes.
Talia dicebat, pingebat talia dextra:
 Perq; meum partes læta probauit opus.

Imago
 Saluato.
 Imago
 virg.

Picturæ
 vis.

Mox & ab assumpta est reuocata coloribus a me
Fratribus: et per me plurima picta locis.

Quod dea permisit, deus est quod deniq; passus:
Approbat hoc pietas: posteritasq; facit.

Visa mouent animos, & quos non littera tangit,
Picta trahunt: faciles alliciuntq; preces.

Bis duo erant Mosi, scripsit quum carmina, testes:
Per totidem natus virgine scripta probat.

Sistimur in summa picti testudine templi:
Par locus hic, cunctis vt pateamus, erat.

Vna tamē studium monstrat: forma altera vultū:
Iussit vt exilium cui sua Pathmos erat.

Nanq; Heliconæ sacris de cœlo, ad trisq; sopore
Varibus ille tulit: materiamq; dedit.

Hinc mihi formosus tollit sua cornua taurus:
Victima quod cecini cur deus ipse foret.

Cui iuba magnanimi fulget stellata leonis:
Scripsit vt hic Stygio victor ab orbe redit.

Alius humanis quia fert vestigia terris:
Qui venit, hunc ales tollit adunca Iouis.

Vltimus ætherei recitat cunabula partus:
Cumq; deo puero, pene fit ipse puer.

Sic quod mente vna sumus hæc diuersa secuti:
Quas colitis formas tradidit ara duas.

Dixit: & in summa sedit testudine templi:
Deq; mihi totidem, quot canit, vnus erat.

Ceciderat cœli madidus vindemitor axe,
Inq; suum septum pastor agebat oues.

Atq; breues lintres fumosa in tecta ferebant
Prælaq; erant paruis curua recepta casis.

Euāgeli.
quatuor
testes.

Imagi-
nes alle-
goricæ
Euāgeli.

Vende-
mitor oc-
cidit.

SACRORVM FASTORVM

D'oliaq; cictis feruebant turgida spumis:
Nominaq; his stabant, ad numerūq; notæ.

Quæq; remanserunt secti fragmenta racemi
Fiebant pueris præda colona tuis.

Venatio
delectat

Quum sua deposita tendebat retia corbe
Rusticus, vt tenta præmia casse ferat.

Lupus
occidit.

Interea pulsus quæ lux est altera stellis:
Cernet ab his ingens æquor adire lupum.

Vsibus Aegubij fuerat mihi cognitus hos pes,
Hac luce domum venerat ille meam.

Excipitur mensa: dapibusq; ex ordine functi,
Miscuimus multis seria pauca iocis.

Proxima erat multos incidua sylua per annos
Ille ait, atq; ingens hic lupus horror erat.

Non secus ac olim sus est Chalidoniuz:aris
Tunc quum casta suis spreta Diana dolet.

Rura sua indutus galea repetebat arator:
Sic quoq; non tutus tunc sibi visus erat.

Venerat armatus capulum tractabat aratri.
Perq; novos sulcos hastaq; ensis erat.

Proq; sua virga signabat iugera pilo
Sumptaq; de clypeo farra dabantur humo.

Ipsæ suæ ciuis seruabat limina portæ:
Clauserat et natos non minus ante lare.

Sæpe quidem media prætor de lite recessit,
Tractus ab officio seditione lupi.

Francis
sci mira
culum de
lupo.

Venerat huc nuper, fecit cui nomina francus:
Syluam adit, e sylua protulit ille caput.

Qualis in Alciden trux Cerberus agmine, talis
Iuit in astantem protinus ille senem.

Sive tamen superum iussu, seu patris honore:
Sic ut erat: visi flectitur ante pedes.

Atq; sua cauda plectebat terga, velutq;
Delicti veniam poscere visus erat.

Hoc pater ut vidit, rabiemq; & crimina pone
Cædis ait: dictis annuit ille uiri.

Quodq; putant mirum, plaudit dum colla disertus,
Surge ait, ad vocem sustulit ille caput.

Fater eris dixit, cepit cognomina fra:ris,
Addidit & ciuis suscipe iura, tulit.

A' sylvæ, ex illo, tota est exceptus ab vrbe:
Fitq; nouus pueris, virginibusq; iocus.

Iam sua bis Phœbus per signa reduxerat orbem:
Vna bis & fuerat bisq; peracta seges:

Quum cadit hic morbo, ciues dolere cadente,
Huncq; gemunt, lachrymis nec modus ullus erat.

Iudicis ora tacent, nec festa theatra patebant:
Facta deum tangunt, fertq; sub astra lupum.

Aspicit hunc populus, lachrymasq; et tristia, ponit:
Nostræq; adhuc cœlo viuere turba putat.

Finierat, surgit, surgenti candide dixi
Di dent in patria tempora longa tua.

Hac quoq; sūma Hyades ponti vada luce subibūt:
Aq; illis pleno hic ore bibentur aquæ.

Quiq; flat à gelido Borea nigra nubila surgent:
Horridaq; ex illis æquore fut hyems.

Non sit at illa licet, quæ tertia tempora poscit:
Sole nitens orto Libra mouebit aquas.

Ter iubar æthereo quum Phœbus ab orbe reducet
Loraq; ter dederit curribus inde suis.

Hyades
Aquila
flat, sitq;
in mari
tēpestas.

Pes dex
ter galli
næ ori.

Curre cohortis auis, seu mas, seu foemina, dextro
Tollitur, at mas est, mandat vt ipsa fides.

Morte Cephas dixit peragam tua iussa magister
Si sit opus, potius quam tua facta negem.

Tunc ait ille, ter haec fient mendacia fient:
Ante auis hinc tibi quam nunciet ore diem.

Captus erat, sequitur spatioſa per atria captum:
Terq; negat, volucris nuncia lucis erat.

Gallus
ex ære i
Thomæ
apost.
Audit vt ille, memor ducens suspiria, fleuit
Sydera (adhuc terris Aenea) cepit auis.

Ante licet cœlum cristatus adiuerit ales,
Hanc causam hæc ætas syderis esse putat.

Crisp. et
Crispi-
niano.
Tertia lux oritur, da pellibus ocia Cerdo:
Præcipit hæc curis æqua Minerva tuis.

Quod dabat illa tibi placato numine quondam:
Fratres hoc aris illius æde dabunt.

Nam super ara illam sacra est pietate duorum:
Apta precii: sed non ambitiosa focus.

Quid dedit hanc illis, cur sunt tutela suorum:
Non caret ad causam viribus illa suis.

Nãq; dei nutu, commercia sancta secuti,
Ambo Roma tuos incoluere lares.

Fortē recesserunt: ars discitur, vsus ab illa est:
Cum miser illorum pauper vterq; foret.

Apta peregrini faciebant vincula plantis,
Vtq; exacta his ars sic proba vita fuit.

Ibat ad hos multus de multis partibus hos pes:
Hi clam iura dei magnaq; facta docent.

Arte sua
traherent
alios ad
fidem.

Artificesq; aderant constanti pectore cœli
Quasq; tegunt plantas ad sacra nostra trahunt.

Audit ut hoc liuor, furit, & ceu pellis ab illis
 Scinditur, in partes diuidit ense cutem.
Quæq; homines traxit cœlesti subula filo:
 (Ceu stat adhuc) digitis fixa cruenta fuit.
Illa quod his cœlum dedit: ars quod repperit aram:
 Protegit artifices frater uterq; suos.
Et socios audit, nec inania vota relinquunt:
Quisquis, si puras tendis in æde manus.
Illis ergo dabis fumosum thuris honorem:
 Seu fueris captus numine, siue comes.
Iunge precem: iuncta fient bene vincula plantis:
 Et veteri Tichio par eris arte tua.
Rore igitur sparsus mihi crimina demite fratres,
Quâlibet & doctas dic date in arte manus.
Lucraq; non desint, nec desint tempora lucris:
 Et valeant cubiti, dissiliantq; frequens.
Quæq; polum vobis habitandum tradit & arā,
 Traiciat digitos subula nulla meos.
Nullus & in dentes descendat frigore torpor:
 Dum trahitur pellis, decutiturq; luto.
Verba dedi emptori: pro pelle est subdita pellis:
 Raraq; sunt soleis tradita fila meis.
Si qua etiam vobis periuria facta citatis:
 Omnia per fluctus irrita ventus agat.
Talibus à dictis parua stipis adijce munus:
 Reddat ut hoc auctum quæ calet ara tibi.
Vidi ego qui fecit, paruo post tempore ditem.
 Lucra per & doctas continuisse manus.
Feceris & cernes faciem non aeris illam,
 Grata erat hesternâ quæ tibi forte die.

Societas
 tis sacrâ
 cerdoniâ
 preces.

Arcturus
 occulta
 tunc.

SACRORVM FASTORVM

Ne mirere, Vrsæ qui à caudâ nomina cepit,
Totus in æquoreas præcipitatur aquas.

Aeris cõ
uersio ad
frigus.

Incipit & mordax sensim succedere frigus
Seq̃ tepor cœlat, pene sequente gelu.

Phœbus ubi eois nitidum reuocauerit ortum:
Plenæq̃ per terras omnia lucis erunt.

Serpētæ=
rius i fi.
Pau ap.
ori. mat.

Angue manus nexas sublimis ab æthere tollet:
Sydere qui lapsa pectora vertit equo.

Ergo ubi iure nouo positis iam fortibus armis:
Lege placet superis eloquiq̃ suis.

Nubibus abruptis missaq̃ ex æthere flamma,
Audito qui iam numine mitis erat.

Ante ait ense manus, verbo os iam fulminet, agnus,
Dicar ab angue, inquit, corripuitq̃ viam,

Iam tuba erat populis: testis sit sapphica Lesbos:
Hospitis optatos quum subit ille lares.

Senserat hic anguem, populis, quem senserat, idem
Arte domat: sacro profueratq̃ sono.

Imago
Pau. ap.
per fora
victa cū
anquibus
in sydus

Quum deus hunc velo gestari immanibus hydris
Pictum, perq̃ vrbes, & fora multa, videt.

Atq̃ inquit: Stygium frenauit morte draconem,
Læserat humanum qui prius ore genus.

Hic ne tentet idem, mortalibus edidit artem:
Tollitur & medio cinctus ab angue foro.

Cedant prisca meis nec sint mendacia stellis:
Deq̃ polo hic nexas porrigat angue manus.

Dixerat, & cœlo serpentem vt forte tenebat
Sydus agit, formæ nūc habet vnde notā.

Serpētæ.
rii nomē
accepit.

Vtq̃ locum seruent: qua signa Coronide natus,
Ceperat, hac stellis splendet vterq̃ suis.

Proxima lux Veneris tumultis ieiunia præbet:
Manibus vt fiat munere terra leuis.

A' sue cui ductum nomen fecere latini
Est sed Hyas verbo Græcia docta tuo.

Tunc etiam Leporis sociatum sydere sydus.
Occidit, & gelidas æthere fundit aquas.

Vltima lux mensis de more recedere Cancri
Si volet, ostendent tempora quarta notam.

Fratribus altorum superum nam è gente suorū
Ad sacra quæ tunc est, ara duobus erit.

Forte vbi sit poscor, nota est non omnibus illa:
Sæpe ego quæ suui quo foret illa loco.

Qua patet: in nauæ sua tollunt corpora templo:
Hic vbi nunc viuax hostia nomen habet.

Paruit his Erebus: natis succurrite matres:
Omnis ab illorum nomine, noxa cadit.

Nanq; olim vt faciunt, curant ex orbe silentum:
In nos ne nocuos Styx ferat ima deos.

Hoc quoq; vt in nubes non sese colligat aer,
Tempore, tempestas præparat, atra minas.

Expulerant vmbrae simulacbris voce nocentes:
Cultaq; de templis numina vana suis.

Hostes ira mouet, sonuere tonitrua cælo:
Templaq; fulminibus dissiluerè solo.

Fortiter hi contra tenuerunt pectora fraudes:
Atq; illis regnum subripuere fide.

Facta quæ hæc tunc sunt, redeunt p'sæpe quotannis,
Atq; dies fraudis fit memor ipsa suæ.

Quasq; olim solita est demittit ab æthere terras.
Insolitas pluuiæ triste sonantis aquas.

Ieiunia
pro defū
ctis.

Succula
cū lepo-
re occi-
dit pluuia
gelida.

Si. et Iu.

SACRORVM FASTORVM

Corona
incipit
occidere]

CLuce sequente Polo cœlabit virgo coronam:
Reddere quam è templo mox parat ipsa suo.
Nam mediam tollas si lucem habet altera verum:
Resq; fidem dic'tis mox dabis ipsa meis.
Celsa quidem diuū atq; operosis postibus ædes
Igne coronatur subd' truiturq; face.

Lyrae tē
studo ori
tur in si.
Dauidis

CTunc etiam tempus lyra postulat: ergo coronam
Ponite Pierides & date fila lyrae.
Forte puer solers iessco sanguine natus:
Rure suas David cum sequeretur oues.
Mane pede nitacta testudine restitit, aufert:
Nerui inerant: pulsat, reddidit ic'ta sonum.
Plectra mouet, neruis tanguntur fila sonoris:
Stat Phœbus, doctæ contupuere deæ.
At numeri mentem pueri sacer impetus intrat:
Dignus & is iam tum nomine vatis erat.
Dicitur incuruæ primus fidis ille repertor:
Fama fit: interea carmine mulcet oues.
Aeger erat Saulus, furijsq; agitatus iniquis:
Quiq; iuuet certa non erat artis ope.
Audit vt hic pueri demissum ex æthere plectrum:
Qua releuet mentem carminis optat opem.
It puer, excipitur, magnis placet ædibus idem:
Et gratus tristem ducitur ante ducem.
Prima poetarum cura est tunc regibus ille:
Hei mihi, temporibus quam procul illa meis.
Increpat ergo lyram: mollit: lenitq; furentem:
Armiger emeruit cognitus esse ducis.
Laudat facta deus: vatemq; tuetur ab hoste:
Mox sibi vt æternum vaticinetur opus.

Primus
honor
Poetarū

I ndeq; quo fierent monumenta perennia facti:
 Scande inquit coelum iam lyra docta meum.
D ixerat, hæc, quum qua se tollit vertice mundus.
 Quot fuerant musæ tot tulit illa notas.
Vesper adest templo face lucet picta corona:
 Nec mea mendaci carmine musa fuit.
E sse putes stellas: quibus hic pulcherrima virgo
 Cineta Ariadneo sydere nocte micat.
Q ualis ubi expulsa Phœbe fert cornua nube,
 Septa astris, talis stat face septa parens.
Q ua resupinus agis tua lumina, lumina spectas:
 Spectantemq; iuuant, iniiciuntq; moram.
Q uot tñ hæc flammæ, tot numina adesse putamus:
 Cūq; his adtamus, ceu fruimurq; polo.
S ydera vt ille gerit, templū hoc sic continet ignes:
 Quæq; illi, huic spatij forma rotunda manet.
P orticus erecta est immanibus alta colūnis:
 Stantq; suo nexæ culminis ære trabes.
M oleq; sublimi crescunt fastigia templi:
 Aenea qua cardo est limina vasta sonant.
H aud aliter cœli cum magno celsa Tonante
 Crediderim summos tecta tenere deos.
I tur: & accensam vigilatur nocte per aram:
 Cum diuis, de re, lux habet vnde notam.
I nterea nuptæ, atq; innuptæ ex æde puellæ
 Dum redeunt: votis parce iuuenta tuis.
N ec minus, est si vis, pia dum delubra subibunt:
 Fas erit os, & fas continuisse manus.
C ernite vt ad tractus non cessat turba viarum:
 Vtq; deæ assiduas fert pia nocte preces.

Vig. om
niū San.

Ignes in
templo
quod cœ
lo cōpa
ratur.

Præci
pit vt ca
ste in no
cte vigi
letur.

SACRORVM PASTORVM

Ardentesq; faces hic solis spectat ad ortum:
Miraturq; illi scedere luce diem.

Statio 1.
Grego. i
capit. p.
9. dies.

Sed parat ecce faces anus, atq; in barundine prona
Te petit, à stygia qui prece tollis aqua.

Nec semel vt faciat cautum est, nam lucibus illa
Hoc vt agat supplex cogitur ire nouem.

Cum totidem docti pate fiant fana parentis:
Illius et totidem manibus ara litet.

Mutatio
capparij.

Rebus inest casus: non vno sydera vultu,
Nec facies semper temporis vna manet.

Alba petunt sacri, rubra ponunt pallia patres:
Quodq; vocant cappas, lux sibi nomen habet.

Sit tua trita licet, mensisq; liberq; recessit:
Mutes hic cappam tu quoq; musa tuam.

Explicit liber Decimus.

SACRORVM FASTORVM
LIBER VNDECIMVS.

CIn hoc mense Nouembri, à nono numero de anno Romuli dicto, numerus verus, verior verificatur in nono angelorū ordine, & in nono numero Cælorum, quibus sacer est, & à quibus omnes sancti ad eorum commune festum, quod in huius mensis calendis in Pantheo est, descendere creduntur. Tutela olim Dianæ, nunc Andreae apost.

NON minus à Martis deductus & iste
calendis

Alterius numeri nomina mensis habet.

Cūq; suis breuibus moderatur tēpora lustris.

Et prope te carpit sancte December iter.

Nec lanum ancipitem, aut umbras sibi quærit auorum:

Contentus nona semper vt ante nota.

Quare si prisca seriem spectabimus anni:

Sat liquido est, cur hoc nomine dictus erit.

At tua respicimus Numa si quoq; tempora: mensis

Proximus hic decimo est: post decimumq; prior.

Interea vt solito spatium terat orbita currus:

Metaq; in assueto puluere verset equos.

SACRORVM FASTORVM

Quasi parte sacer nostro canat ordine Clio:
Sic ut ab his uis hic quoque distet auis.

Iam deus in partes rerum digesserat orbem
Atque ille exacto corpore totus erat.

Quum foret effigie possessor ut ipse decorum
Rectum hominem e prima surgere iussit humo.

Sic is ut unde venit, coeli spectator adesset:
Artificemque suum nosceret esse deum.

*Novemb.
sacer coe-
lorum nu-
mero.* Ergo quod hic, vastus rotat haec qui corpora, mundus
Orbibus a nonis undique citus erat.

Prudens quodque deus spectacula tanta reclusit:
Nos ad quae ipse sui cognitione trahit.

Ordine posteritas memor huius facta polorum
Praecipit ut sanctus rite Nouember eat.

Orbeque de nono caelestes sacra ferentes,
Munera in hoc prima iussit habere die.

Sed quoniam hinc superos illinc quoque respici. imos
Exigit et partes pars sibi quaeque suas.

Dum sua quae prisco, quae nostro nomina festo,
Unde ara est, transfert cur quoque sacra, cano.

Fas ut erit, superi, nonos qui ducitis orbis:
Iure prius vestri mensis, adeste mihi.

Cum non dum tereret versatas machina fruges:
Adque illas saxis addita saxa forent.

Esset ut inde cibus frangi que in marmore possent:
Alternaque Ceres cederet icta manu.

*Stultorum
vetustis
stia.* Ignibus indocti torrebant farras colonis:
Subiecti positus ignis ad illa focis.

Credita suppositae fallebant munera flammae:
Saepaque fiebant sordidus illa cinis.

Hæc ne dāna ferant, ne sint incendia tectis
 Vreret his ignis cum quoq; sæpe casas.
Facta dea est illis sed ficto nomine Fornax:
 Temperet vt tepidos frugibus illa focos.
Curiæ erant, parochi titulis hæc nuncupat ætas
 Quisq; deæ in propria debita thura dabat.
Cum stata non essent sacræ certis Curio verbis
 Indicebat: erant per fora scripta tamen.
Parsq; quod agrestum propriâ non noscret: inde,
 Nomina sunt festo tradita stulta deæ.
Plebs etenim imprudens, dum quæ sit Curia nescit:
 Errabat sacri cognitione sui.
Ne tamen hic error toto perstaret in anno:
 Parte extrema aris thura relicta dabant.
Stabat adhuc vsus: firmarunt tradita patres:
 Verteruntq; focis facta vetusta suis.
Vt si ignara sacri pars vulgi errasset in anno:
 Festa sit errores quæ leuet vna dies.
Siue igitur superi coeli quia limina seruant:
 Atq; aditum præstant: conciliantq; deo.
Seu quia quod per nos hic non explere valemus:
 Cælo explent: nostras expediuntq; preces.
Iungere communi voluerunt numina templo:
 Atq; illis vna tradere thura die:
Inde q; solenni deduci nomina festo:
 Vna quod his diuis omnibus ara calet.
Vt si turba sacrum, si festum stulta reliquit:
 Vna illa hoc reuocet, restituatq; die.
Venerat Ideo Romam de colle Cybelle:
 Ducta p̄ eret manibus Claudia casta tuis.

Impræ
 dētū ve
 tus cōsu e
 tudo huc
 relata.

Pātheon
 ī figu. no
 strorum
 sanctori

Quum mihi templa meo ponant conformia caelo:
Ex adyto vox est reddita forte deæ.

Iussa patres subeunt: collectoq; ære Metellus
Ponit: ab Augusto redditur ara loco.

Labiur hæc, templum felix Agrippa tonanti
Erigit vltori, numinibusq; deum.

Tradidit Augusto si non hic tradidit illi:

Quum genero Cæsar sic ait ipse suo.

Apta hæc ara deis (non fallimur) atq; Cybellæ:

Quæ sibi sic olim iusserat illa dari.

Par etenim caelo testudine nititur alta:

Angulus à tota nec minus omnis abest.

Libraturq; suo velut æquo pondere moles:

Peneq; fert faciem quam sibi mundus habet.

Vtq; frequens caelum, conuexaq; sydera spectent
Numina: perspicuum summa foramen habent.

Finierat: vasq; donantur numina templo:

Tertiq; illa deum vota parentis erant.

Quodq; deis esset cunctis, quos gigneret illa:

Gratum nomen adhuc ara vetusta tenet.

Vertitur interea ritus, cultusq; deorum:

Atq; sacris fictis non manet ipsa dies.

Namq; suis tandem vt patefiant ficta figuris:

Veraq; sit virgo magna q; dicta parens.

Casta quod ediderat caelestia pignora partus

Perdiderantq; suo cum Ioue templa dei.

Aduce sacrorum pro virgine poscitur ara:

Dat Cæsar: quiq; est tam pia dona docent.

Templum erat hoc superum, superum dicatur vt illud:

Stet vetus ritus, nomen vt ante tenet.

Descri-
ptio tēpli
Rotundæ
quod Pā
theon di
citur.

Cybele
in si. vir
ginis.

D elubrum interea thure ut sacretur & igne
 Ibant, ludæales instituuntq; preces.
T estis prisca ætas, nostra ut videre priores
 Thura dei, templum deseruere fuga.
C reta Iouem excepit, doctas it Pallas: Athenas:
 Ida tegit Cybelen: Iunoq; nacta Samon.
D iam & Bacchus adit: Mars Thracæ: Mulciber Aetnam
 Solq; suos Delphos, tuq; Cythera Venus.
Q uosq; mora hic longa est nunc dicere: at ultimus Orcus
 Tartara profcissa cæca petiuit humo.
V exat adhuc miserum fugientis fabula vulgus:
 Dum putat in templo signa videre pedum.
E rgo choro, his pulsis, superum comitata nouorum
 Celsa sedet solio conspicienda parens.
D atq; aræ hæc diuum nomen, vox graia vocauit
 Testes, quod fassi morte fuere deum.
M ensis erat tunc qui maiorum nomen habebat:
 Restabantq; dies idibus inde duæ.
A ra coronatur, cerasumq; fabæq; feruntur:
 Vsus adhuc castis matribus ille manet.
C urretur ad templum: Venere per oppida gentes:
 Messibus at pietas non satis apta fuit.
D esuerat victus, victus quia mense Nouëbre est:
 Hæc data translatis lux fuit inde sacris.
I nq; ipsa diuos communi thure precamur:
 Rarus & hos hac qui non sibi voce rogit.
S eu stata præterij, seu non stata festa, per annū:
 Ara ue quam dixit, quam ue tabella diem.
P raterea diuum si dum libantur honores:
 Obstrepui mediū garrulus ipse foro.

Fuga
 deorum
 veterum

Maria
 Rotundæ
 & mar-
 tyrum.

Trāsla-
 tio festi
 a Maio
 buc.

Preces
 quales in
 festo om-
 nū san-
 ctorum.

SACRORVM FASTORVM

S ip̄ mea imprudens fregi ieiunia mensar:
Inq̄ his ad sacrum nulla ego templa subi.

A bluite has stultas ignaro ē pectore culpas:
Et rapiant celeres turpia facta noti.

H acq̄ mihi liceat reuocare ad debita mentem,
Atq̄ dare extrema thura relicta die.

D icit & ex ara discedit: credit & idem
Lustrari hac vna pectora stulta prece.

Dies mortuo. **C** Sed iam depulsis reuocatur lucifer astris
Et niueos curru Cynthia soluit equos.

N on tamen hæc æquū sibi seruant tempora vultū:
Diuersæq̄ illud sortis & istud erit.

*Iusta mortuo-
rū, vnde
sunt.* **E** rgo iuncta sacris, cur sint, sic funera latis
Hæc quoq̄ cum multis causa probanda venit.

N ox erat: & medio currebant Sydera cælo:
Altaq̄ nocturnos luna regebat equos.

C lauigeri templi custos forte alta subibat
Limina: campano tempora vt ære notet.

A spicit hic geminas diducto ex agmine pompas:
Obstupuit, dux his nuncius ales erat.

Q uæq̄ sequebatur turba hunc diuersa manebat:
Altera nam læta est altera tristis erat.

S ic vt erat stupidus, miratur facta, ducemq̄
Postulat, hæc genius quum celer ore refert.

T urba parentali caret hæc: tenet altera minus:
Dixit: & instantis deserit ora viri.

L ux suberat diuum cunctorū proxima, quum sunt
Tam pia Romano visa relata patri.

I lle refert ducibus, summa est dare dona sepulcris:
Thura parant, tumulis instituuntq̄ dies.

F ebruius hōs ædederat priscis, fuit vltimus annus
 Vltimus & nobis ipse Nouember erat.
F esta Q uirini vna & tultorum & luce colebant:
 Manibus & tacitis debita iusta dabant.
A ucta dea est templo, sunt & solennia diuum:
 Iustaq; erant mæstis munera danda rogis.
T olleret vt mores vsus iam noster auorum:
 Sunt velut hæc vna continuata die.
A ltera lætitiā sili fert, feret altera luctum:
 Instar & humanæ conditionis habent.
E t in ad luctum, placandasq; ignibus vmbas:
 Hesterna cuius panditur ara die:
G regorij templum, & tectum, numenq; putamus
 Aprius, & causam non minus ipse rogor.
O cciderat iusti cultor, Traianus & æqui:
 Supplicio in nostros qui quoq; mitis erat.
V iderat illius vitam pia facta merere:
 Et Stygio indigne sic Phlegetonte premi.
Q uū pius ante deum lachrymarū flumine sanctus:
 Suppliciter posito sic ait ore genu.
S i memor es fandi, pietas si numina tangit:
 Iustitiæ & si sol diceris esse tuis.
V ictor es, & victor quā tu sis mitis in hostes:
 Qui te odere sciunt: quiq; dedere neci.
O ccubat ille vmbis quo non erat æquior vllus:
 Redde animam Neruæ, labeq; solue ducem.
R eddita erit laudi, veniāq; merebitur hos pes.
 Iustitiā coluit, qua duce natus eras.
F inierat, mugire solum ter sentit, & Orci
 Se prope tartareas concrepuisse fores.

Ex parē
 talibus
 veterum
 sunt no-
 stra.

Traianus
 liberatur

SACRORVM FASTORVM

Quum subito inuito hoc, atq; inuita ipsius aca,
Caesar ab abscisso sustulit ora solo.

Flectitur ante patrem, supplex exclamat ab hoste
Liberer vt stygio, dilue crimen aqua.

Dicta facit pastor, soluuntur flumine culpa:
Astra petit, stantem deseruitq; ducem.

Missa
s. Greg. Fama fit, ara preces numero seruantur in ipso:
Atq; ferunt alijs, qua tibi, Caesar opem.

Itur ad hanc igitur, totidem sed lucibus itur:
Pierides quot sunt numina grata mea.

Sancta illic tellus, eadem quoq; conuenit umbris:
In Vaticano ceu solet illa suo.

Plurima terribilis mortis spectatur imago
Nudaq; sparguntur roribus ossa suis.

Miramurq; hominum sortem & nil dicimus ipsi
Nos sumus: a dictis subsequiturq; metus.

Atq; cadit factus: fractoq; superbia curru:
Proq; illis pietas, religioq; subit.

Ante forem, inq; via stantis miseremur egeni:
Et sorshæc memores nos facit esse sui.

Nec loca deserimus, quæ placant lumine manes:
Diuersis tedas sufficimusq; focis.

Stat specus, & sancti defossa cubilia ciuis:
Ire placet, tenebras subsequimurq; face.

Orato.
s. Greg. Deq; illis, precibus iuuat huc intrare sub auras
Reddere qua manes creditus ille fuit.

Soluimus & sacrum interdum, legimurq; libello:
Est stipis & nostræ, quum vacat ara, memor.

Ergo refert quum lux mortalibus orta labores:
Nox nec abit, dubia est nec bene nota dies.

Quod pius inferno manes deduxit ab Orco:

Quodque animas precibus, corpora soluit humo.

Ad sacra collato feralis munere ceræ:

Civis siue preces, advena siue ferat.

Luce illum aut prima proprias veneramur ad ædes

Credimus & manes inde iuvare preces.

Aut ne nostrorum pereant benefacta per aras:

Quacunq; hos illis flebilis urna tegit:

Quisq; memor ritus, surgit per busta suorum:

Fertq; faces tumulis munera parva suis.

Templaq; ad inferias valvis celebrantur apertis:

Imus & ad septem, grataq; turba sumus.

Iungit anis testas, & saxa reperta per aras:

Hisq; locat ceras: donaq; magna putat.

Magna putat: manes sibi nec maiora requirunt:

Quæ quoq; si dederis non minus illa ferent,

Sæpe quidem vidi, cum nil his poneret hæres,

Roris aqua lætos conticuisse rogis.

Ante ferunt violas, factasq; e flore coronas:

Hisq; via in media testa reperta dabat.

Tuncta Ceres fuerat vino mollita corollis:

Farrasq; & exigui lucida mica salis.

Omnibus ex istis, romana per oppida ritus

Restat adhuc, Cererem suscipit ara rogis.

Dantur opes miseris: fert & data vina sacerdos:

Muneris & prisca signa vetusta manent.

Summus at antistes quoq; tot complexus egenos

Quot fuerat sancti candida membra chori:

Induit, apposita diuino ex ordine mensa:

Hocq; memor domini est, quo duce numen habet.

Ritus pœ
retalium
nostri tē
poris.

Panis ad
tēpla ex
tra urbē
pauperes
vestiuntur

SACRORVM FASTORVM

Hæc nos, atq; deus, sed si res tangit auorum
Intulit Aeneas dona paterna rogis.

Ante tamen flores, facis at nunc tradimus ignes:
Facta fere' & causas utraq; nata pares.

Flamma deum genuit, anima est in corpore flāma:
Visa p̄idem vultu flammaq; flosq; suo.

Flores
veterū in
flāmas
cādelarū

Gaudeat ut simili, flammam apponimus umbris:
Floreq; erat fictus, nunc face verus honor.

At nos templa tenent, lustrataq; corpora seruant:
Ille memor patriæ hæc vrit, humatq; vijs.

Occiderat ferro cœlesti semine natus
Integer et tumuli marmore tectus erat.

Cumq; hoc alma parens cœlū conscēdit ab umbris:
Quanta tamen fuerat, coperat urna prius.

Ille quidem in terris sua dum præcepta ferebat:
Nos etiam partes dixerat esse sui.

Edocuitq; animas in corpora nostrā reuerti
Deq; suis templis ad noua iura trahi.

Exequijs carmen præbebat tibia priscis:
Lætaq; funercis pompa erat atra tubis.

Præco
mortuo
socio ad
sodales.

At nigra per vicos nocturnus funera præco
Nunc canit, & tristis fungitur ore tubæ.

Luce idem aut socijs sed eodem more vocatis
Hæc facit, & facti forma vetusta manet.

Indeq; de turri tinnitu ad fana vocamur:
Condimus & terno corpora functa sono.

Ecce sed æra monent, stat mæstis vestibibus aræ:
Atq; sepulchrales exigit atra faces.

Credebat hæc animas in nocte errare sepulchris
Luce vel inuita sed Styge iusta sequi.

I te elegi: vestrum est: imponit thura sacerdos:
 Illaq; dat tacitis, nec tamen ipse tacet.
Per loca nam tollit victricia signa iacentum:
 Vocibus horrendus, terribilisq; toga.
Quã sit amara dies, lachrymis quũ venerit illa:
 Duraq; & ærumnis inuidiosa, canit.
Terq; eadẽ repetens cũ luctu nominat umbras:
 Circuit & tumulos: rore q; spargit aqua.
Thuraq; clamosa profundit voce sepultis:
 Orat & vt Stygijs exeat umbralocis.
Riteq; postremo pacem, veniamq; precatur:
 Cumq; deo æternam, perpetuamq; diem.
Neniaq; vt tacuit: tacuit lura mœsta querelas:
 Atq; elegi fletus continuere suos.
Quicquid erit ceræ semustum hinc inde relictũ,
 Aut ipse, aut pueri, plus tamen ipse legit.
Inde q; ait manes requiescite: tollit & aram:
 Et sacra ad inferias rite relata putat.
Quæ quod oportet agi, lux cepit nomen agenda:
 Manibus antiquis illa feralis erat.
Nempe preces superos placant, imosq; coercent:
 Et reddunt cœlo quæ iacet umbra suo.
Scilicet & fieri hæc monuerunt visa parentum:
 Illaq; sunt Stygio teste probata Ioue.
Prouidus haud longe nam cũ remearet ab Aetna
 Odilius, media nocte silente, via.
Audijt arboribus motis strepuisse fragorem:
 In qua erat, & sylvam contremuisse iugis.
Constitit, atq; comæ subito rigere timētis:
 Inq; ingens toto pectore frigus erat.

Sacrum
 mortuorū
 cum
 tristitia
 nia.

SACRORVM · FASTORVM

Quum precul exoritur medijs vultatus in vmbriis
In quo visa illi vox erat ista loqui.

Me miserum, sacris manes rapiuntur Averno:
Nosq; frequens spoliant vulgus inane preces.

Dixit, & in tenues paulatim euauit auras:
Luceq; in hac factum fama fuisse refert.

Quot
diebus
sunt in-
feriæ
mortuo-
rum.

Dicta palam sunt: augentur funeris aræ:
Estq; dies mœstis non minus aucta rogis.

Nonaq; quæ fuerat, pietas sic iussit auorum:
Tantus honor mutis manibus ante fuit:

Et ea ab hoc illis: quotus est hic mensis: habetq;
Quot maior versus cum breuiore pedes.

Officiū
mortuo-
rum.

Hisq; quod efficitur, sacrum fert nomen ab actor:
Estq; illud nobis præterisse nefas.

Negligē
tiū pœna

Vidi ego qui præuè solitum subtraxit honorem:
Haud leuiter facti pœnituisse sui.

Manes nãq; ferunt vlulasse huic nocte p vmbra,
Prodigio & tenebris sollicitasse malo.

Animæ
mortuo-
rū vlti-
ces, quæ
agunt.

Circum quæstæ animæ, simulacraq; ossea factæ
Nocte nouis plagis supposuere virum.

Pallida p intortis scripserunt ora colubris:
Iactatumq; sago deseruere solo.

Adde quod & Spreti mittunt insomnia manes:
Atq; angunt media sæpe quiete reos.

Hæc ita ne fiant: & plebs quæ prisca timebat:
Annua dant socij thura precesq; rogis.

Conclamantq; vmbra, quas visit pompa per aras:
Stant & præsentem, accipiuntq; facem.

Hostilesq; animas, inimicaq; numina, placant:
Quæstus ut est Orcus: despoliantq; Chaos.

Quodq; fita verso fert tempus nomen ab anno:
Sic quod ab hoc tumulis ara redire solet.

Interea cupidæ tedis cessate puellæ:
Dum sibi non pueros hæc habet ara dies.

Nempe toro iunctis mors est inimica maritis
Suntq; sepulchrales tristia dona faces.

Ergo redit donec lux pura, ad limina, Neruam
Quæ soluunt, nonam continueate diem.

Sed cras mite lyræ simulachrū surget Olympo:
Inferias mæsto quæ modo quæsta sono.

Claudat oves pastor, nec virginis ora videntur:
Quæ sibi tam claro lumine sydus erant.

Tollit ubi insignem radiorum fronte coronam
Phæbus: & eois æthera carpet equis.

Aspiciet toto produci nubila cælo
Atq; hyemis terris tempora prima dari.

Postera lux oritur, discedere sydera nolent:
Deq; suo certant noxq; diesq; loco.

Candidaq; exorto face Phæbo est amula Phæbe:
Inuidet & fratri lumine pulsa soror.

Cernere dum certant cælestia signa coronam
Sancte tuam: lis hæc de statione poli est.

Ante fores templi tollit se scena colūnis,
Ara patrum alterno est dum laterana l. co.

Pergite castalides, vestra est hic cura, sorores:
Lux licet haroum postulet ista pedem.

Scilicet hic rerum moderamina sera recepit:
Vrbis iam pridem cum pater ipse foret.

Curia conuenit tollunturq; ordine signa:
Sit velut in media pompa stat ipsa via.

Anniuer
saria nu
ptiæ non
fiunt.

Incipit
Statio s.
Gregorii
Lyræ si
mula
chrū ma
ne oritur

Virgo to
ta occul
satur ve
speri.

Initium
hyemis
imbres
incipiūt.

Corona
tio pont.
an fores
templi.
S. Pe.

Quod
fiebat co
eunte ad
lateranū
fit i foro

SACRORVM FASTORVM

Quæq; suis triuijs per compita danda fuissent
Aera, premat ne vis, dat mora certa foro.

Sed folio ecce sedet, linguisq; animisq; fauete:
Dum patriæ patri sacra corona datur.

Vix ea: plaudebat iam fœmina, virq;, sedenti:
Quum tonuit leuis promicuitq; polus.

Atq; nouus pöpuli peruenit in æthera clamor:
Et vaticanum sustulit ora iugum.

Pecuniã
dat etiã
cardina.

Aes dabat is patribus: proq; ære illi oscula proni
Dant: pariter, sanctum suspicuntq; senem.

Roma salutabat post hæc sed læta parentem:
Gaudia quod post tot tristia nacta foret.

Interea accumbit, splendent cõuiuia luxu:
Funde coronato proxima Flora rosas.

Felici et tecum coelestia lilia dextra
Spargat in hunc Iris, multiplicetq; manu.

Diciteq; vt flos hic sic illi floreat ætas
Nullaq; quæ noceant, sentiat illa seni.

Pauli Põ S it leuis huic Nereus, sitq; aer ipse saluber.
ti. felici Et cœlum aspectum, terra recludat opes.
tas.

Numine quæq; gerit succedant omnia dextro:
Marsq; illum timeat, quisquis & hostis erit.

Huius opus pax sit, non illum Aστrea relinquat:
Astet & huic rebus Copia læta suis.

Bella sonent alibi, sit vomere vilior ensis
Bellator tauro iugere cedat equis.

Atq; huic quem vita, diuum & pietate meretur:
Vrbis vt est, sic sit debitus orbis amor.

Eiusdem
nepotum
succes-
sus.

Sorte suos auctet, videat florere nepotes
Quos paluit pueros, spectet adesse senes.

Quiq; decus belli, iuuenileq; sydus in hostes
 Successor patris, numine fretus aui.
Bella gerit, quiq; aræ ad stat caput Iride cinctus
 Ut taceam cœli signa minora sui.
Sospite auo uiuant: domito hic sed victor ab hoste
 Illeq; adorandæ gloria sedis eat.
Perq; genus crescant: sed dant en vota gemellos
 Addite vterq; senex cum sene uiuat auo.
Addite Θ : hac quoniam (nisi fallor) luce, lauatur
 Aptæ hæc imperio, sit domus apta pedo.
Et demum o custos hominum quoq; dicite salue:
 Cum quo grande placet numen habere deo.
Sisq; tuæ felix patriæ, populoq; **Q**uiritum:
 Cum pueris terris Θ data iura regas.
Vrbs Σ ut ipsa tibi, sic totus supplicet orbis:
 Osculaq; adiungat, congeminetq; pedi.
Illa sed ob cultum, Θ spatia in staurata viarum,
 Det signum, templis te colat iste tuis.
Hæc Flóra atq; Iris mecum ipsa domestica dixit:
 E' mensa larga quum dabat æra manu.
Ergo deus, cuius nobis moderaris habenas:
 Hoc caput: hæc cui nunc trina Tiara data est:
Quod caput est orbis: populis temploq; reseruet:
 Præsentemq; velit sæpe redire diem.
Collitur Oceano pulsus Hyperionis astris:
 Atq; coronatus munera carcer habet.
Quare sancte veni, cui cessit cura reorum:
 Atq; mone, illorum cur tibi vincla damus:
Desieram, diro strepuerunt limina ferro:
 Vertor ad hæc: nostras venerat ante fores.

Gemelli-
 eiusdem
 nepotes
 hac die
 baptizã-
 tur.

Leonar.
 cõse. car
 cerum fe
 riæ.

SACRORVM PASTORVM

H orrueram, vates quū nos tra ingressus ad ora
 Q uem modo cepisti pone aut ille metum.
 Q uodq; petis discas, ne festi nescius erres:
 Et series facti sit tibi nota mei.
 C um genus ipse forem deductum a sanguine regū:
 Esset parq; animus nobilitate mihi.
 N escio quid furtim me ad cœli regna traherat:
 Ardore & tactus religionis eram.
 I ndeq; sic notus iam tunc ego regius, & des
 Deserui patrias: tesquaq; & antra subi.
 R ebus eram magnus: maior pietate putabar:
 Qua celerit Rhodanus, qua sonat amne Liger.
 H inc post sacra pius viseram carcere clausos:
 Vinclaq; soluebam numine sæpe meo.
 Q uodq; datum paucis, viuo mihi ponitur aras:
 Figitur & postea multa tabella meo.
 V sus adhuc testis: lapis huic, ferri annulus illi
 Colla adit, hunc compes, hosq; catena ligat.
 H æc, & quæ longum est hic dicere, vincla feruntur:
 Atq; mihi illorum tradita cura manet.
 F inierat, lapsæ rediere in pectora vires:
 Illius atq; istis verba secutus eram.
 O mnia iam noui, vidiq; ad templa referri
 Hæc tua, & ad postes sæpe manere tuos.
 A ra sed ipsa tibi cum sit, te in carcere pingunt
 Cur quoq; præficeris num quia forte loco?
 A nnuat, atq; inquit iuuo sic quoq; limine clausos:
 Et memores sunt numinis inde mei.
 N am quoties miseros subducta fidicula torquet:
 Collaq; trux laqueus, truxq; securis adit.

Vola va
ria.

M e spectant capti pictaq; in imagine adorant:

De media & redeunt sæpius inde cruce.

C ompesit inde meis & vincula & annulus aris

Cumq; his, quid possim, picta tabella docet.

P ro tamen his inquã: duce te petit æra rogator:

Hæc data respondit his ego sæpe dedi.

D ixerat incipio certis reserata diebus

Limina visuntur carceris, hinc ne nota est:

I pse q; stat prætor, causasq; ex ordine discit:

Sæpeq; solvuntur his pietate rei.

H æc ego, & inuentum nostrum est hoc rettulit ille:

Legibus vt non sit fortior ipse dolus.

Q uid non dona valent? quid non corrumpitur auro?

Istis sæpe feri iudicis ora silent.

H æc quia fiebant (nec nunc hæc crimina cessant)

Sæpe ego visebam carceris ipse fores.

I udici & obstabam, fieret ne iniuria clausis:

Quod feci: prætor nunc bonus ipse facit.

T erq; quod hoc faciant viso tunc carcere & ipsis

Mane reis, titulos est sibi nata dies.

D ic quoq; cur gravidas exaudis diue vocantes:

Num quod in his vterus carceris instar erit?

V era ais, & sylvas gravis est regina secuta:

Inq; illis dixit: me veniente parit.

D ixerat: & sumpta palma, sumptisq; catenis,

Se vertit, visus deseruitq; meos.

¶ Tertius vt currum sibi Phœbus ab æthere iunget

Scorpius è media parte videndus erit.

¶ Altera ab hoc roseas vbi sol aget igne quadrigas:

Restituet pueris te Theodore tuis.

Visita
ita vul-
gus ait.

Gravida
rū tutela
Leonar.

Media
scorpiōis
stella em-
mergit.

SACRORVM FASTORVM

Theodo-
ro nutri-
cum fe-
ria.

Qua foret ara peto, nutrix quum blanda petenti

Qua domus Euandri, quaq; lupercal, ait,

Contigeram: miror parua testudine vota
Tolli, quæ exuuiæ res puerilis erant.

Tunc ea me spectans miraris munera dixit:

Annueram: causam quum mihi disce, refert.

Forte quod hic templū tenuit cum fratre Quirinus:

Et pueris prisca, rumina ficus erat.

Hoc præstare putant pueris loca proxima munus:

At tamen à prisca decipiuntur ope.

Vir fuit hic sanctus: Stygio vexatur ab angue:

Fretus equo insiluit, comminuitq; feram.

Nox erat: inuenit sinuosa volumina lecto:

Signum agit: à signo deliuere crucis.

Fit reus: ad palum pueri petiere sagittis:

Pro pueris magno supplicat ille deo.

Occidit, infantes ægri portantur ad illum:

Mira facit: facti fama fit, ara datur.

Morbi
quibus
infantes
vexatur

Siue umbræ noceant, oculus seu fascinet illos:

Siue Elephantiasis vlcere pectus adit.

Corpora seu biberint sceleratæ infantia lingua:

Vagiet & languens, & petet æger opem.

Siue striges illum rostro tetigere sinistro:

Stabit & epoto sanguine laxa cutis.

Liberat: increuit suffusa venter ab vnda:

Potaq; ter bibitur, terq; sititur aqua.

Sonticus elanquet, capiunt nec lumina somnum:

Certaq; non fuerit cognita causa mali.

Fiat ut incolumis votum promitte, iacenti

Protinus ut viuat porriget ille manum.

P arua meo quondam torpebant membra nepoti:
 Flebat & impatiens, defueratq; sopor.
N ulla in nocte malum placabat ncria, vultus
 Et color in toto corpore pullus erat.
I ussit anus puro lustrari sydere cantus:
 Qua tua discernit Termine rura lapis.
O uaq; pendebant, supposito sulfure saxo:
 Mis'taq; cum multo mascula thura sale.
O mnia vana aderant, medicas eximus ad artes:
 Itur & ad sanctos expetimusq; sonos.
N ulla tamen succo miserum medicina leuabat:
 Sacraq; collato carmina nulla sono.
D epositum flebant nutrix, materq; paterq;
 Temp'la petunt diui, palliaq; ipsa vouent.
A tq; illis puerum sacris de more peractis
 Sacrificus dicto carmine s'fargit aqua.
V era loquor, dicto ter ad ægrum carmine, vixit:
 Deq; sinu matris mouit ad ora manum.
V beraq; appetijt, vires rediere colorq;
 Anteq; quam multo firmior ille fuit.
S ic vt erant, templo prece procubere parentes:
 Votaq; soluerunt, illaq; vestis erant.
A ucta fides diuo est, pendent testudine dona:
 Additaq; exuuijs multa tabella suis.
I psa q; quo fiat maioris copia voti:
 Bis reserat templum septima quæq; dies.
¶ Dixerat, infirmo pede post laterana petebat,
 Cur petat insisto, quû mihi rursus ait.
S unt quoq; si nescis, qui temperat omnia nutus:
 Hac Seruatori templa dicata die.

Miraculo
 in pue
 ro cõten
 sum.

Vestes
 puerorû
 vouentur.

Basilio
 Saluato.
 dedica.

Hæc tenus, atq; abiit, pater ergo maxime dixi:
 Hic tibi nam templi nascitur ara, faue.
 Scilicet (vt fas est) hanc primam dicimus ædem
 Lux, hæc pontificum prospera prima fuit.
 Vnde sed hæc fuerit, maneant quæ nomina festo:
 Dum cano consilij sis quoq; cura mei.
 Antea deo fuerant, quæ nunc sunt aurea tecta.
 Urbis adhuc Maiors fortis habebat opes.
 Vix casa coelestes capiebat parua rogantem:
 Sacrum erat exiguo numinis illa foco.
 Aut teges aut titulum templi spelunca tenebat:
 Pressus & à turbis sacrificator erat.
 Viderat, & tactus fuerat iam numine nostro
 Cæsar vt est æger quum rogat ista deum.
 Trine pater: quando sic es tu dictus & vnus:
 Si moueor ritus, religione tui.
 Te quoniam memorant populos seruasse cruore:
 Atq; meo telum subripuisse Ioui.
 Quum iubeam multa puerorum cæde lauari:
 Vlcus enim toto corpore triste vides.
 Ne ferar innocuo mundari sanguine corpus:
 Sanguine (si par est) fac lauer ipse tuo.
 Tempora feres meritis, qua nostra palatia surgunt:
 Quaq; loci titulum rana Neronis habet.
 Hæc eadem fient totum tibi iura per orbem:
 Structaq; erunt sacris plurima templa tuis.
 Vota dat incolumis, summus cum veste sacerdos
 Constitit, adstabat cum duce turba suo.
 Atq; pias tollens cum vultu ad sidera palmas:
 Edidi: hos supplex plebe tacente sonos.

Latera
 nã vnde
 dicitur.

Nate dea, & summi proles certissima patris:
 Accipe quæ meritis debita dona damus.
 Sic sed templorum caput hæc sit ut ara tuorum:
 Subsistit huic oriens, occiduumque latus.
 Dixerat à læuo strepuere tonitrua cælo:
 Augurio læti procubuere patres.
 Interea toto iubar admirabile templo
 Funditur: & flammis cingitur ara nouis.
 Surgunt, lapsa polo sacra Seruatoris imago
 Cernitur in templum desiluisse suum.
 Quisq; preces auget, circum exuruntur odores:
 Astant qua venit, tactaque saxa colunt.
 Summa tenent radij, qua nube pependerit ille:
 Cumque suis superis, ut fuit altus erat.
 Cura videre deum est, spectant formamque locumque:
 Attamen in celso sederat ille tholo.
 Ergo dei facies populo sis dextra Quirini
 Sanctus ait, patribus lætaque semper ades.
 Hactenus, estque ædis pars agnifer, altera frater:
 Quodque illic superest forma salutis habet.
 Quod venit: & pater huic venienti dedicat aram:
 Prospera fitque dies, festaque nomen habent.
 Ius dedit hinc Cæsar ponendi templa per orbem:
 Iunxit & imperium, persoluitque fidem.
 Vtque sit ad veniam locus hic, pater ipse sacrorum
 Quot veniunt luces, tot precis esse dedit.
 Finis erat, quum sic, tunc, ut solet, agmine plebis
 Dicitur has voces forte tulisse senex.
 Dardana belligeræ simulachrum Troia Mineræ
 Viderat iliaco desiluisse iugo.

Saluator
 appari-
 tio super
 tribunal.

Constā.
 dotauit
 ecclesiā.

SACRORVM FASTORVM

Quam p̄ diu signum summa seruant in arce:
Imperium rerum tam tenet illa diu.

Vox venit ad patres, prudens sententia visa est:
Et sacer inferior cingitur ære locus.

Fitq; chorus custos, æternosq; aspicit ignes:
Cernitur, Et nulla tangitur illa manu.

Atq; sit e' cœlo tanquam modo lapsa videtur:
Longa licet veniat nulla senecta nocet.

Adde quod hostili flagrarunt templa fauilla:
Ausu nec authorem lædere flamma suum.

Seruat quæ imperiū: prædonem fallat vt error:
Altera seruata est interiore loco.

Moresq; maiorum sanctorum sancta vocarunt:
Cum quoq; de cœlo sit decus illa suo.

Hæc ego dicebam, sonuerunt æra, sub ora
Procubuit fratrum fœmina virq; genu.

Illa ter apparent demisso ad lumina velo
Circum aderant fusæ voce iuuante preces.

*Scorp.
occ. præ
sagui im
brium.* Postera lux orta est, petitis si sydus in illa:
Oceani fallax Scorpius intrat aquas.

Luce secutura conscenderat æthera Phœbus:
Et face finierat nocte viator iter.

Clausaq; iam septis soluebat ouilia pastor:
Pascebatq; suas mane supinus oues.

Acrasq; inspectans, collectaq; nubila cœlo,
Orta lyra est, imbres non procul, inquit: erunt.

Vix ea: quum subito commiscent prælia venti:
Dura incepit hyems, antra petamus ait.

*Fidicula
oritur
martina
lia festu* Est quoq; ni fallor, nunc Martinalia festum:
Atq; hyemis nobis sol noua signa dabit.

N ubila nam si sunt, eadem sine nube placebit:
 Est si clara dies, tota madebit aquis.
 D ixerat: & dederant iam s. ra crepuscula signa:
 Tempora quum appposito transigit ille mero.
 S ancte igitur cum te celebrent ad vina poeta:
 Quorum sæpe tibi pars ego magna fui.
 S i vacat, ad proprias è cælo labere laudes:
 Quæq; damus faciles, ad tua vina veni.
 P roq; tuis Baccho faueas, adsisq; poetis:
 Sed mihi præcipue qui tua festa cano.
 N am si vera licet manifesta voce fateri:
 Et sequimur certa numina nostra fide.
 F ertilior mustis es tu, quam Bacchus & Euan,
 Ingenium ex vero vatibus ipse facis.
 C urq; facis causa est, cuius tu cura putaris
 Quoq; vales, & quo tu tibi numen habes.
 D eme merum lauro, soliti dementur honores:
 Ilias & nullum versibus extet opus.
 S ancta nec Aeneis æternum nomen habebit:
 Nullus & Acacidæ, nullus & Hector erit.
 T erra sit ergo leuis, pietas qui repperit uas:
 Quiq; malas primus nec tate pellit aquas.
 I care debebas æternum viuere nobis:
 Vitis enim nostri, quam bene dulcis odor.
 V ino forma venit, vino producitur æuum:
 Vино nouit opus quid sit amica viri.
 V ina fugant curas, reuocant in pectora vires:
 Vina nocent nunquam, sobria lædit aqua.
 H æc f. cit vt siccis sint carmina crassa poetis:
 Pone puer, posito su procul vnda, mero.

Prognos-
 tica Ru-
 sticorū
 ex sole
 de toto
 anno.

Laus vi-
 ni in gra-
 tiā numi-
 nis.

SACRORVM FASTORVM

N epligit Eurition nudatos ebrius enses:
 Attracidis cultos appetijtq; toros.
S preuerat & Cyclops confossus lumina dānum:
 Molle maroneo dum madet ipse mero.
E t sua Martini tam læta luce bibendo,
 Ponere qui nescit tristia: potet aquam.
I nterea, ipse ederæ si de cultoribus vnus:
 Diue mone in cœna cur tibi vina damus.
D olia cur relinunt addas, quo nomine festum:
 Sic ego, ab exquilijs quum tulit ille caput.
E t procul ò dixit spes & mea cura poeta:
 Accipe quæ sitis debita vota tuis.
S unt qui vina dari credant: mibi proxima festo
Q uod defecandi tempora vulgus habet.
P arsq; quod ismario vertebam flumina succo:
 Hac fieri turbæ quod quoq; nocte putant.
Q uæ licet apta putes, & sint tibi proxima vero:
Q uæ sequitur causa est ista probanda magis.
F orte Valentini fuit olim à nomine Cæsar
 Poscere ab hoc pro re pauca coactus eram.
S ensit: poste fugat, clauditq; immaniter aulam
 Hocq; etiam durus sepius ille facit.
S it precibus facilis deus inquā: clausaq; pandat
 Atria, nec votis sint aliena meis.
F inieram: petij, patuerunt tecta petenti
 Sponte sua, adpositas sederat ille dapes.
A spicit, et perstat, nec me dignatur honore:
 Ignibus accensa est regia sella meis.
P rodigio motus tandem veneratur, & inquit:
 Posce aderunt votis omnia læta tuis.

Aquã in
 vinum
 Marti.
 vertit.

I ndeque ne tantis frigeret gratia dictis,
Excipior dapibus, non ego solus eram.

I nterea (vt mos est conuiuiis) aurea dextra
Porrigit inuicta pocula plena, tuli.

V ina ego libaram: socio libata propino:
Erubuit Cæsar, tertius inde bibit.

I ura sacerdotis regem præcedere debent:
Iste hominis partes nãque agit ille dei.

B ella gerebantur, fueram quoque notus in armis:
Quum mihi sic inter pocula latus ait.

I am scio quum bellum sibi Gallia triste timebat:
Dictus quumque armis abstinuisse metu.

Q uam bene pugnanti duce te victoria parta est:
Absens ipse licet clausus ab hoste fores.

Q uaque tibi ingratus fuerit quoque Cæsar, ab illo
Sum quia, et exceptus diccris ante dapes.

E sse tibi vt merito videantur nomina Martis,
Sint tot felici cum tua gesta manu.

V ictorem in bello quoque me pater effice facto
Non aderit certe gratia surda tuo.

I nterea ne ipse queri de ingrato Cæsare possis:
Gallus es et Pannon gaudet vterque mercor.

Q uod pius Aeneas, quod Turnus et ipse vouebat:
Accipe de lacubus iam tibi vina meis.

D ixit: et autunus vinosas presserat vuas:
Atque nouis inerant proxima musta cadis.

Q uum iubet apponi plenas è pluribus obbas:
Dolia quotque aderant, pocula mensa dedit.

S icque meo festo referantur in ordine cellæ,
Atque mihi dandi mos venit inde merum.

Presbyte
rūna di-
cū: Cæ-
sare di-
gnorē pu-
tauit.

Ingrati-
tudine a-
terius
Cæsaris
hic emen-
dat.

SACRORVM FASTORVM

Baccho festa aderant: dixere pithegia grai:
 Fasq; his signatis soluere vincla cadis.
 Vinalia festū ve- P ræterea priscis fuerant vinalia: summo
 tus huc Tradidit Aeneas quum sua musta Ioui.
 trā. latū. V traq; nos tra dies, hæc quod putor esse Lyæus
 Illa, mihi Cæsar quod sua musta dedit.
 I llaq; & ista mea est sed Martinalia dicunt:
 Utq; decet titulos temporis huius habent.
 M osq; manet, testas relinunt noua vina bibentes:
 Totaq; nox festa est, peruigilantq; mero.
 C æsaris imperium in conuiuas grande manebat:
 Factus & in Cyathos rex sua iussa dabit.
 C onstat & in mensa vini, cœnæq; magister:
 Propinantq; frequens iussaq; vina bibunt.
 Q uisq; propinator fuerat, manet ille sitor,
 Sumq; ego spectator moris ab arce mei.
 D ecipit hic socium, deceptus decipit idem:
 Quodq; ego cum magno Cæsare, turba facit.
 S tat genus omne meri, stabat cum Cæsare, nomen
 Q uisq; bibit, bibimur nos tamen ante duo.
 S unt quoq; qui iungant absentis nomen amicæ,
 Illaq; sit quamuis Penthesilea, bibunt.
 M ulti addunt Priami, multi quoq; Nestoris annos,
 Seu Tithone tuos, siue Sybilla tuos.
 T ota sitit tellus sitiunt & sydera clamant:
 Pone merum oderunt gaudia vera moram.
 P one merum non est lux crastina credula vitæ
 Quæ minor est semper deteriorq; venit.
 Quæq; dabant Baccho, mihi præbet gratia vulgi:
 Quæq; illi ratio est, non minus illa mihi.

Bacchus
 in figura
 Martini

Mle s enim Bacchus, miles sum dictus & ipse:
 Bis genitus fuerat, bis genitusq; vocor.
Ille colit Thebas, est & mihi Gallia curæ:
 Vini avidum quæso quem magis esse putes.
Nominor ante lacus, clamabant ante Lyæum:
 Illi acinis Thyrsus, crux mihi picta datur.
Indos ille domat: domui persæpe Tyrannos
 Nec minor iste mihi quam labor ille fuit.
Tempora cingebant ederæ iuuenilis Iachi:
 Has nua dat nostro ferre taberna mero.
Stulta choros medijs ducebat fœmina sylvis:
 Ad Cyathos saltat pota puella meos.
Bacchus habet Cereris commercia: munus et huius
 Mollitum nostro nomine crescit opus.
Repperit ille vuam, leuo vinum sordibus vuæ:
 Me duce & vt cedat vertitur vnda mero.
Dixit, & addiderat quæ sitis: pallia dixi
 Cur dederas? bello cur quoq; gesta iuuant?
Omnia donaram: restabant pallia dixit:
 Et iuuenis presso bella sequebar equo.
Postulat hæc nudus: diuisi pallia: nudo
 Atq; dedi: ostendit mox data nocte deus.
Portaq; qua dederã mihi templũ Ambiana parauit:
 Extat & officio nobilis illa meo.
Palliaq; ostendit mea Templo proxima sedes:
 Et soleam impulsus quam pede liquit equus.
Aduocor ad pugnas, cœlesti pignore fretus
 Profilio in medium: telaq; nulla gero.
Qua fueram fortis cruce sed munitus in hostes
 Irruo, pugnamus, victor inermis eram.

Historia
 pallii
 Martini

Ecclesia
 S. Mart.
 in Bur-
 go olim,
 nunc, in
 Ciuitate
 Ambia-
 nensi.
 Monast.
 S. Mart.
 ad gemel-
 los, in di-
 eta Cini-
 tate.

SACRORVM FASTORVM

Miles credit idem: sine telto pallia secum

Qua mea fert: bellis hinc modo gesta iuuant.

Epulae i
exqui-
liis publi-
ca a gal-
lis.

Saepe quod his hostes mea vicit Gallia: luce hac

Gaudet: & exquilijs publica mensa datur.

Paruaque sunt veluti mihi bacchanalia, ludunt:

Moxque quater denae tempora lucis habent.

Hactenus, a' tumultis coluere Charistia prisci:

Laetaque erat posito turba propinqua mero.

Anne caetera tua sunt: simili namque ordine vino

A' tumulo laeti vertimus ora tuo.

Quare age post umbras facinus cur talia dicas?

Sic ego sic laetus rettulit ille mihi.

Papa fu-
neris au-
sta, a'
Martio.

Hoc facitis: docui quia faeno & puluere obire:

Stare crucem a' pedibus, verbaque certa legi.

Exanimemque homines ad sidera tollere vultus:

Commendare animas, a're ciere rogos.

Haeque coronari patres quoque luce solebant

Dixi, missa inquit sorte corona mihi est.

Lentacu-
lu fit in
vaticano

Num ne etiam iccirco ientacula certa parabant,

Annuat: atque inquit quod mihi cura meri.

Dant tibi cur socium Roebum: quia vina taberna

Fert mea, & hospitibus praesidet ille meis.

Dixerat: abcessit: tunc inuictissime dixi

Producibus nostris pallia fortis habe.

Et quoniam sine te nullum laudabile carmen

Tange tuo quae so pectora nostra mero.

Aestas
Martini
incipit.
Sol in Sa-
gittario.

Haec ego: Martino cras quidam ait, incipit a' stas:

Feceque purgandi tempora vina feret.

Tunc ego, de Phaebo cedit quoque Scorpius, inquam:

Solque sagittiferi tela mouebit equis.

Ergo pius longis Helixæus languidus annis.

Quilibet exhaustis viribus, æger erat.

Veni ad hunc Ioas puer: ut puer iuit ad ipsum

Phillyriden, cui inquit, tu quoque viue pater.

Postulat ille arcum: petijt Centaurus ut arcum:

Est Syrus hostis ait: da quoque tela: dedit.

Soluz: facit iussum: Syrii feriuntur ab arcu:

Vltor erat: fati iam manus inquit adi.

Venerat: eripitur, raptus formatur in astris:

Bisq; notas septem corpore nactus erat.

Cras homo thura bonus poscit, cognominis huius

Hei mihi, quam paucos tempora nostra vident.

Partum veste, & acu, lucrum præbebat egenis:

Hoc & qui faciat, nunc quoque rarus erit.

Hic tua tutela est: quisquis profiteberis artem:

Da lucrum: dices da quoque forte tuum,

Hæc mihi mens cum sit: desunt ad munera vires:

Cum faciat lucri pagina nostra nihil.

Stabit, ut orta dies: torto qui cinctus ab angue est,

Serus in occiduas sydera condet aquas.

Orta lyra est: cælo pluuus quoque surgit Orion:

Typhi legas velum, si sapis ipse, rati.

Quinta dies redijt: radijsq; illuminat orbem:

Augeat ut fratres ædibus vna duos.

Forsitam & causam mirati poscitis, illis

Cur duo sint vna templa dicata die.

Sanus erat Cæsar, corbes & puluere plenas

Tot tulerat collo signa quot annus habet.

Templaq; erant fratri: fratri altera creuerat ara:

Quum pater has vna luce sacremus ait.

Homini
bono ser
toru fe
ria.

Serpenta-
rius sero
occidit.

Orion cū
fidicula
oritur.

Dedica.
Baj. Pe
tri e Pa.

SACRORVM FASTORVM

Venerat: inq; vna librarat corpora lance:

Miscueratq; sacris ossibus, ossa locis.

Altera restabat, quum sera crepuscula fiunt:

Tunc prece sic Phæbo supplice sanctus ait.

Optime signorum radijs redimite tuorum:

Altera sacratur dum ducis ara, mane.

Dixerat: altus equos celeres remoratus habenis

Luxit: habent vnā sic duo templa diem.

Altera cur vetus est: cur altera regia cessit:

Qui petit: hic nostro carmine certus erit.

Tēplum C lauiger est ingens: templum ingens incolat inquit

Petri à
Iulio no
uatur.

Iulus in vrbe, solo quum vetus æquat opus.

Prisca gigantea redierunt limina mole:

Crimen erat: veniam promeruerē manus.

Sic cui nulla dies nocuit, cui nulla vetustas.

Occidit: impensa surgat vt ara patrum.

Pñtatio
virg.

Quarta hinc virginibus lux festa ē: forteq; poscor:

A presentando cur sibi nomen habet.

Mos erat (extat adhuc) teneris dare templa puellis:

Quo magis hæc tutæ virginitate forent.

Mox aliqua vt plenis esset cum nubilis annis:

Si cuperet: sese iungeret apta viro.

Iuerat huc virgo: vententem rite sacerdos

Ceperat, excelsi liminis ante fores.

Ludi ma
gistrarū
feriæ.

Quodq; excepta loco, quod presentata sub ara,

Præsens festa dies hinc sibi nomen habet.

Nupturæ interea innuptæ, nuptæq; puellæ

Dat quibus hæc dotis munera: ferte preces.

Præcipue doctæ sed dent sua thura magistræ:

Discipulas lucro quæ cupiere nouas.

Hac nam luce quibus tactura est virgo tonantem
Verberibus primum est tradere iussa manus.

Sed quid sæua facis? ponas tua sceptrā magistra,
Aequius his alias commodiusq; feri.

Pallade namq; magis docta est: docuitq; sorores:
Atq; manus, nescis: erudit ista tuas.

Apte ut pingat acur: percurrat pectine telas:
Ducat & plena mollia fila colo.

Hæc, à iure sacro, felicem Aeneida nouit:
Quicquid & æterno carmine Homere canis.

Ergo quod es musis, quod dux pia virgo poetis:
Sis rogo carminibus semper amica meis.

Cras sacra Cæciliæ lux est, mora nulla, puellæ
Virginis è templo uirginis ite domum.

Organa sed manibus pulsat: sic omne moueret
Quod modulis animos græcia docta vocat.

Ante quidem cornu populos ad sacra vocabat:
Garrulaq; in fanis tibia mane suis.

Nunc campana sonant sacris tinnitibus æra
Turribus: & gentes ad sua templa cident.

Organa traxerunt diuam: cælumq; dederunt:
Quæq; dedere pia continet illa manu.

Hicq; facem geritis: face sic quia venit ad aram:
Ara domus sed, vos quo via ducit, erat.

Praesidet & nautis, iuxta naualia templum
Quod tenet: annonas fert ubi Roma suas.

Saxaq; quod scopulos appellat nauita cæca:
Nomine de diuæ non minus esse putat.

Festum Clementis hyemis caput est orientis,
Crassa sacerdotum dicere iussa solet.

Sacram
scriptu-
râ nouâ
et veterē
nouit.

Ceciliæ,
à puellis
cædelæ
feruntur

Clemēti
hyemis
iniitiū ec-
clesiasti-
cæ.

SACRORVM FASTORVM

Sed decepta loco est cras sint ut festa, recedens
Hinc sibi bis decimam continet illa diem.

*Cather.
poetarii
orato.
rūq; se.* **C** Proxima nulla nota est: signat lux altera fastos:
Regiaq; ad signum te Catherina vocat.

Ergo pij vates, facundaq; pectora, mecum
Ibura date, besterna sed comitata fame.

Scilicet hæc vicit vocali sorte petas.
Atq; data eloquij debita dona tulit.

Aducat hanc partus pariter prope tempora mater:
Lac dedit è tumulto diua quod ipsa suo.

*Fortuna
in fi. Ca
therinae.* **C**onditur ad littus: fortunam nauita credit:
Quodq; rota est, placidas qd q; ministret aquas,

Huc quoq; militiæ est, atq; huic commissa reorum
Curæ: quod est ensis, Curia quodq; rota.

Adde quod hinc virgo festum natalis ad vsq;
Hanc rogat: ut nubat: nupta quod ipsa deo est.

*Regem
scholæ si
bi creat.* **H**uc cuspis gladij memor est, quia concidit illa:
Regia erat: luce hac ius schola regis habet.

Interea posses cum tu inter stare sorores
Ingenio victæ quæ erubere tuo.

Sic te Phœbus amet: sic te colat æmula Pallas
Sitq; huius sturno semper oliua tuo.

Pierides virgo, sanctosq; tuere poetas
Hosq; tua in summa da semel esse rota.

*Mortuo-
rū memo-
riæ.* **T**ertia commemorat tumulis pia iusta parentū:
Ab sibi quam paucas hæc videt ara manus.

*Andræ
piscatori
actuus
dñi inci.* **V**ltima piscator fert tempora mensis, et annis:
Suntq; velut ludi lubricæ Tybri tui.

Nam qui rara trahunt piscoso retia pontor:
Qui iacit T iaculum: qui tegit ære cibos.

Festa colunt, visunt caput & piscantis ad aram:
 Hic ubi cum nauta munera fratre petit.
Interea e' summo terris lux prospera caelo
 Panditur, aduentus & sibi nomen habet.
Labe vacent animi: deus aduenit, aduenit agnus:
 Crimina confesso c'luat ara reo.
Pura placent, multis scelus est apponere carnes:
 Donec ab his cunis vagiat ille suis.
Adde quod & culpas resecat per templa sacerdos,
 Non secus ac denis lucibus ante quater.
Omnia sint igitur venturo operata tonanti:
 Atq; frequens pueros sentiat ara dies.
Tu quoq; musa sacris, sic fas, assistere debes:
 Et simul in nostro pura sedere choro.
Stat cum mense labor, piscator contrahere uela,
 Portus adest, nobis vna terrenda uia est.

Prædi-
 cæ in iē-
 plis ceu i
 quadra-
 ge.

Explicit liber Vndecimus.

ee

SACRORVM FASTORVM
LIBER DVODECIMVS.

CIn hoc mense Decembri, à decimo numero mensium de anno Romu-
li dicto, qui menses per pueros hic notantur, numerus decimus verus ve-
rior ostenditur, & verificatur, in decimo mense, in quo Christus natus
est, non sine mysterio, licet naturæ cursu, videlicet ut quemadmodum
decimus numerus absolutus nouum numerum desiderat, & ipse semper
repetitur: Sic Christus noua tempora, ac vera aurea sæcula quæ deside-
rabamus, nobis attulit, eaq; cum eius laudibus ubiq; repetuntur. Tute-
la olim vestæ, nunc Thomæ Apostoli.

Mense
hoc inci-
pit et de
finit an-
nus.

Enimus ad decimum felici carmine mensē:

In quo, quo annus abit limite, rursus adest.

Sicilicet abscedit pariter mihi surgit & ille:

Principiū & cœptis summa fit inde meis.

Principium & finis deus est hinc mensis ab ima

Exoriens parte, hic ingredietur iter.

Ergo à te missus per te vt quoq; desinat ille:

A' te iterum & surgens vt modo carpat iter.

Sancte pater, quando pars hæc te maxima fastis

Attigit: in cœptis perge fauere meis.

N empe sacro lætus plausu, & sublimis in ostro
Hic populum excipies & noua iura dabis.

T erna tribus pictos nam quæret purpura fasces:
Et pia Roma tuos procidet ante pedes.

S tabit enim lætus tarpeia cœtus ab arce:
Vixq; erit in sacra pluribus æde locus.

C andida mox cœli libabitur hostia templo:
Altera cum fuerit fascibus orta dies.

T unc nouus antiquo sese addet mensibus annos:
Deficietq; alter, quæret & alter iter.

S cilicet aduentu deus infans tempora iunget:
Sicq; sit vt series continuata volet.

F ietãq; quæ fuerant Saturno sæcula rege
Aurea, vera dabit gentibus inde suis.

S ic tamen illa dabit sint vt te principe vera:
Hoc quibus è cœlo iam duce lætus eras.

N am nisi tu rerum moderamina ad alta venires:
Tristis adhuc facies temporis illa foret.

I nterea vnde suam sibi mensis vendicet aram
Cogimur auspicijs dicere rite tuis.

O rdo recurrebat decimis è mensibus ille:
Quem dederat lustris frater in vrbe Remi.

C reuerat vsq; decem numerus, prodiret vt alter
Fas erat: & spatijs pergeret ipse nouis.

I am venturus erat, qui impleret tempora cursu:
Quiq; suis populis iam noua iura daret.

V enit, & impleuit, nobisq; vt sæcula ferret:
Nasci'ur hoc numero, conspiciturq; puer.

M artis enim mense est conceptus, natus in isto:
Atq; sacri causam sic sibi mensis habet.

In anni
initio so
lẽnitas è
ara cœli

Sæcula
vere au
reæ chri
sto duce
sub Pan

Mensis sa
cer, qui
in isto
natus
Christus
mense est.

SACRORVM FASTORVM

Dum teneras igitur præcedunt tempora cunæ:
Et teritur spatijs vltima meta suis.

Magne puer magni soboles æterna Tonantis:
Hic tibi natalem dum cano dexter ades.

Atq; tui incipias magni primordia sæclis:
Ut capiat tecum mensis & annus iter.

Et quia surgentis decus & tu diceris æui:
Vrbis sancte parens, præfecerisq; sacris:

Quod decet & fas est, cuius vice numine polles:
Cum puero ritus aggrediare tuos.

Nuptiæ
nō fiunt.

Imprimis deus est quia nullo coniugis vsu
Sunt patri multis, siccaq; mensa, dies.

Este procul tedis nuptæ, viduæ ne puellæ:
Aptius his tempus mense sequente datur.

Eligio.

Ipse sed ante diem vulcania surgat ad arma
Eligius, fabræ sacrificentq; manus.

Scilicet acceptum cum fœnore reddidit aurum:
Laminaq; in digitis illius aucta fuit.

Fabrorū
ferrario
rū feriæ

Pace tua huic debent, quos iactas Mulciber, ignes,
Arte tuæ tantum non potuere manus.

Nanq; pedes flammis Phætonis frangis equorū:
Crus celeri istius voce coiuit equo.

Tela Ioui quæ fert avis à te, nunciat ortum
Huius, & huic sacrum non manus vna facit.

Nam sibi qui referunt operoso nomen ab auro:
Quiq; tuis signant æra moneta notis.

Quiq; metalla liquat: qui frenos fingit equorum:
Quiq; tabellarum nomine currit equo:

Quiq; feri domitor, trutinæ qui examina librat:
Quiq; facit claues, cui rota versa pede est.

E ligium cuncti socia venerantur in æde,
 Cede sacris: fictos non colit ara deos.
Hinc tria iuncta loco cælo noua signa videtur:
 Phæbus vbi eoo tertius albet equo.
Vultur, et aonio nam insignis carmine Cygnus,
 Et sua cristatus sydera Gallus habet.
Admonet iste senem: Elysum morte ille canedo
 Præuidet: incestum tertius odit opus.
Proxima lux orta è, tua Iuppiter arma relinque
 Nam quo magnus eras, Barbara fulmè habet.
Vix ea sic dixi, tonitru quum concita moles
 Emicuit, septem constrepuitq; iugis.
Transieram pontis faciem, data signa requiro:
 Lectus ad excubias quum vigil artis ait.
Hæc cui festa dies, nescis: dat Barbara signa:
 Miror te ignarum numinis esse mei.
Altera fert turrem diuæ manus, altera palmam?
 Cur ferat & dubio debita causa subest.
Clausula velut Danae lugebat pallida turre:
 Atq; dei signis cognita nostra fuit.
Appetit hanc genitor, turri fugit illa relicta:
 Pastores sylua delituisse vident.
Poscit ab his natam, negat alter, furtaq; sperat:
 Alter vbi est monstrat signaq; certa docet.
Inuenit, inuentam rapto trahit ille capillo:
 Stareq; compellit iudicis ante pedes.
Cæditur, & plagis defertur caesa parenti:
 Clausa gemit rursus quo prius illa loco.
Pro scelus: in natam patris furit impius ensis:
 Atq; cadit tacto sanguinolenta solo.

Gallina.
 Vultur
 Cygnus
 mat. ori.

Barba.
 turrium
 tutelæ.

SACRORVM FASTORVM

Facta deum tangunt, abrupitur ignibus æther:
Cum domino & turris fit cinis ipsa suo.

Pastores
i lapides
versi ad
huc extat

Qui patri occultæ indicium fecere petenti
Ne careat pœnis hæc quoq; culpa suis.

In lapidem, ut fuerant circum iuga summa vagantes,
Cum grege adhuc versus perstat uterq; suo.

Hinc sit ut exemplum, tetigit quia fulmine turrem:
Illi turritas attribuere manus.

Factaq; tutela est eadem arcibus, unde reclusis
Ignibus hæc moles nunc tibi signa dedit.

Et quod pastorum mutauit corpora saxo:
Clausaq; quod gemit, sitq; quod vltia patrem.

Ignem strepit quoties de cœlo fulmen, agrestes
Ora notant, illam subterepidiq; vocant.

Carcere quiq; gemit clausus sibi clamat eandem:
Quum tonat, & tangi iudicis ora rogat.

Tormen
ta ænea
quæ re-
perta.

Adde quod & miles (non sunt aliena rogatis)
Hanc gerit in signo: causa nec ipsa latet.

Pulsus erat veterum cum dijs Vulcanus ad umbras:
Ceperat et nos ter sydera summa deus.

Sive quod hic ægre detrudi in tartara ferret:
Seu quia debebant hoc quoq; fata malum.

Conuenit iratus tacitis qui præsidet oris,
Atq; ait audaci talia verba sono.

Iuppiter igne ausos cœlum affectare gigantes
Obruit, amisit fulminis ille minas.

Cum tibi sit tellus: sint tertia regna: sit ignis:
Dextera cur flammis ad tua bella caret?

Dixerat, ille modum posuit, de manibus unum
Mitte ait: hic fulmen me faciente feret.

Annuit, & mittit de multis manibus unum
 Ille abiit, simulat sed prius ora viri.
Fune latus cingit: dat lignea vincula plantis:
 Quæq; tegat corpus, lanæ vestis erat.
Cornua restabant, capiti protollit amictum:
 Os gerit obstipum, telaq; fratris habet.
Forte vir instabat succo vt liquida æra coirent:
 Grai Hermen, nostri Calchimumq; vocant.
Iuerat: arte illa fama est venisse peritum:
 Hunc vocat, accedit: ducitur ante focum.
Dives in accenso feruebat massa camino:
 Flabat et alterno flamine follis opus.
Tempus ait socio Vulcanus, dicta bicornis
 Audijt: admiscet plurima, fertq; facem.
Fit prope: commistum vix contigit igne liquamē,
 Quum crepat in testum fomite tactus onix.
Non secus ac fulmen nubisq; imbrisq; Cyclopes
 Cui dederant partes: ætheris igne solet.
Obstupuit facto: Chalybemq; armabimus inquit
 Mulciber, inq; vrbes, perniciemq; virum.
Hactenus, atq; teres rapidumq; , cauūq; metallū
 Includit ligno, telaq; dura facit.
Aspicit, & tractans non dū est ait ille peractū:
 Qua moueat vires non meus ignis habet.
Dixerat & celeres admittat vt ardua flammæ
 Machina & admissis ignibus vsta tonet:
Perforat a' tergo, via fit face: saxaq; vulnus
 Infligunt flammis impetuosa suis.
Ergo opus arguta sceleratum exegerat arte:
 Postremam telis addideratq; manum.

Alchi-
mum vo-
cant.

Materia
fulminū
vñ origi-
nē habuit

SACRORVM FASTORVM

Sulfure quū hæc onerat, clauditq; volatile plumbū:
Tollat ut ante oculos, mox teneatq; manu.

Tartara adit, tunc rex da flāmā Mulciber inquit:
Attigit, attactum grandia bombit opus.

Flāmæ onus excludunt, tonitruq; imitatur Olympi:
Terrificantq; animas, pulsaq; quæq; ruunt.

Audiat hoc Cocles, & pontem deserat hosti:
Longa decennalis Troia nec arma ferat.

Tela probat pater hæc Stygius, didicere minores:
Atq; ea militiæ fulmina miles habet.

Non galeæ, aut Clypei, munita ue pectora ferro,
Non muri, contra non valet vsus equi.

Quod non ista valent, valet inuolabile numen:

Quodq; sit hoc poscis, Barbara nomen habet.

Quam tenet è turri quoniam tonat, ipsaq; in hostes
Aenea de castris machina mittit onus.

*Milites
Barbarā
in bello
inuocant* Quū dant signa tubæ, crepuereq; fulmina flammis:
Aspicit hanc miles, certaq; vota facit.

Dumq; facit vultus, oculosq; in imagine supplex
Continet, exaudit diua rogata preces.

Deq; sua turri venientia, deq; duello
Summouet, obiecta fulmina, & æra, manu.

Finierat: tunc sic, qui dixit hæc tempore nullo
Bella geras quamuis, hinc tibi vulnus eat.

Sanc̄taq; nos serua, & pro nostro Cæsare pugna
Inq; hostes fulmen Barbara semper habe.

*Sabbæ
Vespa-
sia. ossa
visuntur* Sabbatuas nonas, & te Titus optat ad aram:
Idem fitq; tuus, Cæsaris atq; dies.

Tu quod eras Solymis olim tumultatus in ipsis:
Ille quod has ultor numinis ense domat.

- Ossa tuo meruit victor componere templo:
Festaque communi tempora ferre die.
- Qua bene ut ob superos susceperat agenda nostrosque
Cum superis nostris tam bene ut ille cubet.
- Quare, si qua huius tangit te gloria Caesar:
Hac sperare polum tu quoque parte potes.
- Turpe quidem visu, non et laudabile dictu,
Circum sancta dei busta iacere canes.
- Et dubitas veteres maiorum extinguere culpas?
Protegere atque armis fortibus illa tuis?
- Sit tibi mens tantum bello concurrere, vinctus:
Victor et ad superas ibis ab ense domos.
- Dedecus et cedit, sed sub te principe cedit:
Quum dabit audaces parthia victa manus.
- Donec erunt Solymae, Titus ingens fama manebit:
Niteris ista sequi tu nisi, segnis eris.
- Interea hac manes dicat saluete beati:
Sit cineri ut precium: foemina virque die.
- Atque solum iniiciens addat: quia sanctus es victor:
Pulueris hoc iactu sit tibi terra leuis.
- Audiuisse putes: iaciebant foemina virque:
Admirati vrna Caesaris ossa tegi.
- Ortus erat terris de caelo lucifer alter:
Vili ego quum pueros regia sceptris sequi.
- Cingebant alii flauentia tempora lauro:
Pars pedes ad templum pars erat agmen eques.
- Ergo inquam lyciaeque pater Pataraeque magister
Si licet, ad causas, et tua festa veni.
- Ipsae mone et cur sic celebraris ab agmine puro:
Cur tibi sunt reges cur schola facta tua est.

Christi
sepul-
chrū cō-
medatur
Caesari.

Nicolao
epif. scho-
larū fe-

SACRORVM FASTORVM

Munera cū ꝑ ferant, cur sic ante ora sub ara
Post sacrum eloquio carmina iuncta petis?

Vox erat in cursu, precibus quum motus ab ara
De solio placidus sic ait ore mihi.

Accipe, quæ poscis: nos tri o' studiosè poeta,
Penè puer studijs indubitate meis.

Poetarū
priscorū
qualis
honor.

Scilicet ante sacri fuerant in honore poetæ:
Gloriaq; aonidum, curaq; summa ducum.

Tantaꝑ Maieſtas tanta his reuerentia, vt ætas
Ausâ sit hos magnos prisca vocare deos.

Atq; horum gentès oracula verba putabant:
Et velut æthereus carmina partus erant.

Magna sequebantur phæbeas præmia frontes:
Creuerat & tantus laudis honore labor.

Impetus ille sacer quo se exerceret in annos:
His schola, vel syluis sanctior arbor erat.

Vnde sibi à factò me cogit Apollinis ædis
Vt Vaticanum nomen habere putem.

Res redit ad pueros: sunt & ludibria musæ:
Vatis & est magnus nomen habere pudor.

Natus eram Pataræ, fuerat patareus Apollo:
Pellitur hic, vatum me vetus vsus adit.

Causa quod his nasci doctus sum visus vt ille:
Et puer in cunis penè poeta fui.

Hinc color a pueris, quod sors me sacra creauit
Ante aram patrem, continuiq; pedum.

Quodq; patres reges dicūt, mea tēpla frequentant:
Perq; vias regum clamor it ante fores.

At quod Mercurij lac tantum luce bibebam:
Visus eram eloquij iura merere mei.

Quodq; ego pro Phæbo color hic musisq; frequentor
 Præsideo & teneris vatibus ipse meis.
Carminacæ discant pueri schola nostra putatur
 Dona q; & eloquio carmina iuncta ferunt.
Quaq; licet nostram nomen venerantur ad aram
 Suntq; frequens agmen sollicitorq; prece.
Dixerat & rerum fuerat data causa roganti
 In p; meis dubijs ipse solutus eram.
Protinus ex ara quum surgit ad æthera clamor:
 Vertimur, a regis nomine plausus erat.
In puero posses ducis ipsam agnoscere mentem:
 Fert dona: atq; tubis ducitur ante focos.
Interea læti spectabant facta parentes:
 Multus & in multa sede magister erat.
Iam sacra libarant: resonabant pulpita cantus:
 Deq; alto est strepitus, lisq; iocosa loco.
Hic elegi laudes: heroi carminis ille
 Accipit: eloquij pars graue nomen habet.
Proq; suo Phæbo referunt præconia diuo:
 Qua q; illi possunt parte placere, placent.
Has mecum ipse suas laudes spectabat ab ara
 Vidimus ipsius quum simulachra vehi.
Tecta per artificum munusq; stipemq; petebat:
 Cur rogo: sic pastor quum mihi sanctus ait.
Iam fueram exceptus templo, solioq; sedebam:
 Non secus hic sedeo quam modo in æde tibi.
Vectus vt ipse fui: mea circum fertur imago
 Aeraq; dant artes, dux quibus ipsa schola est,
Hæc ait, hi celebrant sed cur conuiuia dixi:
 Percipe dicenti quod petis ille refert.

Reges
 scholarū
 i Nicolai
 gratiam

Epulæ re
 gū i scho
 lis publ.

- F**orte pater natum musis sacro ordine nostris
 Obtulerat: fidei tradideratq; mea.
- O**buius in trivio Stygius puero obstitit hostis:
 Atq; necatq; poseor, vixit vt ante patri.
- F**ama fit: accedunt socij, gaudentq; adeuntes
 Excepit genitor, continuitq; dape.
- F**acta manet: dederit quavis mea regia mensam:
 Hæc dapibus veniat debita causa suis.
- C**arceris ante fores dixi, cur traditur ara?
 Num schola quod pueris carceris instar erat?
- A**nnuit, atq; inquit, nostra est quoq; cura reorum:
 Tres ego nam pueros carcere **E**t ense leuo.
- A**dde huc procumbit tibi cur mercator ad aram?
 Nautaq; vel mercis qui sibi nomen habet?
- H**uic Cererem dixit, medijs in fluctibus auxi:
 Vitauitq; maris me faciente minas.
- C**astoris **E**t fratris quos ignes ante putabant
 Alterius quavis numinis esse velint.
- N**auta meos credit, pelagi exoriente procellar:
 Atq; illos supplex dum furit vnda rogat.
- N**ominat **E**t medijs pariter me fluctibus idem:
 Tibusq; focis hinc dat nunc pius ille meis.
- N**omina cui mercis, sociam mihi præbuit aram:
 Aequore quod tueor, quas tibi vendit opes.
- D**ixit, **E**t in solio cen nunc est mansit in æde:
 Perq; scholas strepitus, grædeq; murmur erat.
- A**tq; vagus tota rex clamabatur in vrbes:
 Visq; erat in medijs hoc veniente vijs.
- V**no tres in equo rillebat turba sedentes:
 Vnde sibi similis nomina ludus habet.

Mercato
 rû mer.
 cum fe.

Restat ut ingenium, atque optatas præbeat artes:
 Hunc puer, & docta est si qua puella roget.
 Sed vos præcipue hunc plagosi orate magistri,
 Aucta det ut lucrum vestra corona novum.

¶ Tunc etiam pueris, ratio licet altera panis:
 Limen ad Eustachij Sportula parua datur.

¶ Postera ubi è cælo tollet Pallantias ignes:
 Syderaque expellet mane reuecta dies.

Quisquis es Ambrosio gratare: Insubria namque
 Sponte pedum patri pontificale dedit.

Scilicet innumeris ut laudibus ille pateret:
 Inter mortales hoc quoque dignus erat.

Ergo sit ante focum: modo qui ludebat in umbra
 Annosum saliens restituatque merum.

Et modo flaminij, via quam saltare videbat:
 Fœmina per medios ludat inepta lares.

Frigoraque in madidis depellat læta tabernis:
 Ne terat errantes cana pruina pedes.

Interea succis cui dulcibus ora repleuit:
 Floreque sermones dædala pinxit apis.

Vere mihi ambrosia sparsisti pectora quando:
 Melle quoque hic spargas carmina nostra tuo.

¶ Hæc ego dicebam: nomen votumque, merebam:
 Atque preces vanas non tulit esse meas.

Quum simul inspicio quæ diuum festa sequantur:
 Et concepta poli semine mater erat.

Templa requirebam: tacitusque arcana putabam:
 Laurenti ingentes contigeramque lares.

Ecce foror atque aræ pendentem è poste tabellam
 Inspicio: accedens scriptaque verba lego.

Panis in
 s. Eusta.
 datur.
 Ambro.
 secundum
 festum.

Festum
 concept.

De quibus
 disputari non
 deberet.

SACRORVM FASTORVM

- Verba I lla fuere, hodie populo reseratur imago
 tabellæ Conceptæ, atq; octo lucibus æde patet.
 quâ idul C ras veniet coetus sociorum limen ad aræ:
 gētīā di- Dosq; datur, ducet per fora pompa preces.
 cunt. I ngredior: solium subeuntibus illa patebat:
 Procumbo, tactæ subijcioq; caput.
- Imago I Altera iam stellas Hyperionis alma fugarat:
 ferturnu Restituor: celsam pompa erat ante domum.
 ptarum V ec̄ta super comitum mater ceruice sedebat:
 pompa. Ad sacra velatis per fora terna vijs.
 V irgoq; virginibus gaudebat: nuptaq; nuptis:
 Cantabantq; tubis carmina mista chori.
- Helisino A gmen pone aderat, matresq; viriq; colentes
 abbati in V ec̄ta noto templis, iussaq; festa deæ.
 tēpestare mandatū fuit ut N am cum forte dies non hæc sibi ferret honores
 hoc festū statueret Esset & vnda rati sæua Helisine tuæ.
 A equore iactato, & te penè prementibus vndis,
 Ista viri est facies visa verenda loqui.
 V t cadat ira maris, nec te premat imbre procella
 Fac de concepta virgine festa colas.
- A nnuis his dictis, posuerunt æquora fluctus
 Sacraq; fit lux hæc: virgoq; festa tulit.
- Sacrū in C Dicta qd̄ hæc eadē populi quoq; maxima mater:
 æde po- Accipit hac huius munera certa die.
 puli ca- F ertur enim summa Capitoli pictus ab arce
 lix dona tur. Fronde coronatus, perspicuusq; calix.
 C ausa quod ante nucem iacuerunt ossa Neronis:
 Porta q; erat media prodigiosa via.
 S acra ferunt patres: cædi per somnia mandat
 Hanc dea: pontificis cæditur illa manu.

Damna leuat factum: qua nux est ponitur ara:
Accipit & populi nomina virgo sui.

Quæ est flaminij, quæ flumentana priorum:
Porta modo atq; via est illius ipsa nota.

Ergo illi gratus populus dat dona quotannis:
Prospera sit rebus suppliciterq; rogat.

Alma parens quare matres, urbemq; tuere:
Patribus & præsta mœnia tuta tuis.

Tempus item poscit Iouis hoc, & Cæsaris ales:
Curq; sibi poscat magnus uterq; facit.

Vltus erat nostro defixum in numine ferrum:
Et quæ nunc gemina est Cæsar habebat auem.

Visus erat spreto Ioue nostrum numen amare:
Et capere arma deo pro meliore manu.

Quû deus hæc patri, post victa opprobria mortis,
Creditus est placido verba tulisse sono.

Summe parens leibo qui me cupiente dederunt:
Supplicium merito triste dedisse vides.

Author & hoc Cæsar sed te suadente, tibiq;
Non minus hæc virtus quam mihi grata fuit.

Huic aquila est signum, iacet ipse ad fana meorû:
Par quoq; sit volucrem munus habere suum.

Dixerat & nati magno comotus amore
Non secus in multis quã quoq; sæpe fuit.

Fecit auem sydus genitor templiq; minores
Arce locant: factum Cæsaris vnde docet.

Quarta dies oritur: Damascus sua tēpla recludit
Hic ubi celsa suo nomine tecta tenet.

Pieridum vt taceam studijs quod doctus adhæsit:
Magnaq; facundæ fama putatur aquæ.

Aquila
mane a
rostro
oritur.

Damaso
potus cō
tra febrē

SACRORVM FASTORVM

Soluat anhelanti defecta vt corpora morbo
Pocula dat plebi sumit Et æger opem.

Autūni
finis.

¶ Vltima pomosus autumnus tempora ponet:
Altera quum Oceano lucida surget Eos.

Alcioni-
des dies.

¶ Nox vbi decedet: succedet lucifer illi:
Per freta trāquillas æquor habebit aquas.

Atq; suo Alcedo signabit nomine tempus,
Donec erunt plumis oua fouenda suis.

Solstitiū
hyemale

¶ Tunc quoq; cana caput, glacieq; impexa capillos,
Tempus hyems terris solstitiale dabit.

Sol in ca-
pricornio
Pan in
sydus.

¶ Lucifero hoc etiam de sole sagittifer exit:
Excipit ætherios et Capricornus equos.

Iam deus ortus erat: Pan nos Et tuta petamus
Inquit, aditq; fuga te bone Nile sua.

Nec minus Aegyptum petit ingens sortibus infans:
Aspicit: atq; timet, hosteq; poscor ait.

Niliq; intrat aquam, Et nymphæ succurrite dicit:
Quid miser in clamas: quum pia mater ait.

Pube tenus fluuio se merferat: ora reducens
Est quia ait maior me tuus alma parens.

Fassus erat numen: placuit patri: indeq; cælo
Octo huic bisq; decem sydera clara dedit.

Quæq; fuit terris, faciem formauit in astris:
Atq; ibi summa capri, cætera piscis habet.

Dies in-
cipiunt
crescere]

¶ Postera brumales lux candida terminat idus:
Sensim Et sole redit, noxq; subardet iter.

Lucia
vir. puel-
larū fe.

¶ Lucia formosas in eadem luce puellas
Optat, ab his oculos Et petit, atq; faces.

Nāq; illi teneris pars corpore prima puellis:
Repperit his generum filia sæpe patri.

Hosq̄ ferunt: an quod fert Lucia nomina lucis?
 Illaq̄ nil aliud quam via lucis erat?
Lucis egent oculi: lucas plebs nuncupat illos:
 Visa nec a' vero est causa aliena suo.
An sit eram in dubio, quærebam & veraz nec illa
 Vnde rogem poteram certior esse mihi.
Vertor, dixæ aræ stabant ad limina cæci:
 Vnus ab his sumpta quum stipe forte canit.
Lucia trinacrias inter pulcherrima Nymphas:
 Cui par forma quidem nobilitasq̄ sunt.
Nupta deo magnæ cereri dare thura negabat:
 Fit rea, & ante trucidis iudicis ora venit.
Vt videt hanc: vincor iudex a' virgine clamat:
 Carpitur: & tacito victus amore furit.
Corporeq̄ è toto feriebant pectus ocelli:
 Quid faceret: curuam mane vocavit anum.
Atq̄ huic vr̄or ait, causa est sed Lucia flammæ:
 Carcere ego hanc: oculis me tenet ipsa suis.
Detinet, & miserum tantum me sauciat illis:
 Hei mihi, quam ex vero Lucia nomen habet.
Effice vt hæc mea sit, cur det cum sanguine pœnas?
 Salua sit, vna salus vita duobus erit.
Risit anus primum: mox callida de sine dixit:
 Hactenus: & postes carceris inde petit.
Ante adit hanc precibus, post tristia voce minatur:
 Victa nec est precibus, victa nec illa minis.
Audit vt esse oculos causam, rapit ipsa nocentes:
 Hos illi et, quos vult, i refer inquit anus.
Accipit illa oculos, & fert hos munus amanti:
 In manu adhuc illos aurea pixis habet.

Lucie
 oculi dā-
 tur quos
 Lucillæ
 deus re-
 stituit.

Cæca erat, è cælo referuntur lumina nocte,
Ex ara vnde oculis præsidet illa suis.

Dixerat, æra dedi, visus quia vera referre:
Ceperat, atq; alijs sæpe canebat idem.

Nata
rū tutela
Lucia di
eta est.

S tabat ad hæc mediis collicta ex agmine turba,

Quum sic inde mihi nauita iunctus ait.

S unt sunt ista parum: ne tantum lumina seruet:
Diua quoq; in portu candida munus habet.

H ostia sunt: Tybris dixerunt atria prisca,
Aura hic & felix Lucia templa tenent.

P erq; vndas vento puppim regit Aura secundo:
Luciaq; vt cælum luceat ipsa facit.

D ixit: & artificii coniuncto exponitis inquit:
Vos quoq; cur merces: factaq; nomen habent?

I lle ad opus dixit, quis nescit: lucis egemus:
Hancq; ferunt oculi: præueniuntq; manus.

A ttrahit emptores ad mercem diua videndo:
Inde via in media quisq; recludit opes.

S eu fore quod pateat votis emptoris aperta:
Panditur ad postes sue quod illa suos.

Spasa, à
vulgo di
citur
merx pro
passa.

M erce ibi pro passa spasam nos turba vocamus:
Tertiaq; in culpa est littera mota loco.

P ræterea luce hac natali grata propinquo,
Strena Syracosum de trabe nec tit opus.

Q uiq; emit, vt moneat: tinnit lanæ aureus orbis:
Sub quo ærariolum faucibus æra bibit.

H ac tenus: & nobis facies hinc noscitur anni,
Mistus in hac turba durus arator ait.

Prognos
tica mē
siū, e an.

N anq; dies bis sex superant natalis ad aram:
Singulus & vultum lumine mensis habet.

Lucidus utq; dies, sic mensis lucidus ibit:
Quæq; dat his luces, Lucia signa refert.
Talia dicenti puer illius ibat ab ara,
 Atq; facem, atq; oculos, sæpe vocabat emas.
Agricola hos emit egerunt quisq; quod ille:
 Dona; conijciunt virginis ante pedes.
Cautus idem feci, dixiq; hos candida fictos
 Accipe diua oculos, & tueare meos.
Sed tot erant illi, quot puro sydera cælo:
 Vincebatq; oculos lucibus Arge tuos.
Tempore & hoc rediens sensi præsepe parari:
 Hic ubi vestales iuncta Minerva videt:
Lux sua Mercurio est, et quatuor imperat horas:
 Nos pia nascenti purget ut ara deo.
Quã bene procedunt fastis sua tēpora nostris
Quãq; tenet ventos nostra carina suos.
Aram, quod sequitur tempus: cælo edet ab alto:
 Ut quæ nascetur victima vera litet.
Tempus erat partus: quum sic deus ecce Sybilla
 Ecce deus dixit, numine plena dei.
Inde manum tollens ad euntis lumina solis:
 Torua ferit terram, spectat & ora ducis.
Cerneq; ait natum quæ in sole amplexa coruscet:
 Illa parens virgo est, filius ille deus.
Is multo maior te Cæsar cuncta tenebit:
 Dixerat, obstupuit protinus ille sono.
Inde; se ad matrē conuertit, solis & orbem:
 Et legit: hæc cæli dicitur ara mei.
Thura parat supplex, visumq; his numen adorat:
 Ante sed in propria ponitur ara domo.

Præsepe
 paratur
 quatuor
 tēpora.

Ara ex-
 oritur
 quæ cæli
 dicitur.

Ara cæli
 deputata
 ad præci-
 piū nouis
 magistris
 tibus.

Astra deus tulerat, solioq; ad scepra paterno
Sederat, & maius hoc erat orbe nihil.

Prisca giganteo, quum sic ait, ara labore
Creuerat, hæc creuit sanguinis imbre mei.

Ergo polum subeat, sic quum Capitolia linquit:
Quatuor & stellis ara recepta polo est.

Quæq; tulit cœlo seruauit nomina terris:
Alta decensq; iuit alta decensq; manet.

Perq; annum fasces Romanos prospera reddit:
Aptaq; principijs omnia semper habet.

Delphi.
cauda ex
oritur.

Hac & nauta die si spectat sydera, Delphin
Protinus a cauda mane videndus erit.

Altera causa manet, nec primæ dissona, signi:
Quam dedit a Padua qui sibi nomen habet.

Voce sua doctus Delphinus traxit Arion:
Mulcet dum nautas per mare voce lyra.

Hic quoq; cum toto iam carmine notus in orbe
Esset: & aspiceret pectora iniqua sacris.

Ad sacra non fidas quo vertat carmine gentes:
Adriacum ad litus concinit ore deum.

Vocemq; cœlesti Delphinus ab æquore traxit:
Gens quibus inspectis vera ait ipse canis.

Tunc Delphina deus, tetigit qui littora primus:
Tollit, bisq; polo sydera quinq; facit.

Lazaro
& infir-
rorū rō.

Quarta dies Etigio te Lazare reddit ab orbe:
Non poterat tumulis aptior esse tuis.

Nox erat, & manes multi vix esse putabant:
Lazare ades dixi, veraq; sancte mone.

Finieram: coram velut ossæ venit imago:
Tristis odor, timido constiterantq; comæ.

Tunc leuis horrendo sensim commota fragore
Murmure in exiguo talia visa loqui.

Non sunt, pone mecum, nō sunt nunc fabula manes,
Nempe suus sequitur tristia fata timor.

Nec locus est idem, nec pœna his cernitur vna:
Proq; suo merito præmia quisq; capit.

Iusq; magistratūq; timent, legesq; loquentis:
Non secus ad superos quā timuere prius.

Hinc vbi narravit confusa voce labores
Quos tulit, atq; auidi diuitis acta sui.

Vtq; etiam ex vndis Stygijs reuocatus in auras
De tumulo ad vocem sus tulit ora suo.

Multaq; præterea post hæc vt sponte locutus
De Stephani leto, Massiliæq; pedito.

Styx ait vt cepit: non ianitor ære mouetur:
Stantq; adamanteis limina surda seris.

Locus in
ferni.

Hic domus est sceleris, vexant tormenta nocentes:
Hei mihi, quam durus manibus ille locus.

Sellam habet & iudex, circūstant ordine lecti:
Flebilis & supplex umbra tribunal adit.

Ad mala sollicitis nigra sortibus vrna mouetur:
Et pila iudicium triste soluta facit.

Et canis & tortor, soror est non vna flagello
Sæuaq; Titanum cū Phlegethonte manus,

Aulam animæ gemitu vacuā, et plangoribus implēt:
Multaq; verberibus mista catena sonat.

Iste gemit saxo: fugienti ille aret in unda
Pendet is à radijs hic laniatur aue.

Mille mali facies, pœnarum mille dolores,
Vtq; rei, insontes debita iura ferunt.

SACRORVM FASTORVM

Locus purgato. Nō procul hinc animas purgāt sublimia, quæ spem
Luminis ad cœlum liberioris habent.

Pœna quidem lenior: leuior quia noxa: sed illam
Est quoq; qui nollet sustinuisse sibi.

Locus paradisi. S
umma coronatos attollunt atria diuos:
Parq; sub Elysio gramina colle tenet.

Parsq; suo Eridono cincta est sanctoq; viro
Perq; recens pratum valle nitente iacet.

Hic velserta legunt, vel læti carmina cantant,
Aut pedibus plaudunt lata per arua choros.

Sole suo regio hæc, atq; æthere gaudet aperto:
Cumq; deo heroas numina nostra tenet.

Hincq; tibi reddor, sit gratia magna sorori
Sitq; deo, sub quo bis mihi vita fuit.

Dixerat, & manes se viuere teste probarat:
Ut poteram pauidus quum tamen ista loquor.

An mala res mors est: nam te risisse loquuntur
Nunquam, de stygio lætus ut orbe redis.

Mors nō mala est Nō mala mors inquit, requies nāq; illa malorū est:
Quæ venit ex illa pœna, dolenda venit.

Risus ab ore fugit, non quod me tristia vexent:
Sed quoniam rursus mox moriturus eram.

Finierat, dixi squallet cur vlcere corpus:
In tumulo hac facie num ne cadauer erat?

Morbus Lazari vnde est ortus. A
nnuit, atq; inquit, sopitus forte iacebam
Aq; deo lenis mors mihi somnus erat.

Quum vox ecce sonat, fierem quo gloria nato:
Atq; veni, exclamat Lazare amice foras.

Lazare amice foras venias dicebat, ab umbris
Ibam, quum exurgens quo ruis Orcus ait:

Non impune feres, & pus s'puit: iuit in vlcus:
 Non secus Antoni quam Stygis ignis abit.
Sunt tibi templa procul, custos s'tipis æra tabellis
 Postulat, hæc dixi, quum lacer ille refert.
Tabida suscepti mea sunt contagia morbi:
 Hinc procul a' populo tradita templa vides.
Sæpe quod abrodunt miseris os vlcera totum:
 Abrosum & vitio sordis inerme sonat.
Nexa tabella illis pro labris bina mouetur:
 Quassaq; pro lingua tertia poscit opem.
Mane erat, instabam, sonuerunt ossa per auras:
 Vertor, ab alloquio fugerat ille meo.
Tipsa licet tendat cras tela sagittifer arcus:
 Oceani seras fronte subibit aquas.
Mater ab eoo quum Memnonis orbe redibit:
 Cedet auis cælo, quæ gerit arma Ioui.
Tertia lux Thomæ est, vigilat media ante sed illi
 Rusticus & pinguem quærit ad exta suem.
An sibi quod cæsa sue Saturnalia prisca
 Pinguis reddebant: mos vetus optat idem?
Et tamen acceptus genio fuit ante December:
 Huicq; sacer sus est, causaq; pene' patet.
Cum sue conuictu brumalia tempora agrestis
 Turba celebrabat, factaq; ferre potest.
Nupta sed ipsa nouo tunc quum deducta marito est,
 Quod sit adhuc, tot tam ponit in ora suem.
Author & Aeneas, Thomæ conuiuia sedebat
 Nupta tibi, hic ritus forsitan inde venit.
Magna quoq; antiqui sue cæsa festa colebant:
 Qualem natalis credimus esse diem.

Ara &
 hospitale
 semotū,
 a populo

Frons sa
 gittarii
 vesp. oc.
 Aquila
 occ. vizi.
 Thomæ

Tho. ap.
 festum.

Porcus
 cæditur.

SACRORVM FASTORVM

*axingia
Seruatur* S int ea cuncta licet, vero est hæc causa propinquas
Sus cadit, & multis vsibus apta venit.

S iue quod e' succo herbarum medicina paratur.
Seu noua quod quondam hac limina nupta linit.

P ars ea seruatur herbis quæ crescit, & vngit:
(Vnde vxor) quod opem qua medetur habet.

C ætera soleni veribus defixa salignis
Nocte igni torrent, festaq; magna colunt.

*Thomæ
festi tan
tū fæme
næ facel
lū intrāt* T Lux est, & toto à qua fæmina pellitur annos
Hac semel ante arcam transit in æde die.

S cilicet exceptus Thomas conuiuia puellæ
Creditur hoc nuribus ipse dedisse suis.

T acta sed ecce sonat duodeni mensa Senatus
Pane puellarum, subteriturq; prece.

*Sportula
in æde
quæ ca=
ptiorū
erat da=
tur.* T Nautarū conuiuæ quo sit memor ipse magistri,
Dat Cererem, captis qua fuit ara viris.

E' cælo iugulæ tibi cras panduntur Orion:
Tempus & his agnus quum petit vber erit.

*Iugulæ
Orio. ve
spe. ori.* Q uū tot erunt luces, parcarum nomina quot sunt:
Debita nox duris vltima rebus erit.

*Vigi. na
ti. dñi.* T ota sit vt fælix: eademq; vt prospera tota:
Linguis atq; animis fæmina virq; faue.

*Res rar
ro visæ
exhiben
tur.* C ernite cælesti panduntur vt omnia nato:
Resq; sibi vt raras angulus omnis habet.

N on est autumnus, sunt & super arbore poma:
Pendet & ex vlmis vitibus vua suis.

*Imagun
culæ ex
dulci fa
ctæ.* M elle placent Tigres, blandi sunt melle Leones:
Dulcis & ore anguis, denteq; mitis aper.

C um canibus riuu veniunt ad pocula cerui:
Iunc taq; montanum non timet agna lupum.

M ille operum facies, pax est, sunt mille colores:
Nescio quid blande pectora nostra tenet.

I amq; viae & sanctae velantur frondibus arae:
Atq; sacri e' summis turribus ara monent.

A lta frequentantur celebri Capitolia pompa:
Et Vaticano iusitur aula iugo.

S igna dedit, nox est, solitos sibi sacra requirit
Bruma sales, mensa tecta q; culta iuuant.

I ntonuit moles, proprijs decet aedibus esse:
Cumq; suis toto gaudia ferre sinu.

N ascitur igne deus, componitur ignibus ilex:
Compositoq; ardent grandia ligna foco.

V isimur alterne, suntq; ipsi in honore propinqui:
Perq; domos currunt munera, perq; vias,

P rincipio, iam fas, ieiunia soluere noctis:
Sumereq; incisos more iubente fauos:

D ulcia gustamus, gustatis poscimus arae:
Ducere & his ludo tempora nocte iuuat.

E t iuuat ante ignem^o positis consyderare scamnis:
Riteq; praesentem credere adesse deum.

I nq; vicem sanctos formari rebus in vsus:
Discereq; arcanos atq; docere sonos.

E cce coronati sed se ad praesepia sistunt,
Iam bos iam placidas inter a fellus oues.

N ubila discedunt: ponunt & flamina uenti:
Sacra petat, ludis abstineatq; manus.

N ascitur ecce deus, vocat aes, terna incipit arae:
In templo uigilet foemina, uirq; , suo.

I am mora ne noceat, ne pellat frigus ab arae:
Q ua media est flammis ignis in aede micat.

Templa
ad sacrū
futurum
exornā-
tur.

Gaudia
publica
Strenae
parantur

Oratōes
sanctae
hac no-
cte edi-
scuntur.

Quisq;
in suo tē-
plo quod
parochiā
dicūt, an-
dit sacrū

Vellem ego Mœoniū iam nunc mihi pectus: et ora
Illius in latium quo duce Troia venit.

Pauperis ingenij nascentem dicere Christum
Non est, certe humeros debilitabit onus.

Quare ne damno mea parua immanibus actis
Musa sit: ingenio vim ferat ille meo.

Ergo deo fierent hic vt nascente calendæ:
Orta sub Augusto tempora pacis erant.

Quo tē
pore &
quō Chri-
stus na-
tus.

Ire suum Cæsar sub iura coegerat orbem:

Quum patriæ iussus tecta Iosephus adit.

Tota domus sequitur, fuit hæc taurusq; asinusq;
Virgoq; cui partus iam prope tempus erat.

Contigerant Bethalem, complebant mœnia gentes:
Tecta p nulla aderant: cui domus orbis erat.

De stipula ante vident canisq; palustribus antrū
Stare casam, paries vimine factus erat.

Stat præsepe, asinus subiit hoc, et taurus, at illis
Non pudor in stipula procubuisse fuit.

Omnia per terras mulcebat corpora somnus:
Altaq; iam medium luna tenebat iter.

Quū subito sanctū res plenduit ignibus antrum:
Credite posteritas, virgine natus erat.

Virgine natus erat deus, & mortalis, at ipsa
Impatiens stabat mater vt ante viri.

Obstu-
puit natu-
ra. parie-
te virgi.

Vidit, & obstupuit cœlū, terra, æquor, & aer:
Virginem adhuc matrem sic peperisse deum.

Quid facerent: res est, patuere oracula vatū:
Tarda q; quæ visa est, venerat ipsa fides.

Credere ne dubitent: delubrum sudat oliuo:
Solq; triplex oritur, templaq; prisca cadunt.

Gramina dat campus, producit vinea flores:
 Herbis verq; redit, blandaq; bruma iuuat.
Exoritur sydus, nati timuere Cybelle
 Vox erat ecce gigas: delituere metu.
Quodq; licet taurus fit Iuppiter, ales Apollo:
 Cynthia fele later, pisceq; tecta Venus.
Neptunus Delphina subit, Cyllenius Ibin:
 Fit Saturnus equus, Bacchus & uua fuit.
Est sua auis Pallas, Iuno pauone sub ipso est:
 Itq; ad Persephonen non reditura Ceres.
Tu quoq; ni fallor, timuisti Cæsar euntem:
 Illum quum ostendit casta Sybilla tibi.
Quod vix ipse putas, illa monstrante videbas
 Atq; puer, non tu, iam pater orbis erat.
Ille deus terris te dignior ille vocari,
 Dux hominum cum sit, cum pater ipse deum.
Semine nam humano natus tua scepra tulisti:
 Regnat ab æterno natus is orbe patre.
Ipse colis fastus, pietatem Christus amavit:
 Tuq; probas, falsos des truit ille deos.
In populos geris arma ferox, cruce militat ille:
 Tu ferro gentes, vocibus ille domat.
Templa facis, facit ille suis sed numina templis,
 Tu lege, hic pura crimina tollit aqua.
Vltus es infestum tibi qui patrem enecat hostem:
 Hic veniam qui ipsi fata dedere, dedit.
Roma timet, post te qui successere, tyrannos:
 Post hunc sunt sancti quos colit illa patres.
Natus erat sub te, foret vt te numine maior:
 Fessus & hoc illi es, quum tua thura dabas.

Miracu-
 la, que
 Christo
 nascente
 fuerunt
 de fuga
 deorum
 veterum

Christus
 natus ab
 Augusto
 Cæsare
 adoratus

Probat
 Christi
 meliorē
 Augusto
 fuisse.

Diuos
futuros
post chri
stū i spū
salutat.

Di saluete igitur, terris noua sacra daturis
Tuz tui alterius Roma futura Iouis.
Sub meliore tibi sunt sacra, aræq; Tonante,
Matris io æternus stat puer ante pedes.
Salue magne infans, quo ferrea desinit ætas
Ex vero & virgo quo veniente redit.
Te, nascente tuus feret aurea sacula mundus
His & ab integro mensis & annus erit.

Vatū dix
Et de
Christo
verifica.

Prædictusq; tuis, iam tu regnabis Apollo:
Aeni tuq; decus, tu decus orbis eris.
Te duce nulla aderunt veteris vestigia culpæ:
Gente & pacata iura paterna dabis.
Terra tibi nullo referet sua munera cultus
Cumq; mero fruges ad noua sacra dabit.
Heroas diuis mistos, matremq; videtis:
In summo àq; illis vertice visus eris.

Mystica
de s. Pe.
nauta.

Qui nocuit Serpens, arborq; imbuta veneno
Occidet, & partæ ligna salutis erunt.
Quæ patris & tua sit virtus noscetur, at à te
Clauere ratem Typhis qui regat alter erit.

Alter & heroum numerus, fidei altera bella:
Vnde aderis terris, vndeq; victor aquis.
Aggredere, o sanctos venit iam tempus honores:
Ipse deum soboles ipse futurus eras.

Tu tu promissum es magni patris incrementum:
Aspice iam quam te gaudeat omne latus.

Hæc ipse inq; solo stabat: qui torquet Olympum
Fœnum, & pro stellis algæq; vilis erat.

Iosephus
& Ma.
virgo na
tū adorāt

Quiq; fouet cunctos, taurusq; asinusq; fouebant,
Atq; illi supplex cum sene mater erat.

Incipe, magne puer veneradā agnoscere matrē:
 Te peperit: mensa digna sit illa tua.
Incipe, & interea sæcli melioris origo:
 De superis quando tu mihi natus homo es.
Ore doce (si fas) cur huc descendis olympos:
 Cunctaq; cum tua sint, cur casa tectā dedit.
Hæc ego, quum radij circum micuere loquentē:
 Et tulit ante oculos non puer ora meos.
Eximui, dextraq; crucem mundumq; sinistra
 Ille tenens placidos hos dedit ore sonos.
Pone metum o' vates & nostri conditor anni
 Quæq; petis tota iam tibi mente tene.
Quæ mea sacra canis: vestra quæ imagine nascor:
 Est mihi fas oculos ante venire tuos.
Fœmina me pepulit: reuocauit fœmina terris:
 Atq; via, vt soluam sanguine crimen, erat.
Natus at Adamus nostro ē quia pauper in horto:
 Ille quod est primus, ipse secundus eram.
Cum sint crimen opes, alijs exempla daturus
 Sponte deus subij sordida tectā casæ.
Dixerat ille, mihi rediere in pectora vires:
 Signifero rursus quum loquor ista deo.
Hæc video: renouas sed dic cur gentibus annum:
 Cumq; nouo surgit cur quoq; penè vetus.
Omnia sint inquit cum nostris clara figuris:
 Vnde tuum per me iure mouetur opus.
Iam dare me nato renouatum gentibus annum
 Fas erat, & sæclis subdere prisca nouis:
Quæ facere vt possem, vtq; hæc emédare uiderer:
 Quod mihi consilium patris ab arce fuit.

Introductio
 christi ad
 colloquiū

Paupertas,
 à deo approbata.

Renouatio anni
 à natali dñi.

SACRORVM FASTORVM

Tempora, quæ impleri, paulum vt distare putetur:

Certa calendarum non ego iura sequor.

Est ideo extremo natalis tempore mensis

Otauo vt priscis præferar ipse die.

Annus & hic nouus est, uetus et mox, sint uelut vnus:

Vt noua præcedant, prisca sequantur iter.

Sacramen-
ta sunt
cætera
penè ma-
nent.
Iubileus

Fit ideo nouus ritus: sit vt illo uicta uetustas:

Sacraque mutantur: cætera vt ante inueniunt.

Subsequor: & sanctæ pandunt sua secula portæ

Iudæum & titulum quum uenit annus habet.

Adde quod ipsa nouos patres creat araque quod ensis,

Et pileus sacer est, hæc uenit, ille refert.

Iubileus
libertatē
signifi.

Porta ego ab Abrahama: duce me fit nomen & annus:

Et libertatis tempora sanctus habet.

Me nascente, alio quàmis quoque tempore præsent:

Ara creat patres, patribus ara fui.

Cæsaris imperium nostrum est: est totus & orbis:

Iuraque do populis, iustitiamque colo.

De ense
& pileo
& aliis
quæ na-
tali die
sunt.

Aureus hinc ensis, pileus munimen in hostes.

Monstrat: & in geminis alba columba suis.

Fitque in nocte sacer nostri natalis ad aram:

Principium rebus quod fuit inde meis.

Finierat: restet ne pars rerum ulla tuarum:

Sunt quoniam nobis temporis acta tui.

Dulcia cur petimus: pariter præbemus & ara:

An quoque vt in multis facta uetusta probas?

Consue-
tudines
quæ ob
lætitiā
ea die
sunt.

Annuit: atque inquit, mibi signant dulcia Manna:

Quodque mibi reges ara dedere, datis.

Tibia dat cantus, pro cantu poscit & ara

Ante fores patrum, restaque magna ducum.

Tibia quum nascor cecinit pastoribus inquit:
 Deq; meo caelo carmen it inter oues.
Præstat idem, nato gratetur vt apta parenti:
Quiq; mihi debent, postulat æra patres.
Præterea nascor quia nuptæ, iungor & illi:
 Munera pro facto tibia festa petit.
Hinc, ea dum cantat: qui me comitantur ad illam:
 Dant tria pro nupta tres sua dona mihi
Primus enim ornauit connubia nostra coronis
 Alter ad hæc grata virginitate venit.
Tertia turba insons pueri cecinere Hymenæum:
 Cumq; meis superis impediere choros,
Dixerat, & fastis tria festa redegerat idem,
Quæ data natali præteriturus eram.
Tunc ego iam didici poscat cur tibia munus
 Suntq; mihi causis cognita multa suis.
Adde precor, tâquã ne epulis hymenæa probemus?
 Hæc sibi lux semper carnibus vsa venit:
Sit licet hoc dixit, poscunt solènia ritum:
 Mater & in partu pinguibus vsa iacet:
Præterea carnes, quas me dum concipit illa
 Abstulerat multis lucibus, ista refert.
Si scelus esse putant, quum vna duo luce dat vnus:
 Dat tibi in hac dixi cur tria liba die?
Mens, pater, & natus, quod nos tres dicimur vnus:
 Vna ait: hac vnus dat tria liba die.
Cur bis quarta inquam: tibi lux ins'taurat honores?
Quæq; modo attulimus, cogimur illa dare?
Gentibus hic nascor, illic ego legibus inquit:
 De quibus à patre est reddita causa meo.

De festo
 Ioã. euã.
 Stephani
 & Inno:
 cëtum.

Tres
 quas mis-
 sas aiunt
 sacrorũ
 in natali
 augmētũ

SACRORVM FASTORVM

Annueram: at dixi: quoniam nox longa, nec ipse
Instruar vt rebus forte grauari tuis.

Tres mihi nunc restant tua post cunabula luces,
Et totidem: rebus nec tamen orta dies.

*Cōtinua
tio vt fi-
lius se iū-
gat patri* **N**e scindatur opus, mihi quod tu claudere debes:

Quo tua coniungas oribus ora patris.

Quem canimus menssem, lux vltima finit et annū:
Illaq; Syluestri est, & mihi finit opus.

Nota tibi, fasces cur illa luce petuntur?

Natalis poterant quos dare festa tui?

Qui capiunt tres sunt, nec habent hi nomen auorū
Nec fasces, saltem hos Ianus vt ante daret.

Scilicet ipse inquit: Syluester regna recepit

Quum nostrā mundus Cæsar abiuit aqua.

Cumq; nouo regno mutata est forma Senatus:

Curia quæq; fuit Cæsaris, illa mea est.

Distet & vt cultus, qui fasces ante duorum,

Nunc ego quod trinus: hos sibi ternus habet.

Atq; quater ternis renouatur mensibus ordo:

Plena sit vt numero Curia tota meo.

*Cōserua
to. vñ di
eti sint.* **N**omina ne ue obtent priscorum: seruo quod orbē:
Seruatoris inest his nota nostrā tribus.

Quiq; fuere, manent bis sex nunc ordine fasces:

Qui meus est titulus, discipulisq; meis.

Hinc vbi lux illa est duodena his has ta præibit:

Quæ solet & patribus picta præire meis.

Ritus at vt iam sit nostrō emendatus auorum:

Quæ Ianus priscis, lux parat illa meis.

In vesp. **C**æsar ante pedes quos ipse Senatus inibat:

*s. Sylue.
iuratur.*

Ante pedes fasces nunc inuit ille patris.

Quiq;

Quiq; sedet pro me: ceu sit Syluester, honores
 Diuidit, & cogit tangere iura manu.
Luceq; dehinc Iani, iuratus quisq; subibit
 Munus, & a nobis vim sibi iuris habet.
Vltima at illa dies tibi visa est forsan in anno:
 Falleris, illa anno est septima festa meo.
Adde quod hæc spatij fuerint si iuncta dierum:
 Natali inuenies omnia facta meo.
Res tua sed postquam: postquã tua forma Senatus:
 Cur non & ciuis ipse Senator erit?
Scilicet ille inquit: posci vt videatur ab agris:
 (Pascebat placidas ante Senator oues.)
Quæritur externus, sunt hoc & nomine patres:
 Vt sacra Maiestas seruet in vrbe decus.
Hinc sibi vt ex illa Capitoli ductus ab arce
 Sceptra ferat, pompas ipseq; & ensis habet.
Magna quidem sunt hæc: sed si te parua mouebunt:
 Carica cur illa nuxq; petenda die?
Carica poscuntur nux & non parua putabis:
 Omne quod hoc per me cessit ab orbe vetus.
Iunge puer lecto pueri cur verberare surgit:
 Verbera quiq; infert, mox timet illa pati?
Vt puer à puero sic traditur annus ab anno:
 Segnittemq; puer ponit, & annus: ait.
Et sibi Syluester fertur frenasse draconem:
 Hic vbi Ditis eques viuus adiuit aquas.
Vera licet, dixit, sint hæc, dant acta figuram:
 Quæ mihi, quæ uois non aliena tuis.
Anguis & annus enim simili ratione tenentur:
 Orbibus itq; annus: recta nec anguis habet.

Senator
 nō pōt eē
 ciuis Ro
 ma.

Prouer.
 Syluest.
 fustis in
 lecto.

Frenatio
 draconis
 Syluest.
 mytica

SACRORVM FASTORVM

Anguem forte prius frenauit: frenat & annum:
 Visus & officium est esse secutus idem.

Vna dies mensē nam finit, finit & annum,
 Non secus ac coeptum nunc tibi finit iter.

*Christo
 nato Ia
 nus tri-
 ceps fa-
 ctus.*

Hactenus: & patri coniunxit colla sequentis:
 Ante biceps Ianus, nunc deus vnde triceps.

Nunc deus vnde triceps, qui Iano augustior ipso est:
 Hæc ego natali quum fuit orta dies.

*Anni no
 ui alter-
 ne prece-
 ses sunt*

Ipseque vt auspicijs foret hinc felicibus annus:
 Quisq; loquebatur prospera verba prece.

Ara frequens stabat, ter libabantur honores:
 Grataq; erat, dum rem ter legit ara, mora.

Pars aderat sacris, nec tar pars inde petebat:
 Ocia erant, ludis abfueratq; manus.

Gemmeus aurato pilcus renitebat ab ense:
 Ante patrem: turbis abstuleratq; locum.

Omenq; & dulcem quo quisq; resumeret annum:
 Cum stipe erant posito dulcia in orbe mero.

*Cōsuetu
 dines na
 talis vsq;
 ad Ianna
 rium.*

Factaq; ducebant Iani clausura calendæ:
 Ductus ab intonsis vt monet vsus auis.

Ergo dies salue rerum pulcherrima dixi:
 Adq; tuos melior candidiorq; redi.

Tuq; deus, cuius monitu sulcauimus æquor:
 Accipe, quod soluis trinus & vnus, opus.

Venimus ad portum: sertum præbete carinæ:
 Quæ iam festa deo, sacraq; vexit aquis.

Sancitum opus exactū est: iam nō ego fata timebo:
 Vt veniant, aliqua parte superstes ero.

*Poetæ
 præfagiū
 de se &
 ope suo.*

Numina donec erunt, & euntia sydera viuam,
 Romaq; qua toto rem tenet orb; legar.

F I N I S.

CREGISTRVM OPERIS.

A B C D E F G H I K L M N O P Q
R S T V X Y Z.

AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL
MM NN OO PP Q Q RR SS TT.

COmnes sunt Duerni, exceptis TT. qui sunt Terni. *Et*

F et H.

CExcussum Romæ, apud. M. Antonium Bladum Asulanum
S. D. N. Papæ, *Et* Camerae Apostolicæ
Typographum. XV. Calen. Iunij.
M. D. XLVII.

359

8

Page

R.C.

a.v.

Anna

parente

